

||^{ss} INCIPIT PROLOG9 IN EWANGELIA SACRA.

Elſew Capitulum.

Az zent Ewangeliombeli ygeknek bezedyt kel my nekwnk yrwnk, bezellenwnk, es olwafnwnk na^g kywanfagal, es lelky ayó^o tatoffagal, mynden hyw kereſtyenek hw elkóezenek es eeletenek zerzefere, es vyfeleſere, mynden reghy zent attyaknak tanwſagoknak es regulaoknak elette es felette, mert h^wbenne leelettetyk ydweffeghnek mynden eredety fundamentoma, es ĝekere, azert meltan mondatyk tell^ef ohtervennek, es wytervennek eeló kwthffeye. Ez ydweffeghes kwthffeból ffol^l es zarmazyk ky mynden Igaffag, es lelky tanwſag, es tell^es kereztyenfegehnek ygazgatafa anyazent e^ghazban. Ez zent ewangeliombely ygheknek csak hallaſaval es el yzettetnek ellenfegek, es ke^ges zyw emberek yozagrazygattatnak. Ez zent ewangeliombeli ygheek halgato es ayó^otozo embereknek elmeye-

ket meg vylagofoytt^{ak}, es hw benne mwkalkodokat ydwezeytyk, mykeppen ydwezóytenk mon^ga: Bodogok kyk halgattyak Iftennek ygheyet, es tarttyaak. Azert zeretó attyamffay, meltan tyztely, ydwezly, dyczery es yma^ga ez zent ewangeliombeli ygheket mynden hyw lelkw ember es kezefeghes teremtet allath. Mert mynden hyveknek, el mwltaknak, yelentaloknak es ywendóknek hw ydweffegheknek, es erek elettyóknek fundamentoma. Nynczen azert ez vylagô oly Iras, es ol^l regula, kyt ynkab kell^{en} embernek zerethny, tyztelny, es kewetny. Mert ez vrwnk Jefusnak zent ewangeliombeli bezede erекke meg maradando, kyrel ennen maga vallaſth tezen mondwan: Meny es feld el mwlyk, de az en Bezedem el nem mwlyk. Azert ky h^w hozya ragazkodyk, mykeppen az fenef naphwl v^gan meg vylagofodyk, es bodogwl. Ennek oka-

ert, zerethe attyanffyay, my, kyk ez zent
 hythnek myatta ydweze"tenket kówettyek,
 tawl leg"en eeg"ebben byznwnk es dyczeked-
 n'wnk csak az edes meg valtonknak h'w zent
 ewangeliomaban, mert h'wbenne myndent
 nylwan talalwnk, kyk my ydweffegh'wnkre
 awa" haznalatofok, awa" zykfeghefek. Azt
 es ez'wnkben kel venn'wnk, hog" vala ky
 myt feell'ebben zeret, es kówet h'wnalanal,
 az meglen vr ystent sem ysmery, sem se-
 rety, kyról ennen maga byzonsfagot tezen
 mondwan: Valaky fellyeb ennalamnal myt
 zeret, az nem melto en elettem. De myt
 erthet'wnk ez yghekból? Nem kel ee hat
 eletth'wnk valoknak es feyedelm'wnknek h'w
 bezedeket zeretny es halgatny? Senky el ne
 tewe"gen az ygaz vttrol. Eremesth es gyorf-
 fan kel azoknak h'w bezedeket fogadny, es
 tartany, kyket wr Isten eleynkben vetet,
 myokaert? rea felel zent pal apostol, mert
 h'wk óryzyk az thy lelketeket, es h'wk okot
 adnak rolok wr Istennek elette, mel' yghek-
 ból nylvan erthettyek, hog" vr ystenert
 es ydweffeg'wnkrel valo zorgalmatoffagert
 kel zyghzeg alat h'wket halgatwnk, tyz-
 teln'wnk es zerethn'wnk. De az zent paran-
 czolatnak yntefe zerent az teremte wr If-

tent myndennek felette, nem mafert, awa"
 adoman"aert, de thwlaydon h'w zent yovol-
 taerth, edeff voltaert, zep voltaert. Azert
 zerethe attyamffyay, v" zolok, mynt Xc.
 ihusnak hyweynek a"otatof zyw kereztye-
 neknek: edefdeden olwaffatok, halgaffatok es
 tanwll'atok az zent ewangeliombeli yghe-
 ket, kyben ffekyk az erek elet, es mynden
 lelky edeffeg, vygaztalaf, belczeffeg, es yf-
 teny yfmeret. Towaba vrwnk Jefusnak myn-
 den ereyt es hatalmassagat, mynden tekel-
 leteffeghet, es yfteny Irgalmassagat, myn-
 den ke"gelmeeth es Igaffagat, az zent ewan-
 geliombeli leczkenek olwaffaffabol thwd-
 hatt'ok es erthettyek meg. Mert my edes
 vrwnk Jefusnak mynden eeletenek forgafa,
 mynden mywelkódetynek mo"ga h'w zent fo-
 ganattyathwl fogwa men"be meeneseyglen,
 my ydweffegh'wnknek oka es t'ykere, by-
 neynknek boczanatt'a, es mynden lelky
 zenthfeghes yozagoknak peldaya, es kó-
 wethfeghe, kynek mynd h'w halalanak yde-
 yn lezen erek otalma, es erek dyczefeghe.
 Amen.

Incipit argumentum ewangelior. Dulcis-
 simi Saluatoris ihu. xpi doi.

INCIPIIT ARGUMENTUM IN EVANGELIUM SCDM MATE^m.

Bodogfagos zent Mathe ewangelista tamada fidofagbol, Leuinek hazabol, es hylvattatek vrwnk Jezushtvl az nylwanvalo bynefek kezzel az apostolfagra. Mykeppen azert elezer predicalla az zent ewangeliomot fido n'elwen fidofagban, azonkeppen elfe helt tarth zerben az hw Irta ewangeliomnak ken'we. Akarwan azert Jarwlly az zegen' pogan nepeknek kózykben, zent leleknek akaratt'a zerent, elfe Ira meg Xpufnak zent ewangeliomat fido nelwen, mykeppen meg hallotta, es tanwlta vala vrwnknak zent bezedeet azokthwl, kyk eleythwl fogwa vele voltanak, es lattak hw yfthy dolgath, es az kez attyaffyaknak erek emlekezettre hagyta. Mert mykeppen ydweffeges vala ez zent hythnek byzonfagara wr Jefusnak zent bezedyt predicallany, azonkeppen zykzeg vala az erethnekeknek elenek es meg Irny. Mert nag' fokak yrtak

es magyaztak az zent ewangeliomot: nemellyek zent lelek vr Istennek malaztyabol, mynt az zent apostolok; nemell'ek ennen elmeyeknek ezeffegheból; nemell'ek vr Jefusnak zent zeretetyből; nemell'ek ennen kewell'fegheknek zertelenfegheból, ez zent kereztyen hythnek malaztof votara yrygkedwen, kykbel nag' fok rendbely erethnekefeghek tamattanak. Ez ellyenekrel zol vr Isten Ifayas pphanak zaya atal, mondwan: yay azoknak kyk hazwz bezedet zolnak hw zywkból mondwan: Ezth mongya az vr Isten: hol en hwket nem boczattá. Ezenekrel zol ydwezeytenk es, az zenth ewangeliomba mondwan: Mynd vala kyk en elettem es en vtannam ywttenek, ennalamnal kyl wrwok es tolwayok, kyk egebet nem thwdnak csak dwlly, foztany, es ragadozny, kykkel tellyes ez vylag. Es ellyen kethfeghes dolognak okaert csak az neg'

ewangelistáknak zerzet ewangeliomyt vezy be anyazent eghaz, kyk eleghek ez zent hythnek byzonfagara, es hog ez vylaghnak neg zeghere kel vala az dyczefeghes zent háromfaghnak hytyt predicallany. Mykeppen azert az egheez zeker neg kereknek forgafa myat vyfeltetyk, azonkeppen ez zelles vylag az neg ewangeliomnak erey myat ygazgattatyk es ydwezwl. Towaba ygaffagos ertelem zerent meltan neg rendbely alatoknak zemelyekben abraztatnak: Zent Mathe emberi zemelben ertetyk, irattatyk, es magaraztatyk, mert ydwezeytenknek hw zyletöt emberfegheröl kefalkodyk. Zent March orozlannak zemelben, mert ydwezeytenknek fel tamadafarol emleközyk. Zent Lucacz bykanak zemelyeben, mert ydwezeytenknek erek papfagarol es aldozattyarol tezen bezedet. Zent Janos kefelywnek zemelben, mert ira ydwezeytenknek zent Istenfegheröl. Mert vrwnk Jefus xpus ez vylaghnak meg valtoya, es ydwezeyteye, ember len, zyzthwl zepletelen zylethwen; byka len, hw zent attyanak magat aldozwan; orozlan len, fel tamadwan hallottaybol; kefelyw len, menyorfagban menwen. Mel dolgoknak moğa, ydey, zere, zama, zerzefe, es oka kezenfeghel lenek ez zent hytnek zykfeghere, ereffeghere, es byzonfagara. Mert az vr Jefus xps Isten len azzonyallathwl terven alat tamadwan, zyzthwl zylethwen, zenwedwen emberfeghezerent, myndeneket az magaf kereztfara figeztwn, es

myndenekről gzedelmet veven, ennen magaban azon testben fel tamadwan, es hw zent attyanak yögara ylwen erekkwl erettek. Ez ellyen hytnek yfmeretyból, thwdoman'abol, kywanfagabol nylwaban es hamaraban meg yfmerhet'ek, my legén vr Istennek zrelme, akarattyá, kedwe, es mynnen ydveffeghwnknek vta, kybè tarczon meg wr ysten eth zent malaztyanak myatta, es halalwnknak ydeyn zent vygaztalafanak myatta, thowaba ymagatok erettè wr ysteben Amen.

El kezdethk zent Mathenak ewangelioma.

¶ Liber Generacionis Jefu xpi, fily Dauid, fily abraham. Abraham genuit Ifaak, Ifaak at genuit Jacob, Jacob at genuit Judam, et fres eius etc.

Else Cap

Jefus Cristus dauid fnyanak, Abraham fnyanak zyletetynek ken've. Abrahamthwl len yfaak, yfaakthwl kedeg len Jacob, Jacobthwl len Judas es hw atyaffyay, Judasthwl kedeg len ffares es zaram thamarthwl, ffaresthwl len ezrom, ezromthwl kedeg len aram, Aramthwl len aminadab, aminadabthwl kedeg len Naafon, Naafonthvl len Salmon, Salmonthvl kedeg len Booz rabthvl, Boozthvl len obed Rwtvtl, Obettöl kedeg len yeffe, yeffethwl len dauid kyrál, Dauid kyraltvl kedegh len Salamon, atthwl ky vala vriafee, Salamonthvl len roboam,

Roboamthvl len abya, Abyathvl kedeg len afa, afathvl len yofaffat, yofaffathvl len Joram, Joramthvl kedeg len ozyas, ozyafthvl len yoatan, Joatanthvl kedeg len akaz, Akazthvl len ezekyas, Ezekyathvl kedeg len Manaffes, Manaffestól len amon, Amonthvl kedeg len Jofyas, Jofyafthvl len Jeconias es hw attyaffyay Babiloniaban vyteletben. Es babiloniaban vyteletnek vtanna, yekoniafthwl len Salatiel, Salatielthwl kedeg len zorobabel, Zorobabelthól len Abyud, Abyudthwl kedeg len Elyachym, Elyachymthól len azor, azorthwl kedeg len Elyud, Elyudthwl len Eleazar, Eleazarthwl kedeg len Mathan, Mathanthwl len Jacob, Jacobthwl len Jofeph, Marianak vra, kythvl zyleteek Jefus, ky hvvattatyk Cristufnak.

Azert mynden nemzethfeghek Abrahamthwl fogwa dauidyglan, tyzen negy nemzethfeghek; es dauidthwl fogwan Babiloniaban vyteletyglan tyzen neg' nemzethfeghek; es Babiloniaban vyteletthwl fogvâ vr cristuffyglan tyzen neg' nemzethfeghek. Vr cristufnak kedeg zyletety ezenkeppen len: Mykoron maria ihufnak annya volna Jofeffnek yegezdetwen, mynek elette eg'be ywneenek, leeletek hw meheben fogadwan zent lelekthwl. De myert Jofeph az hw vra ygaz vona, es nem akarnaa hwtet ifmerny, akara hwtet tytkon elhadny. Mykoron kedeg ezt gondolna, yme vr yfennek ang'ala almaban neky yelenek, mondwan: Jofeff, dauidnak f'ya, ne akar' felned Mariat the

felefeghedde vened, mert ky hwbenne termóth, zent lelekthwl va'gon. Zyl kedeglen f'fyat, es hvvod hw newet Jefufnak, mert hw ydwezőty az hw nepeet mynden byneyból. Ezek azert ezenkeppen lewen, ho'g bel tell'efednek az ky mondvan va'gon vr Isthenthwl proffetanak myatta, mondwan: yme zyz hw meheben fogad, es f'fyat zyl, es hvvattatyk hw newe emanuel, ky ma'garaztatyk: my velwnk Isten. Jofeff kedeg f'fel ferkenwen hw almabol, v'g' theen, mynt vr Istennek ang'ala meg paranczola, es hozya veve hw felefeget. Es nem yfmery vala hwtet, myglen zylee hw f'fyat, else zylótteet, es hyva hwneky neweet Jefufnak

Masod Cap

Mykoron azert zyletet vona Jefus Judeanak bethlehemeben, Herodes kyrálnak ydeyben, yme nap kelettról ywenek kyrall'ok Jerwfalemben mondwan: Hol va'gon, ky zyletet fydoknak kyrall'a? Mert latok hw czyllagat nap kelettre, es ywthwnk ymadny hwtet. Halwan kedeg herodes kyral ezt, meg zomorkodek, es mynd tellyes Jerwfalem vele ezwen. Es eg'be ge'ytven mynd az papy f'feyedelmeket es nepeknek Irafthwdoyt, thwdakozyk vala hw thwlók hol zylettetneek az xpus. Azok kedegh mondanak hw neky: Judeanak betlehemeben. Mert yg va'gon meg Irwan proffeta myat: O te bethlehem Judeanak felde, femykeppen nem va'g' kyf'feb Judanak feyedel-

my kezet, mert te belóled yw ky az herczeg, ky byrya az en nepemet yzrael. Anak vtanna herodes tytkon hywan az kyrálok, górfan kerdezy hw thwlók az czyllagnak ydeyn, ky hwnekyk yelent, es el ereztwen hwket bethlehembe, monda: Menyetek el, es kerdezkegetek zerelmest az g'ermekról, es mykoron meg leelendytetek, yzennyetek meg ennekem, hog' en es oda menwen ymagám hwtet. Kyk mykoron hallottak vona az kyralt, el menenek. Es yme az czyllag, kyt lattanak vala napkeletre, elól megy vala hwket, myglen ywthvan felette allana, hol az g'ermek volna. Lathwan kedeg az czyllagot, nag' eremben lewen erwlenek, es bel mēwen az hazban meg talalaak az g'ermeket hw zyleyewel egetemben. Es le efwen ymadak hwtet, es hw kenczek meg nythwan, ayanlanak hwneky ayandekokath, aran'at, temyent, es kenetet. Es felelethet veven hw almokban, hog' ne terneenek herodeshez, maf' wton meenek hw orzagokban. Kyk mykoron el mentenek vona, yme vr Istennek ang'ala yeleneek Jofeffnek almaban mondwan: Kelfel, es vedffel az gyermeket, es hw annyat, es fwff egiptomban, es leg' ot mynd addyglan, myg noked hyrre tezem. Merth ywendó hogy herodes kereffe az g'ermeket el vezteny. Ky legottan fel kelwen, veve az g'ermeket, es hw zyleyet eeyel, es nyomotek egiptomban, es ot len herodesnek halalayglan, hog' bel tellyefednek vrnak

mondafa proffetanak myattan: Egiptombol hywam ky en ffyamat. Lathwan kedyglen herodes mert meg czalattatot vona az kyráloktwl, ygen meg haragwek, es el bo-czathwan, meg ólee mind az apro g'ermeket, kyk leelettenek Bethleemben, es mynden hw tartománybâ az ydózent, mynt meg kerdette vala az kyralokthwl. Akkoron kedyglen bel tellyefedeek vrnak mondafa Jeremyaf' ppthanak zaya atal mondwan: Sok fyrafnak es ordoytafnak zozatty a nag' mezze hallattateek; Rakel fyathwan hw ffyayt, es nem akara meg vygaztaltatny, merth nynczenek. Ky mwlwan kedeg herodes kyral ez vylagbol, yme ef-meg vrnak ang'ala almaban yeleneek Jofeffnek egiptomban mondwan: Kelfel es vedffel az gyermeket es hw annyat, es meny yzraelnek feldere, mert mynd meg holtan-nak, kyk kerefyk vala az g'ermeknek hw lelket. Ky leg ottan fel kelwen, veve az g'ermeket es hw zyleyet, es ywe yzraelnek feldere. Halwan kedyglen hog' Arkelaus vral-kodnek Judeaban hw attyanak herodesnek hel'ette, meg feelelmek atthwl hazayaban ywny. Es angyaly yntef myat almaban te-ree galileanak tartományban. Es ywen la-kozeek az varosban, ky hywattatyk naza-rethnek, hog' bel tellyefednek az ppthak-nak mondafok, mert nazarethbelynek hy-vattatyk.

Harmad Cap

Az Időben kedyglen J^we Janos Baptista predicalvan yvdeanak puztayaban, es mondvan: Penitenciat tarzatok: el közelghet iftennek orzaga, mert ez az, ky hyrdetteteek Ifayas proffetanak myattan mondvan: Puztaban keaytonak zawa, zerezycetek meg vrnak vtat, y^genefeyczetek meg hw efwen"et. Janosnak kedyglen ótezety vala teveeknek zóreból, es kódmenef zoroytoya hw eha kórwl. Hwneky kedyg eethke vala fakkak es erdey meezek. Akoron ky me^gen vala hw hozya egheez Jerwfalem, es mynden tartoman, es tellyes Judea Jordan vyzeenek kewrwle, es meg kereztlkednek vala az Jordan vyzeben hw thwle, meg gyonwan hw byneket. Lathwan kedyg fok ffarifeofokat, es fadwceofokat ywen hw kereztfeghere: monda hw nekyk: Merghes gygyoknak nemzety, ky mwtatta meg tynektek el fwthny az ywendó haragot? Tegyetek azert penitencianak melto gymelczet, es ne akaryatok mondan y thymagatokban: mynekwnk Abraham atyank. Mert vgy mondok tynektek, hogy hatalma va^gon Iftennek ez kówekból fel tamasztany Abrahamnak fyayt. Mert ymaran az feyzy az ffinak hw gyókereezhez vettetőt. Annak okaert mynden ffa, ky nem tezen yo gymelczet, ky vagattatyk, es tyzre vettetyk. En kedeglen kereztllek tyteket vyzben penitenciará. Az kedeglen ky en vtanná ywendó,

eróffeb en nalammal, ky nem vagyok melto csak farwyat es vyfelnem. H^w tyteket kereztl zent lelekben es tyzben, kynek lapattya hew kezeben vagyon, es meg tyztoyttya hw zyrewyet, az tyzta gabonat aztagaban ^geyty, pol^wwayat kedyglen meg alhatatlan tyzzel emeztety. Ennek vtanna yewe iefus galyleabol Jordan vyzé melle Janoshoz, ho^g meg kereztelkódnék hwthwle. Janos kedeg tylttya vala hewtet mondvan: Ennekem tethewled kel meg kereztelkednem, es te ywz en hozyá? Felelee iefus, es monda neky: Hadd vgyan ma, mert y^gyllyk mynekwnk mynden ygaffagot beltellyefeytenwnk. Ezt halwan el vezteglee hewtet. Meg kereztelkódwén kedeg J^efus, azonnal kywe zalla az vyzből^{||}² es yme az mennyek meg nyttatanak, es lataa Iftennek lelket le zalvan mykeppen e^g galambot, es yewen hew rea"á, es yme zozat len menyekből mondvan: yme hol, az en zerethóffyam, kyben ennekem kelletteteek.

Negyed Cap

Ottan vyteteek J^efus az puztaban leeklethwl, ho^g kefertetnek pokolbely erdeghwl. Es mykoron beytelt vona Ne^gven eé" es nappaa, azwtan meg ehezeeek, es hozya yarwlwan az kefertet monda hewneky: Ha Iftennek f^gya va^g, mongyad ho^g ez kóvek kyn"erek le^genek. Ky felelwen monda: Irwan vagyon: Nem csak kynyrrrel eel ember, de mynden yghevel, ky zarmazyk Iftennek

zayabol. Annak vtanna vyve hewtet az erdeg az zent varofban, es allata hwttet az templom kerenghyenek felyre, es monda hewneky: Ha Istennek ffya vag, boczaffd alaa magadat. Mert yrwan vagon, hog Isten paranczolt hew Angyalynak te rolad es kezokben veznek teghedet, hog ne talantal meg ferteneed az kowekben te labadat. Monda efmeg iefus hewneky: Irwan vagon: Ne keferczed te vradat Istenedet. Ennek vtanna efmeg vyve hewtet az erdeg eg magaf hegynek teteyre, es meg mwttata hewneky ez vylaghnak mynden orzaghyt, es hwdyczefeghyt, es monda hewneky: Ezeket mynd te neked adom, ha le efwen ymadandaz enghemet. Ottan monda hewneky iefus: Menyel Sathana, mert yrwan vagon: Te vradat Istenedet ymagyad, es thvlaydon czak hewneky zolgal. Ottan el hagyva hewtet az erdeg, es yme Angyalok yarwlanak, es zolgalnak vala hewneky. Mykoron kedyglen hallotta vona Jefus, hog Janos meg fogatot vona, nyomotek galileaban, es el hagywan nazarethnek varofat, es ywen lakozeek kaffarnaomnak varofaban az tengher mellet, Neptalim es Zabulon tartományban, hog beltelneek ky meg vala mondwan Ifayas profetanak myattan: Zabulonnak felde, es neptalynnak felde, tenghernek vta, Jordannak atala, galyleanak nepe, Az neep ky ylvala fetetfeghben, lata nag vylagoffagot, es az halal arnyeka alat yloknek nekyk es vylagoffag tamada. Ennek vtanna kezde Jefus

predicallanya, es hyrdetnye: Penitenciat tartczatok, mert el kovelget menyeknek orzaga. Jarwan kedyglen Jefus galyleabely tengher mellet, lata ket atyaffyakat, Simont, ky neveztetyk peternek, es Andraflh hew atyaffyat, vethveen haloyokat az tengherben, merth halazok valanak, es monda hewnekyk: yewyetek en vtannam, es tezek tyteket lenny embereknek halazokka. Azok kedyg legottan el hagywan haloyokat es hayoyokat, koweteek hewtet, es el nyomothvan eennen lata maf ket atyaffyakat, Jacobot zebedeufnak ffyat, es Janoflh hew atyaffyat, az hayoban hew attyokkal zebedeoffal ygazgathwan hw haloyokat, es hywa hwket es. Azok kedyglen azonnal el (hagywan) hw haloyokat es attyokat, koweteek hwttet. Es kerwly vala iefus tellyes galyleat, tanoythwan hwket hew Synagogayokban, es predicalvan Istennek orzaganak ewangeliomat, gyogyoythvan mynden korokat es beteghoket az nep kezet, es kywe terwle hew hyre tellyes fyriaban, es eleyben hozak mynd kyk gonozwl valanak, kylemb kylemb korfagokban, es gettrelemekben foglaltakat, es kyket erdeg tart vala, hawafokat es kozvenyefeket, es meg gyogyoytta hewket. Es nag fok fereghek koweteek hwttet, Galyleabol, az tyz varafokbol es Jervfalembol, es iudeabol, es Jordan vyzenek thwlyarol.

Évtd Cap

Lathwan kedyg Jefus az fereghoket,

nyomotek az hegyre, es mykoron le yltwona, yarwlanak hew hozya hew tanoythvany, es fel nythwan hew zayat, tanoythya vala hwket mondwan: Bodogok az lelky zeghenyek, mert heweek menyeknek orzaga. Bodogok az kegyeffek, mert hewk byryak az feldet. Bodogok kyk fyrnak, mert hewk meg vygaztaltathnak. Bodogok kyk ehezyk es zomehozyak az ygaffagot, mert hewk meg eleghwltetnek. Bodogok az yrgalmafok, mert hewk yrgalmaffagot erdemelnek. Bodogok az tyzta zyw'ek, mert hwk Iflent lattyak. Bodogok az bekefeghófek, mert Iflen ffyaynak hywattatnak. Bodogok kyk haborwfagot zenwednek ygaffaghert, mert heweek menyeknek orzaga. Bodogok vattok mykoron gonozt módannak tynektek emberek, es yldózennek tyteket, es zolandnak mynden gonozt ty ellentek, hazwdwan en eretté: erwlyetek, es vygyatok, mert thy erdemetek bewfeghes menyorfagban. Byzonyaval ezenkeppen haborgattak az proffetakat, es kyk thy elettek voltanak. Thy vattok ez feldnek fawa, hog' ha az foo el olvadand, mywel foznak oztan? Semyre yo oztan, hanem csak hog' ky hagyttaffek, es megh nyomottaffek emberekthewl. Thy vattok ez vylagnak vylagoffaga, az oly varaff el nem enezhetyk, ky az hegynek felette helhezttét. Sem zetwetneket nem gyoythnak, es az kaad alavetyk hewtet, de az gyerta tartora, hog' vylagofohon myndennek, kyk az hazban

vannak: wgy vylagofwlyon ty vylagoffaktok embereknek előttók, hog' laffak ty yo teetemeenteket, es dyczóewyczeek ty atyákat, ky menyben vagyon. Ne alohatok velny, hog' yewttem az terwent meg feyteny, awag' az proffetakat. Nem ywttem megh feytteny, de be tellyefeyteny. Vgyan byzon mondom nektek: myglen meny es feld el mwlyk, e'g yghee, awag' e'g bethew el nem mwlyk ez terwenből, myglen myndenek meg legyenek. Vala ky azert meg feytend egyet az kyfeb paranczolatok kezzől, es w'g tanoytand rea embereket, kyffebnek hywattatyk menyeknek orzagabá; ky kedeglen teyendy es w'g tanoytand, az na'gnak hywattatyk menyeknek orzagaban. Byzonyawal mondom tynektek: hanem ha bewelkódendyk ty ygaffagtok felleb mynt az yrafthvdo es zerzetes fydokee, nem mentek be menyeknek orzagaban. Hallottatok mert mondwan vagyon reeghen: Ne óly; ky kedeglen ewlend, meltobynes lezen ytelettre. En kedeglen azt mondom tynektek: mert mynden ky meg haragzyk hew atyaffyara, meltobynes lezen ytelettre: ky kedeglen mondanga hw atyaffyanak: Rakha, meltobynel lezen tanaczra; ky kedeg mondangya: Balgatag, meltobynel lezen pokolnak tyzere. Ha azert fel vyzed te ayandekodat az olthar eleeben, es ot meg emlekózendel mert the atyadffya tart valamyt te ellened, hadd el ot te ayandekodat az oltar előt, es meeny el eleeb meg engheztelny te atyaffyat, es

annak vtanna el ywen, vyd fel te ayandekodat. Legy enghedelmef te ellenfeghednek hamar, mykoron vag^g e^g wton hw velee. Netalantal aggyon teghedet az byronak, es az byro aggyon teghedet az Hohernek, es veteffel az temleczben: byzon mondom teneked, hog^g onnan ky nem yewz, myglen meg nem fyzeted az vtolfo fyllert es. Hallottatok mert mondwan vagyon reghen: Ne paraznakyal. En kedeglen vgy mondok tynektek: mert mynden ky azonyallatok(t) latand gonoz kywanfagra, ymaran gonozwl yfmerte hewtet hew zyweben. Ha azert te yob zómód meg tantoroyth teghedet, vayth ky hewtet, es vefd el thwled, mert yncab ylyk teneked hog^g el vezyen egik tagod, honnem te tellyes tested vetteffeg pokorra. Es ha te yob kezed meg tantoroyt teghed, mefd hwtet, es vefd el thwled, mert yncab ylyk teneked hog^g egyk tagod el vezyen, honnem te tellyes tested menyen pokorra. Mondwan vag^gon hog^g vala ky hew felefeeghet el hagyang^a, aggyon hwneky hagyomannak leveleet. En kedyglen v^gg mondok ty nektek, hogy vala ky el hagyangya hew felefeeghet paraznafaghnak okanalkyl, az bynre bozattya hwtet, es ky el hagyottat hozya velen, tórwent thór. Towaba hallottatok mert mondwan vag^gon reghen: Ne eskógyel hamyffan, es meg agyad wr Istennek the fogadafodat. En kedeg v^gg mondok ty nektek: femykeppen ne eskwny, fe menyorzagra, mert Istennek lako helye, fe ez feldre, mert hwneky famol^r zeky, fe Jerwfalemre, mert az nag^g kyralnak varofa, fe tennen feyedre ne eskwgyel, mert nem tehecz egy hayzalat feyeert, awag^g feketet. Legyen azert ty bezettek: v^gg, v^gg, nem, nem; ky kedeg ezeknek felette bewelkódik, gonozthwl vag^gon. Hallottatok mert mondwan vag^gon: Zemet zemeert, fogat foghert; En kedyg v^gg mondok ty nektek ne ellene allany az gonoznak. De ha ky arczwl ytendy yob arczadat, tarcz hwneky az mafodykat es, es annak ky akar te veled yteelethben vetekedny, es te kóntófódet el venny, enghed neky te palastodat es. Es vala ky kezereytend teghed ezer lepefre, meny azzal ket ann'era, ha kedyglen ky myt keer thwled, agyad neky, es akarwan myt valtany thwled, ne fordwl el hew thwle. Hallottatok mert mondwan vag^gon: Zereffed te baratodat, es gywlóll'ed te ellenfeghedet. En kedeg v^gg mondok tynektek: Zereffetek ty ellenfegheteket, yol teegyetek azokkal, kyk tyteket gywlelenek, es ymagyatok tyteket haborgatokert, es pathvarofoytokert,||^s hogy legyetek ty Atyatoknak fyay, ky men'nyekben vagyon, ky hw napyat fel tamazya yokra es gonozokra, es effeth aad ygazakra, es hamyffakra. Ha azert zeretytek azokat, kyk tyteket zerethnek, mynemw erdemtek lenzen? nem de az nylwan valo bynefek es azt tezyk? Es ha czak ydwezlytek ty atyatokffyat, myt teztek towaba, nem de az hytetlenek es azont tezyk? Le^getek azert

ty teekelletefek, mykeppen az thy mennyey atyatok es tekelletes. (VI. cap.) Vegyetek yol eztekben, hog' ne te'getek ty Igaffagtokat embereknek elette, hog' lattaffatok hew thw-lók. Egyebkeppen erdemetek nem lezen ty atyatoknal, ky menyben vagyon. Mykoron azert alamyfnat teez', ne akard kyr(t)ben enekleny te eleted, mykeppen az kepmutalok teeznek, hew wczá'okon es synagoga'okban, hog' tyztelteffenek emberekthwl. Byzon mondom tynektek: ymaran el vetteek hwnegy erdemeet. Te kedygh alamyfnat tewen, ne thwg'a te balod, myt akar teny te yogod, hog' te alamyfnad tytkon legyen, es the atyad, ky el tytkok helyen laa, meg fyzeffe teeneked.

Hatod Cap

Es mykoron ymatkozandotok, ne legyetek ollyanak mynt az keppmwatalok, ky az synagogagban es wczaknak zegheletyn alwan, zerethnek ymatkoznya, hog' csak lattaffanak emberekthwl. Byzô mondom tynektek, el vótteek hw erdemeet. Te kedyglen, mykoron ymatkozandol, men' be te tytkod(s) hazadban, es aytod be tewen ymagyad te atyadat az tytok helyen, es te atyad, ky lat teghed az tytok helyen, meg fyzety teeneked. ymatkozwan kedyg ne akaryatok fokat zolny, mykeppen az ethnykofok, mert hwk azt aloyttyak hog fok zolafban meg halgattaffanak. Ne akaryatok azert hew hozyatok hafonlattathny, mert thwg'a te atyatok my

zykzektek legyen ty nektek, mynek elette keryetek hewtet. Azert ty ezenkeppen ymatkozyatok: Pater nr qui es in celis. My atyank, ky vag' menyekben, zentelteffek te newed. ywyen te orzagod. Leg'en te akaratod mykent menyben es felden. My menyey kynerwnket aggyad nekwnk ma. Es boczaffad mynekewnk my veetetyrketh, mykent my es boczathwnk nekwnk veetetteknek. Es ne vyg' myket kefertetben, de zabadoh meg mynket gonozthwl. Amen. Mert ha meg boczatangyatok embereknek hew byneket, meg boczatty ty nektek es ty menyey atyatok ty veetkeyteket. Ha kedeg ty nem boczatandotok embereknek, ty atyatok es nem boczatty meg ty byneteket. Mykoron kedeg beyteltek, ne akaryatok lenny zomorwk mykeppen az kepwatalok, (mert) meg hervattattyak hw orczá'okat, hog' techyenek embereknek beytelwen. Byzon mondom tynektek, mert el vótteek erdemeet. Te kedyg mykoron beytelz, kend meg te feyedet es te orchadat mosd meg, hog' ne lattaffal embereknek beytelven, de te atyadnak, ky reytekben vagyon, es te atyad, ky reytekben laa, meg fyzety te neked. Ne akaryatok keenchet gyeytheny tymagatoknak ez felden, hol' rofda es mol' megh raghya, es hol' az orwok el wrozyak, es ky affaak. De kencheyetek tynektek kenczeth menyben, hol' fem rofda, fem mol' megh nem raghya, es hol' fem orw(o)k ky nem affak, fem el nem wrozyak. Byzonyawal valahol vagyon te

kenczed, ot vagyon te zywed ees. Te tef-
tednek zeweethnóke mondatyk te zemed.
Ha azert te zemed egyegyw leend, te tel-
lyes tefted vylagof leezen. Ha kedygh te
zemed alnok le"end, te tellyes tefted homa-
lyos leezen. Ha azert az vylagoffag ky the
benned vagyon, fetetfegh le"end, hat az fe-
tetfeegh mynemw leezen? Senky nem zol-
galhat ket vraknak. Mert awag" egyket gyw-
lóllyee es az mafykát zereffe, avag" egyket
el zenwegye, es az mafykát meg vtallya.
Nem zolgalhattok egzerfmynd Istennek es
az mamonnak. Azert mondom tynektek: ne
legyetek zorgalmatofok ty lelketeknek myth
egyetek, se ty tefeteknek mywel fedeztef-
fetek: Nemde az lelek meltob, honnem az
eetel, es az tefth honnem az rwhazat? Te-
keenczetek az *eghy* menyey repófó mada-
rakat, mykeppen fem vettnek, fem arath-
nak, fem gyeithnek hew chyregben, es
thy menyey atyatok el eeltety hwket. Nem-
de thy ynkaban meltobbak vattok azoknal?
Ky kedeglen kózzóletek gondolwan athat
eg" fenghet hw korof votahoz? es ty rw-
hazattokrol myre vattok oly zorgalmatofok?
Gondollyatok az mezóknek vyraghyt, my-
keppen newekednek, nem dolgolodnak, fem
fonnak, fem z"wnnek. Mondom byzonnyal
tynektek, merth Salamon es mynden hew
dyczósegheben nem volth ollyan rwhazatos
mynt ezekkezzól egyk. Ha azert az mezey
fyweket, ky ma vagyon, es maf nap az
kemenczeben vettetyk, Isten ezenkeppen

rwhazya, mynewel yonkab tyteket kewes
hythwyek? Ne akaryatok azert zorgalmato-
fok lenny, módvan: myt ezwnk, yzwnk,
auag" mywel fódeztethwnk? mert az poga-
nok mynd ezóketh kerefyk. Byzonyawal
twgya az ty meney atyatok, mert mynd
ezeknel kyl zykfeghefek vattok. Kereffetek
azert eleztteeb Istennek orzagat, es hw
ygaffagat: es mynd ezek be zolgaltatnak ty-
nektek. Ne akaryatok azert zorgalmatofok
lenny honapy napra; mert az honapy nap
zorgalmatof leezen ennen maganak. Eleg az
yelen valo napnak hw gonoffaga.

Heted Cap

Ne akaryatok yteelny, es né yteeltettek.
Mert vala mynemew yteeletben yteelendó-
tók, azonban yteltettek, es mynemw meer-
tekben meerendótók, azonnal meeryk hattra
tynektek. Myt neezed kedeglen az zalkat te
atyadffyanak zemeben, hog" az zelement te
zemedben meg erzed? Awag" hog" mondog
te atyadffyanak: engheg"ed hog" veffem ky
az zalkat te zemedból, es az nag" zelemen
vag"on te zemedben? Kepp wtalo, veffed
ky eleztteeb az zelement te zemedból, es
annak vtanna nylyaban meg latok(d) az zal-
kat ky vethny te atyadffyanak zemeból. Ne
akaryatok ty zentótóket adnya eebeknek,
es ne veffetek ty gyengyeteket az dyznok-
nak eleykben, ne talantan meg nyomogyak
hw labayokkal, es meg terwen tyteket es
megh zagaffanak. Keryetek, es adatyk ty-

nektek, Kereffetek, es meg lelytek, Zergheffetek, es meg nyttatyk ty nektek, mert mynden ky keery, veezy, es ky kerefy, meg leely, es zerghetónek meg nyttatyk. Ky vagon kedyg ty kezzóletek oly ember, kythwl ha hw fíya kynyeret keerend, nem de kówet aad ee hwneky? Awağ ha halat keereend, kygyot nyoyt ee hwneky? Ha azerty, mykoron gonozok vattok, thwg''atok yo keerót adnya ty fíyaytoknak, mynewel yn-kab ty atyatok, ky menyben vag''on, yot aad hewtet keróknék. Myndent azert, vala myt akartok, hoğ tegyenek ty nektek emberek, ty ees tegyeetek hewnekyk. Mert ez az terween es az proffetak. Menyetek az zoroſkapwn be, mert zeles es yartas az wt ky vyzen az erek vezedelemre, es fokak vannak kyk be mennek hw raytta, yghen keſken kedeglen, es zoroſ az wt ky vyzen az erek eelettre. Es kevefek vannak kyk meg lelyk hwtet. Oyatok meg magatokat az hamyf proffetaktwl, kyk ywnek ty hozyatok yohoknak rwhayokban, belól kedyglen mynt ragadozo farkafok. Az hw gymelczekbel meg yfmyrytek hwket. Nem de gyeythnek az tówyfkett(k)ról zólót, awağ az vad korokrol fyghet? Ezenkeppen mynden yo ffa yo gymelczet tezen, az gonoz kedeglen gonoz gymelczet tezen. Az yo ffa nem tehet gonoz gymelczet, fem az gonoz ffa yo gymelczet. Mynden ffa, ky nem tezen yo gymelczet, ky vagattatyk, es tyzre vettetyk, azert hewnen gymeczbél meg yfmyrytek hwket. Nem

mynden ky mongya ennekem: Vram Vrà, meegyen be menyeknek orzagaban: de ky teezy en atyamnak akarattyat, ky menyben vagon. Sokak mongak ennekem az vtolfo napon: Vram, nem de te newedben mondotwnk ee ywendót, es te newedben yzttwnk ee ky erdeghóket, es te newedben tettwnk nag'' fok czodakat? Akoron en es vallast tezek hwnekyk, mert ſoha nem yfmertelek tyteket. Tawozyatok el en thwlem, mynd tette-tek alnokfagot. Mynden azert ky eet hallya az en bezedymet, es teetemennyel bel tellyefeyty, hafonlattatyk belcz emberhez, ky epepyty hw hazat az eróff kew zyklan. Es effew efwek, vgrogyok ywenek, zelek tamadanak, es az hazra rohananak: es el nem effeek, mert fundamentoma vala az kew zyklan. Awagy ky hallang''a ez bezeedeket, es bel nem tellyefeytendy hwket, hafonlatuf lezen az bolond emberhez, ky raktta hw hazat az fewenyen, es effek efwen, vgrogyon(k) ywen, zelek fwvan, es az hazat fundamentomabol ky deythwen, es len felette nag'' hwneky romlafa. Es len, mykoron el veghezte vona mynd ez bezedeket zolwan: czodalkodnak vala az fereghek hw ||^a nagy belczefeghen. Mert tanoytt''a vala hwket mynt kynek hatalma vag''on, es nem wgy mynt az yrafthwdok es zerzetef ſydok.

Ugyolczad Cap

Mikoron kedeglen lewe zallot vona Jesus az hegyról, kóweteek hewtet fok fere-

gek, es yme egy poklos eleyben ywen, ymagya vala hwtet mondwan: Vram, ha akarz, meg tyztoythacz enghemet. Es kyw teryeztwen iefus hew kezeet, illetee hwtet mondwan: Akarom, tyzthwl meg. Es legotan meg tyzttwltateek hw pokloffaga. Es monda hwneky: Laffad hog' fenkynek nemongyad; de meny el, mwtaffad te magadat papnak, es vyd fltel te ayandekodat kyt paranczolt Moyfes ez cellyeneknek byzonfagara. Mykoron kedeg be ment vona kaffarnaomba, yarwla hw hozya centurio feyedelem, kerwen hwtet es mondwan: Vrà, az en gyermekem kezwenben ffekyk en hazamnal, es gonozwl gyettretik. Es môda hwneky Jefus: En ym oda yewók, es meg gyogyottom hwtet. Es felelwen centurio monda: Vram, nem vag'ok melto hog' be yew' en haylokom ala, de csak mongyad ygheeddel, es meg vygazyk az en gyermekem. Mert en es ember vagyok hatalmafag alat vettetween, byrwan en alattam vyzeket; es mondom egyknek: Menyel, es el meegyen; az mafyknak: yew' ede, es el yew; es az en zolgarnak: Ted ezt, es azt teezy. Halwan kedeg Jefus ezt, czodalkozek raytta, es hwtet kówetóknek monda: Byzon mondom ty nektek, nem leltem cellyen (*hitel*) Izraelben. Vallom kedeglen tynektek, mert fokak yewnek nap kelettról es nap nywgatrol, es meg nywgoznak Abrahamal, es Ifaakkal, es Jacobal menyeknek orzagaban; az orzaghnak kedeg hw ffyay vettethnek az kylfe fetetfeghekre; ot lezen fyalom, es fogaknak czykorgatafa. Es monda Jefus centurionak: Meny el, es nykeppé hytted, legyen te neked. Es meg vygazeek az gyermek az horaban. Ennek vtanna, mykoron yewt vona Jefus peternek hazahoz, lata hw napat vezteg fekwen, feyet faydalwan. Kezeet fogwan fel emelee hwtet, es el hagna az feefaydalom, es fel kelwen zolgal vala hwnekyk. Mykoron esthwe letwona, hozanak hwneky fok erdenghefeket, es csak bezedewel ky yzy vala hwket, es mynd kyk gonozvl valanak, meg gyogyó'ta, hog' be tellyefedneek az bezeed, ky meg vag'on mondwan Ifayas proffetanak myatta mondwan: My beteghfeghwnket hw vyfelee, es my koorfaghwnkat hw zenwedee. Latwan kedyg Jefus az fok fereghóket hw kewrwle, paranczola az tanoythwan'oknak az tengher elwe menny. Es eleybe yarwlwan egy Irafthwdo monda: Mester, kówetlek teghede vala howa meeg'. Es monda hwneky Jefus: Az rokaknak lykok vag'on, es az egly madaraknak feezkók: embernek kedeg ffyanak nynczen hol hw feyeet le helhezteffe. Ennek vtanna eg' hw tanoythwany kezzól monda hwneky: Boczaf el enghemet elezer el mennem en atyamat el temetnem. Jefus kedyglen monda hwneky: Kóweff enghemet te, es had az hallottakat el temethny hw hallottyt. Es be haghwan hw az hayocz-kaban kóweteek hwtet hew tanoythwany. Es yme nag' zel vez tamada az tengheren,

vg'', hog'' az hayoczka el bwrwltatnek az habok myat, hw kedeglen alwzyk vala. Hozya yarwlanak, es fel kólteek hwteth mondwan: Vram, zabadocz meg, el vez''vnk. Es monda hwnekyk: Myre vattok el' felelmefek? Legottan fel kelwen paranczola az zeleknek es az tenghernek, es leen nag'' czen-deffeegh. Ez dolgon az nepek nagyon czodalkozanak mondwan: Mynemw ez? mert ezenkeppen az zelek es az tengher enghednek hwneky. Es mykoron ywtot vona az tengher elwee az gyerafenos neű poganoknak tartoma''okban, eleyben ywenek ketli erdenghes emberek, ky yűeen az hallotaknak koporfoyokból, felette kegyetlenek, vgy hog'' fenky bekewel el nem mehet vala az vton. Es yme nag'' fel zowal kyaytath teenek mondwan: My kőzűffeghwnk vag''on nekwnk es te neked o Jefus Istenek fya, mert ede ywttel ydűnek elette mynket g''ettreny? Vala kedyglen nem mezze hw thewlők dyznoknak fok feregh czordaya őryzwen, vg'' mynt ket ezer. Az erdeghek kedyg keeryk vala hwtet mondwan: Hakywe yz'' mynket, bocza' ez dyznoknak czorda feregheben. Es monda hwnekyk Jefus: Menyetek el. Azok kedyg ky menwen az emberekből, menenek be az dyznokban, es yme nag'' zeleggghel mynd az fokaffghw czorda menea nyakra az tengherbe, es belee halanak. Az paztorok kedyg mynd haza fvtanak, es ywthwan az varofban megmondak mynd ez dolgokat, azt es hyrre t-

wek, kykben az erdeghek valanak. Es yme mynd az tellyes varof kywe ywe eleyben Jefusnak. Es lathwan hwtet, keryk vala hog'' el menne az hw hatarokból.

Áyllenz

Es bel zalwan Jefus az hayoczkaban, atal ewezee, es yűe az hw varafaban. Es yme hozanak hw neky eg'' kőzwenyefth agyaban fekween. Es lathwan Jefus azoknak hytyt, monda az kőzwenyefnek: Byzial fnyam, meg boczattatnak teneked te byneyd. Es yme neekyk az yrafthwdok kezzel mondanak hw magokban: Ez karomlath tezen. Es mykoron meg latta vona Jefus hew gondolatt'okat, monda: De myt gondoltok gonozt ty zywetekben? Melyket kynnyeb mondany: Meg boczattatnak teenedek byneyd, awag'' mondany: Kel ffel es yar''? Hog'' kedeglen thwgyatok, mert embernek fnyanak hatalma vag''on ez felden byneked meg boczatany; legottan monda az kezwenyefnek: Kel ffel, ved ffel te agyadat, es meny te hazadhoz. Es azonnal ffel kelee, es hazahoz meene. Lathwan kedeglen ezt az fereghek, meg felelmeenek, es dyczeerek wr ystent, ky eel-lyen hatalmat adot embereknek. Es mykoron el menne ennen Jefus, lata eg'' embert ylwen az vamon, Mathe neűth, es monda hwneky: Kőwef enghem. Es legottan fel kelween, kőwethe hwtet. Es leen hog'' mykoron le telepűdűt vona az hazba, yme fok vamofok es nylwan valo bynefek yween, la-

koznak vala Jezuffal es hw tanoythwany-
val. Es lathwan az zerzetes fydok, mond-
nak vala hw tanoythwanyak: Myert lako-
zyk az thy mestertek az vamofokkal, es az
bynefekkel? Jefus kedyglen halwâ ezt,
monda: Nem zykfegeh az egheeffegbelyek-
nek orwoff, de kyk gonozwl vannak. Meen-
nyetek azert, tanwlylatok meg myczoda er-
galmaffagot akarok, es nem aldozatot. Mert
nem ywttem hywny az ygazakat, de az by-
nefeket. Ez wtan yarwlanak hozya kerez-
tőlő Janofnak tanoythwany mondwan: My
oka hog' my es az zerzetes fydok gyakorta
beytelwnk, az te tanoythwanyd keedeg nem
beytelnek? Es monda hwnekyk Jefus: Nem
de illik ee az vőleghehen ffyanak beytelny-
ők, myglen az vőleghehen hwvelők vag'on?
ywnek kedeglen napok mykoron el veete-
tyk hw thwlők az vőleghehen, es akoron bey-
telnek. Byzonyawal fenky nem vety az ke-
meen pozto fotot az ooh awag' meg awlth
rwhaban, mert tellyeffegghel ky vonzya
magat az rwhabol, es nag'ob zakadaff lee-
zen. Es nem tőltyk az wy bort az reghy
edeenben, ha kedyglen el romolnak az edee-
nyek, es mynd az bor, mynd az edeenek
eegytemben elveznek; de az wy bort wy
edeenben kel tőlteny, es monnoffel meg
tartatyk. Ezeket Jefus zolwan hwnekyk,
yme egy feyedelem hozya yarwlwan, yma-
g'a vala hwtet mondwan: Vram, az en lea-
nyom ma meg holt; de yw' el, veffed rea
te kezedet, el(es) eel. Es ffel kelwen iefus,
kőwety vala hwtet, es mynd hw tanoyth-
wany. Es hog' meeñe, yme az azonyallath,
ky tyzen ket eztendő wlta fogwa weer kor-
fagot zenwedvala, hatwl yarwla, es ylle-
thee hw rwhayanak peremeet. Mert azt
mongya vala ennen magaban: ha en csak
hw rwhayat yllethetendem, legottâ meg
gyogywlok. Jefus kegyglen hattra fordwl-
wan, es lathwan hwtet, monda: Byzial lea-
nyom, mert az te hyted teghed meg gy-
gywytot. Es mykoron ywtot vona Jefus az
feyedelemnek hazahoz, es mykoron latta
vona az fypofokat es az fok gywlekőzetet,
mond vala hwnekyk: Mennyetek el ennen,
mert nem holt meg az lean', de alwzyk. Es
meg mewetyk vala hwtet. Es mykoron ky
kyldetet vona az fokaffagh, bel meene, es
az leannak kezeet foga, es legottan fel kele.
Es ky zarmazeek ez hyr mynd az tartoman-
ban. Es hog' ennen el mennee iefus, kőwe-
teek hwtet ket vakok kyaythwan hw wtan-
na, es mondwan: yrgalmaz' my velwnk da-
uidnak ffya. Es mykoron haza ywtot vona,
eleybe yarwlanak az vakok, es monda hw-
nekyk Jefus: Hyzytek ee, hog' en ez yot
tehetem tynektek? Mondanak hwneky: By-
zonnyal Vram. Legottan yllethee hwnekyk
zemeket mondvan: ||⁵Az ty hytetők zerent
legyen tynektek. Es yme azonnal meg nyla-
nak hwnekyk zómők. Es fenyeyteefh teen
hwnekyk iefus mondwan: Laffatok, hog'
vala ky ne thwg'a. Azok kedeg ky menwen
ky hyrdeteek mynd az tartomanban. Azok

kedeg mykoron ky nyomottanak vona, yme hozanak hw neky eg' neema embert, kybe erdeg vala, es ky vethwen az erdeghez, ottan zola az nema, es el amelkodonak raytta az fereghek mondwan: Soha nem yelent ezenkeppen Izraelben. Az ffaryfeofok kedyg mondnak vala: Az erdegheknek feyedelmeben zzy ky az erdegheket. Jarya kereghy vala Jefus mynd az varafokat, es valalokat, tano' thwan hw fynagoga'okban, es predicalwan menyorfaghnak ewangelio-mat, es gyogyo' thwan mynden korfagokat, es mynden betegfehgoket. Lathwan kedeg az fokaffagot, kenyerwle hw raytok, mert vala nag' eenfeghben, es el tewedven mynt az yohok, kyknek nynczen paztorok. Es monda hw tanoythwanyak: Byzonyawal az arataff yghen fok, de az mwkalkodok yghen kewefek. Keeryetek azert az aratafnak hw vrat, hog kylg' en mywefoket hw aratafaban.

Cyz Capitulum

Es egybe hywan Jefus hw tyzen ket tanoythwanyt, ada hwnyeky hatalmat az fertelmef lelkeken, hog' kywe yzneek hwket, es gyogyo' tananak mynden korfagokat, es betegfehgoket. Az tyzen ket apoftoloknak kedyglen newok ez: Elfe Symon, ky mondatyk peternek, es Andraff hw attyaffya, ffylep, es Bertalam, Tamaf, es vamos Mathe, Jacob Alffeofnak ffya, es Tadeuf, Symon kananeabol, es Judas scario-

ty, ky el es arwla hwtet. Ez tyzenkettot boczata el Jefus paranczolwan hw nekyk, es mondwan: Az poganoknak hw vtokon ne yaryatok, es az ffeel hythw famaritanofoknak varofokban be ne meenyetek. De yn-kab meenyetek az yohokhoz, kyk el vezte-nek Izraelnek hazabol. El meenwen kedeg, predical'atok mondwan: Mert el kozelghe-tot menyek orzaga, korokat gyogyohatok, hallottakat tamazyatok, poklofokat tyzto-hatok, erdegheket zzyetek; yng' en vette-tek, yng' en aggyatok. Ne akaryatok byrny ara' nat, fe ezyftet, fe penzt ty owetoken, fe erzent az wton, fe ket kentofthek ne legyen, fe farwtok, fe yftaptok. Mert melto az mywes hw eeteleere. Vala mel' varof-ban kedyglen awag' ffalvban be menendotek, kergyetek meg ky vag' on ot melto zal-lath adny, es ot lakozyatok, myglen onnan kywe mentok. Bel menwen kedyg az haz-ban, ydwezlyetek hwtet mondwan: Beke-feeg ez haznak! Es ha az haaz melto le' end, re' a zal ty bekefeghtek, ha kedyglen nem leend melto, teehat ty bekefegtek ty ma-gatokra ther. Es vala ky be nem fogadand tyteket, es nem halgatangya ty bezeetteket, onnan ky meenwen az hazbol, awagy va-rafbol, razyatok le az port ty labatokrol azoknak tanobyzonfagokra. Bizon mondom tynektek, zenwedhetefb lezen fodomanak es gomorranak feldenek az yteelethnek nap-yan, honnem mynt az varofnak. yme en kyldék tyteket, mykent yohokat az farka-

fok kezzé. Legyetek azért belczet(k) mykent az kygyok, es egyegywk mykent az galambok. Oyatok kedeglen magatokat embe- rekthwl. Mert vonznak tyteket gywlekő- zettyekben, es hw synagogayokban meg of- toroznak tyteket. Es kyaloknak es ffeyedelmeknek eleyben vytettek, en erettem hwnekyk es az poganoknak byzonfagokra. Mykoron kedeg ezenkeppen el vonyannak tyteket, ne akaryatok azon gondolkodny mykeppen awag" myt ot zollyatok. Mert adatyk tynektek az horaban myt zollya- tok. Mert nem ty vattok, kyk ot zoltok, de thy menyey atyatoknak lelkee, ky zol ty bennetek. Vonzya kedeg atyaffy atya- ffiyat halarra, es atya hw ffiyat, es az ffiyak tamadnak hw attyokra, es halalt teeznek hw raytok. Es leeztek gylőfeghben myn- den embereknek, az en newemert. Vala ky azert meg maradand mynd veghyg, az olyan ydwezwl. Mykoron azert haborgatannak ty- teket ez varofba, ffwfatok mafwa. Byzon mondom tynektek, el nem veeghezytek yzraelnek varofyt, myglen el nem yw em- bernek ffiya. Nynczen az tanoythwan hw mestereenek felette, fem az zolga hw vra- nak felette. Eleg az tanoytwannak, hogy csak olyan mynt hw mesteree, es az zol- ga mynt hw Vra. Ha az czaladof embert Beelzebwnak hywtaak, menewel ynkab az hw czaladyt? Semy nyncz vg" el fedez- tetwen, hog" ky ne nylatkoztaffeek, es tytkon, hog" ky ne thwdaffeek. Vala myt

mondok tynektek homalyoffagban, ty mon- gyatok vylagoffagban; et(s) vala myt fyle- tekben hallotot(k), predicallyatok nyhwan. Es ne akaryatok azokat felny, kyk az testet megh ólyk, az lelket kedyg meg nem ól- hetyk. De ynkab azt feellyetek, ky mynd az lelket, mynd az testet vethety az erek tyzre. Nem de ket verebek adatnak ee eg' ffiel penzen? es azok kezzel egyk nem eflyk az feldre ty atyatoknal kyl. Az thy feye- teknek kedyg haya zala mynd meg zamlal- tattanak. Ne akaryatok azert felny, mert fok verebeknel yobbak vattok ty. Mynden azert, vala ky vallaft tezen en rolam embe- rek elót, vallaft tezők en es hw rola en atyamnak elótte, ky menyben vagyon; vala ky kedyg meg tagadand enghemet embe- reknek elótte, en es meg tagadom azt en atyamnak elótte ky menyben vag"on. Ne alohat azt, hog" en ywtttem bekefegeth boczatany ez ffielre; nem ywtttem bekefe- geth boczatany, de tórth. Mert ywtttem az ffiyat el valasztany hw att'athwl, es leanyat hw annyathwl, es napat hw ypathwl; es embernek hw ellenfeghy haaz bely kőzelee. Ky hw attyat es annyat fellyeb zerethy mynt enghemet, az nem melto en hozyam; es ky hw ffiyat awag" lean"at en nalamnal felette zerety, az es nem melto en hozyam. Es ky hw kerezteet ffiel nem vezy, es kewet enghemet, az es nem melto en hozyam. Vala ky hw lelkeet meg leely, el vezty hwtet; es ky el veztendy hw lelkeet en erettem,

meg leely hwttet, ky fogad tyteket, enghem fogad. Et(s) ky enghem fogad, azt fogagya ky enghem boczatot, ky proffetat fogad prof-fetanak neweeben, proffetanak erdemeet vezy. Et(s) ky fogad ygazat ygaznak newe-ben, ygaznak erdemeet vezy. Et(s) vala ky ytalt adand egynek ez aprok kezzel, csak egy pohar hydeg vyzet tanoythwannak newe-ben, byzon mondom tynektek, nem vezty el hw erdemeet.

Tyzen egy Cap

Es ez lewen, hog' el veeghezte vona Jefus, paranczolwan az tyzen ket aposto-loknak bezeedet, el nyomoteek ez herról, hogy tanoytana es predicallana hw kewrwl valo varofokban. Kereztóló Janof kedeg mykoron hallotta vona Cristufnak teeteme-nyt, hozya boczathwan hw tanoytwany kezzól, monda hwneky: Te vag' ee ky ywendó vag', awag egyebet varywnk? Es ffelelwen iefus monda hwnekyk: El meen-wen yelenczetek meg Janofnak, kyket lat-tatok, es hallottatok: Vakok lathnak, fan-thak yarnak, poklofok tyztwlnak, fyketók halnak, hallottak ffelel tamadnak, zeghenyek bodoghwnak, awag' predicalnak, es bo-dog ky meg nem tantorodandyk en bennem. Azok kedeg el menwen, kezde Jefus zolnya az fokaffagnak Janofrol: My lathny mee-netek kywe az pwztaban? Zel myat haylo-dozo nadat ee? De my lathny meenetet(k) ky? Lagy rwhaban ótózev embert ee? yme kyk

gyenge rwhaban eteztettnek, kyralyoknak hazokban vannak. De my lathny meenetek ky? proffetat ee? En es azt mondom ty-nektek, mert nagyobát honnem proffetat. Mert ez az kyrel meg vag'on yrwan: yme en el boczatom en angyalomat the zyned-nek előtte, ky meg zerzy te vtadat te e-letted. Byzon mondom tynektek, mert nem tamadot azonyallatoknak magzattyok kezet nagyob kereztóló Janofnal, ky kedeg kyf-feb menyeknek orzagaban, nagyob hw na-lanal. Kereztele Janofnak kedyg ydeytwl foghwa maftanygh menyeknek orzaga erőth zenwed, es erőwel vehetyk meg bwtet. Mert mynden proffetak, es az tórween Ja-nof baptistayg proffetaltanak, es ha akarya-tok meg erteny, hew az yllyes ky ywendó, kynek vagyon ffyle hallanya, halgaffa. De kyhez aloytom hafonlany ez nemzetet? Ha-fonlatos az pyaczon yló gyermekekhez, kyk kyathwan hw feleynek mondnak: Enek-letthwnk tynektek, es nem tanczolatok, yay-gatank, es nem fyratok. Mert el ywee Ja-nos, fem eweek, fem ywek, es azt mon-gyak, hog' erdeg vag'on benne. El ywee embernek ffya, ywan es eween, es azt mon-gyak: yme ez ember teekozlo es torkos, es az nylwan valo bynefeknek es gonoz te-wóknek barattyok, es megh ygazwltatek az bölczeffeeg hw ffaythwl. Ennek vtanna kezde gonozt mondany az varafoknak, kyk-ben hw' nag' fok yozagokat tet vala, mert nem tartottanak vona penitenciat hw beze-

denek vtanna mondvan: ||⁶ Yay teneked Korozaym, yay teneked Bethfayda. Mert ha tyronnak es fydonnak varafyban lettenek vona az yfeny yozagok, kyk ty bennetek lettenek, reghen ciliciomban, es hamwban penitenciat tartottanak vona. De maga mondom tynektek: Mert tyronnak es fydonnak kynnyeben lezen dolgok az vtolfo yteletnek napyan, honnem tynektek. Es the Kaffarnaom ne(m) de az egyhgh ffelel magasztalt ee? pokolnak meelfeghere zallaz lee. Mert ha a Sodomyaknal lettek vona az yozagok kyk te benned lettenek, ne talantal mynd ez ydeyglen megh marattanak vona. De maga vgy mondok tynektek: Mert a Sodomayakknak feldenek kynnyeben lezen az vtolfo yteletnek napyan, honnem tynektek. Az ydóben ffelelwen Jefus monda: Vallast teezek Vram teneked, mennek es feldnek atya. Mert el eneztóttd ezeket az bölczekthwl es ertelmefekthwl, es meg yelentetted hwket aproknak. Wgy, zent atyam. Mert azonkeppen volt kellemetes te eletted. Myndenek ennekem adattanak en atyamthwl, es fenky nê yfmery az ffywt csak az atya, fem az atyat vala ky yfmerte csak az ffyw, es kynek akarangya az ffyw meg yelenty. Ywyetek en hozyam mynd kyk mwkalkottok, es meg vattok terheltethwen, es en meg kynnywtlek tytóket. Vegyetek ffelel az ygamat ty reatok, es tanwllyatok en thwlem, mert kegyes vagyok es alazatos zyw, es nywgodalmat leltek ty lel-

keteknek. Mert az en ygam gyenerwfeghes, es az en terhem kynny.

Egyen kett Cap

Az ydóben egy ynnepen meegyen vala Jefus az vetemeenyen atal, hw tanoythwany kedyglen meg ehezwen, kezdeek zaggathny az gabona feyet, es eenny. Az zerzetes fydok kedeg hog' lattak vona, mondanak hwneky: yme az te tanoythwanyd myt mywelnek, kyt nem ellyk hwnekyt(k) az ynnepen tennyók. Hw kedeg monda hwnekyk: Nem olwastatok ee myt teen dauid, mykoron megh ehezet vona hw, es kyk hw vele valanak? Mykeppen be meene az Istennek templomaban, es az zent kynyekben eweek, kyt nem yllyk vala hw neky eenny, fem azoknak kyk hw velee valanak, hanem csak a papoknak. Awag' nem olwastatok ee az terwenben: mert ynnepnapokon appapok az ynnepet meg zeghyk, es bynnel kyl vannak? Azert tynektek vg' mondok, mert az templomnal nagyob ez. Ha kedeg thwdnatok myczoda: ergalmaffagot akarok, es nem aldozatot; soha nem karhoztattatok vona az arthatlanokat. Mert vra, embernek ffya, az ynnepnek ees. Es mykoron ennen el ment vona, yewe hw fynagogayokban. Es yme eg' ember, kynek kezee meg azot vala, eleybe yarwla. Es meg kerdek az ffarifeofok, mondvan: Ha yllyk ynnepnapon gyogyo'tany? hog' mywel vadolhatnak hwtet. Hw kedeglen monda hw-

neky: Ky leezen kezzóletek oly ember, kynek eg" yoha vag"on, es ha az ynnep napon az veremben efendyk, nemde kywe emely hwtet onnan? Menewel ynkab az embert, ky yob ah yohnal? Azert yllyk ynnepnapon yot tenny. Azonnal monda az embernek: Nyo"cz ky te kezedeth. Es ky noythwan, legottan egeffeeg adatek hw neky, mynt az mafyknak. Onnan ky nyomothwan kedyg, az ffarifeofok tanaczot tarthnak vala hw ellene, mykeppen hwtet el vezteneek. Jefus kedyglen meg thudwan el meene oñan, es nag" fokban kóweteek hwtet, es mynd meg gyogytta hwket, es paranczola hwnekyk, hog" meg ne yelente neek hwtet hol vona, hogy bel telneek az mondafzent Ifayas proffetanak myatta, mondan: ymc hol az en gyermekem kyt valasztottam, en zerethóm kyben en lelkenek yol kelleteek, reaya vetóm en lelket es az pogan neepnek yteeletet hyrdet. Nem versenkódyk, fem ywót, es fenky fem hallya az vtczakon hw zawat. Az meg razodot naadat meg nem tóry, es az fyftelghó ganeet meg nem ottya, myglen ky nem vety gyezedelemre hw yteletyt; es hw neweben pogan neepnek remeelnek. Akoron hozattatek hw neky egy erdenghes ember, vak es nema, es meg gyogytta hwtet, wg" hog" zolana, es lathna, es czodallyak vala mynd az fereghók, es mondanak vala: Nem de ez ee az dauid ffya? Az ffarifeofok kedyg halwan ez dolgot mondanak: Ez nem

yzy ky az erdegheket, hanem beelzebubnak, az erdeghek feyedelmee nek hatalmawal. Jefus kedyg meg yfmerwen hw gondolattyokat, monda hwnekyk: Mynden orzag hw magaban meg hafolwan el pwzthwl, es mynden varas awagy haaz hw magaban meg hafolwan nem alhat meg, es ha az fathanas fathant yz ky, hw maga ellen meg hafonlot. Azert hog" alhat meg hw orzaga? Es ha en Beelzebubnak hatalmaban yzók, ty ffyatok kyben yzyk ky? Azert hwk ty nektek byraytok leznek. Ha kedyglen en iftennek lelkeben yzem ky, byzonyawal ymaran ty ellentek el ywtot Iftennek orzaga. Awa" hoggy mehet be mynden az erőffnek hazaban es hw yozagat el teekozlany, hanem ha elezteeb meg kótózendy az erőffet, es az vtan hw hazat el bytangollya. Ky nynczen en velê, en ellenem va"on, es ky nem gyeyt en velem, tekozlo az. Azert mondom ty nektek: Mynden byn es karomlas meg boczattatyk embereknek: de az lelky karomlas meg nem boczattatyk. Es vala ky mondand vala my bezedet embernek ffya ellen, meg boczattatyk hw neky: ky kedyg mondand az zent leelek ellen, meg nem boczattatyk hw neky, fem eth ez vylagon, fem az maf vylagon. Azert awa" teegyetek yo ffat, es hw neky yo gymelczeet, awa" tegetek gonoz ffat, es hwneky gonoz gymelczeet: byzonyawal mynden ffa hw gymelczen yfmer-tetyk meg. Yafpifnak nemzety, mykeppen zolhattok yot, hol ty gonozok leegyetek?

Mert zywnnek bewfegheból zool embernek zaya es. Az yo ember hw yo kenczeból yot zol, es az gonoz ember hw gonoz kenczeból gonozt felel. Mondom kedyglen ty nektek: Mert mynden hewfagos bezedról, kyt zolannak emberek, okot adnak rola az yteethnek napyan. Mert akoron tennen bezeedydból ygazwlz meg, es te bezeedydból karhoztatol. Az ydóben ffeleleenek neekyk az yrafthwdok es zerzetes fydok kezzól hwneky mondwan: Mester, akarwnk te thwled yegyét lathny (awagy czodat). Ky felelwen monda hwnekyk: Gonoz es parazna nemzet yegyét keres, es eegyeb yeg^g nem adatyk hwneky, hanem csak yonas proffetanak yegye. Mert mykeppen leen yonas az cethhalnak eehaban harom eeh es nappa, azonkeppen leezen embernek ffya ez feldnek zyweben harom eeh es nappa. Nynywenek nepey ffelel tamadnak az yteethen ez nemzettel, es el karhoztattyak hwtet, mert penitenciat tartanat(k) yonafnak predycallaffara. Es yme nagyob Jonafnaal ez. Sabbabely kyalne azzon fel tamad az yteethen ez nemzettel, es el karhoztattya hwtet. Mert ywee a feldnek veegheról Salamonnak bölczeffeghet hallany, es yme nagyob falamonnal ez. Mykoron kedyg az fertelmes lelek ky menend az emberból, yar zaraz helyeken kereffen nywgodalmat, es hol nem leel, tehat mondenen magaban: Meg terók az elfe hazamban, honnan ky ywtttem. Es el yween lely hwtet hewolkodvan, meg tyzthwlwan, es

ygazwlwan. Legottan el es vezen hw veleheet fertelmes lelkeket alnokbakat hw nalanaal, es be meenwen lakoznak ot, es leznek az embernek vtolfo eelety gonozbak az elfóknel. Ezenkeppen leezen ez atkozot nemzethnek es dolga. Mykoron meegh bezeellene az feregheknek, yme az hw zyleye es attyaffyay kywl alwan, kyvannak neky zolny. Monda azert hwneky eegy: yme az te zyled es atyadffay kywl alwan, kerefnek teghed. Hw kedyglen ottan felelwen monda az embernek: Kyczoda az en anyam, es kyczodak az en atyamffay? Es kywe teryezthwen hw kezeet tanytwanyra monda: yme hol az en anyam, es en atyamffay? Byzonyawal valaky teendy en atyamnak akarrattyat, ky menyben vagyon, az en atyamffya, es hwegom es zylem.

Cyzen harom Cap

Azon napon ky nyomothwan Jefus az hazbol, yl vala az tengher mellet, es gywleenek hw hozya nagy fok fereghók, w^g hog^g kezereyethnek az hayoczkanban hagny es ot ylly, mynd az fokaffag kedeg al vala az tengher partyan. Es nag^g fokat bezeelle ot hwnekyk peldazerent, mondwan: yme ky meene ky hw magwat el vethy hymtheny, es mykoron hymthy, nemellyek efeenek az wth felón, es az madarak el ywenek, es meg ewek hwket. Nemellyek kedeg efeenek az kóvefen hol fok ffelel nem vala, es mykoron ky kóltek vona, myert nem vala

meel' feldek, az nap ffel fylwen, meg fonyadának, es hog' gyókerók nem leen, ky azanak. Nemellyek kedeg effeenek az tówyczkekben,||' es az tewyczkek fel newekedwen, meg foyttaak hwket. Nemellyek kedeg efeenek yo feldben, yo gymelczet adanak, nemeel' zaaz anneet, nemeel' lathwan anneet, nemeel' harmyncz anneet. Kynek fyley vanak hallanya, hallya. Es eleybe yarwlwan hw tanythwany mondanak hwneky: Myre zolaz nekyk peldazerent? Ky felelwen monda hwnekyk: Mert tynektek adatot meg yfmernótek menyeknek orzaganak tytkyat, azoknak kedeg nem adatot. Mert kynek vagon, adatyk hwneky, es bewelkódyk, kynek kedyg nynczen, es amy latathneek lenny, az es el vetetyk hewthwle. Azert zolok nekyk perdazerent. Mert lathwan nem lathnak, es halwan nem halnak, es nem ertekneznek, hog' bel tellyefegyek hw bennekfayafnak proffetalafa mondwan: Halwan hallyatok, es né ertytek, lathwan lattyatok, es nem yfmerytek. Mert ez neepnek meg kemeenywlt hw zyók, es hw fylókkal nehezen hallottak, es hw zemeket be tapasztottak, hog' vala ha hw zemekkel ne lathaffak, es fylekkel ne halhaffak, es zywkkel meg(ne) ertheffeek, (ne)hog' meg teryenek es meg vygazzam hwket. Az ty zemetet(k) kedeglen es fyleytek bodogok, mert nyllwan lattyagak es hallyak. Vgyan byzô mondom tynektek, hog' fok proffetak es ygazak kywantak lathny, kyket ty lattok, es nem lat-

taak, es hallany kyket hallotok, es nem hallottak. Ty kedeglen hallyatok meg az magvethónek hw peldazattyat. Mynden ky hallya az meney ygheet, es nem erty, mert el yw az gonoz, es el ragagya hw zyweeból, ky ot el vettetót; ez az ky az wt ffelen effyk. Ky kedyg az kówefen efyk, ez az ky az yftennek ygheyet hallya, es eremest be fogagya hwtet. De myerth nynczen gyekere, hanem csak ydózerent valo, tamadwan kedyg haborrwfag, es nyomorwfag az zent ygheeyert, ottan meg tantorodyk. Ky kedeglen az tówycz kózze vettetót, ez az ky az yftennek ygheyet hallya, de ez vylaghnak zorgalmatoffaga es kazdagfaghnak czalardfaga meg foyttya, es hazonnal kyl leezen. Ky kedyglen yo fódben vettetyk, ez az ky yftennek ygheyet hallya, erthy, es gymelczeet aggya, nemeel' yollehet zazanneet, nemeel' lathwan aňet, nemeel' kedeglen harmyncz anneet. Mas peldat vethee hw nekyk mondwan: Hafonlatos menyeknek orzaga oly emberhez, ky yo magot vet hw feldeeben. Mykoron kedeg nywgodnanak emberek, el yw hw ellenfeghe, es konkolt hymt rea hw felde- nek kózyben, es el meegyen. Mykoron kedyglen fel newt vona zarasthwl, es gymelczet hozot vona, tehat kózette leeletenek az konkolyak es. Haza menwen kedeg az czaladof embernek hw zolgay, mondanak hw neky: Vram, nem de yo vetemeent veteel ee az mezen, honnan vagon azert kezte az konkol? Es monda hwnekyk: Gonoz ember

tette azt. Az hw zolgay mondanak hw neky: Akarod ee, hog el meenywnk, es kywe zaggaffok hwtet? Es monda: ne, netalantal ky nyween az konkolt, vele ezwen ky zaggaffatok az yo gabonat ees. Hagyatok monnoffelt fel newny az aratafyk, es az aratafnak ydeyn meg hagyom az aratoknak: Gye" czeetek elezer egybe az konkolt, es kótózyetek nyalabba meg eeghetny, az tyzta gabonat kedeg gyehetek az en czyrembe. Megh egyeb pelda bezedet vethee hw nekyk mondwan: Hafonlatos menyeknek orzaga az mvftar maghoz, kyt ember el hymt hw mezeyn, ky yollehet kyffeb legyen mynden magok kezet, mykoron kedeg ffl newekódendyk, oly mynt magaffab mynden vetemeennel, es nağ ffa lezen vgy, hogy az eghy madarak el yween, lakhaffanak hw aghayn. Meg maf peldat monda hwnekyk: Hafonlatos menyeknek orzaga az kovazhoz, kyt az azonyallat el reyt harom anny tezttaban, myglen tellyeffegghel meg kellyen. Mynd ez bezedeket zola Jefus peldawl az feregheknek, es peldanal kyl nem zol vala hwnekyk, hog bel tellyefednek ky meg vag"on mondwan proffeta myat: Meg nytom en zamat peldabezedekre, es kywe nytom az el eneztetteket vylag kezdetythwl fogwa. Ez lewen, el boczathwan az fereghóket hazahoz ywee, es eleyben yarwlwan hw tanythwany mondanak: Feycz meg mynekwnk az mezey konkolnak pelda bezedet. Ky felelwen monda: Az ember, ky yo magot vet, embernek ffya, az mezó kedyg ez vylagh; az yo mag kedeglen az menyey orzagnak ffyay; az konkol kedyg, az alnokfagnak ffyay. Az ellenfeg kedeg ky hwket vety, pokolbely erdeg; az arataf kedeg ez vylagnak veeghezety; az aratok yfennek angyaly. Mykeppen azert az konkolyok ffl gyeytethnek, es tyzre vettethnek, vgyan lezen ez vylagnak veeghezety. Embernek ffya el boczattya hw angyalyt, es kywe yrtogathnak hw orzagabol mynden teewólghefeket, azokat es kyk mastan mynden gonoffagokat teeznek, es vetyk hwket pokolnak hw tyzes kemenczeeyeben, hol ot lezen fyalom, es fogaknak czykorgatafa. Akoron az ygazak feenlnek, mykeppen az feenes nap, hw atyoknak orzagaban. Kynek fyle vag"on hallafra, halgaffa. Hafonlatos menyeknek orzaga az mezen el reyttet kenczhez, kyk ha mel" ember megh leely, el reythy, es azon valo eremeeben el meegyen, es el aad myndent kyket byr, es az mezót meg vezy. Esmeg hafonlatos menyeknek orzaga az kompolar emberhez, ky draga kówet kereff, lelwen kedyg egy dragalatos kówet, el megyen es el (ad) myndeneketh, es meg vezy hwtet. Esmeg hafonlatos menyeknek orzaga az tengherbe vetót varfához, kyben mynden felee halak be gywlnek, kyt, mykoron meg telendyk, ky vonyvan, es az parth zelen le ylwen, az yokat valaztaak hw edeenyekben, az gonozokat kedeg ky hanyak. Ezenkeppen lezen ez vylagnak veeghezety: Kywe ywnek yf-

tennek angyaly, es ky valaztyak az gonozokat a yoknak kezzőlők, es vetyk hwket pokolnak tyzes kemenczeyeben; ot lezen fyalom es fogaknak czykorgatafa. Ertheetókee mynd ezeket? Mondanak hwneky: yol. Es monda hwnekyk: Azert mynden yrafthvdo belcz menyeknek orzagaban hafonlatos leezen yfennek elette az czalados emberhez, ky hw kenczeből wyat es awat vyzen. Es leen ez, mykoron el veghezte vona iefus peldazerent valo zolafat, el meene aherről. Es yween hw hazayaban, tanyttya vala hwket hw synagogyokban, v^g hog^g czodalkoznanak raytta, es mondanak: Honnan v^g on ennek ez na^g belczeffegh, es hatalmaffagh? Nem de az kowacz ffya ee ez? nem hw annya mondatyk Maria, es hw atyaffyay Jacab, es Jofeph, es Symon, es Judas? Es hw hwgay nem de mynd my nalwnk vannak? Azert honnan vannak ennek mynd ezők? Es meg tantorodnak hwbenne. Jefus kedyglen monda hwnekyk: Egy profeta es nynczen tyzteffeghnel kyl, hanem csak hw hazayaban, es hw hazaban. Es nem teen ot fok yozagokat hw hytetlenfegheknek okaert.

Enzen neegy Cap

Az ydóben hallaa kys herodes kyral Jefusnak hyreet, es monda hw gyermekynek: Ez az Janos baptista, hw tamadot fl hallottaybol, es annakokaert leznek hw benne ew nny fok czodak. Herodes kedyg

meg foga, es meg kótezee hw^tet, es az temleczben vetee Herodyafert, hw atyaffyanak ffylepnek felefeegheert; mert v^g mond neky Janos baptista: Nem ylyk te neked tartanod hw^tet. Es akarwan hw^tet meg ólnye feelee az kóz nepet, mert mykeppen profetat v^g tarttyak vala hw^tet. Herodesnek kedeg zyleteefe napyan, Herodiafnak leanya tanczot theen es keellemetes len Herodesnek, mynekokaert fogadafzerent gygyere hwneky adny vala myt kernee hw thwle. Az lean kedeg hw annyanak ynteeFeből monda: Aad ennekem ah Janos baptiztanak hw feyeet e^g talnyeron. Es ynghen meg zomorodek azon az kyral, de maga hw fogadafanak okaert, es azokert kyk veele valanak az aztalnal, hag^a adny. Es el bo czathwan, nyakat vagata az temleczben, es el hozwan hw feyeet egy talnyeron, az leannak adata, es az lean hw annyanak vywee. Es el ywen hw tanythwany, fel veevek hw testeet, es el temeteek, es el yween meg mondak Jefusnak. Mykoron azert ezt hallotta vona iefus, el meene ennen ewnen maga az pwztaban, es hog^g hallottak vona az fereghek, fok varafokbol kóweteek hw^tet gyalog. Es kywe nyomotwan az pwztabol(ba), lata az fok nepet, es kenyerwle hw raytok, es meg vygaztaa hw korokat. De mykoron esthwe let vona, eleybe yarwlanak hw tanythwany mondwan: Ez hel^l pwzta, es az hora es el mwlt, bocza^d el az nepet, hog^g vegyenek eeledelt magoknak az

falwba. Jefus kedeg monda hwnekyk: Nem zykfeeg el mennyók, aggyatok ty hwnekyk ennyók. Mondanak hwneky: Nynczen nekwnk eth tób csak ewt kynyerwnk, es ket halaczkank. Monda azert hwnekyk: Hozyatok ede hwket. Es mykoron paranczolt vona az nepnek le telepednyók az pafyton, veven azt ewt kynyereket es az ket halaczkakat, es menyorzagra tekeentwen, meg aldaa, es meg zeghee, es adaa hw tanythwanyynak az kynyereket, az tanythwanyok kedyg az feregheknek. Es mynd eewenek, es meg eeleghódeenek, es fel gyeyteek az maradekyt, es tyzen ket kofarokat tóltenek be az hwlladeekyawal. Azoknak kedyg zamok, kyk ot eetthenek vala, valanak ewt ||^s ezeren, azonyallatoknal es gyermekeknel kyl. Es ottan paranczola iefus hw tanythwanyynak az hayoban menny, es hw elette atal ewezny, myglen el boczatana az fereghek. Es el boczathwan az nepekek(t), ennen maga fíel menea az hegyre ymatkozny, de mykoron estwe let vona, hwnen maganak marada. Az hayoczká kedeg (kyben az tanythwanyok valanak) az tengher középet hanyattatyk vala ah haab myat, az zel kedyg ellenfeghes vala. Eeynek azert negyed horayan ywee hozyayok Jefus yarwan az tengheren, es lathwan hwtet az tengheren yarny, meg haborodanak, mondwan hog' kefertet vona, es nag' felelemnek myatta kezdenek kyaytaft teenny. Legottan Jefus meg zolaytta hwket mondwan: Vegyetek byzo-

dalmat: en vagyok, ne akaryatok felny. Felelwen Symon pether monda: Vram, ha te vagy, paranczol' ennekem te hozyad mennem az vyzen. Ottan monda neky: yw' el. Es kywe hagwan pether az hayoczkabol, yar vala az tengheren myglen Jefufhoz mennee. (Videns vero) Lathwan kedeg az haborwnak nagy votat meg yedee, es hogy el kezdet vona merwlly, kyayta mondwan: Vram, feghel' meg enghemet. Es legottan fel emelwen Jefus hw kezeet, meg foga hwtet, es monda: Kewes hythw, myert ketelkódel? Es mynt az hayoczkaban be hagot vona, ottan meg alla az zel, kyk kedeg az hayoczkaban valanak, eleyben yweenek, es ymadak hwtet mondwan: Byzô ystennek fíya vag' te. Es mykoron atal eweztenek vona, yweenek az genezaretnek feldeere. Es mykoron meg yfmertek vona hwtet az ot lakoza nepk, el yzenenek mynd ah tartomanban, es neky hozak mynt(d) kyk gonozwl valanak, es keeryk vala hwtet, hog' awag' hw rwhayanak alfo peremeet hanna yllethnyók. Es vala kyk ylleteek, mynd meg vygazanak.

Uyzen ewth Cap

Akkoron yarwlanak hozya Jerwfalem-ból az yrafthwdok, es zerzetefek mondwan: My oka, hog' az te tanythwanyd atal haghyak az veeneknek hw zerzeefeket? mert nem moffak meg hw kezeket, mykoron kyn'eret eznek. Hw kedegh felelwen monda hw nekyk: Myre ty es atal hagwan nem

tarttyatok vr yfennek paranczolattyat, ty zerzeefteknek okaerth? Nam, vg'' monda yf-
ten: tyztellyed te atyadat, anyadat, es vala
ky gonozt mondand hw attyanak annyanak,
halalnak halalawal hallyon; ty kedegh azt
mongyatok: vala ky mondangya hw attya-
nak awag'' annyanak: vala my nemw ayan-
dek vag'' on enth''lem, teneked haznal, es
nem tyztóly hw attyat, annyat; es megh v-
taltatok yfennek paranczolattyat ty zerzeef-
tekeert. Kerpwtalok, yol proffetalt tyrolatok
yfyas mondvan: Ez nemzet enghemet csak
nyelwókkal dyczeer, es hw zywk tawol''
vag'' on en thwlem. Mynden oknal kyl tyz-
telnek enghemeth, tanoythwan embery thw-
domanyokat es paranczolatokat. Es hozya
hywan az fereghóket monda hwnekyk: Hal-
gaffatok es erczeetek: Nem az ky be mee-
gyen embernek zayaban, ferteztet meg em-
bert, de az ky ky yew embernek zayabol
ferteztet meg embert. Ottan eleybe yarwla-
nak hw tanythwany, es mondanak hwneky:
Twdod ee mert az ffarifeofok ez bezeed hal-
wan meg tantorodanak? Hw kedeglen monda
hwnekyk: Mynden palanta kyt (nem) palantalt
az en menyey atyam, ky zaggattatyk. Hag-
gyatok el hwket, mert vakok, es vakoknak
vezerlőy. Mert az vak ha az vaknak vezer-
lest teyend, monnodyk az verembe efyk. Fe-
lelven kedyg peter monda hwneky. Feyced
meg mynekwnk ez peldat. Ottan monda: Ty
es meeg ertelemnel kyl vattok ee? Nem er-
tyfek ee hog'' mynden ky embernek zayan be

meegyen, hafaban megyen es hw gyomrabol
meg ky boczattatyk? kyk kedeg kywe zar-
maznak embernek zayabol, hw zyweeból
ywnek kywe, es azok ferteztethnek meg
embert. Mert embernek hw zyweból zar-
maznak ky gonoz gódotok, gylkoffagok,
paraznafagot(k), fertelmeffeghók, orffagok,
hamyfftanok, karomlafok: ezek kyk meg fer-
teztethnek meg ember(t): mosdathlan kezzel
kedyg eenny, nem ferteztethnek meg em-
bert. Es el menwen ennen iefus, nyomo-
teek tyronnak es fydonnak hataryban. Es
yme en eg'' kananeabely azzonyallat, onnan
az tartomanbol ky ywen, fel zowal kyalth-
wan monda hwneky: Ergalmaz'' en velem
dauid fya: az en leanyom gonozwl gyette-
tyk az erdegthwl. Ky nem felelee hwneky
bezedet. Es eleyben yarwlan hw tanyth-
wany, keeryk vala hwtet mondwan: Bo-
czafd el hwtet, mert vtannwnk kyalth. Hw
kedeglen felelwen monda: Nem vagyok bo-
czathwà csak az yohokhoz, kyk el vezte-
nek yzraelnek hazabol. Az azzon kedyg kó-
zel ywen, ymadaa hwtet, es monda: Vram,
fegeel meg enghemet. Ky ottan felelwen
monda: Nem yo venny az ffyaknak hw ky-
n'ereeth es az eebeknek adny. Az kedyg
monda: Thvdom vram, de nam az az kelkek
es eeznek az morfalekból, kyk lewe hwl-
nak hw vroknak aztalarol. Legottan felel-
wen Jefus monda hwneky: Oh azzonyallat,
nag'' az te hyted, leegyten teenedek mykep-
pen akarod. Es meg gyogyala az hw leanya

az horathwl fogwa. Es hog' el ment vona eennen Jefus, ywee galyleabely tengher mellee, es fel menwen az hegyre, ot yl vala. Es eleybe yarwlwan az fereghók; valanak kedeglen hw velók fok fantak, vakok, es eegyebfelee fok beteghók, es lewehanyaak hw labaynak elótte, es ottan mynd meg vygazta hwket, vg' hog' czodalkoznának raytta az fok nepék, lathwan az nemakat zolny, fantakat yarny, es az vakokat lathny. Es dyczeeryk vala yzraelnek yfteenet. Jefus kedyg egybe hywan hw tanythvanyt monda: Keferwlók ez fereghen. Mert ymaran harmadnapwlta fogwa vannak en velem, es nynczen myt eegyenek, es nem akarom hwket ehen el boczatany, hog' el ne fogyatkozyanak az vtban. Es mondanak hwneky az tanythwanyok: Hol veegywnk my ez pwztaban anny kynyeret, hog' enny fok nepet meg eelegheyczwnk? Es monda hwnekyk Jefus: Han' kynereitek va'gon? Azok kedyg mondanak: Heth, es kewes halaczkank. Es paranczola az feregeknek hog' le telepódneenek az felden. Es kezeeben vevén iefus az het kynereket, es halaczkakat, es meg aldwan, meg zeghe, es adaa hw tanythwanyanak, es hewk adaak ah nepék. Es myndnyayan eenek, es meg eleghódeenek, es kyk el marattanak vala, az morfa-lekokból heet tellyes kofarokat tólteenek meg velók. Valanak kedeg az neepek, kyk ot ecttenek vala, neeg' ezeren, azzonyallatoknal es aprokna! kyl. Es el boczathwan

az nepet, es egy hayoczkaban be menwen, ywee magédannak tartományban.

Ezen hath Cap

Es yarwlanak hw hozyaa az ffarifeofok es faduceofok kefeerthwen, es keryk vala hw tet hog' yegyét mwatna hw nekyk menyböl. Hw kedyglen monda hwnekyk: Esthwe lewen azt mongátok: tyzta ydó lezen, mert pyroff az egh, es reghwel azt mongyatók: ma zeles ydew lezen, mert az zomorw egh verhenyfff. Mert ezenkeppen az eghnek hw zyneet meg thwgyatók yteelny, az ydóknak kedyglen yegyét meg nem yfmerhetytek. Monda azert hwnekyk: Gonoz es parazna nemzet yegyét kereff, es eegyeb yeg' nem adatyk hwneky, hanem Jonas proffetanak yegyé. Es el hagywan hwket, el meene onnan. Es mykoron hw tanytvany az tengher elwee yewttenek vona, el feletkeznek kyneret vynny hw velók. Monda azert iefus hwnekyk: Oyatok magatókat az ffarifeofoknak es faduceofoknak kowazyathwl. Azok kedyg gondollyak ennen magokban mondan: mert kyneret nem hozthwnk? Megh yfmerwen kedeg iefus hw gondolattyokat, monda: Myt gondolkottok thymagatókban kyfded hythwk, mert kynereitek nynczen? Meg sem ertytek ee, es nem tarttyatók ezetekben az ewt ezer embert, es ewt kynereket, es hany kofarokat telteetek be? sem az heet kynereket az neeg' ezer ember kózzót, es han' kofarokat tóltetek be? Myre hog' nem

ertytet(h)? Mert nem az kynerról mondâ nektek hog": meg oyatok magatokat az ffarifeofoknak es faduceofoknak kowazyokthwl. Ottan meg erteek, azert hog" nem az kynerról, hanem az ffarifeofoknak es faduceofoknak gonoz tanwflagokrol zolt vona hwnekyk. Ywee kedyg Jefus az tengher elvee, ffylepnek Cefarea new' varafanak tartomanyaban, es kerdy vala hw tanythwanyt mondwan: kynek mongyak emberek embernek ffyat leenny? Azok kedyg mondanak hwneky: Nekyk Janos Baptiftnak, nekyk Illefnek, nekyk kedyglen Jeremafnak, awag" az profetak kózzel egynek. Monda hwnekyk: ty kedeg kynek mongyatok lenny? Felelween Symon Peter monda: ||^o Te vag" a Crifus eeló Iftennek ffya. Felelwen azert Jefus monda hwneky: Bodog vag" Barionanak fymon petóre, mert ezt test es veer teneked meg nem yelentette, de az en atyam, ky menyben vagyon. En es azt mondom teneked: mert te vag" a" peter, es ez kówón eppettem fel az en eghazamat, es pokolnak kappwy nem hatalmaznak hw ellenee. Es te neked adom menyorzaghuak kwczayth. Es vala kyth meg kótózendez felden, meg kótezet lezen menyorzagban es; es vala kyt meg oldozandaz felden, meg oldozot lezen menyorzagban es. Ennek paranczola Jefus hw tanythwanyt, hog" vala kynek ne mondanak, mert hw vona a" byzon xr. Eennen towa kezdee Jefus ky yelenteny nylwan hw tanythwanyt, mert zygfeegh vona hwneky Jerwfalembe menny,

es ot fokat zenwedny az veenektól, Irafthwdokthwl, es az papy feyedelmekthwl, es meg ólethny, es harmad napon fel tamadny. Es pether hwtet tytkon hywan kezde fedde(u)y hwtet mondwan: Tawol" legyen az tethwled vram, foia az nem lezen. Ky hattra fordwlwan môda peternek: Ereg" hatam meghee fathana, ennekem teewelghesemre vag"; mert nem erted azt ky ystenee, de ky embóree. Ottan monda Jefus hw tanythvanyt: Ha ky akar en vtannam ywny, meg tagagya ennen magat, es veegye fel hw kezrezeek(t), es kóveffen enghemet. Mert vala ky akarangya hw lelkeet ydwezóyteny, el vezty hwtet, es ky el vezteny hw lelkeet en erettem, meg leely hwtet. De myt haznal embernek ha mynd ez tellyes vylagot el nyerye, hw lelkenek kedyglen vezedelmet lelyen? awag" mynemw valtsagot aad ember hw lelkeert? Mert embernek ffya ywendó hw attyanak dyczefegheben mynd hw Angvallywal; es akoron myndennek megh ffyzet hw teetemenyekzerent. Byzon mondom ty nektek: vannak nekyk eth allook kezzel, kyk halalt nem kofolnak, myg nem latangyak embernek ffyat yween hw orzagaban.

Czyen heeth Cap

Es hat nap wtan veve fel Jefus petert, es Jacobot, es Janost hw attyaffyat, es vyve hewket magoknak egy magaf hegyre, es el valtoztata magat hw elóttek, es meg fene-

fwle hw zyne, mykeppen az nap, hw rw-hay kedyg leenek feyeerek mynt az ho. Es yme yeleneenek hw nekyk Moifes es helias hw veleee bezeelwen. Peter kedeg felelwen monda Jefusnak: Vram, yo mynekwnk et laknwnk. Ha akarod zerezyenk et harom haylokot: teeneked egyet, Moyfesnek maſth, es Eliafnak harmadot. Myglen ezt bezeelenee, yme fenef ked be bamlaa hwket, es yme az kedbõl zozat len mondwan: Ez az en zerethõ ffyam, kyben ennekem yol kelletttem, hewtet halgaffatok. Es halwan ezt az tanytwanõk, hw arczayokra hwllanak, es yghen meg feelelmeenek, es hozyaok yarwlwan Jefus, ylletee hwket es monda nekyk: Kelletek ffel, ne akaryatok ffelny. Felnythwan kedeg hw zemeket, fenkyt nem latanak csak Jefusſh. Es hog' lezallottak vona az hegrel, paranczola hw nekyk Jef9 mondwan: Senkynek ne mongatok ez latath, myglen embernek ffya hallottaybol ffel tamad. Es meg kerdeek hwtet hw tanythwany mondwan: Myre mongyak az yrafthwdok hog' zykfeeg elezteb yllefnek el ywny. Hw kedeg felelwen monda hwnekyk: Byzon'awal yl'es el ywendõ, es myndenek veeghet teezen. Vg' mondok kedeg tynektek, mert yllees ymaran el yewtt, es nem yfmerteek meg hwtet, de vala myt akaranak, mynd azt teweeek hw raytta. Azonkeppen embernek ffya es zenvedendõ hw thwlõk. Ottan meg yfmereek az tanoythvanyok, hog' ez bezedet Janos baptiftarol

mondotta vona hwnekyk. Mykoron azert ywt vona az kõz neep kõzzee, egy ember eletthe terdeere efween, monda: Vram, yrgalmaz' az en ffyamal, mert hawas es gonozwl gyettretyk, fokzor esyk az zemben es gyakorta az vyzben, es te tanythwanydnak hoztam vala hwtet, de nem gyogythatak meg hwtet. Ottan felelveen Jefus monda: O hytetlen es vyzzaa fordwlt nemzet! myglen leezek veletõk? es myg zenvedlek el tyteket? Hozyatok hozyam hwtet. Es meg fedde hwtet Jef9, es ky meene belelee az erdeg, es az horathwl foghwa meg vygazek az gyermek. Legottan az tanoythwanyok tytkon yarwlanak Jefusſhoz, es mondanak neky: Myre my nem vethetõk kywe hwtet? Monda hwnekyk Jefus: Az ty hytethlenfeghtekeerth. Byzon mondom tynektek, ha leyend anny hytetek mynt az mwſtar mag, es mondangyatok ez hegynek: meeny el eennen, es elmegyen, es femy lehetetlen nem lezen tynektek. Ez cellyen nemw kefertet kedygh ky nem vetethetyk, hanem csak ymaczagnak es beythnek myatta. Nyayast lakozvâ kedeg hw velõk galyleaban, monda hw nekyk: Embernek ffya el arwlta-tyk bynes nepeknek kezõkben, es meg ewlyk hwtet, es harmad napon fel tamad. Es nagyon meg zomorodanak raytta. Es hog' kaffarnaomba yewt vona, peterhez yarwlanak kyk az adot zedyk vala, es mondanak hwneky: Az ty mefertet(h) nem fyzette meg az adot. Monda peter hwneky: Vg' vagon. Es

hog" be ment vona az hazba, eleybe kele
 Jefus es monda: My lattatyk neked Symon?
 Ez feldy kerafok kykthwl veeznek adot, es
 vamat? az ffyakthwl ee, awag" az ydeghe-
 nekthwl? Felele Symon es monda: az ydeghe-
 nekthwl. Monda ottan neky iefus: Azert a'
 ffyak zabadofok. Hog" kedyglen meg ne tan-
 toroyczok hwket, meny el a tengherre, es
 vefd be horgodat, es az halat, ky elezteb fl
 yw, ved fl, es meg nytwan hw zayat,
 eg" garafh talalz hwbennee, kyt agy en
 erettem es te eretted hwnekyk.

Ежен нолц Сп

Azon horaban yarvlanak az tanythwa-
 n'ok Jefushoz mondwan: Aloyttod ee ky
 lezen nagyob menyeknek orzagaban? Es elö-
 we hywan Jefus eg" kyfdedöt, es alathwan
 hw kózykben monda: Byzon mondom ty
 nektek, ha meg nem terendetek, es eelye-
 nek nem leyendötek mynt ez aprok, nem
 mentek be menyeknek orzagaban. Vala ky
 azert meg alazangya magat, mykeppen ez
 kyfded, az nagyob menyek orzagaban, es
 ky be fogadand eg" ellyen kyfdedet en ne-
 wembe, enghem fogad be. Ky kedyglen meg
 tantoroytand egyet ez kyfdedek kezzel kyk
 en bennem hyznek, yllyk hog" eg" malom
 kew kótteffeek hw nyakara, es az tengher-
 nek fenekeere mereyteffeek. Yay ez vylagh-
 nak az meg tantorodtokkal. Byzonyawal
 zykfeeg, hog" tertenyenek tantorodafok, de
 maga yay az embernek, ky myat az tanto-

rodas leezen. Ha azert te kezéd auagy la-
 bad teghed meg tantoroyt, vagd el hwket,
 es vefd el thwled; yob teeneked az erek
 elettre be menned beteghen, auag" fanthan,
 honnem keth kezéd, auag" ket labad lewen
 az erek tyzre vettethny. Es ha te zemed tan-
 toroyt meg teghed, vayt ky hwket, es vefd
 el thwled; yob teeneked eg" zemmel az erek
 elettre be menned, honnem ket zemed le-
 wen az erek tyzre vettethny. Laffatok hog"
 ne vtallyatok meg egyet ez kyfdedek kezzel;
 mert vgy mondok tynektek, hogy hw óryzó
 angyaly menyorzagban koronked neezyk
 en atyamnak zynet, ky menyben vagyon.
 Mert yewt embernek ffya ydwezeyteny kyk
 el veztenek vala. My lattatyk ty nektek, ha
 volnanak vala kynek zaz yohay, es egy hw
 kezzelek el teevednee, nemde el hagyta az
 kylenczwen kylenczet az heegyekben, es a'
 kerefnny meegyen ky el teevedet? Es ha ter-
 tenendyk hog" meg lelendy hwket, byzon
 mondom tynektek, hog" nagyoban ewrwl
 azon, honnem mynt az kylenczwen kylen-
 czen, kyk el nem tewettek. Ezenkeppen
 nynczen en atyamnak akarattyá raytta ky
 menyben vagyon, hog" egy az aprok kezzel
 el vezyen. Ha azerth vethkózendyk te elle-
 ned te atyadffya, meny el, feggyed meg hw-
 ket te kózted, es hw maganak kezette. Ha
 teghed halgatand, meg nyered te atyadffyat,
 ha kedyg teghed nem halgatand, veg" meeg
 egyet auag" kettöt veled, hogy kettőnek
 auag" három byzonfaghnak zawaban alyon

1 = raj - a

meg mynden bezeed. Hog' ha azokat es nem halgatangya, mongyad egyhaznak; hog' ha azt es nem halgatangya: legyen teneked mykeppen hytetlen pogan, es nylwan valo bynes. Byzon mondom tynektek: Valakyekek(t) meg kötőzendetek ez felden, meg kötőztek leznek menyorzagban es, es vala kyket meg oldozandotok ez felden, meg oldoztak leznek menyorzagban es. Esmeg vg' mondok tynektek: Ha ketten ty kezzetek meg egyefwlennek ez felden, mynden allatrol vala myt keerennek, lezen hwnekyk en atyamthwl ky menyorzagban vagyon. Mert vala hol ketten awag' harman gywlekezwen leyennek en newemben, ||^o en ot vagyok hw keztek. Ottan előwe alvan peter monda: Vram, menezer vethkőzyk en ellenem atyaffya, meg boczaffä ee hwneky mynd hetted zzyk? Monda hwneky Jefus: Nem mondom teneked hetzer, de mynd hethwenhethzer. Azert hafonlattateek menyeknek orzaga ember kyralhoz, ky akara zamot vethny hw zolgaywal, es mykoron zamot kezdet vona vethny, hozanak eegy et eleyben ky tartozyk vala tyz ezer gheerawal. Mykoron kedyg nem vona honnan meg fyzethny, paranczolaaw hw vra hwtet el adny, mynd felefeeghet, fyayt, es myndeneketh, kyket byrna, es meg fyzetny. Lewe efwen kedyg az zolga hw elettee, keery vala hwtet mondwan: Bekefeghed legyen en bennem, es mynd meg ffyzetem te nek. Meg kenyewlwen kedegh az vr hw zolgayat, el bo-

czataa hwtet, es hw adoffagat megh hagyaa. Ky menween kedeg az zolga hw vranak előle, tala(la) egyet hw zolga tarffy kezzel, ky tartozyk vala hwneky zaaz penzel; es meg foghwan, meg foyttya vala hwtet mondwan: Ad meg kyve tartozol, es le efwen hw zolga tarffa hw elette, kery vala hw tetmondwan: Bekefeghed legyen en bennem, es myndent meg fyzetek teneked. Az kedyg nem akaraa, de el menea, es az temleczbe vethee hwtet, myglen az adoffagot meg fyzethnee. Lathwan kedyg hw zolga tarffy ez dolgokath kyk leznek vala, yghen meg zomorodanak raytta, es ottan el ywenek es be vadlaak hw vroknak ez dolgot. Ottan előwe hyvata az zolgat hw vra, es monda hwneky: Alnok zolga, mynden adoffagodat megh hagyam te nek, mert keerel engemet; nem de ylyk vala teneked es yrgalmaznod te zolga tarffoddal, mykeppen en es yrgalmazeek te veled? Es meg haragodvan hw vra, adaa hwtet az porozloknak, myglen meg ffyzethnee kezenfeghes adoffagat. Ezenkeppen teezen ty veletek az en menyey atyam es, ha meg nem boczatand myndentek hw atyaffyanak hw zywe zereent.

Czyen hylencz Cap

Es leen hog' mykoron el veeghezte vona mynd ez bezeedeket Jefus, kywe nyomoteek galyleabol, es yewee Jordan vyzeenek atala Judeanak hataryra. Es keweteek hwtet fok fereghek, es meg vygaztaa hw-

ket ot. Es yarwlwan hw hozya az ffarifeo-
fok, keeferthwen hw tet, mondwan: Ha
yllyk embernek mynden ok veteffel hw fe-
leffeghet el yzny. Ky ottan felelwen monda
hwnekyk: Honnem olwafftatok, mert ky
teremtóttee az embert kezdedben, fyrffyw
es azonyallat zerent teremtette hwket, es
monda: Ez okaerth haggya el ember hw at-
tyat es annyath, es feleseeghez eegyeffwl,
es leznek ketten tefthben eggyek. Azert
ymaran nem mondathnak kettónék, de egy
tefth. Kyket azert ysten egybe eeggyefeytet,
azokat ember el ne valazya. Mondanak azert
hwneky: Hat myre paranczolta Moyfes vtal-
lathnak kónyveet adny ollyanoknak, es el
boczatany? Es monda hwnekyk: Mert Moy-
fes ty zyweteknek kemenfeeghere enghette
nektek ty felefeghteket el hany; kezdet-
thwl foghwa kedeg nem vgy volt. En ke-
dyg azt mondom tynektek: mert vala ky el
hagyangya hw feleffegheet, hanem csak pa-
raznafagnak okaert, es masth veyend hoz-
ya, vethkezyk; es ky el hagyattat veyend,
vethkezyk. Mondanak hwneky az tanyth-
wanok: Ha eellyen kezefkódesnek oka va-
gyon embernek az azzonyallathal, hat nem
yllyk hazafkodny, awag felekózny. Ky ottan
monda hwnekyk: Nem myndenek foghatyak
ez bezedet, de csak kyknek enghettétót.
Mert vannak kyk hw annyoknak mehethwl
foghwa azonkeppen zylettenek; es vannak,
kyk ember myat lettenek; es vanak kyk
ennenmagokat meg zoroyttottaak menyek-

nek orzagaert. Ky foghattya, foghya. Ako-
ron hozanak hw neky apro gyermekeket hog
reaok vethnee hw kezeet, es ymadna hw
erettet(k). Az tanoythwanok kedyg meg ron-
gallyak vala hwket. Jefus kedeg monda hw-
nekyk: Hagyatok el az aprokat, es ne akar-
yatok hwket meg tyltany en hozyam yw-
ny, mert ellenekee menyeknek orzaga. Es
hog ezt monta vona, reaok vetee hw ke-
zeet, es el meene eennen. Es yme egy em-
ber eleybe yarwlwan monda hw neky: De yo
mester, my yot teegyek, hog az erek eletet
vehell'em? Ky ottan monda hwneky: Myt
kerdez enghemet az yorol? Czak az egy yf-
ten yo. Ha kedyg az erek eelttre akarz be
menny, tarcz paranczolatot. Ottan monda:
Mellyeket? Jefus ottan felelee mondwan: Gyl-
koffagot ne teegy. Ne paraznalkogyal. Ne
wroz". Hamyff tanofagatok ne mongy. Tyz-
tellyed te atyadat anyadat. Es zereffed te
baratodat mykeppen tennen magadat. Ottan
monda hwneky az yffyw: Ezeket en mynd
meg tartottam es yffyw fagomthwl fogwa.
Myt kel meeg teennem? Monda hwneky Je-
fus: Ha akarz" teekelletes lenned, meny el, es
myndent, kyket byrz", agy el, es add zeghe-
nyeknek, es lezen teneked keenczed meny-
orzagban; es ywel, kóweff enghemet. Mynt
kedyglen hallotta vona az yffyw ez bezedet,
nagy banattal el teree, mert fok kazdagfa-
got byr vala. Jefus kedyglen ottan monda
hw tanoythwanynak: Byzon mondom tynek-
tek, hog az kazdag yghen nehezen megyen be

menyeknek orzagaban. Es meg môdom tynektek: Mert kynnyeb az teweenek a" tew fokban atal menny, honnem az kazdagnak menyeknek orzagaban be ferkezny. Halwan kedeegh ez eelleyen bezedeket az tanoythwân"ok, yghen czodalkoznak vala rayta mondwan: Azert ky lelhety ydweffeghet? Rea"ok tekenthwen kedyg Jefus monda hwnekyk: Emberek kezet ez lehetetlen, de yfennel myndenek lehetfeghefek. Ottan felelven peter monda hwneky: yme my myndent el hattwnk, es kôwethwnk teghódet; azert my lezen ertte my nekwnk. Jefus kedeg monda hwnekyk: Byzon mondom ty nektek, hogy ty kyk kôwettek enghemet, az wyonnan valo zyleteefben, mykoron (yltependyk) embernek fya hw yftenfeghenek zekyben, yltek ty es tyzen ket zekeken, yteelven Izraelnek tyzen ket nemzetyt. Es mynden ky elhagyanyia hazat, attyaffyayth, awagy hwgayt, attyat awagy annyat, hŵ felefeghet, fyayt, awag" mezeyt en newemert, zaaz annyt vezen erette, es erek eletet nyer. Sokat(k) kedeglen leznek elfók vtolfok, es vtolfok elfek.

¶ Cap

Hafonlatos menyeknek orzaga czalados emberhez, ky hollal elezer ky mene myvefeket fogadny hw zelóeeben. Az zeghódfeg kedyg meg lewen a" mywefekkel egy napy peenzben, kyldé hwket hw zelóyeben. Efmeg ky menwen harmad (horan) lata eegyebeket es alwan hewolkodokat az pyacson,

es monda hwnekyk: Mennyetek el ty es az en zeleben, es my ygaz leyend, meg adom tynektek. Azok ottan el meneenek. Efmeg ky menea hatod es kylenczed horan, meg azonkeppen teen. Tyzen egyyed horan meg ky menea, es leele egyebeket alwan, es mond hwnekyk: Myt allotok eth ez nap estyg hewolkodwan? Mondanak hwneky: Mert fenky nem fogadot el mynket. Mond hw nekyk: Mennyetek el ty es az en zeleben. Mykoron kedeg esthve let vona, monda az wr hw vynczelereenek: Hyd előwe az mywefeket, es fyzeftd megh hw ywtalmokat, el kezdwen az vtolfokrol mynd az ellefegylen. Mykoron azert elő yŵttenek vona, kyk tyzen egyyed horan ywttenek vala, myndenky anny peenzten. Előwe yween az elfek ees, aloyttak hog" tebbet vonanak veyendók, azok es annee peenztenek. Es zwggodnak vala az czalados atya ellen, mondwan: Azok csak eegy horayg, es hozyank hafonlatoffaa teed hŵ(ket), kyk az tellyes napnak terheet es heweeth hordoztok. Az vr kedeg felelwen egnék hŵ kezzelek monda: Baratom, nem teezek teneked bozzwfagot. Nem de egy napy penzbe zeghettel ee meg en velem? Vedd fel a" my tyeed, es meny el. Annyt akarok kedyg ez vtolfonak es adny, mynt teneked. Awagy nem ylyk ee ennekem azt tennem, kyth akarok, awag" az te zemed ee alnok, mert en yo vagyok? Ezenkeppen leznek az vtolfok elfók, es az elfek vtolfok; mert fokat(k) az hywatalofok, es ke-

wefek az valasztatofok. Es fel menwen Jefus Jerwfalemben, veve ffel tytkon hw tanoythwanyt, es monda hwnekyk: yme ffel megwynk Jerwfalemben, es embernek ffya el adatyk az papy feyedelmeknek es yrafthw-doknak, es el karhoztattyak hwtet halarra. Es el agyak hwtet ydeghen neepeknék czwf-folnya, meg oftoroznya es meg fezeytenye, es harmad napon ffel tamad. Akkoron eley-be yarwla zebeof ffayaynak annya hŵ ffayay-wal, ymadwan, es kerwen vala myt hw thwle, ky monda hw neky: Myt akarz? Mon-da hwneky: Mongyad hogy ez en ket ffayaym yllenek, egyk te yogodra, mafyk te balod-ra az te orzagodban. Felelwen kedyg Jefus monda hwnekyk: Nem thwgyatok myt kee-ryetek, yhattyatok ee az pohart, kyt en ywando vagyok? Mondanak hwneky: yhat-tyok. Ottan monda hŵnekyk: yollehet az en poharomat zzyatok, yllny kedeg az en yogomrol, es en balomrol, nem en athatom tynektek, de ¹⁰kyknek zereztetwen vagon en atyamthwl. Es halwan ezt az tyze, yghen bozzókodanak az ket atyaffyakra. Jefus ke-degh hozya hywan hwket, monda hwnekyk: Thwgyatok hoŵ az pogan nepnek feyedelmy vralkodnak rayttok, es kyk nagyobak, ha-talmaffagot teeznek hw raytok? Nem wŵ lezen ty keztetek; de valaky ty keztetek nagyob akarand leennye, legyen ty zolgotok; es ky akarand ty keztetek elfe lenny, le-gyen ty zolgotok; mykeppen embernek ffya nem yewt zolgalathny, de zolgalny, es ad-

ny hw lelket fokaknak valthfagaara. Es my-koron Jerykobel kywe nyomottanak vona, kŵweteek hŵtet fok fereghók; es yme ket vakok ylwen az wt felen, halwan hoŵ Jefus mennee el azó, fel zowal kyayttanak mond-wan: Vram, dauidnak ffya, ergalmaz' my ve-lŵnk. Az fereghók kedeg rongallyak vala hwket, hoŵ veztegleneenek. Azok kedyg-len añalef ynkab ywethnek vala mondwan: Vram, dauidnak ffya, ergalmaz' myvelŵnk. Es meg alwan Jefus hozya hywa hŵket es monda: Myt akartok hoŵ tegyek tynektek? Mondanak azok: Vram, hoŵ nyll'anak meg mynekŵnk zemeynk. Megkenyerwlwen ke-dyg hw raytok Jefus, ylletee hw zemeket, es legottan latanak, es kewetik vala hŵtet.

Œwjon egy Cap

Es hoŵ kezelghetet vona Jefus Jerwfa-lemhez, es yewt vona bethffage new varof-ban oliuetimnek hegyere, akoron boczata el ket tanoythwanyt, mondwan hwnekyk: Mennyetek el ez varofban, ky ty ellentek vagyon, es ottan talaltok egy meg keteth zamarth hw ffyawal: ogyatok el es hozyatok en nekem. Es ha ky vala myt zoland, mon-gyaatok, mert ezekkel vramnak dolga va-gyon, es legottan el enghedy hwket. Ezek kedyg mynd ezenkeppen bel teleenek, hoŵ bel telneek a' bezedes proffetanak myatta mondwan: Mongyatok fyonnak leanyanak: yme az te kyralyod el ywt teenedek kegyel-mes, ylwen az zamaron, es hŵ kyfled

ffyan. El menwen azert az thanoythwanok, azonkeppen teenek, mynt hwnyek paranczolta vala Jefus. Es el hozwan az zamart hwn ffwawal, es reaok tereythwen hw rwhayokat, hwtet felwl reaya ylteteek. Az fokfaghw feregek kedeglen el hymteek hw rwhayokat az wton, nemellyek kedeglen az faakrol agakat metelnek vala, es el hymtyk vala az wton. Az feregek kedeg, kyk elette es vtanna mennek vala, kealtyak vala mondwan: Dyczefegh dauid ffwanak, aldot ky yewt vrnak neweben, dyczefeg menynek magafagaban. Es hog be ywtot vona ihs Jerwfaemben, meg yndwla mynd az tellyes varaff mondwan: Kyczoda ez? az nepeket kedyg mondnak vala: Ez az Jefus proffeta galyleanak Nazareteeból. Es be menwen iefus Iftennek templomaban, ky hannya vethy vala az ot arwlokat es veevóket a templombol, es az peenz valtoknak aztalokat, es az galamb arwloknak zekóket fel forgataa, es monda hwnyek: yrvan vagyon: az en hazam ymaczagnak hazanak hywattatyk. Ty kedeg tettetek hwtet lattroknak barlangawa. Es hozya yarwlanak mynd az vakok es fanthak azon templomban, es meg vygazta hwket. Lathwan kedeg ezt az papy feyedelmek, es az yrafthwdok, myt mywel, es az apro ggermekeket eenekelwen, es mondwan: Dyczefegh dauid ffwanak, meg bozzwlak es mondanak hwnyek: Hallod ee myt mondnak ezek? Monda hwnyek Jefus: yol, soha nem olwastatok ee? mert az aproknak, es emtetóknak zayokbol veeghezted el az dyczeretet. Es ott el hagywan hwket, ky mene az varafbol Bethanyaban, es ot lakozwan tanoyttya vala hwket yfennek orzagarol. Hollal efmeg az varafban terween, meg ehezee, es lathwan egy ffwyge ffwat az wt ffelen, hozya meene, es femyt nem leele hw raytta, czak azon lewelet, es monda hwnyek: Soha te thwled gymelcz ne teremyen mynd erekkee. Es ottan meg fonyada az ffwygeffa. Ezt lathwan az tanoythwanok, czodalkozanak raytta mondwan: yme mykeppen ottan meg fonyada. Felelwen kedyg Jefus monda hwnyek: Byzon mondom tynektek, ha hytetek leyend, es nem tebolgandotok, nem czak ez ffwygeffanak tezytek ezt. De ha meeg ez hegnek mondangyatok: ved ffel magadat, es ved az tengherben, meg lezen. Es myndeneketh kyket keerendetek ty ymaczaghtokban hywen, veezytek. Es mykoron az templomban yewt vona, eleybe keleenek az papy feyedelmek es az nepekenek veeney mondwan: Ky hatalmaban tezed ezeket, es ky atta neked ez nag hatalmat? Felelwen kedyg Jefus monda hwnyek: Kerdlek en es tyteket eg bezeden, kyth ha enekem meg mondandotok, en es megh mondom tynektek ky hatalmaban tezem ezeket. Janosfnak kereztolese honnan vala: menybel ee, awag emberekthwl? Azok kedig gondollyak hwn magogban mondwan: Ha mondangyok hog menyból, ottan azt mongya mynekwnk: Myre azert nem hyttetek hw-

neky? Ha kedyg mondangyok, hogy embe-
rekthwl, feelwnk az neepthwl. Mert Janost
vg tartak vala mykeppen profetat. Monda-
nak azert: Nem thwgyok. Ottan hew es vg
monda nekik: En fem mondom meg tynek-
tek, ky hatalmaban tezem ezeket. De my
lattatyk ty nektek? Egy embernek valanak
ket ftyay. Es mda az elfenek: ftyam meny
el ma az zelobe myvelny. Az kedyg monda:
nem akarok meñy. De annak vtanna peni-
tentiara terven el mence. Az mafodykhoz
yarwlwan monda meg azonkeppen. Az ke-
dyg ottan monda: El meegyek Vram. Es nem
meene el. Mellyk ez kettókózzól tellyefy-
te be hw attyanak akarattyaak(t)? Mondanak
hwneky: az elfe. Ottan monda hwnekyk Je-
fus: Byzon mondó tynektek: hog az nyl-
wan valo bynefek, es az paraznak elól vez-
nek tyteket ystennek orzagaban. Mert el ye-
we hozyatok Janos ygaffagnak vtan, es
nem hywetek hwneky, az nylwan valo by-
nefek kedyg es az paraznak hynek hwneky.
Ty kedyglen lathwan, penitentiát fem vee-
tek annak vtanna, hog hynneetek hwneky.
Maf peldat halgaffatok. Vala eg czalados
ember, ky zelót yltetee es fewennyel kórwl
foglalaa, es faytok(t) zerzee hwbelee, es tor-
nyot raka hw középette, es ada hwétet az
myvefeknek, es hozyw vttra mence. Myko-
ron kedeg az hw gymelczenek ydeye el yw-
tot vona, kyldé el hw zolgayt az mywefek-
hez, hog be gyeyteneek hw gymelczeit. De
az mywefek meg foghwan hw zolgayt, ne-

mellyet kezelek meg vagdalanak, nemellét
meg ólenek, nemelylet kedyg meg kewe-
zeenek. Mafodzer kyldé egyeb zolgakat
tebbeket az elfeknel, azoknak es azonkep-
pen teenek. Vtolzor boczata hw hozyayok
hw egyetlen eg ftyat mondwan: meg zegyen-
lyk az en ftyamat. A mywefek kedeglen
lathwan hw ftyat, mondanak hw magokban:
yme hol az erekes, yertek el, óllyek meg
hwtet, es myenk lezen az ereksegh. Es meg
foghwan hwétet, ky veteek az zelóból, es meg
óleek. Mykora azert el ywend az zelének
hw vra, myt tezen az ollyan myvefeknek?
Mondanak azok: Az gonozokat gonozwl vez-
ty el, es az zelót egyeb mywefeknek ag-
gya, kyk hw ydeyben gymelczet aggyak.
Ottan monda hwnekyk Jefus: Soha nem ol-
waffatok e az yrafban: Az kówet, kyt meg
vtalanak a myvefek, leen az zeghelethlen
feye Wr ystenthwl len ez, es czodalatos my
zemeynknek elette. Azert mondom tynektek:
Mert el veetetyk ty thwletek ystennek or-
zaga, es adatyk ydeghen nepnek, gymelczeit
teyendónek. Es ky efendyk e kewre, meg
tóretyk: es kyre kedyg efendyk, meg tóry
hewteth. Es hog hallottaak vona az az papy
feyedelmek es az ffarifeofok hw pelda bezee-
det, ottan meg yfmereek hog hew rolok mon-
dana. Es akarwan hwétet megh fogny, fee-
lenek az fereghekthwl, mert mykeppen prof-
fetat, vg tarttyak vala hewteth. Es felelwen
Jefus, zola esmeg pelda bezed zerent hewne-
kyk mondwan:

Hwzon kett Cap

Hafonlatos menyeknek orzaga ember kyralhoz, ky menyekzót ten hw fíyanak, es el boczataa h^w zolgayt bel hywny a^{''} hywatalofokat a^{''} menyekzóban, es nem akarnak vala yewny. Elmeg kylde eegyeb zolgakat mondwan: Mongyatok a^{''} hywatalofoknak: ym az en ebeedemet meg zerzettem, en thwlkaym es hazy madarym meg ólettnek, es myndenek keezen vannak, yw[']yetek el a^{''} menyekzóban. Azok keddeg nem akaranak y^wny, es yonkaban el meenenek, nemel['] h^w falvyaban, nemel['] kedyglen eegyeb dolgara. A^{''} tebbly kedeg meg fogaak h^w zolgayt, es bozzwffaggal yllethwen meg óleek h^wket. Az kyral['] kedyg hog^g ezt hallotta vona, meg haragweek, es el boczathwan hw fereghyt mynd el vezte az gykofokat, es h^w varafokat ffele eghetee. Es monda hw zolgaynak: yollehet a^{''} menyekzek keezek, de kyk hyvattanak vala, nem voltanak meltok. Menyetek el azert az vtaknak efweenyre, es vala kyket hol talalandotok, hywyatok az menyekzeben. Es ottan ky menwen hw zolgay az vtakra, ffele gyeyteek kyket hol talanak, yokat es gonozokat, es bel teleek az menyekzó vendeegekkel. De mykoron ||¹¹ az kyral be ment vona, hog^g lathna^{''} az vendegheket, es lata ot egy embert, kynek nê vona menyekzehez valo rwhaya, es môda hewneky: Baratom, hog^g yettel eede be, hol nynczen meenyekzey rwhad? Az kedyglen

meg nemwla. Ottan monda az kyral h^w zolgaynak: Meg ketezwen h^w kezeyt, es labayt, veffetek h^wtet az kylfe fetetfeghekere, ot lezen fyalom, es fogaknak czykorgatafa. Mert fokat(k) vannak hyvatalofok, de kewefek az valasztatofok. Ezt halwan ottâ el meneenek az ffarifeofok es tanaczot tartanak, mykeppen meg foghnak Jefust h^w bezeedeiben. Es kyldeek hozya h^w tanoythwanyt, herodesnek zolgaywal mondwan: Mester, thwgyok hog^g ygaz vag^g, es az ystennek vtat ygazan hyrdeted, es nynczen gondod vala kyrel, es nem nezed embereknek zómelyt. Mongyad meg azert mynek^wnk, my lattatyk teneked? Illyk ee adot adny czafarnak, awag^g nê? Meg yfmerwen kedeg Jefus h^w alnokfagokat, monda: Myt kefertótók enghemet, kepwtalok? Mwtaffatok meghennekem az adonak peenzet. Azok keddeg penzt adanak neky. Es monda nekik Jefus: kye ez keep, es a^{''} kerwl valo yras? Mondanak h^wneky: czafare. Ottan monda h^wnekyk: Aggyatok meg azert ky czazare, es ky ystenee. Es halwan ezt yghen czodalkozanak raytta, es ot hagywan h^wtet, el meenenek onnan. Azon napon yarwlanak eleyben az faduceofok, kyk mongyak hogy az fel tamadas nynczen. Es meg kerdek h^wtet mondwan: Mester, Moyfes mongya, hog^g vala ky meg haland, es magzattya nem le[']end, hog^g annak atyaffya vegye az h^w felefeget, hog^g atyaffyanak magwat fel tamazya. Valanak azert my nalwnk het atyaffyak. Es

az else felet veven hű maganak, meg hala, es magot nem hagywan, zalla felefeeghe attyaffyara, az es ky mwleek, azonkeppen mynd heten ky mwlanak. Vegre myndenek vtanna az azonyallat es ky mwleek. Azert az fel tamadafnak ydeyn, kye lezen az felefeegh? mert mynnyayan yfmerteek hwtet. Felelwen kedyg Jefus monda hűnekyk: Tewelgótók nem erthwen az Irafth, sem Istennek ereyt. Mert az fel tamadafban sem feleköznek, sem hazaffagra nem adathnak, de leznek mykent istennek angyaly menyorzagban. Nem olvaftatok ee az megh holtaknak fel tamadafarol, mert meg vagyom mondwan istenthewl tynektek: En vağok Abrahamnak ystene, es Ifaaknak ystene, es Jacobnak ystene? Nynczen az hallottaknak ystene, de eeleknek. Es halwan ezt az nepek czodalkozanak az hű nağ thwdoman'an. Az ffarifeofok es halwan, hoğ czendeffeghet vetót vona Jefus az faduceofoknak, ottan eğbe gywleenek, es meg kerdee hűtet egy terventhwdo kezzelók, keferthwen hűtet mondwan: Mester, mellyk az nagyob paranczolat az tórvenben? Monda hűneky iefus: Zereffed te vradat ystenedet, te tellyes zyvedból, tellies lelked zerent, es tellyes elmeedzerent. Ez az nagyob es else paranczolat. Az mafodyk kedeeg hafonlatos ehöz: zereffed te baratodat mykeppen te baratodat (*magadat*). Ez ket paranczolatokban az tellyes terveen fyg es az proffetak. Egyben hywan kedeg az ffarifeofokat, meg kerdee hűket

Jefus mondwan: My lattatyk ty nektek a' Cristofrol, ky ffya legyen? Monnak hűneky: David ee. Monda ottan hűnekyk: Mykeppen azert dauid hywya hűtet lelekben vranak mondwan: Dixit dñs Doño meo etc. Monda vr en vramnak: y' en yogaymra, myglen vethem te ellenfegheydet le labaydnak alaya. Ha azert dauid hywya hűtet vranak, hoğ lehet hű ffya? Es fenky nem felelhet vala hűneky egy yghet es. Es fenky nem mereezlek az napfaghtwl foghwa hűtet tovaba vala mynd kerdeny.

Şwjon három Cap

Annak vtanna Jefus zqla az feregheknek, es hw tanó'tvanynak mondwan: Moysefnek yteló zekyn yleenek az yrafthwdok es az ffarifeofok. Myndent azert vala myt mondannak tynektek meg tarczatok, es meg tegyetek. Az hű myvelkódettyek zerent kedeeg ne akaryatok czelekedny. Mert csak mongyak es nem teezyk. De kethnek nehez es el vyfelhetetlen terhet, es nepeknek hatokra vetyk, hewk kedegh csak wyokkal sem akaryak yllethny. Azert mynden dolgot vğ tezyk hoğ csak lattaffanak embereknek elette; el zelesfeytyk hew galleerokat, es nagyoboyttyak hw rwhaoknak peremyt. Zerethnek else helt lakodalmokban, es else allafth hw fynagoga'okban, es fel kezeneteket a pyacson, es neweztethny emberekthwl mesternek. Tý kedeglen ne akaryatok hywatatny mestereknek, mert egy az ty mestertek,

mynnyayan kedeglen ty attyaffyak vattok. Es atyat ne akaryatok ty hywnya ez fel- den; mert e^g az ty atyatok, ky menyben vagon. Se ne hywattaffatok mestertnek, mert az ty mestertek egy az x^pus. Ky nagyob ty kezeletek, az lezen ty zolgotok, ky kedeglen magat meg alazangya, fel magzattatyk, es ky hw magat fel magaztatangya, meg alaztatyk. Yay kedyglen tynektek yrafthwdok es ffarifeofok, keppwtalok, kyk bel rekeztytek menyeknek orzogat embereknek elettek. Mert ty be nem mentek, es kyk be akarnanak menny, fem hagyatok. Yay tynektek yrafthwdok es ffarifeofok, keppwtalok, kyk meg emeztytek ózwegyeknek hazokat hozyw ymaczagokat tewen; annakokaert meellyebben vezytet(h) az yteletet. Yay tynektek yrafthwdok es ffarifeofok, keppwtalok, ky kórwl kerenghytek az tenghert es a feldet, hogy zerezyetek egy hytethlenth, es mykoron á" meg leend, teegyetek hwtet kethzerrel nagyobban karhozathnak helyeere, mynt ty magatok. Yay tynektek yrafthwdok es zerzetefek, keppwtalok, vakoknak vezerlőy kyk mongyatok: vala ky efkendyk az yfennek templomara femy az, vala ky kedeg efkendyk az templomnak keenczere, vethkőzyk. Oh bolondok es vakok, mellyk azokkezzel nagyob? Az arany ee, awag^g az templom ky meg zentely az aranyat? Towaba meg azt mongyatok: Vala ky efkendyk az oltarra, femy az, vala ky kedeg efkendyk az ayandekra, ky hew raytta vagon, vetkőzyk. Oh vakok, mellyk nagyob azok kezzel: az ayandek ee awagy olthar, ky az ayandekot meg zenthely? Valaky azert efkewzyk az oltarra, efkwzyk mynd azokra es, kyk h^w raytta vannak, es ky efkőzyk az templomra, efkőzyk mynd azokra es, kyk h^wbenne vannak es lakoznak. Es ky az menyorzagra efkezyk, efkezyk yfennek zekyre, es arra ky h^w benne yl. Yay tynektek yrafthwdok es zerzetefek, keppwtalok, kyk dezmallyatok az meentaath, kómeenth es cymynom ffyweketh, es el hattatok kyk nehezebbek az tórwenben: iteletet, yrgalmaffagot es hytet. Ezeket yllót teenny, es azokat el nem hany. Vakoknak vezerlőy, kyk ky pókytek az zwnyogot, es az teweet el nyelytek. Yay tynektek yrafthwdok es zerzetefek, keppwtalok, kyk ty pohartokat es kannatokat kywl meg tyztoyttatokat, belől kedyglen ty magatok rakwa vattok ragadozaffal es ferteleimel. Oh vak ffarifeos, tyztoyocz meg elezteb te poharodnak kannadnak belferezeet, ho^g az es tyzta legyen ky kywl vagon. Yay tynektek yrafthwdok es zerzetefek, kyk hasonlatofok vattok az meg feyereytet kopor- fokhoz, kyk kywl lattatnak embereknek zepeknek, belől kedyglen tellyefek hallottaknak tetemeywel, es mynden rwthfaggal. Ezenkeppen ty es kywl yollehet lattattok embereknek ygazaknak, belől kedeg rakwan vattok kewelfegghel es alnokfaggal. Yay tynektek yrafthwdok es zerzetefek, keppw-

edling
 Wm

talok, kyk wyoytтыatok az proffetaknak kopfoyokat, es zepeytytek az ygazaknak temeteefeket, es azt mongyatok: Ha azmy reghy atyaynknak ydeykben volthwnk vona, nem volnank tarffok hŵnekyk az proffetaknak veerók ontafaban. Azert byzonfagra vatok ty magatoknak, mert azoknak maradeky vattok, kyk az proffetakat meg ólteek, ty kedeglen tellyefyczetek be ty atyatoknak zamyth. Merghes gygóknek fayzaty, mykeppen tawoztattyatok el az erek karhozathnak yteeletyk(z)? Annak okaert yme en kyldek ty hozyatok proffetakat es bólczeket es yrafthwdokat; es hŵ kezzetek nemellyet meg óltók, es meg fezeytetek, es nemellyet meg oltoroztok ty fynagogatokban, es yldezytek varafrol varafra; hogy¹² mynden ygaz veer ty reatok zall'on, ky kywe ótletet ez feldnek zyneen az ygaz Abelnek verethŵl foghwan mynd az barachyas fyanak Zakariafnak vereyglen, kyt megh óleetek az templomnak es az oltarnak kezette. Byzon mondom tynektek: mert ezek mynd ez nemzetre yewnek. Jerwfalem! Jerwfalem! ky meg óled az proffetakat es meg kówezed azokat, kyk te hozyad boczattattanak, hanzor akarttam az te fflyaydat egybe gyeyteny, mykeppen az tyk gyeytty hŵ fflyayt hŵ zarnay alaa, es nem akarad? Yme el hagyattatyk az thy hazayd pwztafagra. Mondom kedeg ty nektek: ez napfaghtwl foghwa enghem nem lattok, myglen mongyatok: Aldot ky yewt Vrnak neweben.

Byzon ucegy Cap

Es ky nyomothwan Jefus a' templombol megyen vala. Es yme eleyben yarwlanak hŵ tanoythwany hog' megh mwtathnak hewneky a' templomnak draga rakafat, hw kedeg ffelelwen monda hŵnekyk: Lattyatok ee mynd ezeket? Byzon mondom tynektek hogy eeth kew kewen nem marad, ky el nem tórettetyk. Mykoron kedeg ylne az oliuetymnek hegyen, yarwlanak eleyben hŵ tanoythwany tytkon mondwan: Mongyad meg mynekŵnk: mykoron leznek ezek, awag' my lezen yege az the el yevetelednek es ez vylaghnak ez veeghezetynek? Es felelwen Jefus monda hŵnekyk: Laffatok hog' vala ky tyteket el ne hyteffen. Mert fokak yewnek en newemben mondwan: en vagyok a Cristos, es fokakat el hytethnek. Mert hallotok megg ty hadakat es hadaknak hyreeth; laffatok hog' megh ne haborogyatok: mert zykfegh ezeknek bel telny, de nem lezen ottan veegh. Tamad kedyg nep nepre, es orzag orzagra, es leeznek deghalalok, es ehfeeghek, es helzerent feld yndwlafook. Mynd ezek kezdety az keferwfeghnek. Akkoron vonznak tyteket nyomorwfagra, es meg ólnek tyteket, es leztek gylófegeben mynden nepeknel az en newemeerth, es akoron nagy fokak tantorodnak meg, akoron es egymasth el arwlyak, es egy masth gylólyk. Es akoron fok hamys proffetak tamadnak, es fokakat hytetnek el, es mynekokaert meg fokaf-

fwl az alnokfaag, meg hydeghwíl az zereteth. Ky kedeglen veghyg megh maradand a' yoban, az ydwezwl. Es predicalatyk az menyey zent ewangeliom mynd ez tellyes vylagon, mynden rendbely nepeknek byzonfagara, es ottan el yw az veghezet. Mykoron azert latangyatok az nag pwtafaghnak eektelenfeghet, kyt meg vagyon mondwan daniel proffetathwl alwan az zent helyen — ky olvaffa, erczee! Akkoron kyk Judeaban vannak, fwffanak a hegyekre, es kyk az haaz heeyan, le ne zallyon fenky vala myt a' hazbol ky vynny; es ky a mezen vagyon, ne teryen haza hw kentheseert. Yay kedyglen az nezkofeknek es eeltetoknek az ydekben! Ymathkozyatok kedygh hog ne leegyen az ty fwtaftok telben, awag ynnep napon. Mert akoron lezen oly nag haborwfagh, mynemw nem volt vylag kezdetythwl foghwa, ez may napyg fem lezen. Es csak az napok meg ne ryvydwltettetenek vona, nem ydwezwlne mynden tefth; de az valztottakert meg rywydwltethnek az napok. Akkoron ha ky tynektek mondangya: yme hol a' Criflus, awag amoth vagyon; ne akaryatok hynny. Mert akoron fok hamys Criftofok, es hamys proffetak tamadnak, nagy nyivan valo yegyeket es czodakat teeznek, vgy annera, hogy meeg az valztottak es tewelghefben effenek. Yme eleeb ky yelentettem tynektek. Ha azert mondangyak tynektek: yme az pwztaban vagyon, ne akaryatok ky menny; awagy: yme reytek helyen vagyon, femykeppen ne akaryatok hynnye. Mert mykeppen az menyey derghees, ky napkeleten tamad, es megh hallattyk mynd nap enezetyk: azonkeppen lezen embernek hw fflyanak es yewetely. Vala hol leend az tefth, oda gywlekeznek az kefelywkees. Legh ottan kedegh, akkoron valo napoknak vtanna leth haborwfaghynak az nap megh homalyofodyk, es az hold nem aggya hw vylagoffagat, es az czilagok az egbol le hwlnak, es az menyey eroth(k) megh yndwltathnak. Es ottan ffl teczyk embernek fflyanak hw yegy az eghen; es ottâ fyrnya kezdnek mynden ez ffieldy nemzetek, es megh lattyak embernek fflyat ywny az meney kódeghben, nagy erowel es meltofaggal. Es el kyldy hw angyalyt kyrtekkal es nagy zengheffel, es egybe gyeytyk az hew valztottayt neegy zel fflól, eghnek magaffathwl foghwa, mynd hw hatarayokyglan. Az fflyghe ffarol kedyglen vegyetek peldat: mykoron ymaran gyenghe aga vagyon, es az hw lewelee ky yteth, thwgyatok hogy kózel vagyon a' nyaar. Azonkeppen ty es, mykoron latangyatok mynd ezeketh, thwgyatok, mert ymaran az ayton kózel vagyon. Byzon mondom tynektek: mert ez nemzet el nem mwlyk, myglen myndenek megh leznek. Meny es feld el mwlnak, az en bezeedym kedyglen el nem mwlnak. Az napot kedeg es az horath fenky nem thwgya, fem az menyey angyalok, fem a' fflyw, hanem csak en atyâ. Mykeppen azert leen Noenak ydeyn, azonkeppen

lezen ember fíyanak es yewethely. Mert my-
keppen valanak az vyz ezennek elette, eez-
nek, yznak, es felekőznek vala mynd azon
napygh, mykoron be mene Noe az barka-
ban, es fenky nem yfmerhetee, mygh el
nem yŵee az vyz ózón, es myndenek el-
vezte: azonkeppen lezen ember fíyanak
es ywetely. Akkoron ketten leznek a me-
zen, egyk valasztatyk, az mafodyk el ha-
gyattatyk. Ketten leznek ewrelwen az ma-
lomban, egyk el valasztatyk, az mafodyk el
hagyattatyk, ketten leznek az agyban, egyk
el valasztatyk, az mafodyk el hagyattatyk.
Vyğazyatok azert, mert nem thwgyatok mely
horabâ ty vratok el yewendő. Azt kedeg
(e)azetekbê tarczatok: mert ha thwdnaa az
czalados ember mely horaban az orw el yew,
byzonyawal vygazna, es nem hanna hŵ
hazat megh asny. Azeert ty es legyetek ke-
zek, mert nem thwgyatok mely horaban
embernek fíya el yewendő. Aloytod ee ky
legyen hyw es belcz zolga, kyt zerzet az
wr hŵ czalagyan, hogy agyon hŵnekyk ee-
telth hŵ ydeyben? Bodog az ollyan zolga,
kyth mykoron hŵ wra el yewend, leelen-
dy yo mywelkődethben. Byzon mondom ty
nektek, mert mynden yozagan felette byzya
hŵtet. Ha kedyglen az gonoz zolga mon-
dangya hew zyweben: El keefek az en
vram yewny; es kezdendy haborgathny hw
zolga tarfyth, es eyendyk yhandyk az torko-
fokkal: el yw az zolganak hŵ wra oly na-
pon, mykoron nem vely, es az horaban, kyth

nem thwd, es megh ozttya hŵtet, es hŵ-
neky rezeet vety az keppwtalokkal; ot le-
zen fyalom, es fogaknak czykorgatafy.

(Hwjon ewth Cap)

Akkoron hafonlatos lezen menyeknek
orzaga tyz zyzekhez, kyk fel veven hw
lampafokat, ky menenek az vőleghennek es
az yegyefnek eleybê. Ewtee kedeglen hŵ
kezelek valanak bolondok, es ewtee bel-
czek. De az óth bolondok fíel veeven hŵ
lampafokat, nem veenek olayt hw velők. Az
belczek kedyglen olait venek hw velők hw
edenyekben, es lampafokkal. Az vőleghen
kedeg kefedelmet nyoythwan, el zwnyada-
nak mynd es el alwanak. Eeynek kedyglen
kőzeppyn kyaytaf leen: yme el yewt az
vőleghen, menyetek ky eleyben. Ottan fel
keleenek mynd az zyzek, es fíel ekefeyteek
hŵ lampafokat. Az Bolondok kedeg monda-
nak az belczeknek: Aggyatok nekŵnk es
az ty olaytokban, mert az my lampafwnk
meg alwznak. ffeleleenek az belczek mon-
wan: Netalantal nem lezen elegh mynekwnk
es ty nektek, mennyetek ynkab az vafara,
es vegyetek magatoknak. Mykoron kedyg-
len venny menneenek, el ywta az vőleghen,
es kyk kezek leenek, be menenek hŵ vele
az menyekzeben, es bel teeteteek az ayto.
Vegre kedeg el ywtanak az teb zyzek es,
mondwan: Vram Vram, nyffad meg myne-
kwnk. Az kedyglen felelwen monda: By-
zon mondom ty nektek, nem thwdlak tyte-

ket. Vygyazyatok azert, mert nem thwgya-
tok az napot, es az horat. Mert mykeppen
az czalados ember hozyw vttra menwen,
elewe hywa hŵ zolgayt, ||¹⁵ es adaa hew ke-
zekben mynden yozaghyt, es nemelnek ada
ewt gheerat, nemelnek kettőt, es nemelnek
egyet, kynek mynd hŵ thwlaydon erey ze-
rent, es azonnal el mene. Az kedyglen ky
ewt gherat vet vala, es mene es kerefkódek
hw velók, es nyere maf ewtet vtanna. Azon-
keppen az es ky kettet vet vala, esmegh ket-
tet nyeree vtanna. Ky kedeg egyet vet vala,
el mene, es elafaa a feldben, es el rekkente
hŵ vranak penzet. Sok ydó kedeg be telwen
ywee meg az zolgaknak hw vrok, es zamot
kezde vethny hŵ velók. Es elówe yarwl-
wan ky ewt gherat vet vala, esmeg ewt
gherat ada elówe mondwan: Vram, ewt ghe-
rat attal vala ennekem, es yme maf ewt
gherat nyerttem felette. Monda hŵneky az
hŵ vra: Oh yo es hyw zolgam, mert ez ke-
wefen hyw votal, ennel tebre byzlak te-
ghedet, yew" be te vradnak eremeben. Ele-
we yarwla az es, ky ket gherath vet vala,
es monda: Vram ket gherath attal vala en-
nekem, es yme maf kettet nyerttem felette.
Es monda annak es hŵ vra: Oh yo es hyw
zolgam, mert ez kewefen hyw votal, yma-
ran tebre byzlak teghedet, yew" be te vrad-
nak eremeben. Eleven yarwlwan az es, ky
egy gherat vet vala, es monda: Vram, thw-
dom hogy kemeen ember vagy, ot es aratz",
hol nem vetettel, es gyeytez hol nem hym-

tettel, es azon valo feeltemben el meenek,
es el enyezteem az te gheradat a" feldben,
yme megh vagyon a" tyeed. ffelelwen kedeg
hŵ vra monda hŵneky: Oh gonoz es resth
zolga, thwtad hogy ot es aratok, hol nem
vetettem, es gyeyttek hol nem hymtettem;
yllet vona azert te neked az en penzemet az
penz valtoknak hadnya, es el yewen, byzo-
nyawal en meg vettem vona az enymet
wfwrawal es. Vegyetek el azert hŵ thŵle
a gherat, es aggyatok annak, kynel tyz ghera
vagyon, mert myndennek kinek vagyon, ada-
tyk hŵneky, es bewelkódyk; annak kedyg-
len, kynek nynczen, az es, ky lattatyk lenny,
el veetetyk hŵ thŵle. Es ez haznalathlan resth
zolgat vefteetek az kylse fetetfeghekre, ot
lezen fyralom, es fogaknak czykorgatafy. My-
koron kedyglen el yevend embernek hŵ ffya
hŵ Istenfeghe zerent, es mynd hŵ angyaly hŵ
velee, akoron yl hŵ Istenfegheenek zekyben;
es eleybe gyeytethnek mynden nemzetek, es
el valaztt" a hŵket eegy mafthwl, mykeppen
az paztor el valazttya a" yohokat a" ghedelek-
thŵl, es az yohokat allattya hŵ yoghyarol,
az ghedeleket kedeeg bal kezee felól. Es ot-
tâ mond az kyrál azoknak kyk hŵ yogya-
rol leznek: yewetek el en atyammak aldót-
tay, veegyetek vylag kezdetythwl fogwa ty-
nektek meg zertzet orzagot. Merth ehezeem
en, es ennem adatok ennekem, zomeho-
zam, es ynnom adatok ennekem, zarandok
valeek, es be fogadatok enghemeth, mezey-
telen, es be fedezeetek enghemeth, koor

valek, es meg latogatatok enghemet, fogoly valek, es en hozyam yewetek. Ottan felelnék hű neky az ygazak mondwan: Vram, mykora latthwnk teghedet ehezwen, es eetthwnk, awa^g zomehozwan, es ytalt atthwnk teneked, awa^g mykora latthwnk teghed vendeghet, es be fogattwnk, awa^g mezeytelen, es rwhat attwnk teneked, es beteghen awa^g a" temleczen, es hozyad yettwnk teneked? Es felelwen az kyral, mond hűnekyk: Byzon mondom tynektek, valamglen tetteetek egynek az en atyamffyay kezzel, mennel kyffebnek, ennekem tetteetek. Az vtan mond azoknak es, kyk hű bal kezee felől leeznek: Tawozyatok el thy atkoztak az erek tyzre, ky meg zerezteteth erdeghnek, es hű angyalynak. Mert ehezé en, es nem adatok ennekem eennem, zomehozam, es nem adatok ynnom, vendeg valek, es nem fogadatok be, mezeytelé, es nem takargatatok be, koor es fogoly, es (nem) latogatatok meg enghemet. Azok es ottá felelnék mondwan: Vram, mykora latthwnk teghed ehezwen, es zomehozwan, vendeghet, beteghen, awa^g fogfagban, es nem zolgalthwnk teeneked? Ottan felel azoknak es, mondwan: Byzon mondó tynektek, myglen nem tetteetek egynek ez aprok kezzel, ennekem fem tetteetek. Es ez meg lewen, ezek mennek az erek kenra, az ygazak kedeeglen az erek elettre.

Gwjon hatth Capitulum

Es leen mynt Jefus el vegezte vona mynd ez bezedeket, ottan monda hew tanoythwanyak: Twgyatok ee, hog^g nyegyed nap wtan hofwet lezen, es embernek fya el arwltatyk hogy meg fezeyteffek? Akkoron egybe gywleenek az papy feyedelmek es az kez nepnek veeney, az papy feyedelmnek tanacz hazaban, kynek newe vala kayffas. Es tanaczt tartanak, hog^g czalardfaggal meg fognaak, es meg ólneek. Vgy mondnak vala azert: Ne az ynnepnapon, netalantan remwles lezen az nepkezet. Mykora kedeg vona Jefus Bethaniaban, poklos Symonnak hazanal, yarwla hű hozya e^g azonyanyallat e^g pohar draga kenettel, es enthee az le telepedethnek hű ffeyeere. Lathwan kedeg az tanoythwanyok, nagyon meg haborodanak raytta mondwan: Mynemw na^g vezedelmes dolog ez? Merth el adathattatyk vala ez, es zeghenyeknek adathatot vona. Meg yfmerwen kedeg Jefus, monda hűnekyk: Myt nehezettek ez azonyallatra, mert yo dolgot czelekódek en rayttam. Nam myndenkoron az zeghenyek veletek vannak, enghem kedeglen nem myndenkoron tarthatok veletek. ónthwen kedeg ez azonyallat ez kenetet az en testemre, zerze enghemet el temeteefre. Byzon mondom tynektek, valamhol predicallangyak ez ewangeliumot ez zelles vylagon, mongyak hog^g ennek emlekózetyre tettee. Ottan el meene egy az tyzen

kette kezzel, ky hywattatyk vala Judas sca-
riothnak, az papy ffeyedelmekhez es monda
hűnekyk: Myt akartok ennekem adny, es
en hűtet nektek adom. Azok kedegh fogá-
danak hűneky harmyncz penzth. Es eennen-
te alkalmas helt keref vala, hogy hűtet ne-
kyk adnaa. Az hofwet napnak kedegh elfe-
napyan (awagy elfhyn) eleybe yarwlanak Je-
fusnak hű tanoythwany módwan: Hol aka-
rod megh zerzenűnk teneked az hofwety
barant meg eenny? Jefus kedeglen monda
hűnekyk: Menyetek egy varosban, es mon-
gyatok ezth hwnegy: Mester mongya: Az en
ydem kőzel vağon, te nalad eezem az hof-
wetot en tanoythwanymmal. Es azonkeppen
teenek az tanoythvanok, mynth meg mon-
daa hűnekyk Jefus, es meg zerzeek az hof-
wetot. Elfhwere azert ywtwan, le telepődeek
hű tyzen ket tanoythvanyval, es hogy een-
nenek, monda hűnekyk: Byzon mondom
tynektek, mert egy tykezzetelek enghem
ma el arwlando. Es nağon meg haborodwan
kezdeenek mynyayan mondany: Nem de en
vağok e vrâ? Hew kedyglen felelwen mon-
da: Ky en velem marttya hű kezeet a' talba
az arwl el enghemet. yollehet embernek hű
ffya el megyen mykeppen megh vağon yr-
wan hű rola; yay kedyglen az embernek
ky myat embernek ffya el arwltatyk; yob
volt vona hűneky ha nem zyletet vona az
ember. Ottan felelee Judas es, ky hűtet el
arwla, mondwan: Nem de en vağok ee mes-
ter? Monda hwnegy: Te mondad. Mykoron

azert vaczorálnanak, veve Jefus az kyn'e-
ret, meg alda, es meg zeghee, es ada hű
tanoythwanynak, es monda: Vegyetek, es ee-
gyetek. Ez az en testem. Veven az poharth es,
meg alda, es ada nekyk, mondwan: ygya-
tok mynnyayan ebből, ez az en wy tőr-
wenyemnek veere, ky nagy fokakert entetyk
ky bynekeknek boczanattyara. Mondom kedyg-
len tynektek, hog' en may naphwl foghwa
nem yzom en (ez) zelőnek zyryaban, mynd az
napyg, mykoron azont yzom ty veletek en
atyamnak orzagaban. Es ez bezeed el veghez-
wen, kywe meenenek oliuetymnek hegyere.
Akoron monda Jefus hűnekyk: Ty mynnya-
y(a)n meg tantorottok en benné ez eeyel.
Mert yrwan vağon: Megh veróm az paztort,
es el tekozlattathnak az nyaynak yohay. De
mynek vtanna ffelel tamadandok, elől veezlek
tyteketh galyleaban. ffelelwen kedeglen pe-
ter, monda hűneky: Ha meeg mynnyaya
meg tantorodannak es, en foha meg nem tan-
torodom. Monda hűneky Jefus: Byzon mon-
dom teneked, mert mynekelette az eeyel az
kakaff zoland, háromzer tagacz meg enghem-
met. Monda hűneky peter: De ha meeg
zykfeeg leend en nekem te veled meg halnom,
megh nem tagadlak teghed. Azonkeppen
mynd az teb tanoythwan'ok es mondanak.
Es yewe Jefus hűvelők az fflwban, ky ||¹⁴
newe gethfemany, es monda hew tanoyth-
wanynak: legyetek eth, myglen en oda me-
gyek, es ymatkozyom. Es el vyve hű ve-
lee peterth, es zebedeof ffyayt. Kezde azert

kefergheny, es zomorkodny. Ottan monda hűnekyk: zomorw az en lelkem mynd az halalyg; maragyatok eth, es vygyazyatok en velem. Es tawol nyomothwan hű thewlek, arczwl ala effeek ymathkozwan es mondwan: En atyam, ha lehethfeghes, meennyen ez pohar en thwlem, de maga nem mynt en akaró, de mynt te. Es yewe az tanoythwanyokhoz, es talala hűket el alwan, es monda peternek: Nem vygázhattok ee csak egy horayglan en velem? Vygázzyatok, es ymatkozyatok, hogy kefertethben ne effetek. yollehet az lelek keez, az teth kedyglen erótelen. Es ez wtan mafodzer meg el meene, es ymathkozeek mondwan: En atyam, ha ez pohar en thwlem el nem mwlyhatyk, hanem hogy megh ygyam hűtet, legyen te akaratod. Esmeg el yewe, es alwan talalaa hűket, mert el nehezwltenek vala hwnyeky zemet(h). Esmeg ot hagywan hűket el meene. Harmadzer meg azon bezeed zarent ymathkozeek. Esmeg yewe az tanoythwanyokhoz, es monda hűnekyk: Alwgyatok ymaran, es nywgogyatok el, yme el kezelghet az hora, es embernek ffya az bynefeknek kezekben adatyk. Kelletek ffel, menywnk el, yme el kózelghettet ky enghem el arwl. Meeg e bezed zolwan; yme ottan Judas, egy a tyzenkette kezzel, el ywta, es hű vele fok fereghek ffegywarekkel, es dorongokkal, boczathwan az papy feyedelmekthwl, es az kóz nepnek veeneythwl. Ky kedyglen el arwla hűtet, yegy et ada hűne-

kyk mondwan: Vala kyt en meg apolandok, hű az, tarczatok meg hűtet. Es azonnal yawlwan Jefufhoz móda: ydwez leg mester, es meg apolaa hűtet. Monda ottan hűneky Jefus: Baratom, myre yettel? Ottan rea tamananak, es reaya veteek hű kezóket, es meg fogaak hűtet. Es yme egy azokkezzel kyk Jefuffal valanak, kezeet nyoythwà ky veeve hű ffegywereeth, es meg febhetveen az papy feyedelemnek egy zolgayat, es el vaga hűneky ffyleet. Ottan monda annak Jefus: Teed helyere te ffegyweredet; merth mynden ky ffegywert veyend, ffegywer myat vez el. Awagy aloytod ee, mert nem kerhetem en atyamat, es agyon ma ennekê tebbet honnem mynt tyzenket feregh angyalokat? Hogyho azert tellyefednek be az yrafok? mert yg (keli) ennek leenny. Azon horaban monda Jefus az feregheknek: Mykeppen az latorhoz yettetek kywe ffegywarekkel es dorongokkal engemet meg foghny. Nam myndenkoron nalatok voltam tanoythwan a templomban, es nem fogtatok meg enghemet. Ezek kedyglen mynd megh leenek, ho bel tellefedneenek az proffetaknak yrafy. Ottan az tanoythwanyok Jefufth maganak hagywan mynd, el ffwtanak. Azok kedyg ragadwan Jefufth, az papy feyedelemhez kayffas pyfpekhez vyveek, hol ot az yrafthwdok es a veenek meg gywlekeztenek vala. Peter kedyglen tawl kewety vala hűtet az papy feyedelemnek tornaczayghlan, es be meenwen yl vala az zolgakkal,

hog' lathatnaa, my lenne veghe. Az papy ffeyedelmek kedyglen, es a' venek, es mynd az tellyes tanacz, kerefnek vala hamyff tanofagot Jefus ellen, hog' mywel hwtet halarra adhatnaak; es nem lelenek, myert fok hamyff tanok tamattanak vona. Vegre ket hamys tanok tamadanak es mondanak: Ez azt monda: en el tórheterem ez ysten templo-mat, es harmad napon fel eppeythetè hwtet. Es ottan fel kelwen az papy feyedelem monda hwnegy: Semyt nem felez ee azokra, kyket ezek mondnak te ellened? Jefus kedyglen semyt nem zol vala. Az papy feyedelem esmegh monda hwneky: Az eeló ystenre kerdlek teghedet, hog' meg mongyad mynekwnk, ha te vag' a' Cristus, ystennek ffya? Monda hwnegy Jefus: Te mondad! de byzonyawal mondom tynektek: Ez may naphthwl foghwa lattyatok embernek ffyat ylwen ystény erónek yogyara, es yewen menyey kódkben. Ottan az papy feyedelem megh zakazta h' rwhayat mondwan: Karomlath monda. My zykfeghwnk vag'on teb tanokra? yme maftan hallatok az ystény karomlath. Azert my lattatyk tynektek? Azok ottan fel-elwen mondanak: Melto haalarra. Ottan meg pekdefeek h' orczayat, es nyakon vereek hwtet, nemellyek arczwl czapyaak vala hwtet mondwan: Mongy yewendót Cristus: kyczoda ky teghed arczwl ythe? Peter kedyglen kywl yl vala a' tornaczban, es eley yarwla egy zolgalo lean' mondwan: Te ees az galyleabely Jefuffal valal. H' kedyglen myn-

deneknek elette meg tagada mondwan: Nem thwdom myt mondaz. Az kedyglen ky nyomotwan az ayonton, megh lataa hwtet maf zolgalo lean', es monda azoknak kyk ot valanak: Ez es az nazarethbely Jefuffal vala. Esmeg meg tagada nag' eskeeffel: mert soha nem ysmerttem az embert. Esmeg egy kewes vartathwa eleybe allanak, kyk ot alnak vala, es mondanak peternek: Nam vgyan bezeeded es ky nylatkozthat teghedet, mert azokkezzel vagy. Ottan kezde atkozodny es eskwny, mert soha nem ysmerte vona az embert. Es yme legottan az tyk zola. Es azon-nal meg emlekózeek peter Jefusnak bezederól, ky ezt meg montta vala: Mynek elette a' tyk zol, háromzor tagatz meg enghemet. Es ottan ky menwen keferw fyraft teen.

Gwjon heet Cap

De hog' hollal let vona, tanaczot yleenek mynd az papy ffeyedelmek, es az nepeknek veeney Jefusnak ellene, hogy hwtet halarra adnak, es kótezwen el vyveek, es adaak poncioy pylatos ffeyedelemnek. Mykoron latta vona Judas, ky hwtet el arwla, hogy el karhozot vona, penitenciara indwlwan, meg vyvee az harmyncz penzeket az papy ffeyedelmeknek es veneknek mondwan: Vethkeztem el arwlwan az artatlan veert. Azok kedyglen mondanak: My mynekwnk? te lasfad. Es lewe hagythwan a' templomban a' penzeketh, ky yewe elelek, es el menwen fel fygghetzte ennen magat. Az papy feyede-

lemek kedyglen veven az penzeket, mondanak: Nem ylyk ezt vethny az ysten zekrenyeben, mert veer dyya. Azert tanaczot tartwan rola, veenek az penzeken egy zantofieldet az zarandokoknak temeteefekre. Annak okaert az napfagthwól foghwa hyvattaetek az zanto ffield Akeldemak, azaz veernek ffielde. Ottan bel teleek ky meg megh mondwan Jeremyaff profsetanak myatta: Es veveek vgmond, az harmyncz penzt az arwnak ywtalmath, kytt meg venek Izraelnek ffyaythwl, es adaak hwket az zanto ffield araban, mykeppen meg zerzette ennekem vr ysten. Jefus azerth al vala pylatus feyedelemnek elette, es meg kerdee hwtet pylatus mondwan: Te vagy ee a' sydoknak kyrallya? Monda hwneky Jefus: Te mondod. Es mykoron vadoltathneek az papy feyedelmektwl es veenektwl, femyt nem felelee. Ottan monda hwneky pylatus: Nem hallod ee menea byzonfagot mondnak te ellened? Es nem felelee hwneky egy bezedere es, vgy hog' czodalkozneek raytta pylatus fóllette. Az ynnepnek kedyglen tyzteffegheert zokot vala az feyedelem az nepnek egy foglyot el boczatany, valakyt akartanak vona. TARTHNAK VALA KEDYGLEN EG' yeles foglyot, kynek neue vala Barrabas. Egybe gyeythwen azert hwketh monda pylatus: Kyt akartok el boczatnom tynektek, Borbafth ee, awag' Jefufth, ky mondatyk Crifstusnak? Mert thwgya vala hog' yrygfehben arwltak vona el hwtet. Ylwen kedyglen hwyteló zekyben, kylde hozya hw' felefege

mondwan; Semy ygyed ne legyed(n) teneked es az ygaznak, mert fokat zenvettem ez maynapon en almamban hw' myatta. Az papy feyedelem kedyglen es a' veenek azt tanaczolaak a kez nepnek, hogy a Borbafth keerneek, Jefufth kedyglen el vezteneek. ffelelwen azert pylatus monda hw'nekyk: Kyt akartok ez kettó kezzel ty nektek el boczatnom? Azok ottan mondanak: Borbafth. Monda hw'nekyk pilatus: Myt tegyek haat ez Jefufnak, ky hywattatyk Crifstusnak? Mondanak^{||15} myndnyayan: Fezeheek ffield. Monda hw'nekyk pilatus: Mi gonozt tett? Azok kedyglen annawal ynkab keayttyak vala módwan: Fezeheek ffield. Lathwan azert pylat9 mert femyt nem haznalna, de ynkab nagyob rohanas lennee a' nep kezeth, vyzet hozata, es meg mofaa kezeet a' nep elót mondwan: Artatlan vagyok en ez ygaznak verethwl, ty jaffatok. Es ottan felelee mynd a' tellyes neep, egyetemben mondwan: Az hew veree my rayttwnk es my ffywnkon legyen. Ezt halwan, azonnal el boczataa hw'nekyk Borbafth, Jefufth kedyglen meg oftorozwan, nekik adaa hog' meg fezeyteneek. Ottan pilat9 vytez legheny ragadwan Jefufth, vyveek az yteló hazban, nag' fok feregheket hywan es gyeythwen hew reaya. Es lee vonvan hw' rwhayat, barffon palafot takaroyttanak hw'rea, es kemeen tewyfkbel Coronat ketthwen, ffeyeben nyomat(k), es naad yftapot adaanak hw' yob kezeeben, es terdet haythwan hw' elette, czwffollak vala hwtet mondwan:

Idwez leeg^g fydoknak kerallya. Es meg pek-
 defwen h^wtet, nadat veeznek vala, es veryk
 vala h^wneky ffeyeet. Es mykora meg czuf-
 foltak vona h^wtet, le vonyak az palastot ro-
 la, es etezteteek ennen rwhayaban, es ky
 vonyak hog^g meg ffzeyteneek. Mykora az-
 ert m^enenek, talalanak el^l eg^g fymon new^g
 embert Cyreneabol, yewen hew ffalvyabol;
 azt kezereyteek, hog^g kyve vynnee Jefusnak
 kereztt ffayat. Es yvtwan a^g herre kynek
 newe golgotha, ky hyvattatyk koppazto heg^g-
 nek. Es adanak h^wneky bort ynnya eppe-
 wel eleg^g, es mynt meg kostolta vona, nem
 akara ynnya. Mykora azert meg fezeytet-
 teek vona, meg oztak h^w rwhayath, forfot
 vethwen hew raytta, hog^g bel telneet(k) ky
 meg vagyon mondwan proffeta myat: Meg
 oztak h^w magoknak az en rwhamat, es az
 en etezetemen forfot veteenek. Es lewe yl-
 wen, varyak vala h^wtet. Es ffeye feelyre
 teeweek yrwan h^w dolganak okat: Ez az
 Jefus fydoknak kyrallya. Akkoron meg fe-
 zeyteteenek h^w velee ket tolwayok, egyk
 yogya ffel^l, mafyk bal ffel^l. Mynd kyk
 onnan mwlnak vala, karomlak vala hewtet
 mondwan, teetowa haytogatw^a hew feye-
 ket: Vach, ky el t^ored az yfennek templom-
 mat, es harmad napon meg ffel eppeyted
 h^wtet, zabadoycz meg te magadat; ha yf-
 nenek ffya vagy, zaal le a kerezttffarol. Azon-
 keppen az papy ffeyedelmek es, az yraftw-
 dokkal es veenekkel, czwffollyak vala mond-
 wan: Egyebeket ydwezeyt vala, es ennen

magat nem ydwezeythety; ha Izraelnek ky-
 rallya, zallyon, le maftan a^g kerezttffarol, es
 hyzewnk h^wneky. Iftenben byzot, zabado-
 ha meg ymaran maft h^wtet yften, ha akarya,
 mert azt mongya hogy yften ffya. Azonkep-
 pen az tolwayok es, kyk hew velee meg fe-
 zeytetteneek vala, fegyedeznek vala h^w rea.
 Napnak kedyglen hat horayathwl foghwa
 mynd ez tellyes feldnek zynen fetetfeghek
 leenek kylencz horayglan. Es kylencz hora-
 kon Jefus nag^g ffel zowal kyaytta mondwan:
 Hely Hely lamazabatany! azaz: En yftenem,
 en yftenem, myre hagyal el enghemet? Ne-
 mellyek kedyglen, kyk ot alnak vala, es
 hallyak vala, mondanak: yllyes(t) kya^gttya
 ez maftan. Es ottan el fwthwan egy hew kez-
 zelek, fpongyat ven es meg teltee eczettel, es
 nag^g hegyben teewen ynnya aad vala h^wne-
 ky. Az tebyk kedyglen mondnak vala:
 Hagyatok el, laffok ha el yew yllyes meg
 zabadoytany h^wtet. Jefus esmeg nag^g ffel zo-
 wal keaythwan el boczataa lelkeet. Es ottan
 az templomnak fedezety ket rezben zakada,
 felfe rezetwl foghwa alfoygh; es ez feld meg
 yndwla, az kew zyklak meg hafadozanak,
 es koporfook meg nylanak, es fok zentek-
 nek h^w testek, kyk el nywgottanak vala, ffel
 tamadanak. Es ky yewen h^w koporfoyok-
 bol, h^w ffel tamadafanak vtanna, yewenek
 az zent varofban, es fokaknak yeleneenek.
 Centurio kedyglen es kyk h^w velee valanak
 őryzwen Jefust, lathwan az ffeld yndwlaft
 es egebeket kyk mynd leznek vala, nagyon

meg feelelmeenek módwan: Byzon Istennek fya vala ez. Valanak emeg ot fok azzonyallatok tawl alwan, kyk kóweteeek vala Jofus(t) galyleabol, zolgalwan hewneky. Kyk kezet vala Mâ Magdalena, es Jacabnak annya, es Jofeffnek annya, es zebedeus fyaaynak annyok. Mykoron azert esthwe let vona, yewe egy kazdagh ember Arymatyabol, kynek newe vala Jofeph, mert hew es Jefusnak tanoythwanya vala. Ez mene pylatofhoz, es meg keere Jefusnak testeeth. Ottâ pylatus neky hagyaa adny. Es veven Jofeff a' testet, tyzta gyoczban takara be hwtet, es helyeztetee wy' koporfobâ, kyt kewból vagatot vala kywe, es egy nag' kewet homloytta az koporfonak aytayara, es el meene onnan. Maradanak kedyglen ottan Maria Magdalena, es a' maf Maria, ylwen a' koporfonak elleneeben. Az ynnepnek mafod napyâ (az az a' zenedeefnek vtanna) egyetemben gywleenek az papy feyedelmek, es az yrafthwdok pylatofhoz mondwan: Vrà, yol emlekezwnk rola, mert az czalard azt mondaa meeg eelteben, hog' harmad napon fšel tamad. Paranczollyad azert óryzny az koporfot harmad napyg: ne talantal el yewnek az hew tanoythwany es el vrozyak hwtet, es mongyak azt a' nepnek, hog' fel tamadot hallottaybol! es az vtolfo tewelghees gonozb leezen az elfewnel. Ottan monda hwnkyk pylatus: Vagyon óryzóték, menyetek óryzyetek, mykeppen thwgyatok. Azok kedyglen ottan el men-

wen meg ereffeyteek a koporfot, meg peeczetelwen a' kówet az óryzekkel.

Гвози на Голгоза

Azon ynnepnek azerth else ydeyn, ky fšel tamad az ynnepnek else napyan, yewe Maria Magdalena, es a' maf mâ az koporfot meg lathny. Es yme nag' fšeld yndwlas len, mert akoron ystennék angyala menyból le zalla, es oda yarwlwan el henghereythee a' kewet, es fšelwl rea yle. Vala kedyglen hwnky tekeentety mykent az vyllamas, es hwnky ótezety mykent az fšeyer ho. Hwnky kedyglen feelelmeert meg retteneenek az óryzók, es ollyanok leenek, ha meg holtanak vona. fšelelwen kedyglen ystenne(k) angyala, monda az azonóknak: Ne akaryatok ty fšelny, mert thwdom hog' a' Jefust, ky meg fšezeyteek, kerefytek. Nynczen eth, mert fšel tamadot, mykent meg monta. Yewetek el, es lassatok a' helt hol ot teetetet volt Vrwnc. Azert hamar el menwen, mongyatok meg hew tanoythwanyak, mert fšel tamadot; es yme elól veezen tyteket galyleaba, ot hewtet meg lattyatok. yme meg monttam tynektek. Es legottan kywe meenek a koporfobol, nag' feelelemmel es nag' eremmel fyeteenek hwnky tanoythwanyak meg hyrdethny. Es yme Jofus elól veven hwket mondwan: Idwez legyetek. Azok kedyglen hozya yarwlwan, ylleteek hw labayt, es ymadak hwtet. Ottan monda hwnkyk Je-

19: Ne akaryatok ffelny; menyetek el, hyr-
deffetek meg en attyamffaynak, hog^g me-
nyenek galyleaban, ot meg lathnak enghe-
met. Mykoron azert hwk el mentenek vona,
yme ottan az óryzekkezzel nemellyek mee-
nenek be az varofban, es meg hyrdetek a'
papy ffeyedelmeknek mynd kyk törtentenek
vona. Es ottan egybe gywlven a' veenekkel,
tanaczt tartanak rola, es fok peenz adanak
az vytezeknek mondwan: Mongyatok azt
hogy eeyel az h^w tanoythwany vrzottak el,
mykoron ty alwttatok. Es ha azt az feye-
delem pylatus meg hallangya, my tanaczt
adwnk h^wneky, es ty batorok leztek. Azok
azert fel veevek a' penzt, es azonkeppen
teenek, mykent valanak tano^othwan. Es ky

hyrheweek ez bezeed az fydok kezet, mynd
ez may napyglan. Az tyzen egy tanoythwa-
n^ook kedyglen menenek galyleaban, az hegy-
re, hol ot meg hatta vala nekyk Jefus. Es
lathwan ymadak h^wtet, nemellyek kedyg-
len ketelkódeenek. Es hozyayok yarwlwan
Jefus, zola h^wnekyk mondwan: Adatot en-
nekê mynden hatalmaffag menyben es
feldê. Menyetek el azert, tanohatok myn-
den nepeket, meg kereztelwen h^wket Atya-
nak es ffywnak es zent leleknek neweben;
tano^othwan h^wket mynd azokat meg tarta-
ny, kyket paranczoltam ty nektek; es yme
en ty veletet(k) va^ook mynd vylag vegheze-
teyglen.

||¹⁶ INCIPIT EWANGELIUM SCDM MARCUM.

Initium Ewangely Jefu Crifli fily dei fic fcriptum eft myfaia proffeta. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui preparabit viam tuam ante te etc.

Első Cap

Imaran vrnak neweben eth el kezdetyk zent Marknak ewangelioma, ezenkeppen: Jefus Criftus yften fnyanak ewangeliomanak eredety, mykeppé meg vagyon yrwan Ifayas proffetanak kenyweben: yme en el bo- czatom en angyalomat te zynednek elette, ky meg zerzy te vtadat te eletted. Az pwz- taban kyaytonak zawa: zerezyetek vrnak utath, ygyenefóhetek meg hwnéky ófwe- nyet. Vala azert Janos a" pvztaban kerez- tólwen, es predicaluan penitencianak ke- reztsfeghet, byneknek boczanattyara. Es ky- we meegyen vala hww hozya mynden Judea- nak tartomanya, es Jerwfalembelyek ke-

zenfegghel, es kereztsfeghet veeznek vala hww thwle Jordannak vyzeeben, meg vadol- wan hww byneket. Es vala Janofnak etezety teweenek zóreból, es kódmén nemew ówe hww eebanak kérwle, falkakat es vad erdey mezet ezyk vala. Es predicallya vala mond- wan: Ennalammal erőffeb yewt en vtan- nam, kynek nem vaók melto le efwen hww farwyanak zywyat meg oldoznom. En kerezteltelek tyteket vyzben, az kedegh ke- reztel zent leleken. Es len hoó az ydeben ywe Jefus galyleanak nazaretyból, es meg kereztelkódeek Janofhwl á iordan vyzee- ben. Es legottan mynt ky yewe az vyzből, lataa á menyorzagot nythvan lenny, es yf- tennek zent lelkeet oly mynth galamb ke- peben le zallany, es hwwbenne lakozny. Es zozat len menyből: Te vagy az en zerethó fnyam, te benned keellettem en. Es azonnal a lelek kywe yndoyttaa hwwtet a" pvztaban.

Es vala á puztaban negyvê ee es nappaa, es kesfertetyk vala a' fathanthwl; lakozeek azert ot az vadakkal, es Angyalok zolgalnak vala hŵneky. Mynekvanna azert meg fogatot vona Janos, yewe Jefus galyleaban, predicalwan ysten orzaganak ewangeliomat, mondwan: Mert bel tólt az ydó, es el kózelghetet ystennek orzaga, tarczatok penitenciat, es hyggyetek az ewangeliomnak. Es ky nyomotwan galyleabely tengher mellee, lata ot Symont et(s) Andraſth hw attyaffyat, vethwen á tengerbe hŵ haloyokat, mert halazok valanak. Es monda hewnekyk Jefus: Yewetek en vtannam, es teezlek tyteket lenny embereknek halazoyokkaa. Es leg ottan el hagywan hew haloyokat, kóweteeek hŵtet. Es towab nyomothwan eennen egy keweffe, lataa Jacobot zebedeofnak ffyat es Janost hŵ attyaffyat, hŵket es az hayoban razogathwan hŵ haloyokat. Es el hywaa azokat es. Es el hagywan hŵ attyokat zebedeoft, es hŵ czaladyt, kóweteeek hŵtet. Es kafarnaomban meenenek. Be menwen kedyglen Jefus az ſynagogaban ynnepnapon tanoyttya vala hŵket. Es czodalkoznak vala hew nag' thwdomanyan, mert wg' tanoyttya vala hŵket, mynt kynek hatalma vagon rea, es nem mykeppen az yrafthwdok. Es vala akoron az hew ſynagogayokban eſ ember, kyben fertelmes lelek vala, es nag' keaytaſt teen mondwan: Mynemw ygywnk vagon mynekwnk es teeneked nazarethbely Jefus? mert yewttel mynket el

vezteni. Thwdom ky vag': yſtennek zenty. Es meg fenyeette hwtet Jefus mondwan: Nemwllyal megh, es meeny ky az emberből. Es meg zwzogathwan hŵtet az fertelmes lelek, es nagy keaytaſt teewen ky meene hew belólee. Es nagyon czodalkozanak raytta kezenfegghel, vg' hog' kerdezkedneek raytta hew keztek mondwan: De my dologh ez? de mynemw wy thwdoman' ez? mert ennen hatalmaival paranczol az ſfertelmes lelkeknek ees, es enghednek hewneky. Es ennek hyre ky zellywle mynd tellyes galyleanak tartományaban. Ennek vtanna ky menwen az ſynagogabol, meenenek Symonnak es Andraſtnak hazokhoz Jacabbal es Janoffal. Agyba fekzyk vala kedyglen Symonnak ypa, feyeet faydalwan, es legottan zolanak Jefusnak hŵ felólee. Es hozya yarwlwan Jefus, fel emelee hŵtet kezeenel foghwan, es azonnal el hagyta hewtet a' ſefaydalom, es zolgal vala hewnekyk. Mykoron azert eſthwe let vona, es az nap el enyezet vona, hŵ eleyben horgyak vala mynd kyk gonozwl valanak, es kykben erdeghek valanak, es mynd az tellyes varof kezenfegghel valanak gywlekezwen az ayto elót. Es nag' fokakat gyogywttta megh, kyk gyettrethnek vala kylemb kylemb korffagokkal, es fok erdegheket yz vala kywe emberekből, es nem hagy vala hŵnekyk zolnyok, mert yſmeryk vala hewtet. Es yghen reghwel felkelwen, kywe meene az puztaban, es ymathkozyk vala. Symon kedyglen kówe:hee hŵ-

tet, es kyk h^w velee valanak. Es mykoron meg talaltak vona, mondanak hewneky: Mert myndnyayan kerefnek teghedet. Es monda h^wnekyk: Mennywnk ez rokon valo falwkban, es varofokban, ho^g ot es predicallyak, mert azert yewttem. Es predical vala hew synagogayokban egheez galyleanban, es myndenwt erdegheket yz vala kywe. Es yewe hew eleyben egy poklos, kenⁿereghwen hew neky, es terdre efwen monda: Ha akarz, meg tyztoythacz engemet. Jefus azert kenyerrwlwen hw raytta, ky teryezthwen hw kezeet, es yllethwen monda h^wneky: Akarom, tyztllyal meg. Es mynt ezt monta vona, legottan el tawozek h^w thewle az pokloffag, es meg tyztlwa. Es meg fenyeghetee h^wtet, es ottan kywe kyldwen h^w elolee, monda h^w neky: laffad ho^g valakynnek ezt ne mongyad; de meny el, mwtaffad te magadat az papy feyedelemnek, es vyd flfel te ayandekodat te meg tyztlwafodert, kyt megh paranczolt Moyfes az ollyanoknak byzonfagokra. Az kedyglen mynt ky nyomoteek, kezdee ky hyrdethny, es predicalany eh dolgot, wg['] ho^g ymaran nem mehethne be az varofban, de kywl puzta helyen mwllathny, es nagyfokan yewnek vala hew hozya mynden felol.

Átt Cap

Es ennehan napok vtan meene be kafarnaomban. Es ho^g meg hallottak vona mert haza y^wt, nag['] fokan gywleenek hozya, vg[']

ho^g meeg az aytoral fem halhatnaak h^wtet, es bezeel vala h^wnekyk ydweffegról. Es yme hozya yewenek neegyen, hozwan eg['] kezvenyefth h^w neky, es mykoron eleyben nem vyhetneek a['] fereghektwl, flfel feyteek a['] pallasth hol ot vala, es azonkeppen eleybe boczatak a['] nozol[']at kyben az kezvenyes fekyk vala. Mynt kedyglen latta vona Jefus azoknak hytóket, monda a['] kezvenyefnek: ffyam, meg boczatathnak te neked te byneyd. Valanak kedyg akoron ot nekyk az yrafthw-dok kezzel ylwen, es eellyeneket gondolwan hw zywkben: Myt zol ez ezenkeppen? karomlas ez. Ky boczathat meg byneket, hanem csak ysten? Kyket ottan meg yfmerwen Jefus h^w lelkeben, mert ezenkeppen gondolkodnanak h^w zywkben, monda h^w nekyk: Myre gondollyatok ezeket ty zywektekben? Mellyket kynneb mondany ez kezvenyefnek: Meg boczattatnak te neked byneyd, awag['] mondany: kel fel, ved fel te nozolyadat, es yar[']? Hogy kedyglen meg thwgyatok mert hatalma vag[']on embernek ffyanak ez ffelden byneketh meg boczatany: monda a['] kezvenefnek: Te neked mondom: kel flfel, ved flfel te nozolyadat, es meny el te hazadhoz. Es legottan az ember flfel kelee, es flfel tagargathwan h^w agyat lepleek(t), myndenek lattara el mencee. Anneera ho^g myndenek czodalnaak, es dyczeerneek vr yftent mondwan: Mert soha ellyen dolgot nem latthwnk. Azonnal efmeg ky nyomoteek a['] tengherre, es mynd az ||^v fok feregh hozya y^w

vala, es tanoyttaa vala hűket. Es hog el
 mennee onnan, lataa Mateet, leui nemzeteet,
 ylwen a' vamon, es monda hewneky: Kó-
 weff enghem. Es ottan ffel kelwen kówetee
 hűtet. Es len hogy mykoron le telepedet vona
 hűneky hazanal, fok vamofoke es bynefek
 eegytemben lakoznak vala Jefuffal es hew
 tanoythwanywal, mert fokban valanak kyk
 hűtet kówetyk vala. Az yraftwdok ke-
 deglen es ffarifeofok lathwan, mert az nyl-
 van va'o bynefekkel lakozneek, monduak
 vala az tanoythwanoknak: Myre ezyk es
 yzyk a' ty mestertek a' vamofokkal, es nyl-
 wan valo bynefekkel? Azt halwan Jefus'
 monda azoknak: Nem zykfeghefek az eghef-
 feghbelyek orwofnal kyl, de kyk gonozwl
 vannak; mert nem yűttem hywny az yga-
 zakat, de a' bynefeket penitenciara. Janof-
 nak kedeglen es az ffarifeofoknak hű ta-
 noythwanok beytelnek vala gyakorta, ke-
 zenfegghel azert hozya yeweenek es mon-
 danak hűneky: My oka hogy Janofnak es az
 ffarifeofoknak hű tanoythwany beytelnek,
 az te tanoythwanyd kedeglen nem beytel-
 nek? Ottan monda hewnekyk Jefus: Nem de
 beytelhethnek ee az menyekzőnek hű ffyay,
 myglen hew velók vağon a' vóleghehen? De
 napok yűnek, mykoron el veetetyk hű
 thewlók a' vóleghehen, azert az ydókben ewk
 es beytelnek. Senky nem varya az oo pozto
 foltok(t) az wy poztohoz, mert ha ky zaka-
 dand az wy pozto folt, hat nagyob reeffet
 tezen. Es fenky nem telty az wy bort, az

oo edenben, mert gyakorta az edeent el tó-
 ry, es mynd a' bor el omol, mynd az eden
 el vez; de az wy bort wy edeenekben kel-
 tólteny. Ennek vtanna esmeg len, hogy yn-
 nepnapon mennee el az gabona kezete, es a'
 tanoythwanok kezdeenek elől menny, es az
 gabona ffeeben zagathny. De az ffarifeofok
 lathwan mondanak hűneky: yme myt my-
 welnek az te tano'(t)vanyt(d) az ynnepen, kyt
 nem yllyk tenny. Es ottan monda hűne-
 kyk: Soha nem olwaftatok ee myt teen da-
 uid, mykoron zykfeghe vala, es meg ehe-
 zeeek hew, es mynd kyk hű vele valanak?
 Mykeppen be meene az yftennek hazabâ,
 Abyathar new papy feyedelemnek ydeyn,
 es az zentelt kynyerekben eweek, kyt né
 yllyk vala hewneky enny, hanem csak az pa-
 poknak es azoknak, kyk hű vele valanak
 azonkeppen adwan? Vgy mond vala azert hew-
 nekyk: Az ynnep nap embereert zereztetet,
 es nem ember az ynnep napert. Annak okaert
 embernek ffya wra az ynnepnek ees.

Három Cap

Ennek vtanna esmeg be meene a' fyna-
 gogaban, es vala ot egy ember, kynek hew
 kezee meg azot vala, az yraftwdok kedeg-
 len csak azon olalkodnak vala, ha ynnep
 napon vygaztana, hog vadolhathnak hűtet.
 Es monda az embernek, kynek keze meg
 azot vala: Kel ffel kózykben. Es monda
 azoknak kyk ot valanak: Ha yllyk az ynnep
 napon yol tenny awağ gonozwl? lelket vez-

teny awagy ydwezeyteny? Azok kedeglen vezteghnek vala. Es nagy haraggal rea"ok tekeenthwen, yghen meg zomorodeek h'w'zywknék vakfagan. Monda ottan az embernek: Nyo"cz ky kezedet. Es ky nyo"thwan meg adateek ottan h'w'kezcenek egheffege. Ez lathwan azonnal egy maf vtan az ffarifeofok es herodes zolgay kywe meenenek tanaczot tarthwan h'w'ellenee, mykeppé h'wtet el vezteneek. Jესus kedeglen h'w'tanoythwanywal meene a' tengherre. Es nagy fokfagh k'owetee h'wtet galyleabol, Judeabol, es Jerwfalemból, ydumeabol, Jordannak maf fel'olee, es kyk mynd tyrónak es fydonnak tartományban lakoznak vala, fellelte nagy fokaffagh yeweenek h'w'hozya lathwan es halwan az czodakat, kyket teezen vala. Es monda h'w'tano"(t)wanynak: hog' zerezneenek hayot h'w'neky az fokaffaghnak okaert, hog' ne zoroytanak meg h'wtet; mert nag' fokakat gyogyw'th vala meg, vg' hog' vgyan reea rohannanak, hog' csak yllethetneek h'wtet. Vala kynek azert nyomorwfaga vala, meeg a' fertelmes lelkek ees mynt h'wtet lattyaak vala, enghednek vala, es nag' keaytaffal mondnak vala: Te vag' az ystennek f'ya. Es yghen fenyeghety vala, hogy ne yelenteneek ky hewtet. Es f'elmenwen az hegyre, hozya hywaa azokat, kyket h'w'akara, es hozya yewenek. Es akarra hog' tyzen ketten leenneenek h'w'vele. Es el kyldwen h'w'ket predicallany, ada h'w'nekyk hatalmat betegfegheket gyogyw-

tany, es erdegheket kyve yzny. Es Symonnak ada peter newet, es Jacobot zebedeofnak ffyat, es Janost Jacobnak attyaffyat, es ada h'w'nekyk es ellyen newet: boanerges, ky magyarasztatyk vyllamafnak ffyay; Andraft ffylepet es Bertalamot, Tamast es Jacobot alfeofnak ffyat, tadeost es fymont chananeabol, es Judast scariotest, ky el es arwlaa hewtet. Es hog' haza yettenek vona, esmeg ottan nag' fokaffagh g'wle hozya, vg' hog' csak kyneset fem ehethneenek. Es hog' hallottak vona az hew nemzety, el yeweenek es meg fogaak h'wtet, mert azt mongyak vala hog' meg bolondwlt. Az yrafthwdok kedeg, kyk Jerwfalemból yettenek vala hozya, azth mongyak vala, hog' Belzebub erdegh vagon bennee, es az erdeghek feyedelmee-nek hatalmawal vety ky az erdegheket. Es egybe hywan h'w'ket, pelda bezed zerent zol vala h'w'nekyk mondwan: Hog' yzhet kywe fathan fathant? Es ha h'w'orzaga ennenmagaban meg ozlatyk, meg nem alhat ereyben az orzag; awag' meely haaz ennen magaban megh f'elend, meg nem alhat az es ereyben. Ha azert, mykeppen ty velytek, az fathan ennen maga ellen ffel tamadot, hat ymaran meg f'ellet, es nem alhat meg, de veghe vagon. Senky az hatalmafnak h'w'hazaban be nem mehet yozagat el bytangelwan, hanem ha elezer az hatalmast meg ketezendy, es annak vtanna h'w'hazat wg't'ory ffel. Byzon mond' ty nektek, mert ember ffyaynak mynden felee bynek meg bo-

czattatyk, es karomlafok, kykkel meg karomlandnak; kyk kedeeg az zent lelek ellen karomlath téndnek, foha hew byneknek boczanattya nynczen, de bynef lezen erek bynek halalaara. Mert azt mongyak vala, hogy fertelmes lelkee vagyon. Ezenkezben oda yeweenek az hew zyleye es attyaffyay, es kywl alwan hozya kyldeenek, ky hyvan hewtet. Mert kórwlé yl vala az fok nep, es mondanak hwnéky: yme az te zyled, es te attyadffyay kywl alnak, teghed keresnek. Es ottan felelwen hwnékyk, monda: Kyczoda az en anyam, es en atyamffyay? Es reaok tekeenthween, kyk hew kórwlé ylnék vala, monda: yme hol az en anyam, es en atyamffyay. Mert vala ky en atyamnak akarattyat teyendy, az ennekem atyamffya, hwgom, es anyam.

Negy Cap

Ennek vtanna meene esmegh a tengherre es kezde tanoytany; es fokfaghw fereghek gyeytezeenek hwnéky hozya, wg' kezerey-tethneek hayobâ menny es az tengheren ylny, es mynd az fok nep az tengher zee-len vala. Es tanó'ttya vala hewket fok pelda bezeeddel, es fol vala hwnékyk thwlaydon hwnéky thwdomanyabol, mondwan: Halgafatok: yme ky meene az mag vethó hymteny, es mykoron hymtenee: nemeel' efeek az vth ffelen, es el yewen az eghy mada-rak, es meg eewek hwtet. Nemeel kedyglen efeek az kówfesen, hol ot nem vala fok feld,

es hamar ky kele. De myert nem vala mel feldee, mykoron az nap ffel tamadot vona, meg herwada, es myert nem vala gyekere, tóweból ky aza. Es nemel efeek az tó-wyſkefben, es hog' ffel nótteek vona az tó-wyſkek, meg foyttak hwtet, es nem ad-hata gymelczet. Es nemel efeek yo felben, es ffel newekódwen, gymelczet aad vala, egyk harmynczat, egyk hatwant, es egyk zazath. Es mond vala ennek vtanna: Ha kynek vağon fyle hallafra, hallya. Es myko-ron ennen maganak vona, meg kerdeek thw-le ez peldat azok, kyk hwnéky vele valanak ty-zen ketten. Es monda hwnékyk: Tynektek adatot meg ysmerny yſtennek orzaganak tytkyat; azoknak kedyg, kyk kywl vannak, myndenek peldazerent leznek; hog' lath-wan laffaak, es ne laffaak; es halwan hal-lyak^{||} es ne erczeek; hog vala mykoron megh teryenek, es meg boczataffanak hwnékyk bynek. Es monda hew nekyk: Nem thwgya-tok ee ty es ez peldat? es mykeppen erty-tek mynd az peldakat? Ky hymt, bezedet hymt. Az ollyanok azok, kyk az wth ffelen vannak, hol ot az bezed el hymtetyk, es mykoron hallangyak, azonnal el yw' az fa-than, es ky vezy az bezedet hwnéky zywk-ból, ky el hymtetet volt. Es ollyanok azok es, kyk az kówfesen el hymtethnek, kyk my-koron az yſtennek ygheyet ottan eremeſt bel fogagyak, de nynczen gyekerók enné magokban, mert ez vylaghyak; mynt ké-deglen nyomorwſag awag' haborvſag tama-

dand, az yfennek bezedert ottan meg tan-
torodnak. Es kyk az tóvyfkefen hymteth-
nek olyanok azok, kyk az yfennek yghe-
yet hallyak, de ez vylaghy nyawallyaffagok
kazdagfagoknak czalardfaga, es eegyeb gonoz
kyvanfagokban be egyeledwen meg foyth-
tyaak az yfennek ygheeyet, es gymelcz-
nel kyl leeznek. Es azok kyk az yo feldben
hymtettének, kyk hallyak az yfennek yghee-
yet es be fogagyak, es gymelczet teeznek,
nemeel' harmynczat, nemel bathwant, ne-
mel' kedeg zazat. Es ennek vtanna mond
vala h'wnekyk: Nem de mykoron az ze-
wethneket el hozyak az kaad alaa, awag'
az aagy ala vetyk h'wtet? nem de ynkab az
gyertatartora teezyk h'wtet? Semy nynczen
wgy el enyeztethwen hog' ky nem nylathkoz-
taffeek; es femy nyncz oly tytkon hogy
nylwan ne yewne. Ha kynek fyle vagyon
halla fra, hallya. Esmeg monda h'wnekyk:
Laffatok myth hallotok: Vala meel' mertek-
kel merendytek meg, ollyannal meryk ty
nektek, es ollyannal agyak meg tynektek.
Mert kynek vagyon, adatyk annak, es kynek
nynczen, meeg az ees ky volna, el veete-
tyk h'wtewle. Azert vg' mond vala hewne-
kyk: Ezenkeppen va'gon az yfennek or-
zaga, mykeppen ha ember az magot el veth-
nee a' feldben, es el alwgyek. Es ky kel-
lyen eeyel awag' nappal, es gymelczet te-
remczen, es fel newekegyeek, mykoron az
ember nem twgya. Mert ennen maga terem-
t az feld elezer fyvet, az vtan zarat, az vtan

tellyes gabonat az zarban. Es hog' ezenkep-
pen ennen magathwl gymelczet hozand, ot-
tan belee vety h'w farroyat, mert el eerkó-
zet az arataf. Ennek vtanna esmeg monda
h'wnekyk: Kyhez hafonlyok az yfennek or-
zagat? awag' mynemw peldahoz ygyenlő-
nek aloyttyok? Mykeppen az mwftarnak hw
maghya, kyt ha el vetendnek az feldben
kyffeb mynden fele magoknal, kyk ez fel-
den vannak; de mykoron ky kelend, oly
naggya new, hogy nagyob leezen mynden
vetemeenyeknel, es nag' agakat boczat, vg'
hog' az eghy madarak el lakhatnak h'w ar-
nyekan. Azert eellyen nemw peldazerent valo
bezeedeket zol vala h'wnekyk myneere hal-
hattyak vala. Peldanak kywle semit nem zol
vala h'wnekyk. Mykoron kedeg magoknak
volnanak, az tanoythwanyoknak mynd meg
magyarazya vala. Es monda h'wnekik azon
napon hog' esthwe let vona: Mennywnk
atal. Es el boczatwan az feregheket, egy
hayoban vyvek h'wtet, es egyeb hayo nem
vala h'w velók. Es azonkezben nag' zel vez
tamada a tengheren, vg' hog' az hayo be
kezdenee telny vyzzel. Ew kedeg az hayo
farabà az arbozon alwzyk vala. Es hozya
yarwlwan f'el kóltek h'wtet, es mondanak
h'wneky: Mester nem gódolz ee velee, mert
ym el vezwnk. Es f'el kelwen, fenyeghe-
test ten az zelnek, es monda: Tengher
veztegy, nemwl meg. Es ottan meg czen-
dedeek az zel, es nag' bekefegh len. Es
monda h'wnekyk: Myre vattok el' feeelme-

fek? meeg fynczen ee hytótók? Es nagy feelemben efeenek, es mondnak vala egy-mafnak: Myt aloytaz, legyen ez? mert mynd az zel, mynd az tengher enghednek hwnyky.

Évth Cap

Ezenkezben ywtanak az tengher maf felee, az gerasenofoknak tartományokban. Es hogy kyve nyomotot vona az hayobol, azonnal ky yewe eleyben az temeteefből egy ember, kyben gonoz zellet vala. Es az temeteefben lakozyk vala, es femynemw bekowal meg nem tarthattyak vala, fem meg nem kötözhetyk vala. Merth mynd lanczot, mynd bekot el zaggat vala, es fenky hwtet meg nem ehnyhhety vala. Es mynd eyel nap-pal az temeteefben, es az hegyekben bw-dofwan, gyakorta az kóvekhez very, es fagattya vala hwnen magat, nagy keaytaf-fal. Lathwan azert Jefusth, nagy syetettel hozya fwta, es ymadaa hwtet, es nag' fl-zowal monda: Mynemw yg' vagyon te kó-zótted es en kózóttem, oh Jefu nagfagof If-tennek fya, kerlek teghed az ystenre, hog' ne getery enghemet. Jefus kedeg mond vala hwnyky: Meny ky fertelmes lelek az em-berből. Es meg kerdee hwtet: Ky neked ne-wed? Es monda hwnyky: Legio, ma'garwl feregh, mert fokan vagywnk. Es yghen ke-ry vala Jefust, hog' ky ne yznee hwtet a' tartomanbol. Vala kedeg ot nag' fok feregh dyzno, óryzwen az hegy alat. Es keryk va-lá hwtet az fertelmes lelkek mondwán: Bo-

czaff mynket a' dyznokban, hog' meenywnk beleyek. Es ottan megh enghedee Jefus. Es azonnal ky menve az fertelmes lelkek az emberből, menenek be az dyznokban. Es ottan mynd az fok feregh dyzno, oly mynt ket ezeré nag' hertelenfegghel az tengher-ben fwtanak, es mynd meg fwladanak. Azok kedeg kyk óryzyk vala, mynd el fw-tanak, es meg hyrdeteek az varofban. Es ky yewenek lathny my dolog vona. Es yewee-nek Jefushoz, es latak az emberth, ky az erdeghtwl gyettretyk vala etezven ylye eghez ezzel, elmeevel, es megh rettenee-nek. Es mynd megh mondak azoknak kyk ez dolgot lattaak vala, mynt let vona dolga az embernek es az dyznoknak. Kezdeek azert keerny az varafbelyek Jefust, hog' mennee ky az hwt tartományokból. Hog' kedeg az hayoban haghna, kezdee hwtet keerny az ky meg zabadwlt vala, hog' vele len' ee. Es nè boczataa be hwtet. De monda hwnyky: Meny el te hazadhoz az te nepeyd-hez, es hyrdefd meg mennyet tet te ve-led az vr Isten, es hogy yrgalmazot te ve-led. Legottá azert el meene, az tyz varo-fokban, es kezde nylwan predicallany meen-nyet tet vona hwt vele Jefus, es mynde-nek yghen czodallyak vala. Hog' kedeg Je-fus atal ywtot vona az tengheren, azonnal nagy fok fereghek gywleenek hwt hozya, es hogy meeg volna az tengher mellet, azon-kezben yewe hozya egy az synagoganak fe-yedelmy kezzel, kynek yayrus vala newe,

es mynt lataa hwtet, ottan labahoz efeek, es yghen kery vala hwtet mondwan: ymaran az en leanyom halalan vagyon, yewel, vefsed rea te kezét, hogy gyógywlyon megh es eelleyen. Es ottan el meene hwwvele, es kówethy vala hwtet nag' fok nep, es vgyan meg zorongattyak vala hwtet. Es az azonyallat ky korfagot zenved vala, ymaran tyzen ket eztendethwl foghwa, es fok nyomorwfagot zenvedet vala, kylemb kylemb orvofokthwl, es mynden yozagat vtanna kellett vala, meg es femyt fem haznalt vala, de annewal gonozban vala. Hog' azert a Jefusnak hyreet hallotta vona, yewe az feregben hathwl, es hww rhayat meg ylletee; mert azt mond vala hww magaban: Ha csak az hww rhayat yllethetendem, ottâ meg vyzagom. Es azonnal meg zarada hww vere folyafanak feyezety, es ottâ meg erzee tefteben, mert meg vyzagot vona a' korfaghtwl. Ottan Jefus es meg yfmerée ennen magaban az erôt, ky kywe zarmazot vona hwwbelólee. Ottan azert hattra fordwla az nepre, es mond vala: Ky ylletee az en rwhamat? Es mondnak hwwneky hww tanoythvany: latod ee az fok nepet ky teghed meg nyomoroyt, es vg' mondaz: ky ylletee enghemet? Es tetowa necz vala ha lathhathnaa hwtet, ky azth tette vona. Az azonyallat kedeg meg yyede es meg feelelmeeek, mert twg'a vala mynt let vona dolga, azonnal elówe yewe, es le efwen elette, es ky mondaa mynden ygaffagat. Jefus kedegh ot-

tan monda hwwneky: Leanyom, az te hyted teghed ydwezeytet; meny el bekefeghel, es legy meg vyzagwan az te korfagodbol. Mykoron ||¹⁹ meeg ez bezedeket mondanaa, yeweenek hazol az ffeyedelemhez mondwan: Mert az te leanyod megh holt, myt gyetred meeg es az mestert. Jefus kedegh meg halwan á bezedet, kyt zolnak vala, monda az Archysynagogofnak: Ne akary feelny, csak hogy hygyed. Es nem hagyá fenkyt hwtet kówethny, hanem csak petert, es Jacabot, es Janost, Jacab attyaffyat. Es ywtanak az Archifynagogofnak hazahoz, es lataak az fokkaffagot, yghen fyrwan es ohaythwan. Es be menwen monda hwwnekyk: Myt haborgotok es fyrtok? az lean meg nem holt, de alwzyk. Es meg mewetyk vala hwtet. Hew kedeg ky yzwen hwwket, be hywa az leannak attyat es annyat, es kyk hww vele valanak, es be meenenek oda hol az lean fekyk vala. Es kezeet foghwan az leannak monda hwwneky: Tabita kwyny! kynek magyarfaga: Lean, neked mondó: kel ffel. Es ottan ffel kele, es yaar vala. Vala kedeg tyzen ket eztendef. Es nagy czodalattal czodal kozanak el ez dolgon. Es ereffen paranczolanekyk, hogy fenky ezth ne thwdnaa, es hagyá hog' eennye adnanak hwwneky. Es el meenven ennen, meegyen vala hww hazayaban, es kówetyk vala hwteth hww tanoythwany.

Hath Cap

Es ynnep lewen, tanoyttya vala hűket hű synagogayokbâ. Es mykoron fokan halgathnak, czodalkoznak vala hű nagy belczeffeghen mondvan: Honnan vannak ennek mynd ezek, es mynemw belczeffeg ky ennek adatot, es eely ereffeghek, kyk az hű keze myat leznek? Nem de ez az kowacz fya, es az marianak fya, Jacabnak, es Jofeffnek, iudasnak, es symonnak atyaffya. Nem de mynd az hű hwgay et(s) velewnk vannak? Es mynd ezenkeppen tantorodnak vala meg hewbenne. Es mond vala hűnekyk Jefus: Mert nynczen az proffeta tyzteffeghnel kyl, csak az hű hew hazayaban, es hazaban. Annakokaert femy yot nem tehet vala ot, hanem csak ennehany korokat gyogytta meg reaok vethwen hű kezeet. Es yghen czodalkozyk vala raytta az hű hytetlenfeghekert, de kerwl kerenghwen varafokat es falwkat, tanoyttya vala hűket. Es elöwe hywan az tyzenkettöt, ketten ketten el bo czataa hűket hatalmat adwan hűnekyk mynden fertelmes lelkeken. Es paranczola hűnekyk: hog' femyt ne vynneenek az vtra, hanem csak yftapot, fe erzent, fe kynyeret, fe penzt hű ówókón. De csak bokanczot venneenek labokban, es ket kentefben ne etezneenek. Es vg' mond vala hűnekyk: Vala mely hazban be menendetek, ot lakozyatok, myglen onnan ky menendetek. Es vala ky be nem fogadand tyteket, es nem

halgatand, ky yewen onnan razyatok lee az porth ty labatokrol azoknak byzonfagokra. Azert el menwen predicallyak vala hog' penitenciat tartananak. Es fok erdegheket yznek vala ky emberekből, es fok korokat kennek vala meg zent kenettel, es meg vygaznak vala. Es halwan ezt herodes kyal, mert ky hyrhet vala ymaran nylwan az hű newe, vg' mond vala: Mert Janos baptizta tamadot ffel hallottaybol, annak okaert leznek ez fok czodak hű benne. Nemellyek kedeg mondnak vala, mert yllyes proffeta; nemellyek kedeg mert ollyan proffeta, mynt az reghy proffetak. Hog' kedeg ezt hallotta vona herodes kyal, monda: Az Janos, kynek en nyakat vagam, hű tamadot ffel. Mert ez herodes el boczathwan fogataa meg Janost, es meg ketezwen az temleczben vetetee az herodiaf azonert, hű atyaffyanak fylepnek felefeegheert, mert hozya vette vala hűtet. Vg' mond vala Janos herodesnek: Nem yllyk teneked nalad tartanod te atyaffyanak felefeeghet. Herodias kedeg pathwart keres vala ellenee, hog' meg ólnee hűtet, de nem tehety vala: mert herodes feely vala Janost, thwdwan hog' ygaz es zent ember vona, es tarttya vala hű mondafat, es halgatwan hűtet fok yot tezen vala. Es hog' mykoron alkalmas yde tertenth vona. Herodes hű zyletetynek napyan vaczorat teen galyleanak else, yeles, es vrafagos feyedelmynnek. Es mykoron be ment vona, az herodiafnak hű leanya, es yey-

teflh tet vona, yghen kellemetes len az herodesnek, es egyetembe mynd a' vendegheknek: ottan monda a' kyal a' leának: Keery keerót en thwlem, vala myt kyvanz, es adom teeneked. Es meg efkweek hwneky, mert vala myt keerendez adom te nek, ha meegh orzagomnak feleet es. Hogy azert ky ment vona, monda hw' annyanak: Myt keeryek? Az kedeg monda: Janos baptiztanak feyeet. Legottan azerth mynt hamarfaggal bel ment vona az kyal eleyben, keere mondwan: Azt akarom hogy ezennel aggyad ennekem egy talnyeroon Janos baptiztanak hw' feyeet. Ottan meg zomorodeek raytta a' kyal; de maga a' fogadafert, es egyetembe az vendeghekert nem akara hw'tet megh haboroittany, de el kyldwen a' hoherth, paranczola el hozny hw' feyet eg' tal'eron. Azonkeppen nyakat vagaa az temleczben, es elowe hozaa egy talnyeron es adaa hw'tet a' leannak, es az lean adaa hw' annyanak. Hog' azert mynt meg hallottak vona hw' tanoythwany, el yeweenek, es el hozak onnan hw' testeet, es hel'hezteetek hw'tet koporfoban. Ezenkezben az apostolok kywl begyweleenek Jefus'hoz, es meg mondak mynd mykeppen yartak vona es predicallottanak vona. Es ottan monda hw'nekyk: Yewetek magatoknak az pwzta herre, nywgogyatok meg egy keweffe. Mert fokak yevnek, es mennek vala, es yngyen fem vala ydeyek hog' csak eheffenek es. Azert hayoba haghwan, meenenek pwzta herre hw' magoknak.

Es hogy lattak vona nag' fokban hw'ket el menny, hyre len, es gyalogon mynden varofokbol oda fwtanak elól veven hw'ket. Es ky menwen lataa Jefus az fokaffagot, es yrgalmaffagra remwla hw' raytok, mert olyanok valanak mynt az yohok, kyknek nynczen paztorok. Es kezde hw'ket fok kep-pen tanoyttany. Es hogy ymaran fok hora el mwlt vona, eleybé yarwlanak hw' tanoythwany mondwan: Yme latod pwzta hely ez, es az hora el mwlt; bocza'ffad el hw'ket, hog' meenyenek el ez rokon falwkban es valalokban, vegyenek eethkeket, kyt eegyenek. Es felelven Jefus monda hw'nekyk: Agyatok ty hw'nekyk eennyók. Es mondanak hw'neky: Menywnk el, vegywnk ket zaz penzara kynyeret, es aggywnk ennyók hw'nekyk. Ottan monda hw'nekyk: Hany kynyeretek va'gon? menyetek el, laffatok meg. Es hog' meg twttak vona, mondanak: ewt, es ket halaczka. Ottan paranczola hw'nekyk: hogy mynd tarffaffag zerent le telepettethnek hw'ket az zeld fwyen. Es le telepedeenek rezzerent hol zaz, hol ethwen. Es kezeebe veven az ewt kynyereket, es ket halaczkat, menyorzaghra tekeentven, meg aldaa, es meg zeghe a' kynyereket, es ada hw' tanoythwanynak, hog' eleykben teenneek, az ket halaczkat es megh ozta hw'nekyk. Es mynnyayan eenek, es meg eleghódenek. Es fel gyeyteek az maradeknak morfalekyt tyzen ket tellyes kofarokkal, es az halaczkából es. Valanak kedeg

az nepek, kyk akoron ettenek vala, ewt eze-
ren. Es ottan esmeg kezereytee az tanoyth-
wanokat hayora kelny, hog' elette atal kel-
neek a' tengherth Bethsajdara, myglen h'w'
el boczatana a' nepet. Es mynt el boczatta
vona h'w'ket, h'w' maga el meene az hegyre
ymathkozny. Es mykoron esfhw'e let vona,
vala a' hayo a' tengher kezepet, es h'w' maga
az zarazon. Es lataa h'w'ket nehezen ewez-
wen, mert az zel h'w' ellenek vala. Es ey-
nek negyed horayan y'we h'w' hozyayok, es
el akarya vala mwlat'ny h'w'ket, yarwan az
tengheren. Azok kedeg mynt lataak, hogy a
tengheren yarya(na), aloyttak hog' kefertet
vona, es nag' ywelteefh teenek. Mert mynd-
nyayan lataak hwtet, es yghen megh habo-
rodanak. Es ottan zola h'w' nekyk, es mon-
da: Byzakogyatok meg, en vagyok, ne akar-
yatok felny. Es hozyayok haga a' hayoban,
es meg zeneek az zel. Azok kedeg annawal
nagyoban czodalkoznak vala raytta; mert
nem ertekeztenek vala meg az kynerekb'ol,
azokaert hog' az h'w' zyw'k meg vala vakwl-
wan. Es hog' atal eveztenek vona, ywtanak
az genezareofoknak feldeere, ||²⁰ es kywe zal-
lanak. Mykoron azert kyve mentenek vona
azonnal ny'lw'wan megh ysmereek h'w'tet. Es
hogy a' tartomant teetowa yarnak, kezdeek
myndenfel'ol azokat kyk gonozwl valanak
nozolyabâ oda hordany, hol hallyak vala
h'w'tet l'eny. Es vala meel' falw'ban awag'
warofban be meegyen vala az wczakra ky-
horgyak vala a' korokat, es keryk vala h'w'-

tet, hog' awag' h'w' rwhayanak peremeet
hadnaa yllethny'ok, es vala mennyen ylle-
tyk vala, ottan mynd meg vygaznak vala.

Geeth Cap

Es yewenek hozya az ffarifeofok, es
az yrafthwdok Jerwfa'lemb'ol. Es hog' lat-
tak vona nemeellyeket az h'w' tanoythwany
kezz'ol, k'oz kezzel, azaz nem meg mofd-
wan kyneret eenny, meg zy'dalmazak h'w'-
keth. Mert az ffarifeofok, es mynd a' sydok
hanem ha gyakorta meg mofdannak vg' eez-
nek, tarthwan a' veeneknek tanwfaghyt. Es
az vafarrol hozotban, hanê ha elezer meg
mofdannak, nem eeznek, es eellyenek nag'
fokak vannak kyk h'w'nekyk adattanak meg
tartafra, mykeppen gyakorta valo mofda-
fok, kalanoknak, poharoknak, es eegyeb
erczb'ol zerzet edeenyeknek tyztoytafa. Megh
kerdek azert hwtet az ffarifeofok, es az yraf-
thwdok mondwan: Myre az te tanoythwa-
nyd nem yarnak a' veeneknek zerzefek ze-
rent, de k'oz kezzel eznék kyneret. H'w' ke-
deg ottan felelwen, monda h'w'nekyk: yol
proffetalt ty rolatok, kepwtalok, Ifayas, my-
keppen meg vagyon yrwan: Ez nep enghe-
met csak nyelw'okkel tyztel, h'w'nekyk ke-
degh zyw'k tawl va'gon en thw'lem. Azert heya-
ban k'owetnek enghemet tanoythwan embe-
reknek thw'domanyt, es paranczolatyt. Azert
el hagywan yfstennek paranczolatyt, embere-
nek zerzeefeket tarttyatok, mykeppen kala-
noknak, poharoknak tyztoytafyt, es nagy fo-

kakat teeztek eellyeneket. Es vgy mond vala h'wnekyk: yo hog' meg vtaltatok ystennek paranczolattyat, hog' a' tyeteket meg tarthaffatok. Nam Moyfes vgy monda: Tyztellyed te atyadat, Anyadat, es ky gonozt mondand h'w attyanak, Annyanak, halalnak halalawal hallyon. Ty kedeg vgy mondotok: Vala meely ember azt mondangya h'w attyanak awagy Annyanak: korbanan, azaz, mynden yo, awag' ayandek, enthwlem vgyon, Teneked haznal: es nem hattok femyt tebbet tenny h'w attyanak Annyanak. El zagatwan az ystennek ygheyet az ty zerzeesteknek myatta, kyt zerzettetok, es fokakath tezek ellyeneket. Hozya yn্থwen azert esmegh a' nepeket, monda h'wnekyk: Halgaffatok myndnyayan enghemet, es erczeetek. Semy nyncz embernek kywle, ky emberben be meegyen, hog' meg f'ortezteffe h'wtet, de kyk emberből zarmaznak kywe, az olyanok f'orteztethnek meg embert. Ha kynek fyle vgyon hallafra hall'a. Es hog' a' nep kezzel be ment vona a' hazba, meg kerdeek h'wtet h'w tanoythwany é pelda bezeeden. Es monda h'wnekyk: Ty es olyan twdatlanok vattok ee? Nem ertytek ee, mert kyk kywl vannak, be menwen emberben, nem f'orteztethetyk megh h'wtet, mert nem ment be hw zyveben, de h'w ehaban, es h'w zekyn ky vettetyk, ky tyztoythwan mynden celedelt. Vg' mond vala azert, mert azok kyk emberbel ky yewnek, f'orteztetyk meg h'wtet. Embernek zyweből zarmaznak ky az gonoz gondolatok,

paraznafagok, fertelmefeghek, gylkoffagok, orffagok, fefwenfeghek, czalardfagok, alnokfagok, zemeeremfeghek, gonoz zemleleefek, karomlafok, keweelfeghek, boldnfagok. Mynd ez eellyen felee gonozok belől zarmaznak ky, esmeg ferteztethnek embert. Es ennekvtanna eennen fel kelwen, meene tyronnak es fydonnak tartományban, es be menwen eeg' hazban, hogy fenky ne thwdnaa, de el nem enezheteek. Mert az azonyallat mynt hallaa, kynek hw leanyat az fertelmes lelek mert byrta vala, hozya meene, es le efeek labay elót. Vala kedeg az azzonyallat pogan nemből, Syroffenyfanak leanya. Es kery vala hewtet, hogy az erdeghek(t) kywe yznee az h'w leanyabol, ky ottan monda h'wneky: Had elezer meg eleghedny a' ffyakat; mert nem yo venny a' ffyaknak kyne es az eebek eleeben vethny. Az kedeg felelee, es monda h'wneky: Vgy vgyon vram! de nam a' kelkek es eeznek az aztal alat a' gyermekeknek morfaleekokban. Es monda ottan h'wneky: Ez bezeednek okaert meeny el, mert ky meene az erdeghez az te leanyodbol. Es hogy haza ment vona, az h'w leanyat fekwen talalaa az agyon, hat az erdeg ky ment h'w belólee. Eanek vtanna hog' esmeg ky yewt vona tyronnak tartománybol, yewe Sydonnak atala, galyleabely tengherre az tyz varafoknak tartomány kezze. Es hozanak h'wneky egy fyketet es nemat, es keeryk vala h'wtet, hogy rea vethnee h'w kezeet. Es maganak vyven h'wtet az

feregh kywl, boczata hŵ wyayth hŵ fy-
leyben, es nyalat erezthwen ylletee hŵneky
nyelweth es fŵel tekenthwen menyorzagra, fo-
hazkodek, es monda: Effeta, az az nyllal meg!
Es legottan meg nylanak hŵneky ffyley, es
meg feyteteek hŵ nyelweenek kótele, es
ygazan zol vala. Es azt paranczola hŵne-
kyk, hog' fenkynek ne mondanak. Meene-
wel azert yn kab paranczollya vala nekyk,
anne wal yn kab predicallyak vala, es anne-
wal yn kab czodalkoznak vala raytta mond-
wan: Myndent yol teen: az fyketeket es
hallany tewee, a' nemakat es zolny.

Уголз Чап

Azon napoknak vtanna mykoron esmeg
fok fereghek gywltenek vona hozya, es nem
vona myt yngyen eenneenek, es egybe hy-
wan az tanoythwanyokat monda hŵnekyk:
Kenyerwlók ez fokaffagon, mert ymaran
ym harmad napya hog' zenwednek enghe,
es yngyen nynczen myt eegyenek. Es ha el
boczatandom hŵket ehen hŵ hazokhoz, el
fogyatkoznak az wton, mert nemell'ek hŵ
kezzelók mezzennen yettenek. Es monda-
nak hŵ neky hŵ tanoythwany: Honnan ky
elegheythety meg ezeket kynnyerel' ez pwz-
taban? Es meg kerdee hŵket: Hany kynye-
retek vagyon? Azok mondanak: Hett. Es ot-
tan paranczola az nepnek le telepódnny az
felden. Es kezeeben veven az het kynyere-
ket, meg alda, es meg zeghee, es hŵ ta-
noythwanyak ada, hogy nekyk oztanaak,

es a' nepnek oztaak. Es eg' kewes halacz-
kayok es vala; azokat es meg alda, es ha-
gya el oztany. Eewenek azert, es meg ele-
ghódenek, es fŵel gyeytenek ky el marade-
kokbol, kyk el hwllottanak het kofarokkal.
Valanak kedeg kyk ot eettenek vala oly
mýnt neeg' ezeren, es el boczataa hŵket.
Annak vtanna hayora kelwen hŵ tanoyth-
wanywal, meene dalmanvtanak tartomanya-
ban. Es kywe keleenek hozya az ffarifeo-
fok, kerdeezkedny hŵtet, yegy et keerwen
hŵ thŵle menyból keferthwen hŵtet. Es
nagyot fohazkodwan hŵ lelkeben monda:
Myre ez nemzet yegy et keer? Byzon mon-
dom tynektek: ha adatyk ez nemzetnek
yegy. Es ot el hagywan hŵket mene be ef-
megh a' hayoban, es atal meene a' tenghe-
ren. Es azonkezben el feledeenek kyneser-
venny, es csak eg' kynernel teb nem vala
velók a' hayoban. Es paranczola hŵnekyk
mondwan: Laffatok hogy oyatok magatokat
az ffarifeofoknak kowazyokthwl, es hero-
defnek kowazyathwl. Azok kedeg egymafra
velekednek vala mondvan: Mert nynczé
kynyerwnk. Kyt mykoron meg yfmert vona
Jefus, monda hŵnekyk: Myt gondolkottok
azon mert kyneseretek nynczen? Meeg fem
yfmerytek fem ertyetek? meeg es meg va-
kwlt ee ty zywetek. Zemetek vagyon, es
nem lattyatok, fyletek vagyon es nem hall-
yatok. Meg fem emlekeztek rola, mykoron
az ewt kynereket meg zeghem, az ewt ezer-
nek, es hany tellyes kofaar fragmentat gyey-

teetek fíel? Mondanak hűneky: Tyzen ket-tót. Es mykoron az het kynyereket a' neegy ezernek, es hany tellyes kofaar fragmentat gyeyteetek ot es? Mondanak: hetet.^{||}²¹ Es ottan monda hewnekyk: Myre hogy meeg fem ertytek? Es azonkezben yewenek Bethfaydaban, es hozanak hűneky egy vakot, es keryk vala, hogy illethnee hűtet. Es kezeet foghwan a' vaknak, ky vyve hűtet az vczarol, es nyalat kenwen hű zemeyre hennen kezeywel, meg kerdee, ha ymaran lathna? Es el tekeenthwen monda: Latok emberket mykent fíakat yarwan. Elmeg zemeyre vette hű kezeet, es yobban kezde lathny, es meg adateek zemeeynek vylaga vgy, hog myndeneket nylwan lathna. Es ottan el kylde hű hazahoz mondwan: Meny el te hazadhoz, es ha az wezara ky menendez, fenkynek ne mongyad. Es ennek vtanna kywe n'omoteek Jefus hű tanoythwanywal Cefareaban, fíylepnek varafaban. Es menwen az wton, kerdy vala hű tanoythwanyt mondwan: Kynek mondnak emberek enghemet lenny? Azok kedeg mondanak: Nemellyek Janof baptiflanak, nemellyek yllefnek, nemellyek kedeg mynt az proffetak kezzel eeg. Ottan monda hűnekik: Ty kedeg kynek mondotok enghemet? Felelwen peter ottan monda: Te vag' a xps. Es meg fenyeythee hűket, hog' fenkynek azt ne mondanaak hű rola. Es kezdee hűket tanoythany, mert zykfeegh vona embernek fíyanak fokat zenwedny, es megh gyalasztathny a papy feye-

delmekthwl, es az veen nepeknek fíeyedel-mythwl, es az yrafthvdokthwl, es vegre megh ólny, es fíel tamadny. Es nylwan valo bezedet zol vala. Es meg foghwan hűtet pether, kezde rola fíeddeny. Ky ottan hattra fordwlwan, es az tanoythvanyokra tekeenthwen, fenyeytheest teen peternek mondwan: Meny hatam meeghee fathana, mert nem erted azokat kyk ystenee, de kyk emberekee. Es egybe hywan a' neepeket hű tanoythwanywal, monda hűnekyk: Ha ky akar enghem kówethny, tagagya meg ennen magat, vegye fíel hű kerezttetek(t), es kówefsen enghemet. Mert vala ky akarangya hű lelkeet ydwezeyteny, el vezty hűtet, ky kedeg el veztendy hű lelkeet en erettem es az ewangeliomert, ydwezeyty hűtet. De myt haznal embernek ha el nyeryee mynd ez vylagot, es hew lelkenek vezedelmet zerezyen. Awag' mynemw valtfagot aad ember hű lelkeert? Vala ky azert enghem valland es az en bezedemet, ez parazna, es vethkezet nemzetben; embernek fíya es vallya hűtet, mykoron ywtand hű attyanak dyczófegeben, mynd hű zent Angyalywal. Vg' mond vala azert hű nekyk: Byzon mondom tynektek, mert vannak nekyk eth allokkezzel, kyk nem kostolnak halalt, myg nem lattyak ystennek orzogat el yewen hű ereyben.

Englencz Cap

Es hat napoknak vtaña fíel veve Jefus petert, es Jacobot, es Janosth, es vyvee hűket eű magas hegyre magoknak, es el valtoztataa hű magat hű elettek. Es hű rwhay leenek fenefek, es felette feyeerek mykeppen a' hoo, mynemwt az fullo fyw ez felden nem tehet olyan feyeert. Es nekyk yeleneenek Illyes Moyseffel, es zolnak bezeelnek vala Jefuffal. Es felelwen peter monda Jefusnak: Mester, yo mynekwnk et maradnwnk; zerezyenk et három haylokokat, teneked egyet, Moysefnek egyet es ylyefnek egyet. Mert nem thwgya vala, myt mondanaa, mert yghen meg rettentenek vala. Es nag' kűd tamada, be boroytwan hűket, es zozat yewe a' kedből mondwan: Ez az en zerethű fíyam, halgaffatok hűtet. Es hogy teetowa tekeentettenek vona, fenkyt towaba nem lathatanak, csak ennen magat Jefusth. Es hog' hű velűk le zallot vona a' hegyről, paranczola hewnekyk, hogy azokat kyket lattak vona fenkynek ne bezeelleneek, hanem mykoron embernek hű fíya hallottaybol fel tamadna. Es ez bezedet meg tytkolak hű benneek, de kerdezkűdnek azon my vona, hogy hallottaybol fíel tamadna. Es meg kerdeek hűtet mondwan: De myre mongyak az fíarifefok, es az yrafthwdok, mert zykfeegh ylyefnek elezer el yewny? Ky felelwen ottan monda hűnekyk: Mykoron ylyes el yewend elezer, myndeneket meg

ygazwnk(űt); de mykeppen vaűon meg yrwan embernek hű fíyarol, hogy fokakat zenwegyen, es meg vtaltaffek. De vgy mondok tynektek, mert ymaran yllyes el yevt, es vala myt akarttanak mynd azt tetteek hűneky, mykeppen meg vaűon yrwan hű rola. Es mykoron hű tanoythwanyhoz yett vona, lataa, hat nagy fok neep gyűlt hű hozyayok, es az yrafthwdokat vetekűdwen hű velűk. Es legottan mynd az fok nep hog' lattaak vona Jefusth, el amelkოდanak es meg retteneenek, es eleyben kelween ydwezlyk vala hűtet. Es ottan megh kerdee hűket: Myn kerdezkűttek vala ty kezteűk? fílelwen egyk az feregbűl monda: Mester, ym hozyad hoztam az en fíyamat kyben neema leelek vaűon, es vala hol le ragadangya, meg faggattya hűtet, es tayteekot thwr, es hű fogat czykorgattya, es el nyomoroyttya. Meg mondam ezt az te tanoythwanydnak, hogy kywe yzneek hűtet, es nem teheteek. Ky ottan felelween hűnekyk monda: Oh hytellen nemzet, myglen leezen(k) tynalatok, es myglen zenwedlek tyteket? Hozyatok hozyam hűtet. Es elűwe hozaak hűtet, es mynt latta vona hűtet, ottan a' lelek meg haboroyttaa hűtet es a' fedhez ythwen, hewer vala, taytekozwan. Es meg kerdee hű attyaak(t): Menee ydey wona, hog' hűneky ez tertent vona? Ottan monda: Gyermekeghe thűl foghwa, es űakorta vytte hűtet tyzre es vyzre hogy hűtet el veztenee. De ha myt tehecz, fegeycz meg mynket, kenyerwlwen

my raythwnk. Jefus kedegh monda hŵneky: Ha hyheted, myndenek lehethfegehófek a' hywónek. Ottan nagy kyaytaffal a' gyermeknek attya kezde mondany: Hyzem, Wram, feghehed meg az en hytetlenfeghemeth. Es hogy lathnaa Jefus a' fok neepet oda fwthny, meg fenyeythee a' fertelmef lelket mondwan hŵneky: Te fyket es neema lelek, en teneked paranczolok: meny ky belólee, es soha towaba be ne meny hŵ belee. Es nagyon ywelthwen es faggathwan hŵtet ky meene belólee, es ottan leen ha meg holt vona, vġ hog' fokan mondanak, mert meg holt vona. Jefus kedeg kezeeth foghwan fŵel emelee hŵtet, es fŵel kelee. Es hog' ez meg leewen, hazba meent vona, hw tanoythwany tytkon meg kerdeek hŵtet: Myre my nem vethetók kywe hŵtet? Es monda hŵnekyk: Ez felee nem fenkyból ky nem yzettetheytk, hanem csak ymaczaghal es beyttel. Es eennen fŵel kelwen, galyleanak kywle meenek vala, mert nem akarya hogy fenky thwdnaa. Tanoyttya vala kedygh hw tanoythwanyt, es mond vala hŵnekyk: Mert embernek hŵ ffya el arwitatyk embereknek kezekben, es meg ólyk hŵtet, es meg ólwen, harmad napon fŵel tamad. Azok kedeg nem ertyk vala e bezeedet, es feelnek raytta hwtet megh kerdeny. Es ywtanak kafarnaomba. Mykoron azert ot hon volnanak, kerdy vala raytta, myt bezeelnek vala az wton. Azok kedeg halgathnak vala: hŵk kedeg azon vetekóttenek vala, ky vona hŵ

keztek nagyob? Es hog' Jefus le ylt vona, elówe hywa a' tyzenkettót, es monda hŵnekyk: Ha ky akar ty kóztetók primus lenny, leezen mennel vtolfo, es myndennek zolgaya. Es veven egy gyermeket, allataa hŵtet hŵ kózykben, kyt mykoron meg óleyt vona, monda hŵnekyk: Vala ky eegyety ez eellyen gyermekek kezzel veyen(d) en newemben, enghem veezen, es ky enghem veyend, nem enghem veezen, de azt ky enghem boczatot. Felelee ottan hŵneky Janos mondwan: Mester, latank nekyk(t) te newedben erdegheket ky yzny, ky nem kówet mynket, es meg tyltok hŵtet. Jefus kedegh monda: Ne akaryatok meg tyltany hŵtet; mert fenky nynczen ky yot teegyen en newemben, es ottan hamar gonozt zolhaffon en rolam. Mert azerth ky ty ellentek nynczen, ty felóletek vagon. Byzonyawal valaky ynnotok adand tynektek egy pohar hydegh vyzet en newemben, mert Cristufhoz tartoztok: byzon mondó tynektek: nem vezty el hŵneky erdemeet; es vala(ky) meg tantoroyttand eegyety ez aprok kezzel, kyk en bennem hyznek, naggyal yob hwneky hogy ha nyaka kezwl kettethneek a' malom kew, es a' tengherben vett thneek. Es ha meg tantoroyttand teghed te kezed, meffed el hŵtet, yob teeneked az erek celtre beteghen be menned, honnem mynt ket kezed leween pokorra menny a' meg alhatatlan tyzre, hol ot hŵ feerghók meg nem hal, es hŵ tyzók meg^{||22} nem alwzyk. Es ha azon-

keppen te labad meg tantoroyt teghed, vagh-
 yad el hűtet, yob teeneked fanthan az erek
 eeltre be menned, honnem mynt ket labad
 leween pokorra vettethny meg alhatatlan
 tyzre, hol ot hű feerghek meg nem hal, es
 hű tyzók meg nem alwzyk. Es ha te zemed
 meg tantoroyt teghed, vayt ky hűtet; mert
 yob teeneked kyfled vylagoffaggal az erek
 eeltre be menned, honnem keth zemeyd
 lewen, pokorra menny, hol oth hű feerg-
 hek meg nem hal, es hű tyzek megh nem
 alwzyk. Mert mynden tyzzel fozattatyk, es
 mynden aldozat fowal fozattatyk. Yghen yo
 a' ffo; hog' ha a' ffo yznel kyl leyend, howa
 vettetyk hű? Legen ffo ty bennetek, es
 bekefeghet tarczatok ty keztek.

Üjöd Cap

Es fíel kelwen ennen, yewe Judeanak
 tartományban Jordan vyzeenek atala; ottan
 efmeg hozya gyűlenek a' nepek, es my-
 keppen zokta vala, efmeg tanoyttya vala
 hűket. Es hozya yarwlwan az ffarifeofok
 azon kerdyk vala hűtet: ha ylyk a' ffyrffy-
 wnak hű feleet el hadny, awag' el yzny?
 keeferthwen hűtet. Hű kedeg felelven
 monda hűnekyk: Myt paranczolt tynektek
 Moyfes? Ottan mondanak azok: Moyfes en-
 ghedet meg vtalathnak kenyveet yrny, es
 el hadny. Kyknek azonnal felelwen Jefus
 monda: Az ty zyveteknek kemeenfeghere
 yrta Moyfes ez paranczolatot ty nektek. Te-
 remteefnek kedeg kezdetythwl foghwa ffyr-

ffyat es azzonyallatot teremthee vr yften, es
 monda: Ez okaert haggya el ember hű at-
 tyat es annyat, es eegyefűl hew felefe-
 ghehöz, es leznek ketten teztben eggye.
 Azert ymaran nem mondathnak kettőnek,
 de eeg' tefthnek, kyt azerth yften egybe eeg-
 gyefeythtet, azt ember el ne valazya. Es my-
 koron a' hazba vona, efmeg hű tanoythwa-
 ny vgyan ezennel meg kerdeek hűtet. Es
 monda hűnekyk: Vala ky hű felefegek(t)
 el hağangya, es małth veyend, tórvent zegh.
 Es ha az azzon hű vrat el hağangya, es
 małhoz menend, parazna leezen. Ezenkez-
 ben aprokat hoznak vala hűneky, hog' yl-
 lethne hűket, hű tanoythwany kedeg meg
 fenyeytyk vala hűket hog' ne hoznak. Azth
 hog' latta vona Jefus, nehezen veve, es mon-
 da hűnekyk: Haggyatok az aprokat en hoz-
 yam yewny, es ne tylczatok meg hűket,
 mert eellyenekee az yftennek orzaga. Byzon
 mondom ty nektek: Valaky ygy nem ve-
 yendy az yftennek orzagat, mynt ez aprok,
 nem mehet be hű belee. Megh ólelghetwen
 azert hűket, es reak vetwen hű kezeet,
 meg algya vala hűket. Es ennek vtanna hog'
 wttra eredet vona, egy eleybe efwen terd-
 re, keery vala hűtet mondwan: yo Mefter,
 myth teegyek, hog' az erek eletet vegyem?
 Jefus kedeg monda hűneky: Myre mon-
 daz enghem yonak? Senky nem yo, czak az
 eeg' yften. Twdod ee a' paranczolatokat? Ne
 paraznalkogyal. Ne óly. Ne wroz'. Ne mong'
 hamyff tanwfagot. Ne teeg' czalardfagot. Tyz-

tellyed te atyadat anyadat. Az kedeg ottan monda hűneky: Mester, mynd ezeket meg tartottam mynd en kyfdesfeghem wltá foghwa. Jefus ottan reaya tekeentwen meg zere the hűtet, es monda hűneky: Meeg eg zykfegh teened: meny el, vala myt byrz ad el, es ozd zeghenyeknek, es tellyes keen czed lezen menyorzaghban, es yew el, kó wess enghemeth. Ky ottan meg haborodwan ez bezeden, es el fordwla zomorwal, mert fok erekfeghe vala hűneky. Es teetowa te keenthven Jefus monda hű tanoythwany nak: Oh meel nehez, kyknek fok penzek vağon, ystennek orzagara be mennyók. Az tano thwanyok kedegh el czodalkozwan ez bezedeken, ottan Jefus esmeg felelwen mon da hűnekyk: Yo ffyaczkaym, mel ygen ne hez peenzekben byztaknak ystennek orzaga ban be menny! Kynneb a' tewenek a' thew ffokan atal meenny, honnem mynt az kaz daghnak ystennek orzagaban be menny. Azok kedeg ezth halwan, anneewal ynkab czodal koznak vala raytta mondwan ennen ma gokbâ: Azert ky vağon ky ydweffeghet leelheffe? Reaiok tekeenthwen ottan Jefus môda: Embereknel lehetetlenek, de yst ennel nem. Mert Istennel myndenek lehecze eghetek. Es ottan monda peter hű neky: Yme my myndent el hatthwnk, es teghedet kó wethewnk. Ottan Jefus ees felelwen mon da: Byzon mondom tynektek: Mert fenky nynczen ky el hagyangya hew hazat, awag attyaffyayt, es hwgayt, Attyat es Annyat,

awag ffyayt, awagy mezeyt en erettem, es az ewangeliomert, ky zaaz annyat nem ven nee ezen maftany ydóben, hazakat, atya ffyakat, hwgayt, Anyakat, es ffyakat, es mezóket haborwfagokkal, es a' yewendó vylagon erek eeletet. Sokak azert leeznek elfók vtolfok, es wtolfok elfók. Valanak kedegh az wton menwen Jerwfalemben, es Jefus elettek menwen, hewk kedeg wtan na nag ameelkodaffal, es feelelemmel kó wetyk vala hűtet. Es egybe hyvan esmegh mynd a' tyzenkettót zol vala hwnekyk azok rol kyk hew reaya yewendók. Mert yme ffel megywnk Jerwfalemben, es embernek ffya el arwltatyk papy feyedelmeknek es az yrafthwdoknak, es veeneknek; es ha larra karhoztattyak hewtet, es aggyak hű tet pogan nepeknek, es meg czwffollyak hűtet, meg pekdesyk, es meg ostorozyak hűtet, es annak vtanna meg ólyk hűtet; es harmad napon ffel tamad. Ez vtan yarw lanak eleyben Jacob es Janos, Zebedeusnak ffyay, mondwan: Mester, azth akaryok, hogy vala myt keerwnk, megh aggyad my ne kwnk. Hew kedeg ottan monda nekyk: Myt akartok hogy teegyek tynektek? Es mondanak: Aggyad azt mynekwnk, hog egywnk te yogodra, es mafwnk te balodra yllywnk te dyczó feghódben. Jefus kedeg monda hűnekyk: Nem thwgyatok myt keeryetek. Meg yhattyatok ee a pohart kyt en yzom, awag a kerezthfegghel kereztel kedny, kywel en kereztelkódom? Azok ot

tan mondanak: Tehettyek. Jefus efmeg monda hűnekyk: Yollehet a' pohart kyt en yzom zzyatok, es a' kereztfeghel, kywel en kerezttelkódóm, kerezttelkettek, ylny kedeg az en yogomra, avagy balomra nem enym ty nektek adny, de kyknek zerezttethwen vagyon. Es halwan ezt á tyze, kezdenek bozzonkodny Jacabnak es Janofnak dolgarol. Jefus azert hozya hywan hűket monda hűnekyk: Twggyatok ee? mert azok kyk nepek kezet feyedelemfeghwl vannak, es vralzkodnak hű raytok, hatalmafzkodnak hű raytok; de nem azonkeppen vagyon ty kezettók; de vala ky nagyob akarand lenny, lezen ty zolgalotok, es vala ky akarand ty kezettók primus lenny, lezen myndennek zolga-ya. Nam embernek fya es nem yewt hog neky zolgaltathneek, de hog ynkab zolgalna, es adnaa hű lelkeet fokaknak meg valtfagaert. Es azonkezben ywtanak Jerykoban. Es hog kywe mennee Jerykobil hű tanoythwanywal es egyeb teb fokaffaggal, yme thymeufnak fya, vak Barthymeus, yl vala az wth felen koldwlwan. Ky hog hallotta vona, mert az nazarethbely Jefus vona, kezdee kya"tany, es mondany: Daidnak fya, yrgalmaz" en velem. Es nag fokak fenyeghetyk vala hűtet, hog vezteglenee. Hű kedegh annawal ynkab keayttya vala: Daidnak fya, yrgalmaz" en velem. Es ottan meg alwan Jefus: paranczola a hozya hywnya hűtet. Es el hywak hűtet mondwa hűneky: Byzodalmaf lee, kel fel, mert teghed hyw. Ky azonnal

le hagytwan hű rwhayat, nag hamar hozya syetee. Es felelwen Jefus monda hűneky: Myt akarz hog teegyek teeneked? Az vak kedeg ottan monda hűneky: Mester, hog lafsak. Jefus ees ottan monda hűneky: Meny el, az te hyted teghed meg gyogywtot. Es legottan lata, es kówety vala hűtet az wton.

Ujzen egy Cap

Es hogy közelghethneenek Jerwfalemenek es Bethanianak feleye, az az olyvetymnek hegyere, kylde el kettót hű tanó thwany kezzel, es monda hűnekyk: Mennyetek el ez varofban, ky thy ellentek vagyon, es ottan mynt oda be menendetek,^{||23} azonnal talaltot(h) egy meg kótót barmot, kyn meeg soha egy ember es nem ylt, olggyatok el hűtet, es hozyatok edee. Es ha ky tynektek vala myt zoland, mongyatok mert wrnak zykfeghes, es legottan ede boczattya hűtet. Es el menwen meg talalaak a' barmot meg kóthwen az ayto elót kywl az wth ffelen, es oldak hűtet. Es nekyk ot allok kezzel mondanak hűnekyk: Myt myveltek, el eldwan a barmot? Kyk ottan feleleenek azoknak, mykeppen meg paranczolta vala hűnekyk Jefus, es ottan el boczataak vynny. Es vyweek hűtet Jefusnak, es reaya vethwen hű rwhayokat, ottan ennen magat rea ylteeek. Sokak kedeg a' nepek kezzel le hanyak hű rwhayokat az wton, nemellyek kedeg agakat zegdelnek vala a' ffakrol es el hymtyk vala az wton. Es kyk elól es wtol

mennek vala, azt kya'ttyaak vala mondwan: Offanna, az az ydwezeyecz mynket. Benedictus qui venit in nomine dom̄i etc. Aldot ky yewt vrnak neweben, es aldót, ky yewt, my atyanknak dauidnak orzaga. Yrgalmaz magaffagiban. Es be meene a' templomban. Es myndeneket meg neezelwen, hogy kedeg esthwe let vona, megh ky meene betanyaban a' tyzenkettőwel. Es maſod napon, mykoron Bethaniabol ky nyomottanak vona, meg ehőzek. Hoḡ azert tawl egy leweles fyghe fſat latot vona, oda meene hoḡ ha valamyt talalna hŵ raytta; es hoḡ melle ywtot vona, femyt nem leele hŵ raytta csak azon lewelet, mert nem vala a' fſyghenek ydeye. Es felelwen ottâ monda hŵneky: Ymaran ſoha towaba ſenky te rolad gymelczet ne eeḡek, es ezt halgattyak vala hŵ tanoythvany. Es ez wtan meenenek eſmegh Jerwfalemben. Es hoḡ be mentenek vona a' templomban, kezdee ky hanyy vethny az aroſokat es veevőket a templomba, es a' peenz valtoknak hew aztalokat, es a galamboknak hew zekőket mynd ſfel hanyaa. Es nem haggya vala hogy ſenky a' templomban ſemyt ollyat vynny. Es tanoyttya vala hŵket mondwan: Nem de meg vagon ee yrvan: Domus mea domus oracionis vocabit²? Az en hazam ymaczagnak hazanak hyvattatyk mynden neepeknél: ty kedegh tetteetek hŵtet lattroknak barlangaya. Mykoron ezt hallottak vona az papy ſfeyedelmek es az yraftwdok, kereſkődnek vala

raytta mykeppen hŵtet el veztenek; de ſſeelyk vala hŵtet, mert mynd a kezenſeghes ſokaffagh czodalkozyk vala hŵ nag' thwdo manyan. Es mynt esthwe lezen vala, ky meegyén vala a' varoſbol. Es hoḡ hollal el meenenek, latak a' fſygye fſat, tehat teweből ky azot. Es meg emlekezwen rola pether monda hŵneky: Yo meſter, yme a' fſygye kyt megh atkozal, meg azot. Es ottan felelwen Jefus monda hŵnekyk: Legyen yſteny hytetek. Byzon mondom tynektek: Mert vala ky mondangya ez heegynek ſfel kelny, es a' tengherbe menny, es nê ketőlkődendyk hŵ zyweben, de hyendy, mert vala myt mondan(d), legyen, meg lezen ottan hŵneky. Annak okaert mondom tynektek: myndent vala myt ymatkozwan kertek, hyggyeetek mert vezytek es meg yewnek ty nektek. Es mykoron allotok az ymaczagon, boczaſſatok meg, ha vala my vaḡon vala ky ellen, hoḡ az ty atyatok es, ky menyben vaḡon, megh boczaſſa tynektek ty byneteket. Hoḡ ha ty meg nem boczatandotok, az ty atyatok es, ky menyben vaḡon, meg nem boczattya ty byneyteket. Ezenkezben yeweenek eſmegh Jerwfalemben. Es hogy a' templomban yarna, hozya yarwlanak az papy feyedelmek, az yraftwdok es a' veenek, es mondanak hŵneky: Ky hatalmaban tezed ezeket, awaḡ ky atta teeneked ez hatalmat, hoḡ ezeket tegyed? Jefus kedeg ottan felelwen monda hŵnekyk: Kerdlek tyteket en es egy bezedem, felellyetek meg ennekem,

es megh mondom tynektek ky hatalmaban tezem ezeket. Janosnak kereztfeghe menből vala, awag' emberektwl? felelyetek meg ennekem. Azok kedeg gondollyak vala h'w magokban, mondwan: Ha mondangyok menyből, ottan azt mongya my nekwnk: Myre azert nem hyttetek h'wneky? Ha kedeg mondangyok, hog' emberektwl, f'fel'wnk a' nepekt'wl, mert myndenek yfmeryk vala Janosth, hog' byzon proffeta vona. Felelwen azert mondanak Jefusnak: Nem thwgyok. Felelwen Jefus es, ottan monda h'wnekyk: En es nem mondom meg ty nektek ky hatalmaban tezem ezeket.

Ujzen kett Cap

Kezde azert pelda bezeed zerent zolny h'wtet(*nekik*): Eg' ember zelót palantala, es f'f'wennyel k'orwl veve h'wtet, es vermet afa h'wbenne, es tornyot raka k'özepette, es ayanla h'wtet a' mywefeknek, es mezze vtt-ra mene. Es hog' ydee let vona, kylde a' mywefekhez h'w zolgayat, hog' venne a' zelónék haznaban. Azok kedeeg meg fogwan h'wtet, meg vereek, es hewon boczataak el. Efmeg az wr kylde h'w hozya'ok maf zolgat, es annak feyeet be t'óreek, es fok boz-zwal yllleteek. Annak vtanna efmeg egyebet kylde, azt es meg foghwan, meg óleek h'wtet. Azonkeppen nag' fokakat, kykkezzel nekyket meg meg vereenek, nekyket meg óleenek. Vegre azert mykoron egyetlen eg' zeretó f'fya vona, kylde azt es hozyayok

mondwan: Mert meg zegyenlyk az en f'fya-mat. Az mywefek kedeg mondanak egymafnak: Yme hol az herekes, yere óllyók meg h'wtet, es myenk lezen az erekfeegh. Es ottan le foghwan h'wtet, meg óleek, es ky veteek a' zelóból. Myt tezen azert azoknak a' zelónék h'w wra? El y'w, es el vezty az gonoz nepeket, es az h'w zelóyet eegyebeknek aggya. Nem olwastatok ee ez y-rafth? Az k'ówet, kyt meg vtalanak a' mywefek, leen az a' zeghelethnek feyezety. Wr ystenth'wl zerezeteek ez, es czodalatos myndeneknek zemek latafara. Azok kedeg ezt halwan, ottan meg akaraak foghny, de feele-nék a' nepth'wl; mert meg yfmereek hogy h'w rolok mondanaa ez pelda bezeedet. Es ot el hagywan h'wtet, el meenenek onnan. Annak vtanna kyldeenek efmeg hozya enne-hanyat az f'farifeofokban az herodes zolgay-wal, hogy meg foghnaak h'wtet hew bezeedeben. Kyk mondanak h'w neky: Mester, thwgyok hog' ygaz vagy es fenkywel nem gondolz, es nem neez' embereknek h'w or-czayokra, de mynden ygaffaghban predi-callod az ystennek wtat. Mond meg myne-k'wnk, ylyk ee czafarnak adot adwnk, awag' nem? Ky ottan meg yfmerwen h'w vafodfagokat monda h'wnekyk: Myt kefeer-tótók enghemet? Aggyatok penzt en nekem hogy lassam. Azok ottan penzt adanak h'w-neky. Es monda h'wnekyk: Kyee ez kep, es e kerwl yras? Mondanak h'wneky: Czafaree. Felelwen ottan Jefus monda hwnekyk: Ag-

gyatok meg azerth Azokat kyk czafaree czafarnak, es kyk ystenee ystennek. Es yghen czodalkozanak raytta. Ennek vtanna yewenek az faduceofok es, kyk mongyak hog' a' fel tamadas nynczen; es meg kerdeek hwtet mondwan: Mester, Moyfes my nekwnk azt yrta, hog' kynek hw' attyaffya meg haland, es felefeeghet ha'and, de magzato- kat nem hagyand, hog' hw' felefeeghet maf attyaffya veegye, hogy hw' attyaffyanak mag- wat fel tamazya. Valanak azert heet atya- ffyak. Es az else felefeeghet hozwan, meg hala, magot nem hagywan. Az mafyk es hozya veven, meg hala az es, magot nem hagywan. Azonkeppen a' harmadyk. Es mynd heten yfmereek hwtet, magot nem hagywan. Myndennek vtanna meg hala az azzonyallat es. Azert a' fel tamadafban, my- koron mynd fl fel tamadannak, ky felefeeghe lezen az azzon? mert mynd heten yfmer- teek hwtet. Felelwen hw'nekyk Jesus mon- da: Nem de azert tewel'gótók ty, mert nem thwgyatok az yrasth, sem ystennek ereyt? Mykoron mynd hallottaybol fl fel tamadannak, nem felekóznak, de leznek mynd mykeppen ystennek Angyaly menyorzaghban. Az hal- lottak kedeeg hogy fl fel tamadnak, nem ol- waftatok ee Moyfes kenyweben, az egghó ||²¹ bokorrol mykeppen zolt ot hw'neky ysten mondwan: En vagon(k) Abrahamnak ystene, es Ifaaknak ystene, es Jacobnak Istene? Nem a' meg holtaknak ystene, de eelóknek. Ty ke- deg felette tewólghótók. Es elówe yarwl-

wan egy az yrastwdok kezzel, ky azok- nak kerdezkódefeketh hallotta vala, es lath- wan mel ygazan felelt vona hw'nekyk, az es meg kerdee hwtet: Mellyk vona myn- deñel nagyob paranczolat? Jesus kedeg fe- lelee hw'neky: Mert myndennel elfeb pa- ranczolat az: Halgafd meg Izrael! te wrad ystened egy. Es zereffed te wradat ystenedet te tellyes zywedból, es te tellyes lelke- dből, es te tellyes elmeedből, es te tellyes ereffe- ghedből. Ez az else paranczolat. Az maf- dyk kedeg, ky hasonlatos ehhoz: Zereffed te baratodat, mykeppen tennen magadat. Nagyob ezeknel eegyeb paranczolat nyncz. Es ottan monda hw'neky az yrasthwdó: Yol, yo Mester, ygaffaghzerent mondad, mert egy az ysten, es nynczen hw' nalanal eegyeb. Es hogy zereteffeek tel'es zywból, tellyes el- meeből, tellyes lelekből, es mynden eref- fegből, es hw' barattyat azonkeppen zereth- ny, mykeppen ennen magat, nagyob myn- den fogadafoknak(l) es aldozatoknal. Jesus kedeg lathwan hog' belczen felelt vona rea, monda hw'neky: Nem va'g' yghen tawol' ysten- nek orzagathwl. Es fenky ymarā nem mery vala hwtet kerdeny. Ennek vtanna mykoron efmege bezellwen tanoyttana a' templomba, monda: Hog' hog' mongyak az yrasthwdok Cristofth dauid fnyanak lenny? Nam dauid v'g' mond zent lelekből: Monda wr en vram- nak: yll' en yogaymra, myglen te ellenfeghy- det vetem te labaydnak zeky alaa. Yme azert dauid hwtet vranak mongya, es hon-

nan mondatyk h^w ffyanak? Es mynd az fok
nep na^g eremeft^h halgattyak vala h^wtet. Es
zol vala h^wnekyk h^wnen thwdomanyabol
mondwan: Oyatok magatokat az yrafthw-
doktwl, kyk draga rwhaban akarnak yarny,
es kezenetek(t) kyvannak a' pyaczon, es elfe-
zeked(k)ben ylny a' fynagogakban, es ffee he-
lyen a' vendeeghfeghben. Kyk ffele emeztyk
az ózvegyeknek hazokat, hozyw ymatko-
zafnak kepózetty alatt; ez ellyenek annawal
nagyob yteeletet veeznek. Es ylwen J^efus az
If^len zekreenyenek elleneeben, neezy vala
mykeppen a' nepet(k) penzt hannaanak az yf^len
zekrenyeeben; es az kazdagok beewen han-
nak vala. Mykoron egy zeghen ózwegh az-
zonyallat el ywtoth vona, vethee ket kys
penzt, ky mondatyk neegyednek. Es oda
hywan h^w tanoythwanyt, monda h^wnekyk:
Byzon mondom tynektek, hogy ez zeghen
ózwegy myndennel tebbet vethee, kyk ez
zekrenben hanyanak. Mert myndnyayan, hon-
nan bewelkódenek, veteenek, ez zeeghen ke-
deeg h^w zeghenfeghe zerent myndent, vala
my h^w eeletehere vala, oda vethe.

Enzen három Cap

Es hogy ky meenne a' templombol, mon-
da h^wneky egy h^w tanoythwany kezzól: Yo
mester, de tekeencz meg, mynemw kówey
es mynemw rakafy vannak ez templomnak.
Es felelwen J^efus monda h^wneky: Latod ee
mynd ez na^g eppwletóket? Nem hagyattatyk
kew kewen, ky el (ne) tóretteffeek. Es my-

koron ylny(e) olyvetymnek(h^egyén) h^w, az
templomnak elleneeben, kerdyk vala ennen
maganak kylen, peter es Jacab, Janos, Andras:
Mond meg mynekwnk, mykoron ezek leez-
nek, es mynemw yegye lezen, mykoron
ezek kezdennek el veegheztethny? Es felel-
wen J^efus, kezdee h^wnekyk ky mondany: Laf-
fatok ho^g vala ky tyteket meg ne czallyon.
Mert fokak yewnek en newébe mondwan,
mert en vagyok, es fokakat el hytethnek.
Mykoron kedeegh hallandotok hadakat, es
hadakozafoknak hyreet, femyt ne feellyetek,
mert zykfeeg be telny mynd azoknak, de
nem ottan veegh lezen. Tamad kedeg neep
nepre, orzagh orzagra, es leznek feld yn-
dwlafok hel zerent es ehfeeghek. Az kefe-
rwfegheknek kezdethy ezek. Laffatok kedeg
yol meg ty magatokat. Mert tanaczokbar
vonyattattok ty, es az fynagogakban meg
veretettek, kyralyok es feyedelmeknek
elettek allotok, en eretté hwnekyk by-
zonfagokra. De mynden nepek kezett zyk-
feeg elezer az ewangeliomot predicallany.
Es mykoron el vony tyteket meg foghwan,
ne akaryatok annak elette gondolny myt ot
zollyatok, de mykeppen adathwan leyend
tynektek az horabā, azth zollyatok, mert
nem ty vattok eth zolwan, de az zent lelek.
El arwllya kedeeg atyaffyw h^w atyaffyat,
es atya h^w ffyat halarra. Es ffele tamadnak
a' ffyak h^w attyok ellen, es meg ólyk h^w-
keth. Es leztek ty gywlófeghben mynde-
neknel az en newemeert; valaky azert vee-

ghyg zenwedend, az ydwezŵl. Mykoron ke-
deeg mynd ez eellyen nyomorwfagnak ve-
zedelmeelatanŵgatok hol nê yllik, ky olwaf-
fa, erczee! — akoron ky(k) Judeaban vannak,
fwŵffanak az hegyekre; es ky az heeyaza-
ton, le ne zallyon az hazban, be fe men-
nyen vala myt az hazbol ky vynny. Es ky
a' mezen leyend, hattra ne teryen hŵ rwha-
yat flfel venny. Yay kedeeg á gyermek zy-
lóknek es daykagnak az ydekben. Ymat-
kozyatok azert, hogŵ ezek tely yden ne tór-
tennyenek. Mert az napok oly nemŵ nyo-
morwfagofok leznek, mynemŵk allatoknak
elfe teremtefehŵl fogwa nem voltanak ez
ydeygen, fem leznek. Es csak meg nem ry-
wydeytettee vona wr yften az napokat, nem
ydwezwlne mynden tefth; de az valazttot-
takert, kyket maganak valaztot yften, meg
rywydŵltethnek á napok. Es akoró ha va-
la ky tynektek mondangya: yme hol á Crif-
tus, awaŵ amot vaŵon! ne hygyetek hŵne-
ky. Mert flfel tamadnak antixŵfnak hamy(s)
tanoythwany, es hamyf proffetay, es ye-
gyeket es czodakat adnak meeg az valazttot-
taknak el hyteteefekre ha lehet. Ty kedeeg
yol hozya laffatok; yme myndent elól meg
mondottam tynektek. Az napokban efmeg
az fok nyomorwfagoknak wtanna, az fenef
nap meg homalyofodyk, es az hold nem
aggya hŵ vylagát, es az egyh czyllagok le
hwllnak, es az meenyey erót(k) meg yndwl-
nak. Es akkoron lattyak embernek ffyat ye-
wen meney kóđókben, naŵ erówel, es dy-

czófeghel. Es akoron el kyldy hŵ angyalyt,
es egybe gyeytty az hŵ valazttottayt az nyeeŵ
zelek felól, ez feldnek meelfeghetwl foghwa
menynek magaffagh(a)yg. Affyghe farol vee-
gyetek peldat. Mykoron ymaran az hŵ aga-
ŵey(n)ghe leend, es leweley yewttenek, azon
ottan yfmeryték mert kózel vaŵon a' nyaar.
Ty es azonkeppen, mykoron latágyatok eze-
ket be telny, ottan thwgyatok, hogy kózel va-
ŵon az aytoffelt. Byzon mondom tynektek,
mert el nem mwlyk ez nemzet, myglen mynd
ezek bel ne tellyenek. Meny es feld el mwlnak,
de az en bezedym el nem mwlnak. Az napot
kedeg es az horat fenky nem twŵga, fem az
angyalok menyorfagban, fem az ffyw, hanem
csak atyam. ennen maga. Laffaatok, vygazy-
atok, es ymatkozyatok, mert nem thwgyatok
mykoron az ydó el yew. Mykeppen az oly
ember ky mezze wttra(megy), es myndent ky
tet hŵ kezeeból, es hatalmat adot hŵ zolgay-
nak mynden dologra, es az kapwtartanak meg
paranczolta, hogy vygazyon. Vygyazyatok
azert ty es, mert nem twgyatok mykoron
az haznak hŵ wra haza yewyen, eftwe,
awaŵ eeffelykoron, tykzokoron, awaŵ hollyal,
hogy mykoron haza ywtand, tyteket alwan
ne talalyon. Kyt kedeg tynektek mondok. azt
myndennek mondom, hogŵ vyŵgazyatok.

Uzen neegy Cap Passio.

Vala kedeg hofweet es aldozat nyegyed
nap wtan, es azon kerefkednek vala az pa-
py feyedelmek es az yraftwdok, mykeppen

hűtet megh fognak, es megh ólneek. Wg mondak vala azert: Ne az ynnep napon, ne talantal zendwlees lezen a' neep kezet. Es mykoron vona hwmaga Bethaniaban poklos Symonnak hazanal, es le telepedet vona, yewe el egy azzonyallat, ||²⁵ kynek egy dragalatos Alabaftrom pohaar kenetee vala, es meg zeghwen az alabaftromot, mynd feyee-re tóltee hwnegy. Valanak kedeeg neekyk kyk nehezê zenwedween, ennen magokban mōdanak: Mynemw nagy vezedelme a' kenethnek ez? Mert ez draga kenet el adathatyk vala tebben honnem harom zaaz penzen es, zeghenyeknek oztany. Es ezenkeppen dagalyofkodnak vala az azzonra. Jefus kedeeg monda: Hagyatok el hwtet, myt nehezefkettek hww rea? Yo dolgot czelekōdeek en rayttam. Nam myndenkoron zeghenyek vannak veletek, es mykoron akaran gyatok, hww velōk yol tehettek, enghem kedegh meg(nem) myndenkoron vehettek. Kyt ez azzon teen, azt tewe eelōl veven meg kenny az en testemet el temeteefre. Byzon mondom tynektek: Vala hol predicallangyak ez ewangeliomot ez tellyes vylagon, hog ez ezt tettee, bezeellettetyk hwnegy emlekōzetyre. Es Judas scarioth, egy a' tyzenkettō kezzel, ottan el meene a' papy feyedelmekhez, hogy hwnegyky arwlinaa hwtet. Kyk halwan, ottan meg ewrwlenek, es ygyerenek hwnegy penzt adnya. Es kerefkōdyk vala ymar azon mykeppē alkalmasban hwnegyky arwlina. Es az aldozathnak elfe napyan, mykorō az

hoffwetot algyak vala, mondanak hww heky (neki) hww tanoythwany: Howa akarod menywnk el, es keezeyczwnk teneked, hog az hofwetot meg eegyed? Es el kyldwen kettōt hww tanoythwany kezzōl, es monda hwnegyky: Mennyetek be a' varofban, es eleyteken kel egy, korfo vyzet vyven; kōweffetek hwtet, es vala howa bel menend, mongyatok az haznak wranak, mert mester mōgya: Hol vagyon az en ebello helyem, hol az hofwetot az en tanoythwanymmal meg eegyem? Es hww tynektek mwttat nagy vaczoralo helt, es ot zerezyetek meg mynekwnk. Es es(I) menenek az tanoythwanyok, es ywtanak az varofban, es meg talalaak mykeppen meg mondotta vala hwnegyky, es meg zerzeek az hofwetot. Hogy azert estwe let vona, yewe el a' tyzenkettōwel. Es hogy le telepōttek vona, es eennenek, monda hwnegyky Jefus: Byzon mondom tynektek, mert egy ty kezzeletek enghem el arwl, ky en velem ezyk. Azok kedyglen ottan kezdeenek zomorkodny, es ky mynd hww margol mondany: Nem de en e? Es monda hwnegyky: Egy az tyzenkettō kezzel, ky hww kezeet marttya en velem a' talba. Yollehet embernek ffya el megyen mykeppen meg vagon yrwan hww rola, yay kedyglen az embernek kynek myatta embernek hww ffya el arwlitatyk, yob volt vona hwnegyky, ha nem zyletet vona az ember. Es hogy ennenek, veve Jefus a' kyn'eret, es meg aldwa meg zeghee, es hwnegyky adaa, es monda: Egyee-

tek: Ez az en testem. Efmeg veven a' pohart, meg aldaa, es nekyk adaa, es ywanak mynyayan h'wbel'ole. Es monda: Ez az en verem, wy' testamentomnak, ky fokakert kywe enthetyk. Byzon mondom tynektek, hogymaran towaba en nem yzom ez zel'onek zyletetyb'ol, mynd az napygla, myglen az wyat yzom ystennek orzagaban. Es ez megmondwan, kywe meenenek olyvetymnek hegyere. Es monda h'wnekyk Jefus: Myndnyayan megh tantorottok ty en bennem ezen eeyel, mert yrwan va'gon: Meg verom a' paztorth, es teekozlattathnak a' yohok. De mynekwatanna f'el tamadandok, el'ol veez-lak tyteket galyleaban. Peter kedyglen monda h'wneky: De ha meeg mynd meg tantorodannak, foha nem en. Es ottan monda h'wneky Jefus: Byzon mondom te neked: Mert te ez may eeyel, mynekelotte az kakaf ketzer zoolasth teyend, háromzer va'g meg tagadando enghemet. Az kedyglen meeg es tebbet zol vala: Es ha zygfeeg leyend ennekem tee veled egyetembe meg halmom, meeg fem tagadlak. Azonkeppen kedyglen myndnyayan mondnak vala. Azonkezben ywtanak a' f'falwban, kynek neue gethfe-many. Es ot monda h'w tanoythwanyak: Yllyetek eth, mygl'e en ymathkozom. Es veve h'w velee petert, es Jacobot, es Janofh, es kezde retteghny, es rezkethny. Es monda h'wnekyk: Zomorv az en lelkem mynd halalyg; legyetek eth, es vygazyatok. Es mykoron thewl'ok tawl meent vona, lee

efeek a' f'elden, es yma'ga vala, hog' ha lehet meenyen el h'w thewle az hora. Es monda: Abba, pater, En zent atyam, myndenek lehetfeeghefek vannak teeneked, veegyed el ez pohart en th'wlem; de ne az kyt en akarok, de kyt the. Es el yewe, es alwan talalaa h'wket. Es monda peternek: Symon, alwz ee? nem vy'gazhatal ee csak egy horayghlan en velem? Vygazyatok, es ymathkoz yatok, hog' keefertethben ne effetek. Mert yollehet a' lelek keez, de a' tefh er'otelen. Efmegh el menwen azon bezed zere nt ymathkozok mondwan: Meg hozyatok terwen, efmeg alwan talalaa h'wket. Mert el nehezettenek vala h'wnekyk zemek, es nem thwgyaak vala myt felelneenek h'w neky. Es harmadzer meg el yewen, monda h'wnekik: Alwgyatok ymar, es nywgyogyatok. Elegh ymaran; el yewt az hora, yme embernek f'ya el arwlatyk a' bynefeknek kezokbe. Kelletek f'el, meenny'wnk el, yme hol kozel va'gon ky enghem el arwl. Hog' meeg ezt zolnaa, el ywta Judas scarioth, egy az tyzenkett'o kezzel, es h'w vele fok feregh'ok fegywer'okkel es dorongokkal, bo-czathwan a' papy feyedelmektwl, yraftw-doktwl es veenektwl. Adot vala kedyglen az arwlo h'wnekyk yegyed, mondwan: Vala kyt en meg apolandok, hew az, fogyatok h'w-tet, es okoffan vygyeetek. Es hog' ele ywt vona, hozya yarwla, es monda: Aue rabbi: ydwez leeg' yo mester. Es meg apola h'wtet. Azok kedyglen reaya veteek h'w kezoket,

el(es) meg fogaak. Lathwan azert ezt egyk
kyk hű kórűle valanak, ky vonvan hű fegy-
veree(k), meg fertee az papy feyedelemnek
hű zolgayat, es el vaga hűneky fyleet. Es
felelwen Jefus monda hűnekyk: Mykep-
pen a' iatorhoz yewttetek fegyverekkel es
dorongokkal enghemet meg foghny? Nam
naponked nalatok voltam a' templomban ta-
noythwan, es nem foghtatok meg enghem-
met. De hog' be tellyefeggyenek az yrafok.
Ottan az tanoythwanyok el hagywan mynd
el fwtanak. Egy yffyw kedyglen kówety
vala hűtet gyolcz ymeghben óltezwen, es
meg fogaak hűtet. Az kedyglen le hagyth-
van az ynghet, mezeytelen zalada el kezek-
ből. Es vyvek Jefust foghwa a' papy feye-
delemhez, es oda gyűleenek mynd a' pa-
pok, Iraftwdok, es venek. Peter kedyglen
tawldad kówety vala hűtet mynd az papy
feyedelemnek hű hazayglan, es ot yl vala
a' zolgakkal, es fytezyg vala a' zennel. Az
papy feyedelmek kedyglen, es mynd az tel-
lyes Concilium kerefnek vala Jefus ellen by-
zonfagot, hogy mywel hűtet halarra adhat-
nak, es nem lelnek vala. Sokak kedyglen
hamyf tanvfagokat mondnak vala hű elle-
nee, es alkolmafok nem valanak. Es nekyk
fel kelwen, hamyf tanofagot teeznek hű el-
lenee mondwan: My hallottok hűtet mond-
wan: En el tórhetem ez kezzel zerzet temp-
lomot, es harmad napon maft nem kezzel
zerzettet eppethystet(k). Es nem vala alkolmas
hűnekyk byzonfagok. Es fel kelwen az pa-

py feyedelem kózygben, es meg kerdee Je-
fust mondwan: Nem felelz ee femyt ezekre,
kyket ezek han'nak te ellened? Hű kedyg-
len halgat vala, es femyt fem felelee. Ef-
meg az papy feyedelem meg kerdee hűtet, es
monda hűneky: Te vag' ee az aldot Isten-
nek fya? Jefus ottan monda hűneky: En
vagyok, es lattyatok embernek hű fflat
ylwen yfstennek yoghyarol, es yewny me-
nyey kóddókwel. Ottan halwan ezt a papy
feyedelem, meg zaggataa hű rwhayat, es
monda: Myt kywanwnk meeg es byzonfa-
got, hallyatok a' karomlast? My lattatyk ty-
nektek? Azok ottan myndnyayan meltonak
yteelek hűtet halarra. Es kezdeenek ottan
nekyk nyalakat hanny hű rea, es hű ar-
czayat atal kóthny, es nyakon verny, es
mondany: Proffetal' ymaran. Az teb zolgak
kedyglen arczwl veryk vala hűtet. Es my-
koron vona peter ennen kywl a' tornacz-
ban, yewe el egy papy feyedelemnek hű
zolgalo azzony kezzól, es hog' latta vona
peterth ot magat melegheythwen, meg te-
keentee hűtet es monda: Te ees az naza-
rethbely Jefuffal valal. Az kedyglen ottan
meg tagadaa módwan: Sem thwdom, fem
yfmerttem kyt mondaz. Es ky mene az tor-
naczbol, es az kakaf ottan zola. Efmeg hog'
latta vona hűtet maf zolgalo azzon, kezdee
mondany az kórűl alloknak: Byzon ez es
azok kezzól valo. ||²⁶ Hew kedyglen efmeg ot-
tan meg tagadaa. Efmeg egy kewestennee
az vtan, kyk velee alnak vala, mondanak pe-

ternek: Byzon te es azok kezzől vagy: nam te es galyleabol vagy. Hw kedyglen kezde atkozodny, es esködny: mert nem thwdom ez embert, kyt newezghettók. Es azonnal esmeg zola a' tyk. Es ottan meg emlekőzeek peter az bezedről, kyt mondot vala Jefus: Mynek elette az kakaf zool kethzer, tagacz meg enghemeth. Es el fakada azonnal fyrwa.

Ujzen ewth Cap

Es hogy holwal let vona, tanaczot tartanak az papy feyedelmek, a' venek, es az yraftwdok, es egy maf akarattyawal meg kótözven Jefus, el vyveek, es adaak pylatosfnak. Es meg kerdee hw'tet pylatus: Te vag' ee a' sydoknak kyrallya? Hw kedyglen felelwen, monda hw'neky: Te mondog. Es vadollyak vala hw'tet a' papy feyedelmek nagy fok keppen. Pylatus azert esmeg meg kerdee hw'tet, mondwan: Nem felez ee femyt? lassadze meneeben vadolnak teeghedet. Jefus kedyglen femyt tebbet nem felelee hw'neky, wg' hogy czodalkozneek rayta pylatus. Az ynnepnapon kedyglen zokot vala el boczatany hw'nekyk a' foglyokban, vala kyt keerttenek vona. Vala azert egy kynek Barrabas vala newe, ky az gylkofokkal vala meg kótóztethwen, mert hw' az haborwfagban gylkoffagot tet vala. Es hog' ffelel ment vona a' fokaffaag, kezde egy ky kerny a' foglyokban, mykeppen myndenkoron zokot vala tenny. Pylatus kedyglen felelee hw' nekyk es monda: Akaryatok ee, hog' a' sydoknak kyrallyat boczaffam tynek-

tek? Mert yol thwgya vala, hog' yrygfegből arwltak el hw'tet a' papy feyedelmek. ffelelwytaak azert a' ffeyedelmek a' fokaffagot, hog' ynkab Borbafth boczatanaa el hw'nekyk. Pylatus azert esmeg felelwen, monda hw'nekyk: Hat myt akartok hog' tegyek az sydok kyrallyanak? Azok esmeg azt ky'attaak: Fezeycz meg hewtet. Pylatus kedyglen monda hw'nekyk: De my gonozt tet? Azok kedyglen anneewal ynkaban keayttyak vala: Fezeycz meg hewtet. Pylatus azert eleghet akarwan teeny a' nepnek, el boczataa hw'nekyk borbafth, es nekyk adaa ymaran meg oftorozot Jefus, hog' meg fezeytetneek. Az vytezek kedyglen bel vyveek hw'tet az belfy ytelő hazban, es reaya yndoyttaak mynd az tellyes fokaffagot, es barffonban ewtezteteek hw'tet, es kemeen tówixből kótót koronak(t) nyomanak hw' feyeeben. Es kezdeek hw'tet ydwezleny mondwan: Idwez legy sydoknak kyrallya. Es veryk vala hw' ffelet naddal, es pekdefyk vala hw'tet, es terdekre efwen ymagyaak vala hw'tet. Es mykoron ezenkeppen meg czwffoltak vona hw'tet, lee vethkózteteek hw'tet a' barffonbol, es ennen rwhayaban ewtezteteek esmeg hw'tet, es kyve vyveek, hogy megh ffezeyteneek hw'tet. Es kezereyteenek nekyk el menwen Cyreneabely Symont, yeween hw' falwyabol, Alexandernek es Ruffusnak attyokat, hogy ky vynnee hw' kerezte fflayat. Es vyveek hw'tet golgata new herre, ky magyaraztatyk Copaz hegynek. Es adnak vala

hűneky ynnya keferw borth, es nem veve. Es megh fezeythwen hűtet, meg oztaak hű rwhayaat, forfot vethween hű raytta, kynek my efneek. Vala kedyglen harmad hora, es megh fezeyteek hűtet. Vala kedyglen hű dolganak lewele fíel yrwan: Sydoknak kyrallya. Es ket tolwayokat fezeyteenek meg hű vele, egyket yoghyarol, maft bal fíelól. Es ot bel tellyefedeek az yras ky mongya: Es az alnokokkal zamlaltateek. Es mynd kyk azon mennek vala, karomlak vala hűtet, czowalwan hű ffeyóket, es mondwan: Wau! ky el tóród yfíennek templomat, es harmad napon megh fíel epeyted hewteth, ydwezóhed ymar temagadat, le zalwan a' kereztfíarol. Azonkeppen a' papy ffeyedelmek es meg czwffolwan egy mafnak az yrafthwdokkal mondnak vala: Egeyebeket mynd ydwezeytet vala, es ennen magat nem ydwezeytety. Crifus, Izraelnek kyrallya, zallyon le ymaran az kereztfíarol, hog' laffok es hygyók hűtet. Azok es kyk hű vele megh fezeytettének vala, bozzwfagal ylletyk vala hűtet. Es hatod hora be telwen, fetethfeghek leenek mynd ez tellyes feldnek zyneen mynd kylenczed horayghlan. Es kylenczed horan nagy fíel zowal kyaytta Jefus, et(es) monda: Heloy, Heloy, lamazabatany? kynek magyarffaga ez: En yfíenem, en yfíenem, myre hagyal el enghemeth? Es nekyk ot allokózzól halwan ezt, mondnak vala: Ylyefth hywya ez. El fwtameek azert egyk, es be tóltee a' fpongiath eczettel, es naad

hegyere zerezwen, ynnya aad vala hűneky mondwan: Hagyatok el, laffok meg ha el yew yllyes le venny hűtet. Jefus kedyglen nagy fíel zowal ky boczataa hű lelkeet. Es ottan a' templomnak hű lellaha megh fefleek ket rezben felse rezethwl foghwa vtolfoygh. Lathwan azert Centurio, ky ellenben aal vala, hog' ezenkeppen nagy ywólteeffel mwlt vona ky, monda: Byzon ez ember yfíennek ffya vala. Valanak kedyglen azonyallatok es ot tawl alwan, es neezwen, kyk kózót vala Maria Magdalena, es kyfíeb Jacab annya, Maria, es Jofephnek Ann'a, es Salome, kyk mynd, mykoron galyleaban vona, kówetyk vala hűtet, es zolgalnak vala hűneky, es egeyebek fokat(k), kyk egyetemben fíel meentenek vala hű velle Jerwfalemben. Es hog' ymaran efthwe let vona, mert ynnep efíy vala, ky mondatyk az ynnep elót valo nap, yewe el Jofeff, arymatyabol Nemef tyzedes, ky hű ees vala varvan yfíennek orzagat, es batorfaggal bel mene pylatofhoz, es megh keere Jefusnak tefteet. Pylatus kedyglen czodalkozyk vala raytta, hog' ymaran megh holt vona. Es elówe hywan Centuriot, megh kerdee, ha ymaran megh holt vona? Es hog' megh thwtta vona Centuriotwl, ottan enghedee a teflet Jofeffnek. Jofeff gyolczot veen, es lewe veven, takara hűtet a' gyolczban, es helheztetee egy wy' koporfoban, kyt ky vagttanak vala meró kewból, es egv na' kewet henghereyte a' koporffonak aytoyara.

Tyzen hat Cap

Hofweeth napan.

Maria azert Magdalena, es Jofeff annya Maria, óryzyk vala, hol teenneek le hűtet. Es hog az ynnep el mwlt vona, Maria Magdalena, es Jacab annya Maria, es Salome kenetet venek, hog el yewen meg kenneek Jefuth. Es yo hollal az ynnepnek vtanna yewenek a' koporfohoz ymaran nappfel tamadwan. Es mondna vala eg mafnak: Ky fordoyttya el mynekwnk az kówet a' koporffonak aytarol? Es oda tekeenthwen, lataak el fordoythwan a' kówet, vala kedyglen yghen nag. Es be menwen a' koporffoban, latanak egy yffyat ylwen hű yoghyarol, fenef rwhaban ótózwen, es el czodalkodanak es meg yh'edeenek. Ky ottan monda hűnekyk: Ne akaryatok retteghny. Twdom hog a' nazarethbely meg fezwlt Jefust kerefytek: ffel tamadot, nynczen eth; yme hol a' helt, hol tetteek volt hűtet. De mennyetek el, mongyatok meg hű tanoytiwanynak es peternek, mert elól vezen tyteket galyleaban: ot hűtet meg lattyatok, mykeppen meg mondotta tynektek. Azok kedyglen ky menwen el fwtnak a' koporffotwl, mert nagyon meg yh'ettenek vala; es fenkynek femyt fem zolanak, mert yghen ffeelnek vala. ffel tamadwan azert Jesus az ynnepnek vtanna valo napon, yeleneek ele-

zer Maria Magdalenanak, kyból heet erdeghóket vetót vala kywe. Ky ottan el menwen meg hyrdetee azoknak, kyk hű vele valanak fyrwan es ohaytwan. Azok kedyglen halwan hog eelne es lattatot vona hű tñle, nem hyweek. Ennek vtanna esmeg kettónek hű kózzólók yarwan meg yeleneek eegyeb zynbe, menwen emaws new falwba. Azok es el menwen meg hyrdetee a' tebynek, de azoknak fem hynek. Vegre yeleenek meg a' tyzen egynek le telepódwen, es meg feddee hű hytetlenfeghóket es zywóknak kemenfehyt, mert azoknak, kyk lattak vona hűtet ffel tamadny, nem hyttenek vona. Es monda hűnekyk: Mennyetek el ez zeles vylagra, predicallyatok ewangeliomot mynden teremtet allatnak. Ky hyendy, es meg kereztelkódendyk, ydwezwl, ky kedyg nê hyendy, karhozyk. Azokat kedyg kyk hyendik, eelyen yeg'ek kówetyk: En newemben erdeghet ky yznek, wy nelwel zolnak, kyg'okat ffel veznek, es hamy halalost meg yhañak, nekyk nê arth, korokra kezóket vetyk, es meg²⁷ vygaznak. Es mynek vtanna Wr Jesus zolt vona hűnekyk, ffel vyteteek menyorzagghan, es yl yftennek yoghyara. Azok kedyglen el menwen, myndenwth predicallanak, wr ysten hűket segheythwen es bezedóket eróffóythwen kówethkózó yegyekkel. Amen. Eth veeghezyk el zent Mark ewangelioma.

INCIPIT PROHEMIUM BEATI LUCE IN EWANGELIUM SUUM etc.

Mynekokaert kedeg fokat(n) zantaak az ewangeliomnak mogyat el kezdeny, es zerezny, ky my bennwnk bel tellyefódót, mykeppen my nekwnk ky attaak azok kyk eleythwl foghwa lattaak, es ez bezedeknek zolgay voltanak: lattateek azert ennekem es, meg yfmerónnek kezdettwl foghwa, myndeneket eremesth zerezerent te neked meg yrnóm, yo Theoffyle, hog' nylvaban meg yfmeryed a bezedeknek hw' ygaffogat, kykból meg tanwltal, es bólcze lettel Amen.

Et elkezdetyk zent Lucach ewangelioma.

Első Cap

Vala Herodesnek Judeabely kyrálnak ydeyn egy papy feyedelem, Zakaryas new, Abyanak zerzeteeból, es hw' feleffeghe aaronnak leany kezzól, es hw' neky vala neve Erfebeth, Valanak kedeg ygazak mynd ket-

ten yfennek elette, nyomosok vr yfennek mynden paranzolatyban, es ygaffagos dolgayban mynden panaznal kyl. Es nem vala hw'nekik magzattyok, az okaert hogy erfebeth meddew vona, es mynd ketten el mwlttaak vona ydeyóket. Terteenek kedeg, hog' Zakaryas hw' papy tyzteenek zereben efeth vona yfennek elette, papy zolgalathnak zokafazerent tórteenettel rea effeek, hogy temyenózne, bel meene az yfennek templomaban, es mynd az fok neep kywl ymatkoznak vala az aldozathnak ydeyn. Nely yeleneek azert wr yfennek angyala alwá az oltarnak zegheen. Es Zakarias pap lathwan, ottan meg haborodeek, es nag' felelem efeek hw' rea. Monda azert hw'neky az Angyal: Semyt ne feely Zakaria. Mert meg halgattatot te keerelmefed; es te felefeeghed eerfebeth ffyat zyl, es hywod hw' neky neweet Janosnak. Es leezen teneked

erem es vygafaag, es fokak ewrelnek h'w' zyleteefenek ydeyn, mert nagy leezen wr yftenek elette, fem bort, fem bozat n' zzyk, es zent lelekkal telyk be meeg h'w' annyának meeheth'wl foghwa. Es fokak'at Izraelnek ffyay kezzel fordoyt h'w' wrokhoz yftenekhez. Es h'w'neky elette y'w' yllefnek lelkeeben es ereyben, hogy ford'cza az atyaknak zyw'oket az ffyakban, es az hytetlen'oket az ygazaknak b'olczeffeghere, zereznye wr yftenek teekelletes neepeth. Es monda zakarias az angyalnak: Honnan thwgyam en azt? Mert yme en veen vagyok, es az en feleseeghem el mwlta ydeyth. Es felelwen az angyal monda h'w' neky: En vagyok Gabriel, ky yftenek elette allok koronked, es boczathwan vag'ok zolny te hozyad, es ezt te neked meg hyrdethnem. Es yme te neema leez', es nem zolhacz mynd a' napyglan, myg ezek bel nem telnek, azokaert hog' nem hywel az en bezedymnek, kyk be telnek h'w' ydeyben. Mynd az fok nep varyak vala Zakariafth, es czodallyak vala, hog' annera kefneek h'w' az templomban. Hog' kedegh kywe ment vona, nem zolhat vala hozyayok, es ottan meg yfmereek hog' latafth latot vona a' templomban, h'w' kedeg csak ynth vala h'w'nekyk, es azon nemafaghban marada meg. Es leen hog' bel telneenek h'w' papfaganak zolgaltatafa, h'w' hazahoz meene. A' napoknak vtanna Erfebeth hew feleseeghe meheben fogada, es tythkollya vala ennenmagat ewt honapyg m'od-

wan: Mert ezenkeppen teen en velem wr yften az yd'oben, kyben meg tekeentee az en zemeremfeghemet el venny embereknek k'oz'otte. Hatod honap kedeg be telwen, Gabriel archangyal el kyldeteek yfenth'wl Galyleanak varofaban, kynek newe Nazareth, az ffyrffywnak yegyzet'ot zyzhez, kynek newe vala Jofeph, dauidnak hazabol, es az zyznek newe Maria. Es be menw'e az angyal h'w' hozya monda: Idwez legy malazthwal tellyes, wr vagyon te veled, te vagy aldot az azzonyallatoknak k'oz'otte. Ky hog' ezt hallotta vona, meg zomorodek az h'w' bezedeben. Es gondollya vala: mynem'w' vona ez k'oz'oneth? Es monda az angyal h'w'neky: Ne feel' Maria, mert malaztot leltel wr yftennel. Yme fogacz te mehedben, es ffyat zylz, es hyvod h'w' neweet Jefufnak. Ez nag' lezen es a' feelfeghnek fyanak hywattatyk; es neky agg'a wr yften h'w' atyanak dauidnak zekyt, awag' orzagat, es vralokodyk Jacobnak hazaban mynd erekkee, es h'w' orzaganak nem lezen veghe. Monda azert Maria az angyalnak: Hog' hog' lezen ez, merth en ffyrffyat nem yfmer'ok? Es felelwen az angyal monda h'w'neky: Az zent lelek f'olewl yew tebeled, es az feelfeghnek h'w' erey meg arneekoz tegh'odet; az okaert az zent, ky teth'w'led zyletyk, hywattatyk yftenek ffyanak. Es yme Erfebeth es, te rokofagod, ffyat fogadot h'w' veenfegheb'e, es ez hatod honappya, annak ky mondatik meddewnek; mert nem lezen egy

yghe es lehetetlen wr ystennel. Monda ottan Maria az angyalnak: Yme wrnak zolgalo leanya, legyen ennekem az te bezedelzerent. Es ottan el mene thwle az angyal. ffl kelwen ottan Maria az ydókben, nagy fyetetfegghel meene az hegyeffre iudeanak varafaban. Es bel mene Zakariafnak hazaban, es ydwezlee erfefótóth. Es len hog' hallotta vona Erfebeth Marianak kezenetyth, ewrwle a' g'ermek hw' meheben, es ottan bel teleek zent lelekkel erfebeth, es nagy ffl zowal keaytta, es monda: Aldot vagy te azonyallatoknak kózótte, es aldot te mehednek gymelcze! Es honnan ennekem ez, hogy en vramnak annya yewyen en hozyam? Mert yme az te kózónetednek zozattya zendóle en fyleymben, nag' eremmel vygada a' magzat en mehemben. Es bodog kyket hyttel, mert bel tellyefednek azok, kyk mondattanak teneked wrthwl. Es móda Maria: ffl magaztallya en lel kem wr ysten(t), es ewrwle en lel kem en ydwezóythy ystennembe. Mert meg(*tehintette*) hw' zolgalo lean' anak alazatoffogat; yme azert ebból bodognak mondnak enghem mynden nemzettfehgók. Mert nagyot teen enneké wr, ky hatalmas, es hw' neue zent. Es hw'neky yrgalmaffaga nemzetsfegról nézetfegre(*száll*) hw'tet feelóknek. Hatalmaffagot zerzee hw' yogyan, el teekozla a' keweelóket hw' zyweenek gondolattyaban. Levethce a' hatalmafokat a' zekból, es felmagaztataa az alazatofokat. Az ehzóket bel tóltee mynden yowal, es az kazdagekat he-

won boczataa el. Hozya fogadaa Izraelth, hw' germóketh Abrahamot, es hw' nemzeteet mynd erekke. Lakozek kedegh Maia hw' vellee oly mynt harom holnapyg, es annak ytanna hw' hazahoz teree. Erfebetnek kedegh bel teleek hw' zylefenek ydeye, es fflyat zy'e. Ef meg hallaak hw' zomzedy es rokonfaghy, mert ffl magaztatta vona wr ysten hw' yrgalmaffogat hw' vele, yghen ewrwlnek vala hw'neky. Es len hogy nyolczad napon yewenek kórnywl metelny a' g'ermeket, es newezyk vala hw'tet hw' attyanak newen Zakariafnak. Es felelwen hw' annya monda: Semykeppen ne, de Janosfnak hywattatyk. Es mondanak hw' neky: Mert fenky nynczen te nemzetedben ky ely newen hywattathnek. Ynthenek azert hw' attyanak es, kynek akarnaa hw'tet nevezny? Es tablat kerwen, meg yra mondvan: Janos hw'neky neue. Es el czodalkozanak kezenfegghel. Azonnal kedeg meg nyttateek hw'neky zaya es nyelve, es ygazan zol vala aldwan wr ystent. Es nag' felelem efeek mynd az hw' zomzedyra, es iudeanak mynden heegyeyn ky hyrthethnek vala mynd ez bezedek.^{||28} Es myndenek zywekben vevék ez bezedeket, mynd kyk hallaak, mondwan: Myt aloytaz, leezen ez g'ermek? Mert wr ystennek kezee vala hw' vele. Es Zakarias az hw' attya bel teleek zent lelekkel, es proffetala mondwan: Aldot Izraelnek vra ystene, mert meg latogataa, es meg valtfagot ten hw' nepewel. Es ffl eppeytee ydweffeghnek zarwaat my ne-

kőnk dauidnak, hű gyermekeenek hazaban; mykeppen meg mondotta hű zenth p̄thaynak zayok atal, kezdetthwl foghwa, idwefeghet my ellenfeghynktwl, es myndenek kezókból, kyk mynket gwlóltenek; yrgalmaffagot tenny my atyaynkal, es az zent testamentomarol megh emlekózny, az fogadast, kyt fogada abrahannak my atyanknak, mynekenk ennê magat adny, hog' mynden feelelemnel kyl my ellenfeghwnknek kezókból meg zabadwlwan, zolgallywnk hűneky, mynden zenthfeghben, es ygaffaghban hű elótte mynden my ydeynkben. Es te, gyermek! a' felfeghnek proffetyanak hywattattol, mert elette meegy wrnak zyneenek, meg zerezny vrnak vtayt; hű nepenek ydweffeghes thwdomannak adafaara, hű byneknek meg boczanattyokra, my ystenwnknek yrgalmaffabely zerent, kykben meg latogatot mynket, fel tamadwan a' magaffaghbol, vylagosoyttany azoknak, kyk a' fetethfeghben vannak, es az halalnak arn'ekaban ylnek, el ygazgathny my labwnkat az bekefeghnek vtara. Az gyermek azert newekódyk vala, es eróffódyk vala leleken, es lakozyk vala az pwztaban, Izraelnek ky yelenteefenek ydeyglen.

Masod Cap

Len kedeg azon ydógben: Augustus Czafarnak paranczolattya tamada, hogy mynd ez tellyes vylaag meg yrattathneek. Ez eellyen zamlalafnak yrafaat elezer kezde el

Cyrinus Syriabely feyedelem. Es myndnyayan mennek vala, hog' vallast teennenek, ky mynd az hű varofaban. ffel meene azert Jofeff es galyteabol Nazarethnek varofabol Judeaban, dauidnak varofaban, ky nevezteyk Bethlehemnek, myert hog' hű es dauidnak hazabol es nemzethfegheból vona, hog' vallast tennee yegyefevel Mariaval, terhes felefegehewel. Leen azert, hog' mykoron ot vonanak, bel teleenek az ydók hogy zylne. Es ot zylee hű elfó egyetlen eggyeet, es poztokban takara hűtet, es helyheztetee hűtet a' yazolba, mert nem vala egyeb helye hűneky a' zeenben. Es valanak paztorok azon tartomanban, vygyazwan es óryzwen az eeynek ydeyth hű harmoknak felettee. Es yme wr ystennek angyala meg alapek hű mellettók, es ystennek feeneffeghe kewrwl veve hűket, es nag' feelelemben effenek. Es ottan monda hűnekyk az angyal: Ne akaryatok feelny, mert yme hyrdetek ty nektek nagy eremet, ky leezen mynden nepnek; mert ydwózóythó zyleteek tynektek ez may nap, ky mondatyk wr Cristusnak, dauidnak varofaban. Es ez tynektek yele: Talaltok egy germeczetket, poztokban bel takartat, es az yazolban hel'heztetet. Es ezek meg módwan, azon hertelen leen nagy fokfaghw feregh az angyallal, dyczerwen wr ystenth, es mondwan: Dyczófeegh magaffaghban vr ystennek, es fel-den Bekefegh yo akaro embereknek! Es len hogy el mentenek vona hű thewlók az an-

gyalok menyeknek orzagaban, az pistorok zolnak vala h^w keztek mondvan: Meny^wnk el Bethlehemygh, es lassok meg ez dolgot ky tamadot, kyt tet vr ysten, es megh yelentet mynek^wnk. Es hamarffagghal el yewenek, es meg leeleek Mariat es Joffeth, es a' g^{er}meket az yazolban hel'hez-tethven. Lathwan azert ottan, meg yfmereek a' bezedb^{ol}, hog' az gyermekr^{ol} zoltanak vona h^wnekyk. Es mynd kyk hallottaak vona, nagy(ou) czodalaak, azokrol es kyk mondata-nak a' paztorokt^{wl} h^wnekyk. Maria kedeg ezeeben tart' a vala mynd ez bezeed^{oket}, egybe gyeythwen, awag' yol meg forgathwan h^w zyweben. Es ennek vtanna haza terwen a' paztorok, aldwa es dyczerwen wr yf-tent myndenekben kyket hallottanak, es lattanak vala, mykeppen meg mondottak vona h^wnekyk. Es mynek vtanna bel t^{ol}tenek vona nyolcz napok, hog' kerny^{wl} meteltethneek a' gyermek, hywattateek h^wneky newe Jefusnak, ky hywattateek az angalth^{wl}, mynek elette h^w Anyanak meheb^e fogantathneek. Es mynek vtanna bel t^{ol}tettenek vona h^w tyzt^{wl}lattyanak napyay Moysefnek t^{or}wenye zerent, vyvek fil Jefusth Jerwfalemben, hogy mwthatnak h^w-tet ystennek; mykeppen meg va^{gon} vrnak t^{or}wenyeben: Mert mynden fyrfy^w magzat meh^{ot} nythwan, wr ystennek zentynek hywattatyk; es hog' aldozatot es tenneenek, mykeppen meg va^{gon} mondwan vrnak t^{or}wenyeben, ket gherlyczeth, awagy ket galamb ffyakat. Es yme vala eg' ember Jerwfalemben, kynek newe Symeon, es ez ember ygaz es ysteny feel^o vala, varvan Izraelnek vygaztalafaath, es zent lelek lakozyk vala h^wbenne. Es feleletet vet vala az zent lelekt^{wl}, ne lathwan h^w halalat, hanem elezer lathnaa vrnak Cristuffath. Es yewe zent lelek myat a' templomba; es mykoron be hoznaak a' g^{er}meket Jefusth h^w zyley, hogy az t^{or}wennek zokafa zerent teenneenek h^w erette, ez ember ottan veve h^w-tet h^w karyayra, es meg alda wr ystent, es monda: Ymaran el boczatod az te zolgadath, vram, te bezeeded zerent bekefeghben; mert lataak en zemeym te ydw(ez)eyt^o(de)t, kyt zerzettel mynden nepeknek zyn^{ok} el^{oth}, vy-lagoffagot pagan nepeknek ky nylathkozafokra, es te nepednek yzraelnek dycz^ofeghere. Es h^w attya annya valanak czodalkozwan mynd ezeken, kyk mondathnak vala h^w rola. Es meg aldaa h^wtet fyneon, es monda h^w anyanak Marianak: Yme vettet^{ot} ez fokaknak yzraelben el efet^{okre}, es fel tamadafokra, es yegre, kynek ellenee mondnak; az te lel^odet es atal hattya eleff th^{or}, hogy kywe nylathkoztaffanak fok zywekb^{ol} gondolatok. Es vala ot Anna proffetyffa, ffanu-elnak leanya, Afernek nemzeteeb^{ol}; ez nag' fok yd^{oket} mwlatot vala ymaran el, es h^w vrawal csak heet eztendeyglen eelt vala h^w zyzeffegheth^{wl} foghwa, es ymaran ^ozwegy vala nyoczwan neegy eztendeyglen; es el (nem) tawozyk vala soha az templombol, de

mynden zenwedetóffeghókben es kenyerghefekben eyel es nappal zolgal vala wr ystennek. Ez es oda yewen az horaban, vallast teezen vala wr ystennek, es zol bezeel vala hűw rola myndennek, kyk varyak vala yzraelnek meg valthfagat. Es hog' myndent be tellyefóytóttének vona vrnak törvenyzerent, haza tereenek galyleaban az hűw varafokban, nazarethben. Az g'ermek kedeg newekódyk es eróffwl vala, tellyes bólczeffegghel, es wr ystennek malazttya vala hűw benne. Es f'fel mennek vala hűw zyley mynden eztendóben yerwfalemben, az hofwethnak ynnepe napyan. Es mykoron tyzen ket eztendóff vona, es f'fel mentenek vona Jerwfalemben, az ynnepe napnak zokafazerent. Es a' napok bel telwen, hog' ymaran haza terneenek, marada a' kyf J'esus Jerwfalemben, es nem thwdak meg hűw zyley, mert aloyttak vala hűwtet lenny az fokaffagban. Hogy azert egy napy yaro feldet yettenek vona, kereffyk vala hűwtet hűw rokonfaghynek es yfmeróynek kózóttók. Es meg n'elwen, tereenek hattra Jerwfalemben kereffwen hűwtet. Es len hogy harmad napvtan talalak meg hűwtet a' templomban a' dottorok kózót, halgathwan hűwket, es kerdezwen. Czodalkoznak vala kedeg mynd, kyk hűwtet halgattyak vala, hűw nag' bólczeffeghen es feleletyn. Es lathwan, el ameelkodanak raytta. Es ottan monda hűw zyleye hűwneky: f'fiam myre teel myvelwnk y'gen? Yme a' te atyad es en bankodwan kere-

fewnk vala teghed. Es monda hűwnekyk: Mydolog hog' enghem kereffók vot? awag' nem thwgyatok vot e? mert azokban kyk az en atyamee, zykeg ennekem lennem. Es hwk nem erteek ez bezeedeth, kyt zolana hűwnekyk. Es le zalla hűw velek, es yewe nazarethben, es vala enghedelmes hűwnekyk. Es az hűw zyleye ezeeben tarttya vala mynd ez dolgokat, koronked hűw zyveben forgatwan. Es J'esus newekódyk vala bólczeffegben, es ydóben, es malaztban, ystennek es embereknek elóttók.

Harmad Cap

Tiberius czazarnak azert byrodalmanak tyzen ewtód eztendeyben, Poncioy Pylatus vralkodwan Judeaban, galyleanak kedeg rezeben ||²⁹ Herodes. f'fylep kedegh hűw attyaffya Itureenak, es Traconak rezeeben, es lyfanya Abylineanak rezeben, Annas es Kayffas papy feyedelmeknek alattok, zalla ystennek ygheye az pwztaban Janofra, Zakaryafnak f'f'yara. Es ottan yewe Jordan vyzeenek kórwil valo tartományaban, predicalwan penitentianak tartafaath bynek boczanattyara, mykeppen yrwan vagyon Ifaniaf proffeta bezedynek kenyweben: Keayttonak zawa az pwztaban: Zerezyetek wtat wr ystennek, ygyenefeheetek megh hűwneky efwenyeeth. Mynden velgy bel tellyefedyk, es mynden heegy es halom megh alaztatyk, es az gonozok ygeneffee leznek, es az kemeenyek tyzta vttaa. Es mynden tessh megh lattya

hű teremteyeth. Mond vala azert az feregeknek, kyk kywe mennek vala hű hozya, hogy megh kereztelkedneenek hű thűle: yafpifnak nemzety, ky yelentette megh tynektek el fwthnotok az yevendő haragh elól? Tegyetek azerth penitencianak ygaz gymelczeeth, es ne kezgyetek mondany mynekwnk: atyák Abraham. Byzon mondom tynektek, merth hatalma vagyon vr yftennek fel tamaztany ez kewekből abrahamnak fűyayth. Yme ymaran az fanak hű gyekeréhez vettetőth az feyzy. Mynden ffa, ky nem teremt yo gymelczet, ky vagattatyk, es az tyzre vettetik. Es kerdyk vala az fereghek hűtet mōdwan: Azert myt teegywnk? Felelwen ottan mond vala hűnekyk: Ha kynek ket kenthesee vagyon, aggya kynek nynczen, es kynek eeledelee vağon, efmegh azonkeppen tegyen. Hozya yewenek azert az nylwan valo bynefek es, es mondanak hűneky: Mester, mit teegywnk my es? Hű kedeg ottan mōda hűnekyk: Semyt tebbet ne tegyetek, haem csak mykeppen megh zerzetteek tynektek. Megh kerdeek hűtet az vytez legheenyeek es, mondwan: Myt teegywnk my es? Es monda hűnekyk: Senkyt megh ne nyomorohatok, fe dwlafth ne tegyetek, de meg elegeggyetek ty foldotokkal. Aloythwan kedegh az kōz nep es gondolwan hew zywókben Janofrol: netalantal hű vona a" Criftoſ? felelee azert Janos mynd kezenfeghnek mondwan: Yollehet en tyteket kereztellek vyz-

ben, de yme yew ereffeb en nalamnal, kynek en nem vağok melto megh oldoznom hű farwyanak zyyaath; hű tyteket kereztel zent lelekben es tyzben. Kynek hű lapattya kezeben vagyon, es megh tyztoytyta hű zyrew"eeth, es az tyzta gabonath gyéthy hű czyreben, zalmayath kedegh megh eeghety meg alhatatlan tyzzel. Nagy fokakat ezenkeppen predical vala hűnekyk. Mykoron kedeg herodes kyralth es megh feddenee, hogy az herodyas azzont, hű attyafűyanak feleffeghet, el vettee vona, es annak felette mynden gonoffagat zemeeben hanyvan; meg fogataa Janofth, es az temleczen rekeztee. Len kedegh az ydóben, mykoron mynd az fok nep kereztelkődneek, es Jefus es megh kereztelkedven, es ymathkozwan, meg nyttateek az menyorzagh; es le zalla az zent lelek teſty zemelben, mykeppen egy galamb hű reaya, es zozat len menyből, mondwan: Te vagy az en zerethew fűyam, teebennen vagyon keellemeteffeghem ennekem. Jefus kedegh kezd vala lenny akoron oly mynt harmyncz eztendóf. Es aloytatyk vala Jofeffnek hű fűya, de maga ky vala Hely, ky vala matath, ky vala leui, ky vala melky, ky vala yamne, ky vala Jofeff, ky vala matathye, ky vala Amos, ky vala Nawm, ky vala hefly, ky vala Nagge, ky vala Maath, ky vala Matathye, ky vala Semey, ky vala Jofeff, ky vala iuda, ky vala Johanna, ky vala refa, ky vala zorobabel, ky vala Salatyel, ky vala Neri,

ky vala Melchy, ky vala addy, ky vala cho-
fan, ky vala helmadan, ky vala Her, ky
vala Jefu, ky vala helieser, ky vala iorym,
ky vala matath, ky vala leui, ky vala Sy-
meon, ky vala iuda, ky vala Jofeff, ky va-
la iona, ky vala heliachim, ky vala melka,
ky vala mennu, ky vala methata, ky vala
Nathan, ky vala dauid, ky vala yeffe, ky
vala obeth, ky vala booz, ky vala Salmon,
ky vala naafon, ky vala Amynadab, ky va-
la Aram, ky vala efrom, ky vala fares, ky
vala iude, ky vala Jacob, ky vala Ifaak,
ky vala Abrahe, ky vala thare, ky vala Na-
kor, ky vala Saruk, ky vala ragaw, ky va-
la falek, ky vala heber, ky vala Sale, ky
vala kaynan, ky vala arfaxath, ky vala Sem,
ky vala Noe, ky vala lamek, ky vala ma-
thufale, ky vala Enok, ky vala iareth, ky
vala malaleehel, ky vala kaynan, ky vala
enos, ky vala Seth, ky vala Adam, ky vala
wr yften.

Negyed Cap

Jefus kedegh tellyes zent lelekkal ky
yewe az Jordan vyzeból, es tartatyk vala
zent lelek myat az pvztaban negywen na-
pyglan, es kefertetyk vala az erdeghtwl. Es
femyt nem eweek az napokban; es az na-
pok bel telwen megh ehózeek. Monda az-
ert hwnyky az erdegh: Ha te yftenek ffya
vag, mongyad ez kwnek hogy kynyerre
legyen. Es felelee hwnyky Jefus: Irwan va-
gyon, mert nem csak kynyrrel eel ember,

de yftennek mynden ygheyewel. Es annak
vtanna vyvee hwtet az erdegh nagy magaf
hegyre, es megh mwrtathaa hwnyky ez vy-
laghnaak mynden orzaghyth egy zem pyllan-
tafban, es monda hwnyky: Teneked adom
mynd ezeknek hatalmath es dyczefegheeth,
mert mynd ennekem adattanak, es kynek
akarom, adhatom hwketh. Azert ha the en
eletté le efwen ymadandaz, ezek mynd
tyed leznek. Es felelwen Jefus monda hwn-
nyky: Yrwan vagon: Te vradath yftenedet
ymagyad, es csak hwnyky zolgaly. Annak
vtanna vyve hwtet Jerwfalemben es allataa
hwtet az templomnak felfe folyofoyara, es
monda hwnyky: Ha yftenek ffya vagy, bo-
czafd alaa ennen te magadath. Mert yrwan
vagyon, hogy yften hw angyalynak paran-
czolth te rolad, hogy megh tarczanak teghe-
det, es hogy kezekben foghyanak teghedet,
hogy megh ne ferczet az kewekben te laba-
dath. Es felelwen Jefus móda hwnyky:
Mondwan vagon: Ne kefercedet te vradath
yftenedet. Es mynden kefertet el veghez-
wen, az erdegh el tawozeek hw thwle. Es
kywe yewe onnan Jefus zent leleknek ha-
talmaban Galyleaban, es ky hyrhewek hw
newe mynd az tartomanban. Hw kedegh
tanoyttya vala hwketh hw fynagogayokban,
es myndenekthwl dyczertetyk vala. Es on-
nan yewe Nazarethben, hol oth fel neweke-
deth vala, es be menea hw zokafa zerent
az ynnep napon az fynagogaban, es kezde
olwafnya. Es vyveek hwnyky Ifayas proffe-

tanak kenyveet. Es hogy az kenywet meghnyttá vona, az helth talalaa hol ot yrwanvala: Vrnak lelke en rayttam vagy on azert hogy megh zentelth enghemet, zegheneknek [†]predicallany boczatoth enghemeth, tóredelmef zywket megh gyógyó"tany, predicallany foghlyoknak megh zabadwlaft, vakoknak lataft, el boczatany az megh nyomorwltakath zabadfaghban, predicallany vryftennek kellemetes eztendeyth, es megh fýzethó napyath. Es hogy be tette vona az kenywet, emegh az zolganak adaa, es ennen maga le ylee. Es kyk az synagogaban valanak, myndeneknek zemey reaya óryznek vala. Kezde azert zolany hwnyek: merth ez may napon bel tellyesedet ez yras thy fyleteknek hallafara. Es myndnyayan byzonsagot teznek vala hwn rola, es czodalkoznak vala hwn bezedenek malasztos voltan, ky kywe zarmazyk vala hwn zent zayabol, es mondnak vala: Nem de ez ee az Jofeffnek fya? Es monda hwnyek: Byzonywal mongyatok ty en rolam ez hasonlatoffagot: Orwos, gyógyohad meg tennen magadat. Mennyet hallottwnk hogy tettél kaffarnaomban, teegy eet es ez te hazadban. Ottan monda: Byzon mondom ty nektek, mert egy proffeta sem kellemetes az hwn hazayaban. Byzonsaggal mondom thy nektek: Sok ezwegyek valanak yllyes proffetanak ydeyn yzraelben, mykoron bel rekezteteek az menyorzagh három eztendegh es hatod honapygh, mykoron azert nagy ehfeeg vona ez tellyes

feldnek zyneen; egykhez es nem kyldeteek yllyes pptha, hanem csak Sareptaban, Sydonnak tartományaban, az egy ezwegy azzonhoz. Emegh fok poklofok valanak Izraelben Helyfeofnak ydeyn, es fenky hwn kezelek megh nem gyógywla, hanem csak az Syriabely Naaman. Es kyk az synagogaban valanak, mynd nagy haraghra yndwlanak ezeket halwan. Es flél keleenek egyetében, es kywe yzeek hwn tet az varafbol, es vyveek hwn tet egy magas hegynek teteyre, kyn az hwn varafok vala zerezwen, hogy nyakra vethneek ala hwn tet onnan. Jefus kedeg ky menea kezelek, es menea Galyleaban, Kaffarnaomnak varafaban, es ot tanoytá vala hwn ket ynnep napokon. Es czodalkoznak vala hwn nagy belczeffeghen, mert hatalma alat vala hwn bezedee. Vala kedegh az Synagogaban egy ember, kyben fertelmes erdegh vala, es nagy kyaytaft teen mondwan: Hagy bekeet, my ennekem es teneked nazarethbely Jefus? el yettel mynket el vezteny, yol thwdlak teghed hogy yftennek zenthe vagy. Es megh fedde hwn tet Jefus mondwan: Veztegy, es meny ky belóle. Es hogy az nep kózybe hozta vona az erdengheft, ky mene belóle, es femyt artta hwn ket. Es nagyon megh feelelmenek myndnyayan, es bezeelnek vala egy mafnak mondwan: Mynemw bezed ez? mert ymenen hatalmaban es ereyben paranczol az fertelmes lelkeknek, es kywe mennek. Es felette el terwl vala hwn ket hyre mynd az

tellyes tartomanban. Ky yewen azert Jefus az synagogabol, mene Symonnak hazához. Es Symonnak hű yppa nagy ffe faydalomban fekyk vala, es kereek hűteth hű erette. Es megh alwan hű felette, paranczola az ffe fayafnak, es el hagyta hűteth, es legottan ffe kelwen zolgal vala hűnekyk. Hogy kedegh az nap el enyezet vona, mynd kylenek kylemb kylemb korffaghbely beteghek vala, hozya hozyak vala, hű kedegh myndenykre kezeet vethwen, megh gyogyoytya vala hűket. Kywe mennek vala azert az erdeghek nagy fokakbol, kyaythvan es mondwan: Mert te vagy az elő yfennek fya. Es meg rongalwâ hűket, nem hagyta vala zolnyok, mert twggyak vala hogy hew vona az Crifto. Hogy kedegh nappal let vona, az pwztaban megyen vala, es az neppek kerelyk vala hűteth; es hogy hozya yettenek vona, megh tartoztattyak vala hűteth, hog' ne tawozneek el hű thwlók. Kylenek ottan monda: Mert eegyeb varafoknak es zykfegh ennekem predicallanom yfennek orzagat, mert azert vagyok boczathwan. Es predical vala galileaban valo Synagogakban.

Évth Cap

Terteneek hogy az fereghek rea rohananak, hű kedegh al vala genezareth newtho melleth. Es lata ket hayokat alwan aztho zelen, mert halazoth(k) zallottak vala az vyzre, es moffaak vala hű haloyokath. Bemewen azert egyk hayoban, ky vala Sy-

monee, keere az zarazrol egy keweffe belleb vynnye hűteth. Es le ylwen, az hayoczkabol tanoyttya vala az fereghóket. Hogy kedegh el veghezte vona bezeellefeth, monda Symonnak: Vgy a meellyere, es terehetek megh ty halotokat hal foghny. Es felelwen Symon monda hűneky: Mester, mynd ez eethzaka mwkalkodwan femyt nem foghattwnk, de yme az te bezededben megh vetem az halooth. Es hogy azt tette vona, nagy fokfaghw halakat rekezteenek az haloban, vgy hogy megh zakadoz vala hű haloyok. Es ynteenek hű tarffaynak, kyk azmaf hayoban valanak, hog' el yewneenek, es megh fegheyteneek hűketh. Es ottan el yewneenek, es bel teltek mynd az keth hayoczkakat vgy, hogy el kezdeneenek merwlly. Hogy ezth lataa Symon pether, ottan Jefusnak labához efeek mondwan: Meeny el kyen thwlém Vram, mert bynef ember vagyok en. Mert nagy czodalath kerwl vette vala hűteth, es azokat es, kyk hű vele valanak az hal fogafban; azonkeppen Jacobot es Janosth, Zebedeufnak fyayt, es kyk Symonnak tarffay valanak. Es monda Symonnak Jefus: Ne akary feelny, mert ymaran ez napfaghtwl fogva leez embereknek fogoya. Es ky vonvâ az feldre az hayokat, myndent oth el hagywan, kóweteek hűteth. Ennek vtanna len, hogy mykoron egy varafbâ vona, yme egy poklos ember lathvan Jefusth, le efeek arczwl hű elette módwan: Vram, ha akarz, megh tyztoythacz enghemet. Es ky teryezth-

wen Jef9 hŵ kezeet, illethwen hŵtet monda: Akarom, tyztwllyal megh. Es legottà el tawozeek hŵ thŵle hŵ pokloffaga. Es paranczolaa hogy fenkynek ne mondanaa; de: Meny el, mwtaffad te magadat papnak, es vyd fel azth te tyzthwlaforodert, kyt megh paranczolth Moyfes azoknak byzonfagokra. De annawal ynkab ky terŵl vala hŵneky hyre, es myndenŵnnen nagy fokan yŵnek vala hŵ hozya, hogy hallanak hŵ bezedet, es megh vygaznanak hŵ korffagokbol. Ennen maga kedegh ky menel vala az pwztaban, es ymathkozyk vala. Es len hogy egy napon tanoytana; valanak kedegh àz ffarifeofok es tŵrwentwdok ylwen es halgathwan, kyk mynd yettenek vala az kerŵl valo varafokbol, galileabol, Judeabol, es Jerwfalembŵl; es vr yftennek erey vala akoron hŵket megh gyogyttany. Es yme ennehan emberek hozwan egy emberth hŵ agyaban, ky kezwen'es vala, es kerenghyk vala honnan hŵ⁵¹ eleyben vyhethneek hŵtet. Es hogy mykoron nem leelhethneenek wtat hozya az fereghtŵl, fel haganak az haaz heyara, es onnan boczataak eleyben hŵ agaban. Kyknek hyteket hogy latta vona Jef9, monda: Ember, megh boczattathnak te neked te byneyd. Es kezdeenek ottan gondolkodny azon az ffarifeofok es az yrafthwdok mondwan: Kyczoda ez ky karomlasth zool? Ky boczattattya megh embernek byneeth, hanem czak yflen? Mynt azert megh yfmertte vona Jefus hŵ gŵdolattyokat, ottan felelwen mon-

da hŵnekyk: Myt gondoltok gonozt ty zyvetekben? Mellyket kynnyeb mondany: megh boczattathnak te byneyd, awagy mondany: kel fel es yar". Hogy kedeg megh thwgyatok mert hatalma vagyon embernek fyanak ez felden byneket megh boczatany, monda az kezvenyefnek: Teneked mondom: kel fel, ved fel te agyadat, es meel' (menj) el te hazadhoz. Es legottan fel kelwen, fel veve hŵ agyath, kyben fekzyk vala myndeneknek elette, es el meene hŵ hazához, dyczerwen wr yftent. Es mydeneket nagy feelelem foghlala megh, es dyczeryk vala wr yftent, mondwan: Mert nagy czodath latank ez may nap. Ennekvtanna fel kelwen ky meene kŵzzŵlek, es lata egy nylwan valo byneeth, kynek leui vala neue, ylwen az vam haznal, es monda hŵ neky: Kewef enghemeth. Es ottan mydeneketh el hagywan, fel kelee, es kewetee hŵtet. Es az leui then nagy vendeghfeget hŵneky az hŵ hazanal, es nag' fok vamofok, es egyeb nylwan valo bynefek oda gywlwen, le telepednek vala, es lakoznak vala hŵ velek. Naŵon morgolodnak vala kedeg ezen az ffarifeofok es az yrafthwdok, mondwan az tanoythwanyoknak: Myre az vamofokkal es az nylwan valo bynefekkel lakozik az ty mestertek, ty ees? Es felelwen Jefus monda hŵnekyk: Nem zykfeg azoknak, kyk egheffeghben vannak, az orwos, de kyk gonozwl vannak. Nem yettem hywnya az ygazakath, de az bynefeket penitenciara. Azok es ottan mondanak hŵ-

neky: Myre Janofnak tanoythwany gyakortaa beytelnek es zolgaltatafokat teznek; azonkeppen az ffarifeofok ee es? az te tanoythwanygh kedeg mynd el eeznek, es yznak? Kyknek ottan monda: Nem de beytelhethenek ee az vóleghennek hű ffyay, myglen az vólegheen hű velek vağon? Yewnek meegh oly napok, mykoron el veetetyk hű thwlók az vólegen, es az ydekben hűk es beytelnek. Eellyen nemű hafonlatoffagot es monda hűnekyk: Mert fenky az wy poztobol hagyottak(t) eggyefeyty az ooh rwhahoz; ha kedeglen mynd kettó el zakadoz es, nem ylyk az wy folth az ooh rwhaban. Es fenky nem telth wy borth ooh temleben, ha kedeglen az wy bor el tóry az temlót es, mynd kettó el vez; de wy bort wy edenben kel tóltény, es monnodyk meg tartatyk. Es fenky nem, mykoron ooh bort zyk, ottan wyat kywan vtanna, mert mongya hogy az ooh bor yob.

Hatod Cap

Terteneek mafodzer egy ynnep napon hog' mykoron el mennee az tarron, hű tanoytvany zagattyak vala az bwza feyet, es kezek kezeth megh tyztoyttwan eznek vala. Ezth lathwan nekyk az farifeofok kezől, mondna vala hűnekyk: Myt myveltek, mert nem ylyk ezth tenny az ynnepen? Es felelwen Jefus azoknak, monda: Azt fem olwaftatok ee myt teen dauid, mykoron megh ehezeth vona hű, es kyk hű vele valanak?

mykeppen mene be az yftennek hazaban, es az zettelt kynyeret veve, es ewee, azoknak es adwan, kyk hű vele valanak, kyket nem illik vala enny hűneky, hanem csak az papaknak? Es monda hűnekyk: Mert embernek ffya wra az ynnep napnak ees. Len ennek vtanna maf ynnep, hogy mennee be az fynagogaban es tanoyttana. Es vala ot egy ember, kynek hű yogya megh azot vala. Mynd azon olalkodnak vala kedyg az ffaryfeofok es az yraftwdok, ha ynnep napon vygaztana, hogy lelneenek okot hozya, honnan vadolnak hűteth. Jefus kedyg twgya vala az hű gondolattyokat, es monda az embernek, kynek hű keze megh azot vala: Kel fel, es al megh középet. Es fel kelwen, megh alla keztek. Monda ottan Jefus azoknak: Kerdlek tyteket, ha illik ynnep napon yol tenny, awagy gonozwl? lelket ydwezeyteny, awagy vezteny? Es mynd el zemlelwen hűket, monda az embernek: Nyócz ky te kezedeth, es ky nyoytta, es ottan egheffegh adateek hű kezenek. Azok kedeg ottan bel teleenek bolondfaggal, es zolnak vala egymafnak, myt tenneenek Jefusnak. Terteenek kedeg az ydekben, hogy menne az hegyre ymathkozny, es mynd eethzaka vala vygyazwan yftennek ymazagaban. Es hogy nappal leth vona, hozya hywa hű tanoythwanyt, es valazta tyzen kettót hű kezelek, kyket apostoloknak es newezee: Symont, kyt neweze peternek, es Andrasth, hű attyaffyat, Jacoboth es Janost

ffylepet es Berthalamot, Matet es Tamafth, Jacabot, alffeofnak fyat, es Symont, ky hywattatik zelotefnek, es Judafth, Jacab (*atyja*)-ffyat, es Judafth scariotefth, ky vala el arwló" a. Es le zalwan hŵ" velek, es mynd az teb tanoythwanywal az mezófehre, howa fokfaghw nep gyŵlt vala mynd tellyes Judeabol, Jerwfalemból es az tengher mellól, Sydonnak es tyronnak tartománybol, kyk mynd yettenek vala hogy hallanak hŵtet, es megh gyogywlnanak az hŵ" korffagokbol; es kyk mynd gonoz fertelmes lelkek myat gyettrethnek vala, azok es megh vygaznak vala. Es mynden feregh erókódyk vala hogy yllethnee hŵtet, mert hŵbelóle erew zarmazyk vala kywe, es myndent megh gyogyw"th vala. Hŵ" kedegh fel emelwen hŵ" zemeyt az tanoythvan"okra, mond vala: Bodogok vattok az zeghenyek, mert tyetek yf-tennek orzaga. Bodogok vattok, kyk maftan eheztek, mert megh eleghóttók. Bodogok vattok, kyk maftan fyrtok, mert vygattok. Bodogok vattok, mykoron tyteket gyewló- lennek emberek es zanky vetennek, es meg zydalmazannak, es ky vetendyk ty neweteket mykeppen gonozt embernek fflyaerth; ewrwlyetek az napon es vygagyatok; mert yme az ty erdemtek fok menyeknek orzagaban; mert vgyan ezenkeppen teznek vala az proffetaknak es az hŵ" attyok. De byzonyawal yay tynektek kazdagoknak, kyknek eth vaḡon vygaztalafook. Yay ty nektek kyk eth megh eleghóttetek, mert megh eheztek.

Yai tynektek, kyk eth ewrwltók, es vygattok, mert fyrtok, es ohaytotok. Yay mykoron tyteket dyczerennek mynden ^{||²} emberek, mert mynd ezenkeppen teznek az proffetaknak az hŵ" attyok. De tynektek zolok kyk hallyatok: Zereffetek ty ellenfeghteket, yol tegyetek azokkal, kyk tyteket gyŵlólnék. Yot mongyatok, kyk tynektek gonozth monnak, es ymagyatok azokert, kyk tyteket meg haboroythnak. Es ky teghed egy orczadrol arczwl yth, tarcz neky az mafykat es; es ky tethwled el veezy te palastodat, ad neky kenthefedet es, es ne akaryad megh tyltany. Mynden kedeg te thwled kerónek agyad, es ky el vezy kyk tyedek, hattra ne keryed. Es mykeppen kyvannyatok hogy tegyenek ty nektek embe- rek, ty es azonkeppen tegyetek hŵnekyk. Ha kedeg ty zeretytek azokat kyk tyteket zerethnek, mynemŵ" malaztotok vaḡon en- nen? bizonyaval az bynefek es azont tezyk hogy hŵket zeretóket zeretyk. Es ha yot tehendótek azoknak, kyk ty veletek yot teznek, mynemŵ" malazt ez tynektek? byzonyawal az bynefek azont tezyk. Es ha kelczen adandotok, kyktwl efmeg remenly- tek hattra varny, mynemŵ" malazth ez tynektek? nam az bynefek es kelczen es nyerefehre adnak á bynefeknek, hogy vala myt ygyenlót varyanak hŵ" tŵlóok. De vgy mondok, hog" zereffetek ty ellenfeghteket, yol tegyetek, kelczen agyatok, femyt en- nen ne remeelwen; es ty erdemetek nag"

fok lezen, es leztek az felfeghnek ffyay; mert yghen kegyelmes hŵ az halalathlanokon es az gonoz bynefeken (es). Legetek azert yrgalmafok, mykeppen az thy atyatok yrgalmas. Ne akaryatok ytelný, es nem yteltettek; ne akaryatok karhoztathny, es nem karhoztattok; meg boczaffatok, es megh boczattathtok. Aggyatok, es adatyk tynektek, yo merteketh es tellyefth, megh razottat es ky foltath adnak ty kebletekben; byzonya-wal azon merteekkel, kywel ty merendytek, meeryk tynektek. Monda towabaa hŵne-kyk eelÿen hafonlatoffagot: Nem de az vak vakot vezedhet ee? nem de mynd ket-tet(n) az veremben efnek? Nynczen az tanoythwan hŵ mestereenek felette, teekel-letes kedeg lezen ha olÿan leend mynt az hŵ mesteree. Myre kedegh nezed az zalkat te atyadffyanak zemeben, es az zelementh, ky az te zemedben vaĝon, nem gondolod? Awagy hohyhog" mondhatod te atyadffya-nak: Attyamffya, hagyad hohy ky vonygam az zalkat az te zemedbŵl, teemagad nem ez(r)zed az zelement the zemedben? Keppw-talo, vefd ky elezer az zelement te zemed-bŵl, annak vtaña nylwabban megh latha-tod ky vethny az zalkat te atyadffyanak hŵ zemeebŵl. Nem yo ffa az ky gonoz gymel-czet tezen, azonkeppen az gonoz ffa es nem teheth yo gymelczet. Azert mynden ffa az hŵ gymelczen yfmertetyk megh. Soha az tŵwyczkrel es nem gyeythetnek fygheth, fem az czipkerŵl nem zednek zelŵth. Az yo

ember hŵ zywenek keenczebŵl yot bezeel, es az gonoz ember gonozt; mert mynden embernek hŵ zaya hŵ zyweenek bewfe-ghebŵl zool. Myre kedegh hywtok enghem ezenkeppen: Wram, Vram, es nem tezytek azt myt mondok? Mynden ky en hozyam yew, en bezedymeth halgattya, es tezy azo-ka, ym meg mwttatom tynektek kyhez ha-fonlatos. Hafonlatos az oly emberhez, ky hŵ hazat meelÿen affa, es az kemen kew zyklan vetette hŵ fundamentomath. Hohy kedegh vyz arya yewend, es az vyz reaya zakadand, az hazath el nem deythety, fê meg nem yndoythattya, mert eref kewen vala eppeythven. Ky kedeg hallya, es nem tezy, hafonlatos az oly emberhez, ky hŵ hazath az eref kew zyklan eppeythy fundamen-tomnal kyl, kyre rea zakad az ar viz, es azonnal el esyk, es hŵneky effety nagy lezen.

Geted Cap

Mint azert el veghezte vona bezedee-t az kez nepnek hallafara, mene be kaffar-naŵban. Centurionak kedegh egy zolgaya gonozwl lewen, ymaran megh kezd vala halny, ky vala hŵneky yeles. Es hohy hal-lotta vona Jefusnak hyreet, veen fydokath kylde hŵ hozya, kerwen hŵtet, hohy oda yewne, es megh gyogyttanaa hŵ zolgayat. Azok azert mynt Jefus-hoz yettenek vona, keryk vala hŵtet nagy zorgalmatoffaggal, hohy hozya yewne mondwan: Mert melto

hogy hű vele ezt tegyed, mert zerety az my nepwnk, az synagogat es hű eppeytette megh mynekűnk. Jefus ottan fel kelwen, megyen vala hű velők. Es mykoron ymaran nem mezze vona az haztwl, eleyben kylde Centurio hű Barathy kezzel mondwan: Vram ne gyetery enghemet, mert nem vağok melto hogy az en haylokom alayew. Mynek okaert ennen magamat es nê aloyttam meltonak, hogy te hozyad menneek; de csak mongyad te ygheddel, es meg vygazyk az en zolgam. Nam en es ember vağok hatalmaffagh alat vettethwen, tartwan en alattam vytezeket, es mondom egyknek: meny el, es ottan el megyen, az nasyknak: yew el, es el yew; es az en zolgamnak: ted ezt, es azt tezy. Ezth halwan Jefus, czodalkozek rayta, es hattra terűlwen, hűtet kewetőknek monda: Byzon mondom tynektek, hogy meegh Izraelben es nem leltem enny hytet. Es azok, kyk yetenek, haza terwen, megh vygazwan talalak a' betegheth. Ezen vttal mene Jefus az varafban, kynek newe Naym, es mennek vala hű tanoythwany es fokfaghw fereg. Hogy kedegh kőzelghetnee az varafnak kapwyahoz, yme egy hallot, ky hozattatyk vala, hű anyyanak egyetlenee; ez azzon kedegh ezwegy vala, es az varafbol nagy fokan hű vele. Kyt mykoron latot vona vr Jefus, yrgalmaffagra reműlwen hű raytta, monda hűneky: Ne akary fyrny. Es oda yarwlwan, illetee az helt. Azok kedegh, kyk

vyzyk vala, ottan meg allanak. Es monda: Iffyw, teneked mondom: Kel ffele. Es ottan fel yle az ky megh holt vala, es kezde zolny. Es meg adaa hűtet hű anyyanak. Ottan mynd nagy feelelemben effeenek, es magzattatyk vala wr yftent mondvan: Merth nagy proffeta tamadot my keztenk, es megh latogatta wr yften az hű nepeet. Es ky hyrhewek ez mōdaff mynd tellyes Judeaban, es mynden tartomanyokban hű rola. Es megh yzeneek Janofnak es mynd ezeket. Es ottan hozya hywa Janos kettőt hű tanoythwany kezzel, es el kylde Jefushoz mondwan: Te vagy ee ky yevendő vagy, awagy eegyebet var'wnk? Hogy azert hozya yettenek vona a' nepek, mondanak: Janos baptista kyldet mynket te hozyad mondwan: Te vağ ee ky yewendő vagy, awağ eegyebet varywnk? Az horaban kedeg nagy fokakat gyogytta megh Jefus hű korffagokbol, es czappafokbol, es fertelmes lelkektwl, es fok vakoknak ada lataft. Azert felelwen Jefus, monda hűnekik: Mennyetek el, mongyatok meg Janofnak, kyket hallottatok es lattatok: mert vakok lattnak, fantak yarnak, poklofok³⁵ tyztwlnak, Syketek halnak, hallottak fel tamadnak, zeghenyek ydwezwlnek; es bodogh az, vala ky megh nem tandorotandyk en bennem. Es mykoron el mentenek vona Janofnak kőwety, kezde Jefus a' nepeknek zolny Janofrol: Mynek meenetek ky az pwztaban? lathny zel myat harbogatot nadath ee? De mynek meenetek

lathny gyenghe rwhaban etezet emberth ee? Yme kyk draga rwhaban es gyenyerűfeghen vannak, az kyaloknak wdwarokban lakoznak. De mynek menetek ky lathny profetat ee? Byzonyawal mondom tynektek: mert nagyobát honnem proffetat. Ez az kyrel yrwan vağon: Yme el boczatom en angyalomat the zynednek elette, ky megh zerzy te wtadat te eleted. Azert mondom tynektek, azzonyallatoknak magzattyok kezzet nagyob Janof ppthanal fenky nyncz, ky kedegh kyffeb ystennek orzagaban, nagyob hűnalanal. Halwan ezth mynd az nepek, es az nylwan valo bynefek, ygaznak yteelek wr ystent, kynek neweben megh kereztelkődnek Janofnak kerezthfegheben. Az ffarifeofok kedegh es az terwentwdok tanaczot tartanak, megh wtalvan ysteñek akarattyat ennenmagokban, megh nem kereztelkedwen hű tűle. Monda azert wr Jefus: Kyhez mongyam ez nemzet bely neepeket hafonlatofnak, es kyhez ygenlők? Hafonlatofok az pyacson ylő gyermekekhez, egy mafnak zolwan ef mondwan: Enekleenk es sypolank tynektek, es nem tanczolatok, yagatank, es nem fyratok. El yewe kedegh Janos baptista, fem kyneset nē ewek, fem borth nem yweek, es azth mongyatok: Erdegh vagy on benne. El yewe embernek ffya, ewek es yweek, es azth mongyatok: Yme teekozlo es borywo ember az nylwan valo bynefeknek barattyok. Azert megh ygazwltatek az belczeffeghe mynden hű ffya-

ytwl. Kery vala kedegh hűtet egy az ffarifeofok kezzel, hogy ebeelleneek hű velee; es bel menwen az ffarifeofnak hű hazaban, le telepődeek. Es yme az bynes azzonyalath, ky vala az varofban, mynt megh yfmertte vona, hogy Jef9 le telepődte az ffarifeofnak hazanal, draga kenetet veen, es megh alvan hattwl hű labaynal, kezdeekeny hwllataffal mofny hű labayth, es hű feyeenek hayaywal keneghetny, et(s) apolgattya vala hű labayth, (es) az kenettel hymtezy vala. Lathwan kedegh az ffarifeos, ky hytta vala hűtet, mond vala ennen magaban: Ez, ha ygaz proffeta vona, nylwan thwdnaa kyczoda es mynemű ez azzonyallat, ky illety hűtet, mert vethkezet bynes. Es felelwen Jefus monda hűneky: Symon, valamy mondafom vagy on te neked. Ottan monda az: Mester, mongyad. Keth hytelefyalanak egy vfwrafnak, egyk tartozyk vala ewt zaz penzel, az mafodyk ewthvennel. Nem lewen azoknak honnan megh adnyok, megh enghedee monnodyknak. Mellyk zerey azert hűtet fellyeb? Felelwen Symon monda: Aloyttom hogy az, kynek tebbet enghedet. Hű kedegh ottan monda neky: Ygazan yteled. Es fordwlwan az azzonyallathoz, monda Symónak: Latod ee ez azzonyallatok(z)? Bel yewek te hazadban, vyzet en labaymnak nē adaal: ez kedeeg hű kenyhwllatafawal moffa megh en labaymat, es hű hayaywal megh zarazttaa. Ennekem te apolasth nem adal: ez kedegh, my vltta bel

yewt, nem zent megh apolgathny en labaymath. Olayal en feyemet meg nê entteed: ez kedegh draga kenetted(I) enthe meg en labaymat. Mynek okaerth mondom teneked: Megh boczatathnak hŵneky fok byney, mert yghen zerethe; kynek kedegh kewefeb boczattatyk meg, kyffebbee zereth. Monda azert az azzonyallathnak: Megh boczattathnak teneked fok byneyd. Es kezdeenek mondani ennen magokban, kik oth egyetemben le telepettenek vala: Kyczoda ez, ky byneket es megh boczath? Monda azert az azzonyallathnak: Az te hyted teghed ydwezeyteth; meeny el Bekefegghel.

Utolcz Cap

Es len ennek vtanna, hogy hŵ vtat tenne az varafokon es falwkon, predicalwan es hyrdethwen ystennek orzagat; az tyzenkette es hŵ vele, es ennehany azzonyallatok, kyk ymaran megh gyogywltnak vala gonoz zelle-tókból es korffagokból, kyk kezeth vala Maria Magdalene, kyból heeth erdeghek mentenek vala kywe, es Johanna neŵ azzon, Kwze felefeeghe, ky vala herodesnek faffara, es fufanna, es tebek fokan, kyk mynd zolgalnak vala hŵneky myndenwth hŵ yozagokból. Mykoron azert fok fereghek gywlneenek hŵ hozya, kylemb varafokból fyethneenek hŵ hozya, eellyen hafonlatoffagot (monda): Ky meene az magh vethó, hŵ maghyath el vethny. Es mykoron vethnee, nemely efeek az wth felen, es megh nyomottateek, es az

eghy madarak megh eweek hŵteth. Es nemely efeek az kew zyklan, es ky kelwen, megh aza, mert nem vala nedveffeghe. Es nemely efeek az tówyfkefen, es egyetemben az tówyfk velók fel newekódwen, megh foyttaak hŵtet. Es nemely efeek yo fedben, es ky kelwen then zaz gymelczeth. Ezt mondwán, keayttya vala: Ha kynek fyle vagyon, halgaffa. Kerdyk vala kedeg raytta, my vona ez pelda? Kyknek ottá monda: Ty nektek adwan vaŵon ystennek orzaganak tytkyat meg yfmerny, eegyebeknek kedeg csak peldakbâ, hogy lathwan ne lathaffaak, es halwan ne ertheffek. Ez azert é pelda: Az magh ystennek ygheye, ky kedegh az wth felen, az ollyanok, kyk hallak, de annak vtanna el yew az erdeghe, es ky vezy az ystennek ygheyet hŵ zyvók-ból, hogy hywen ne ydŵezwlheffenek. Es kyk az kew zyklan, azok, kyk mykoron hallangyak, eremeft bel fogagyak; de hŵnekyk gyekerók nynczen, mert ydeyglen hyzyk, es kefertethnek ydeyn el hydeghwlnek. Ky kedegh az tówfkeffen, az ollyanok, kyk yollehet hallyak, de ez yelen valo ydónek zorgalmatoffagawal, gond vyfeleefewel, kazdaghsaghywal, es gyenerŵfegbywel megh foyttyak, es gymelczeth nem hozhathnak. Ky kedeg yo felben, az ollyanok, kyk eremeft es yo zywel hallyak, es megh tarttyak, es gymelczeth teremthnek bekefeeghwel. Senky kedegh, zewethneket gyóithwan, teezy hŵtet az agy

alaa, de az gyertta tartora ragazttya, hogy az be meeneknek vylagofohon. Mert nynczen oly el enyezet, ky kynem yelenteffeek, fem el tytkolt, hogy nylwan ne yeyen. Laffatok azert yol myth hallotok; mert kynek vagon, adatyk annak, es kynek nynczen, meeg azt es, kyt aloytana lenny, el veetyk hŵ thŵle. Hozya yeweenek kedegh hŵ zyleye es attyaffyay, es nem ywthatnak vala hozya az fokfaghtwl, es megh yzeneek hewneky: Te anyad es atyadffyay kywl alnak, akarwan teghed lathny. Ky ottan felwelwen, monda hŵnekyk: ||³⁴ Az en anyam es atyamffyay azok, kik iftennek bezedet halgattyak es tezyk. Ennek vtanna len egy (*napon*) hogy ylne egy hayoczkaban hŵ tanoythvanywal, es monda hŵnekyk: Ewezyenk atal ez vyzen. Es bel haganak. Es hogy ewezneenek, ew maga el alweek, es zel tamada, es nagy hab newekódek a' vyzen, es tetowa hanyattatnak vala. Fel kelwen azert, fel kólteek hŵtet mondwan: Mester, ym el vezwnk. Hŵ kedegh ottan felkelwen meg feneytee az zelet es vyznek vezeeth, es megh zeneek, es len ottan nagy czendefeegh. Monda azert hŵnekyk: Hol vagon az ty hytetek? Kyk ottan megh felel(m)wen, czodalkozanak raytta mondwan egy mafnak: Myt aloytaz legyen ez? Mert yme az zeleknek es az tenghernek paranczol, es enghednek hŵneky. Es ewezeenek az gerafeneofoknak feldere, galyleanak elleneeben. Es hogy ky ment vona az zarazra, ottan

eleiben yewe egy ember, kyben fertelmes lelek vala ymaran nagy fok ydethwl foghwa, es rwhat nem vyfel vala, hazban fem lakozyk vala, de az hallottaknak temeteefekben. Ez ember azert hogy latta vona Jefusht, ottan le efeek elette, es kyaythvan, nagy ffel zowal monda: My ennekem es teneked? O Jefu, felfeghes yfennek flya! kerlek teghedet, ne gyettery enghemet. Mert paranczol vala az fertelmes leleknek, hogy ky menne az emberbel. Nagy fok ydetwl foghwa el ragagya hwttet, es megh kótóztetyk vala lanczokkal, egy (*es*) bekokban óryztetyk vala, es mynden kóteleket el zagathwan, ky yzettetyk vala az erdeghtwl az pwztaban. Megh kerdee azert hŵtet Jefus, mondwan: Kyczoda teneked newed? Az kedegh monda: Sereg; mert fokfaghw erdeghek mentenek be hŵ belec. Es keereek Jefusht, hogy ne paranczolnaa hŵket pokolnak melfegheere menny. Vala kedegh ottan kózel fok dyzno feregh, óryzwen az hegyben; es keryk vala hŵtet, hogy enghednee hŵket azokban menny. Es megh enghedee hŵnekyk. Kywe menenek azert az erdeghek az emberbel, es meneenek az dyznokban, es nagy hertelenfegghel mynd az fok feregh barom nyakra az vyzben fwtnak, es belec halanak. Mynt azert ezth lattaak vona azok kyk óryzyk vala, el fwtnak, es megh hyrdeteek az varafban es az falwkban. Es kywe yewenek lathny my dologh vona. Es yewenek Jefushoz, es lataak az embert rw-

hayaban ylwen Jefusnak labaynal eghef-
 segben, kyben az erdeghek valanak, es
 megh yyedeenek. Megh bezeellek kedegh
 azok h'w'nekyk kyk lattaak vala ez dolgot, es
 mykeppen megh zabadwlt vona az zeregh
 erdegtwl. Es keerek h'wtet mynd az tarto-
 manban lakozo fokaffagh, hogy tawozneek
 el h'w' th'wlók, megh (*mert*) nagy feelelemben
 valanak. H'w' kedeg ottan behaghwan az ha-
 yoban, meg teree onnan. Es keree h'wtet az
 ember, kyból az erdeghek ky mentenek vala,
 hogy h'w' vele lenne. El boczataa azert h'w'-
 tet Jefus, mondwan: Meny el the hazadhoz,
 es bezeelyled megh mene yot teth vona te
 veled wr ysten. Az kedeg ottan el meene,
 es megh predicallaa mynd az varafokban,
 mene yot teth vona h'w' vele wr ysten. Leen
 azert hogy Jefus atal terth vona, yo keddel
 fogadak h'wtet az neepek, mert mynd ke-
 zenfegghel eremesth varyak vala h'wtet. Es
 yme ezenkezben elówe yarwla egy ember,
 kynek yayrus vala newe, es vala az syna-
 goganak feyedelmee, es lewe efwen Jefus-
 nak labay eleth, keeree h'wtet, hogy nyo-
 mothneek h'w' hazahoz, mert egyethlen egy
 leanya vala h'w'neky oly mynt tyzen ket ez-
 tendóff, es ymar meg kezd vala halny. Es
 terteenek hogy mykoron mennee, az fokaf-
 faghtwl megh zoroyttatyk vala. Es azonkez-
 ben egy nemynem'w' azzonyallath vala veer
 korffaghban ymaran tyzen kettód eztendó-
 tth'wl foghwa, ky mynden yozagat az or-
 wofokra keltettee vala, de fenkyt'wl megh

nem vygaztathatyk vala. Azert hathwl ya-
 rwlwan, ylletee h'w' rwhayanak pereemeeth,
 es legh ottan megh allaa h'w' veer korffaga-
 nak folyafa. Es monda Jefus: Kyczoda az,
 ky ylletee enghemeth? Mykoron fenky nem
 vallanaa, monda peter es kyk h'w' velee va-
 lanak: Mester, az fokaffaagh zoroyt es nyo-
 moroyth megh, es azt mondod: Ky ylletee
 enghemet? Es monda Jefus: Illetee enghem
 vala ky; nam megh yfmereem en az eróth, ky
 enbelólem ky zarmazeek. Lathwan azert
 az azzonyallat, hogy el nem enyezeth, nagy
 retteghwen elówe yewe, es le efeek h'w' la-
 baynak elette, es ky yelentee mynd az fok
 nepnek elette, my okaert yllette vona h'w'-
 tet, es hogy ottan meg gyogywlth vona. Je-
 fus es ottan monda h'w'neky: Leanyom, az
 te hyted teghed ydwezeytet; meny el be-
 kefegghel. Ez bezeed kezben yewe egy em-
 ber az feyedelemhez mond(v)an: Mert megh
 holt az te leanyod, ne banczad megh h'wtet.
 Jefus kedegh halwan ez bezedeth, monda az
 lean' attyanak: Ne akary feelny, czak hogy
 hygged, es meg vygazyk. Es hogy haza yw-
 tot vona, fenkyt nem hagyta h'w' vele be men-
 ny, hanem czak petert, es Jacobot, es Janosb,
 es az leannak attyat annyat. Bankodnak vala
 kedeg myndnyayâ, es fyrattyak vala h'wtet.
 Monda kedeg h'w'nekyk Jefus: Ne akaryatok
 fyrny, mert nem holt megh az lean, de alwzyk.
 Es megh mewetyk vala h'wteth, mert twgyak
 vala hogy megh holt vona. H'w' kedegh kezee-
 nel foghwan fel emelee h'wtet, mondwan fel

zowal: Lean, kel fíel. Es ottan megh teree az hű lelke, es legottan fíel kele. Es hagyá hűneky eennye adny. Es el amelkodonak raytta az hű zyley, kyknek es ottan paranczola, hogy fenkynek ne mondanaak ez leth dolgot, kyt lattak vona.

Áyllenz Cap

Egybe hywan azerth Jefus az tyzenkettőt, ada hűnekyk erőt es hatalmat mynden erdegeken, es hogy korffagokat gyógytananak. Es el kyldé hűket predicalany yfennek orzagat, es betegóket vygaztany. Es monda hűnekyk: Semyt ne vyg'etek az wtra, se yflapot, se erzeent, se kynyeret, se penzt, se ket kentestek ne legyen. Es vala mely hazban bel menendetek, ot lakozatok, es onnan ky ne menyetek. Es vala ky bel nem fogadand tyteket, ky menwen az varafbol, meegh ty labatoknak porat es le razyatok azoknak byzonfagokra. Ky menwen azert, kerenghyk vala az varafokat es falwkat, predicalwan es gyógythwan myndenűth. Megh hallaa kedegh Herodes kyrál mynd azokat kyk leeznek hű myatta, es teevelyegh vala raytta, mert nekyk mongyak vala, hogy Janos baptista tamadot vona fíel, nekyk kedeg hogy Illyes proffeta yelent vona megh, nekyk kedegh, hogy egyk vona az reghy proffetaknak, ky fíel tamadoth vona. Monda ottan Herodes kyrál⁵⁵ hogy Janos vona, kynek en nyakath vagattam? De kyczoda ez, kyrel en eellyeneket hallok? es kywannya hűtet lathatny. Es megh ter-

wen az apostolok, mynd megh mondaak Jefusnak mynt yartak vona, es myt czeleketek vona, es fíel veven hűket, mene magoknak p wzta herre, ky mondatyk Bethsalydanak. Hogy kedegh megh yfmerteek vona az fokaffagok, kóweteek hűtet, es eremesth fogada hűket, es bezeel vala hűnekyk yfennek orzagarol, azokat kedegh, kyknek zykfegh vala, megh vygazttya vala. Az nap kedegh ymaran el kezd vala nywgodny. Es eleyben yarwlwan az tyzenkettő, mondanak hűneky: Boczafd el az nepeth, hogy el menwen az varafokban es falwokban, kyk etten kőzel vannak, kereffenek eeledelth, mert eth, hol maftan, p wztha heel. Monda ottan hűnekyk: Thy aggyatok hűnekyk eennyók. Azok kedegh mondanak: Nynczen mynekwnk teb csak ewth kynyerwnk es ket halaczkank, hanem ha my meegywnk, hogy vegywnk eeledelt ez fokaffaghnak. Valanak kedegh az nepek oly mynt ewt ezeren. Monda azert Jefus hűtanoythwanynak: Telepótteffetek le hűket eeterre ewtwned zam zerent. Es azonkeppen tenek, es mynnyayan le telepódeenek. Veven azert Jefus az ewt kynyereket es az ket halaczkakat, fíel tekeenthven menyorzagra, megh aldaa hűket, es megh zeghee, es hűtanoythvanynak oztogataa, hogy az nepeknek eleyekben vethneek. Es myndnyayan eleghet eenek, es megh eleghódenek. Es fíel gyeyteek, kyk el marattak vala, az fragmentakból tyzen ket koffarral. Es len

ennekvanna, hogy mykoron ennen maga vona ymathkozwan, az tanoythwanyok es vele valanak, es megh kerdee hűket mondwan: Kynek mondnak enghemet az nepek? Azok ottan felelwen, mondanak: Nemellyek Janos baptistanak, nemell'ek kedeegh yllyefnek, nemellyek kedeg hogy egy az reghy proffetak kezzől tamadot ffelel. Monda azert hűnekyk: Ty kedegh kynek mondotok enghemet? Felelwen Symon peter, monda: Yfstennek Cristofanak. Ottan azert megh fenyegethee hűket, hogy azt fenkynek ne mondanaak, mondwan annak vtanna: mert embernek fflyanak fokat kellenee zenwedny, es megh vtaltathny az veenektwl es papy feyedelmektwl, es az yraftwdoktwl, es megh őlethny, es harmad napon fel tamadny. Vgy mond vala azert myndnyayanak: Ha ky akar en vtannâ yewny, tagagya megh ennenmagat, es naponked fel vegye hű kerezteet, es kőweffen enghemet. Mert ky akarangya hű lelkeet ydwezeyteny, el vezty hűtet; nam ky el vezty hű lelkeet en erettem, ydwezeyty hűtet. De myt haznal ember, ha mynd ez zeles vylagot el nyerye, ennen magat kedeegh el vezeffee, es ennen maganak bantasth tegyen? Mert vala ky enghem megh zegyenlend, es az en bezedymet, azt embernek fflya es megh zegyenly, mykoron yewen, hű es attyanak ystenfegheenek es az zent angyaloknak hatalmaban. Mondom kedegh tynektek: Byzonnyal vannak nekyk eth alwan, kyk nem kostolnak halalth

myglen laffaak yfstennek orzagat. Leen ez bezedeknek vtanna oly mynt nyolczad napon, es veve ffelel petert, es Jacobot, es Janosth, es mene ffelel az hegyre, hogy ymathkozneek. Es len, hogy mykoron ymathkozneek, hű orczaya mas zynű es hű rwhaya feyer es feenes. Es yme keth emberek bezeelnek vala hű vele, valanak kedegh Moyfes, es yllyes, lathwan az ystenfeghiben, es bezeelnyk vala hű zenwedeefet, kyt el kellene veeghezny Jerwfalemben. Peter kedegh, es kyk hű vele valanak, el nehezwltenek vala alomnak myatta. Es hogy ffelel ferkentenek vona, lataak hű ystenfegheet, es az ket embereket, kyk hű vele alnak vala. Es len, hogy mykoron el akarnanak menny hű tűle, monda peter Jefusnak: Mester, yo lezen mynekwnk eth lenwnk, es zerezynk harom haylokokat, teeneked egyet, es moyfesnek egyet, es yllyefnek egyet; nem thwdwan myt mondana. Hogy kedegh az ezth mondanaa, kőd yewe, es be homlyoyttaa hűket, es megh feelelmeenek be menwen az kődben. Es zozat yewe a' kődből mondwan: Yme hol az en zerethó fflyam, hűtet halgaffatok. Es hog' ez zozat lennee, csak ennen magat talalak Jefusth. Es hűk ez dolgot el veztegleek, es fenkynek nem mondak az ydóben, vala myt oth lattak vona. Len azert mafod napon, hogy le zallananak az hegyről, nagy fok nep kelee elekbe, es yme egy ember az nep kezzel fel kyaytta mondwan: Mester, kerlek teghed

tekeencz az en ffyamra, mert egyethlenem ennekem. Yme az zellet el ragaggya hwtet, es nagyon ywólt, kyayt, es le very, es el fagattya hwtet taytekozwan, es keefen tawozyk el hwtéle el zagathwan hwtet. Es kerem az te tanoythwanydat hogy ky vethnek hwtet, es nem teheteek. Felelwen kedegh Jefus, monda: O hytetlen es vyzza fordwlt nemzet, myglen lezek tynalatok, es zenwedlek tyteket? Hozd edee a' te ffyadat. Es hogy oda kózelghetet vona, ottan le yttee hwtet az zelleth, es el veree. Es megh feddee Jefus az fertelmes lelket, es megh vyzgatta a' gyermeket, es megh adaa hwtéle attyanak. Czodalkoznak azert raytta myndnyan ez yfteny nagy dolgon. Mykoron myndenek czodalnaak myt mywelne, monda hwtéle tanoythwanyanak: Veffeteek ty zywetekben ez bezedeket, mert yewendó, hogy embernek ffya adaffeeek embereknek kezókben. Azok kedeegh nem ertyk vala ez bezedet, mert el fedeztetót vala hwtéle etettek, hogy ne erthetneek meg hwtéle, es felnek vala raytta hogy meg kerdeneek hwtéle ez bezeeden. Gondolat effeeek azert hwtéle beleeyek. Ky vona hwtéle kezzólók nagyob? Jefus kedeegh megh yfmerwen hwtéle zywknek gondolattyath, elówe hoza egy gyermeket, es meg allataa hwtéle keztek, es monda hwtéleky: Vala ky ez gyermeket hozya fogadangya en newembe, enghemet fogad; es vala ky enghemet vehend, azt vezy ky enghem boczatot. Ky azert kyfseb ty kóztetek, az nagyob. Felelwen azert

Janos monda: Mester, latank nekyt the newedben erdegheket ky vethven, es megh tyltok hwtet, mert nem kówet mynket. Es monda hwtéleky Jefus: Ne akaryatok megh tyltany, mert ky nynczen ty ellentek, ty vetelek vagyon. Len kedeegh hogy bel tellyefedneenek hwtéle ffeleleteenek napyay, hwtéle kedeegh megh ereffeythee hwtéle zyneet hogy menne Jerwfalembe. Es boczata kóweteket hwtéle etette. Bel menven, meenenek be az famaritanofoknak hwtéle varafokban, hogy vala myt kezeyteneenek hwtéleky. Es nem fogadak be hwtet mert hwtéle zemelye vala menwen Jerwfalembe. Hogy kedeegh ezt lattak vona hwtéle tanoythwany, Jacab es Janos, mondanak: Vram, akarod ee hogy mongyok: zaallyon tyz le menyból, es emeezye megh azokat? Es reayok fordwlwan, megh⁵⁶ feddee hwtéleky mondwan: Nem twgyatok ky lelky legyetek? Embernek ffya nem yeth lelkeket vezteny, de ydwezeyteny. Es menenek maf varofban. Terteneek kedeegh, hogy mykoron meneenek az wton, monda neky Jefusnak: Kówethlek teghed, vala hova menendez. Ottan monda Jefus: Az rokaknak vermók vagyon, es az egly madaraknak feezkók: embernek kedeegh hwtéle ffya nynczen hol hwtéle feyeet le helhezteffee. Monda ottan az mafyknak: Kówef the enghemet. Az kedeegh monda: Vram, enghedy elezer ennekem el menem el temethnem en atyamat. Monda azert hwtéleky Jefus: Haggyad hogy az hallottak temeffeeek el hwtéle hallottokat, te kedeegh meny

el, es hyrdeffed yfstennek orzagat. Es monda az mafyk: Vram, kőwetek teghed, de enghedyed elezer ennekem, hogy zerezyem el kyk oth hon vannak. Monda hűneky Jefus: Senky nynczen, boczathwan hű kezeeth az ekeere es hattra neezwen, meltho yfstennek orzagara.

Ujzed Cap

Mynd ezeknek vtanna wr Jefus valazta egyeb hethwen ket tanoythwanyokat, es kylde el hűket ketten ketté hű zyneenek elette mynden varafokra es helyekre, howa hű menendő vala. Es mond vala hűnekyk: Az arataf yollehet fok, de a' mywes kewes. Keeryetek azert az aratafnak hű vrat, hogy kylgyen mywefeket az aratafra. Mennyetek el, yme en el boczattlak tyteket mykeppen az baranokat az farkafok kezze. Ne vyfellyetek azert fakot, fe erzent, fe cypellesth, es fenkyt az vton ne kezennyetek. Vala mely hazban bel menendetek, elezer mongyatok: Bekefeegh legyen ez haznak! Es ha oth bekefeghnek ffya leend, megh marad hű raytta ty bekefeghtek, ha kedegh nem, tymagatokra ther. Es azon hazban megh maragyatok, even yvan, kyk azoknal vannak; mert melto a' mywes hű ywtalmara. Hazrol hazra ne bwdoffatok. Es vala mely varafban bel menendetek, es bel fogadannak tyteket, myndent megh eegyetek, kyt eelektekben teeznek. Es vygazyatok megh az korokat, kyk hű benne vának, es mongya-

tok hűnekyk: mert el kőzelghet yfstennek orzaga. Es vala mely varafban bel menendetek, es bel nem fogadannak tyteket, kywe yewen az wczaara, mongyatok: Meegh az porth ees, ky my labwnkra ragadot, leerazyok ty reatok; de maga azt byzonnyal thwgyatok, mert el kőzelgh yfstennek orzaga. Azt mondom tynektek, mert az Sodomayaknak az vtolfo napon kynnebben leezen dolgot(k), honnem mynt az varafnak. Yay teeneded korozaym, yay teeneded Bethfayda, mert ha tyronnak es Sydonnak varafyban lettenek vona az yozagok kyk tybennethek, meegh reghen Ciliciomban es hamwban ylwen penitenciat tartottak vona. De byzonyawal mondom: hogy Tyronnak es Sydonnak kynnyebben lezen dolgok az ytelethnek napyan, honnem tynektek. Es te, kaffarnaom, ky az menyorzaghyk ffel magaztatताल, de pokorra vonyattatol, merwltetől alaa. Monda towabaa: Ky tyteket halgat, enghem halgat; es ky tyteket vtaal meg, enghem vtaal az megh; ky kedegh enghem vtal megh, azt vtallya megh, ky enghem boczatoth. Megh terwen kedegh az hethwen ket tanoythwan, nagy eremmel mondanak: Vram, meegh az erdeghek es enghednek my nekwnk te newedben. Es môda hűnekyk: Latom vala az Sathant mykeppen az menydōrghót az egből le esnye. Yme attam tynektek hatalmat mynden kygyokon, mynden fcarablyakon, es mynden ellenfeghnek ereyn yarny, es femy nem arthat tynektek.

Ewrwlyetek kedegh hogy az ty newetek
megh vannak yrwan menyeknek orzagaban:
de abban ne akaryatok ewrelny, hogy az
zelletek tynektek engbednek. Azon horaban
ew es ewrwle zent lelekben, es monda: Val-
lath tezek teeneked, Vram, menynek es feld-
nek attya, mert el enyeztetted ezeket az bel-
czektwl es ertelmefektwl, es megh yelen-
tetted hwket az aproknak. Twdom, zét
atyam, mert wgy keellemetes te eletted. Myn-
denek ennekem adattanak en atyamtwl,
es fenky nem twgya ky legyen az ffyw
czak az atya; es ky legyen az atya, czak
az ffyw, es kynek akarangya az fyw meg
yelenteny. Es terwlwen hw tanoythwanyra
monda: Bodogh zemek azok kyk lattyak,
kyket ty lattok. Mert mondô tynektek:
hogy fok proffietak es kyraok akarattaak
lathny, kyket ty lattok, es nê lattaak; es
hallany kyket ty lattok (*hallotok*), es nem hal-
lottaak. Es yme egy tórvntwdo fel kelee
keferthwen hwtet, es monda: Mester, myt
tegyek az erek eeleteth veven? Hw kedegh
monda hwneki: Az tórvnben mynt va-
gyon yrwan? hoghogy olwafod? Az ottan
felelwen monda: Zereffed the vradat yste-
nedet te tellyes zywedból, te tellyes lelked-
ból, es mynden te ereydból, es tellyes el-
medból; es te baratodat mykeppen tema-
gadat. Monda ottan hwneky: Ygazan ytee-
leed; azth tegyed, es eelz. Az kedegh akar-
wan hw magaat ygazyothwan, ottan monda
Jesufnak: Kyczoda az en baratom? Fel te-

keenthwen azert Jefus môda: Nemynemw
ember zaal vala le Jerwfalemból Jerycoban,
es effeek az tolvayok kezzee, kyk megh
foztaak hwtet, es febet eythwen hw reaya,
es el meenenek, holt elewenwl el hagywan.
Tertenek kedegh hogy egy pap azon wton
el mennee, es lathwan hwtet, el hagyaa.
Azonkeppen egy fel pap, mykoron mellee
yvtot vona, es lathnaa, el mwlataa. Ne-
mynemw Samaritanus kedegh azon wton el
menwen, melleye ywta, es lathwan hwtet,
yrgalmaffagra remwle hw raytta. Es mellee
yarwlwan, bel kótózee hw febeyth, olayth
es borth entwen hw febeyben; es hw bar-
mara ffel vethwen, vyve az yazolban, es gon-
gyat vyfelee. Es mafod napon veen keth
penzt, es adaa az yazolofnak, es monda hw-
neky: Gongyat vyfellyed, es vala myt fe-
lette keltendez, en, mykoron megh teren-
dek, megh adom teeneked. Mellyk ez ha-
rom kezzel lattatyk teeneked annak barat-
tyanak lenny, ky az tolvayok kezzee efeth?
Az ottan monda: Ky yrgalmaffagot tett hw
velee. Es monda hw neky Jefus: Meny, el(es)
te es azonkeppen teegy. Len ennekwtanna
hogy mykoron menneenek, teree be Jefus
egy nemynemw varofban, es egy azzony-
allat, Martha new, be fogadaa hwtet hw ha-
zaban. Hwneky kedegh egy Maria new hw-
ga (*vala*), ky ees le ylwen vr Jesufnak labay-
nak(*l*), halgattya vala hw bezeedeth. Martha
kedegh zorgalmaf vala hw gyorff zolgalattya-
ban, ky megh allaa, es monda: Vram, nyn-

czen ee gondot(*d*) rea, hogy az en hwgom el hagyot en magamat zolgalny? mongyad azert h'wneky, hogy fegehen enghemet. Es ottan felelwen monda h'wneky vr Jefus: Martha, Martha, yghen zorgalmas vagy, es megh bantatol fok felól. De egy vaçon ky zykfeghes. Maria yob rezth valasztot, ky el nem veetetyk h'w th'wle.

Cyzen egy Cap

Es len ennek vtanna, mykoron vona Jefus ||⁵⁷ egy nemynemw helyen ymathkozwâ, es hogy el vegheztee vona, monda h'wneky egy h'w tanoythwany kezzel: Vram, tanoycz mynket ymathkozny. Es monda h'wnekyk: Mykoron ymathkoztok, mongyatok: Atyam, zentelteffek te newed, yeyen the orzagod, my kynyerwnket naponkedyat aggyad nekwnk ma, es boczaffad megh my nekwnk my byneynket, ha byzonyawal my es meg boczattyok nekwnk vetetteknek, es ne vyg' mynket kefertetben. Es monda h'wnekyk ennek vtanna: Kynek vaçon ty kezzetek barattya, es megyen h'w hozyaa eeynek eeffelyn, es mongya h'w neky: Baratom, agy ennekem három kynyereth, mert egy Baratom yewt en hozyam az vttrol, es nyczen myt eleyben teennem; az kedegh onnan belól felelwen: mongya: Ne akar' enghem maftan megh bantany, ymaran az aytto be tewe vagon, es az en gyermekym velem vannak az agyban, nem kelhetek ffel, hogy aggyam teeneked; az kedegh ha megh

maradand zerghethwen, mondom tynektek: ha nem adangya h'wneky fel kelwen azert hogy barattya legyen, de maga az h'w nywghatatlanfagaert fel kel, es aggya h'wneky vala menee zyghfegh lezen. En es azth mondom tynektek: Keeryetek, es adatyk tynektek; kereffetek, es megh lelytek; zergheffetek, es megh nyttatyk tynektek. Mert mynden ky kery, vezy; ky kerefy, megh lely; es az zerghetenek meg nyttatyk. Kyczoda azert ty kezzetek keer h'w attyatwl kynyeret, nem de kówet ad ee h'wneky? awagy halat, nem de hal gyanant kygot ad ee h'wneky? awagy ha keerend tyk haznat, fcarablya feerghet ad ee h'wneky? Ha azert ty, kyk gonozok legyetek, yot twttok adny thy ffyaytoknak: mynewel ynkab az ty mennyey atyatok menyból yo lelket aad h'wtet kerónek. Ennek vtanna törteneek egy erdeghe ky yzny, az kedegh vala nema, es mykoron kywe yzte vona az erdeghe, ottan zola az nema, es el czodalkozanak raytta a' nepek. Nelyk kedegh h'w kezzetek mondanak: Belzebwnak az erdegheknek feyedelmenek hatalmaban yzy kywe az erdeghek. Es nemellyek keferthwen, men'ból czodath kernek vala h'w t'wle. H'w kedegh mynt latta vona h'w gondolattyokat, monda nekyk: Mynden orzagh ennen magaban megh hafolwan, el tekozlottatyk, es haaz hazra efyk. Ha azert az fathanas es ennen magaban megh hafonlot, hogy alhat megh az h'w orzaga? mert azt mongyatok, hogy en Beelze-

bubnak hatalmaban yzem ky az erdeghóket. Ha kedegh beelzebubnak hatalmawal yzem, az thy fflatok kyben zzyk ky? Azert h'w'k tynektek byraytok leznek. De ha ystennek wyyaban yzem ky, byzonyawal el ywtot ty reatok ystennek orzaga. Mykoron az ereff fegyweres ewryzy h'w' haylokat, bekeffegghel vannak myndenek, kyket byr. Ha kedegh ereffeb h'w' nalanaal rea yewen, megh gyezendy h'wtet, mynden fegywereet el vey, kyben byzyk vala, es h'w' yozagat el tekozlya. Ky nynczen en velem, en ellenem vagyon; es ky nem gyeyth en velem, tekozl' az. Mykoron az fertelmes lelek ky menend az emberból, zaraz helyeken yaar kerewen nywgodalmat, es nem lelwen mond: Megh terók az en hazamban, honnan ky yettem. Es mykoron el yewend, leely h'wtet megh feperwen. Ottan el megyen, es vezen h'w' vele heeth eegyeb lelkeketh, alnokbakat h'w' nalanal, es bel menwé lakoznak ottogyan; es leznek az embernek h'w' vtolfo dolgay gonozbak az elfeknel. Len ennek vtanna hogy ezt mondotta vona: fel emelwen h'w' zawath egy azzonyallat az fereghól, monda h'w'neky: Bodogh meeh, ky teghed hordozot, es az emleek, kyk teghed emtettene. H'w' es ottan monda: Seth ynkab bodogok kyk halgattyak ystennek ygheeyet, es tarttyak h'wtet. Hogy kedeg az neppek oda fwthnanak, kezdee módany h'w'nekyk: Ez nemzet alnok nemzet, yegyetykeres, es eegyeb yegy nem adatyk h'w'neky,

hanem yonafnak yegy. Mert mykeppen yonafnas len Niniwebelieknek yegyety(k), azonkeppen lezen embernek fya es ez nemzetnek. Napkelethnek kyalneazzona Sababol ffel kel ez nemzettel az yteeleten, es el karhoztattya h'wtet; mert yewe ez feldnek vegheról hallany Salamonnak belczeffeghet; es yme nagyob Salamonnal ez. Niniwe bely neppek ffel kelnek az yteeleten ez nemzettel, es el karhoztattyak h'wtet, mert penitenciath tartanak yonafnak predicacyara; es yme nagyob honnem Jonas ez. Senky nem gyóth zewethneket es reytekben tezy, fem az zapw ala, de incab az gyerttya tartora, hogy ha kyk be yewnek, vylagot laffanak. Te testednek vylaga az the zemed. Ha az te zemed tyztha lé'end, mynd tellyes tested vylagos lezen; ha kedegh alnok lé'end, the tested es fetetef lezen. Laffad azert hogy az vylagoffagh, ky te benned va'gon, fetethfegh ne legyen. Ha kedegh az te tested tellyeffegghel vylagos lé'end, nem lé'end vala mel'reze zerent feteth, tehat myndenesth'wl foghwa vylagos lezen. Es mykoron ezeket zolanaa, keeree h'wtet egy zerzetes fydo, ebelleneek h'w' nala. Jefus azert ottan be menwen, le telepódeek. Az ffarifeos kedegh gondollya vala ennenmaga, hogy az ebeed elót megh nem mosodot vona. Es monda vr Jefus h'w'neky: Mastan ty ffarifeosok ky ty pohartoknak es talatoknak kywle vagyon, tyztoytyatok, ky kedegh ty bennetek vacyon, tellyes ragadozaffal es alnokfagghal.

Oh bolondok! nemde azon tette azth, ky kywl va^gon, mynd ky bel^ol va^gon? De maga ky felette va^gon, aggyatok alamyfnaban, es yme myndenek tyztak leznek ty nektek. De yay tynektek ffarifeofoknak, kyk dezmallyatok az kert bely mentat, Rutat, es mynden fywet; es el mwlatyatok ystennek yteeletit es zeretetyk(t). Ezeket azert ylyk vala tenny, es azokat el nem hadny. Yay tynektek ffaryfeofoknak, ky(k) zerettek el(se) zeket az fynagogokban, es kezenet^oketh a' pyacson. Yay tynektek kyk olyanok vattok, mynt kyk az koporfonak felette yarnak, es nem latyaak. Felelwen ottà egy az t^orwenthdok kezz^ol, monda h^owneky: Mester, ezth mondwan, nek^ownk ees bozzwfagot teez'. H^ow kedeg monda: Tynektek es terwenthdoknak yay! mert megh terheltetek embe- reket nagy terhekkel, kyket el nem vyfelhetnek, es ty egyk wyyotokkal nem ylyetytek h^owket. Yay ty nektek, kyk ffel eppey- tytek az proffetaknak temeteefeketh, kyket az ty attyaytok ^oltenek megh. Nylwan byzonfagot teztek rola, mert enghettek az ty atyaytoknak teetemeenynek; mert yol lehet h^owk ^olteek legyen megh, de maga ty wyyo^ottyatok h^ownekyk koporffoyokat. Annak okaert monda ystennek B^olczeffeghe: Yme kyldék h^ow hozyayok proffetakat, es apostolokat, es nekyket azokkezzel megh ^ol- nek, es yldeznek, hogy ky kereffeffeek mynden proffetaknak veere, ky kywe ^on- tet^oth ez vylaghnak teremteefeth^ol foghwa

ez nemzett^ol, az ygaz Abelnek vereth^ol foghwa Zakariafnak veereyglén, ky el vezee az oltarnak^{||}^{ss} es az lellahnak kezette. Azt mond^o tynektek, hogy azonkeppen kereffetyk megh ez nemzett^ol. Yay tynektek, terwent^owdok! kyk magatoknak vetteet^ok az b^olczeffeghnek kwczyath, de thy be nem mentet^ok, azokat es kyk be m^onek vala, megh tyltatok. Mykoron eellyeneket mondana azoknak, kezdeenek az ffarifeofok es az t^orwenthdok ereffen ellenee allany, es az h^ow zaa- yath meg tyltany; fok czalardfagot gondolwan h^ow hozya, es azon olalkodwan, ha myt halhathnanak h^ow zayabol, honnan vadolhath- nak h^owtet.

Ezen kett Cap

Es mykoron nagy fok neepekk fwthna- nak oda, vgy hogy egymasth el nyomod- naak, kezdee ezenkeppen zolny az h^ow ta- noy^othwanynek: Tarczatok az ffarifeofoknak kowazyat^ol, ky mondatyk keppwtalafnak. Semy nynczen wgy el fedezet, hogy ky ne nyilleek, es el enyezet, hogy ky ne thwdaf- fek. Mert kyket az fetethben mondottatok, vylagoffagiban mondathnak; es kyt az haz- ban fylben fwghtatok, kywl az haaz heyán predicallattatyk. Mondom kedyk ty nektek en baratymnak: Megh ne rettenyetek azok- thwl, kyk az t^ollet megh ^olyk, es annak vtanna nynczen towabba myt teegyének. Megh m^owtatom kedeg tynektek, kyt feel- lyetek: De feellyetek azt, ky mykoron megh ^ol- lend, hatalma vagon vehtny az erek tyzre.

Vgy mondom tynektek, azth feellyetek. Nem de ewth verebeket adnak ee keth penzen? es egy azoknak nynczen el feledwen yfennek elette. De meegh az ty feyeteknek hayazala es mynd megh vannak zamlaltattanak. Ne akaryatok azert feelny, mert fok verebeknel meltobbak vattok ty. Esmegh azt mondom tynektek: Mynden, vala ky valland enghemet embereknek elette, embernek fya es vallya hwtet yfennek angyalynak elette. Vala ky kedegh megh tagadand enghemet embereknek elette, megh tagattatyk az yfennek angyalynak elette. Es vala ky mondand vala my bezedet ember fyanak ellene, megh boczattatyk; annak kedegh, ky az zent lelek ellen karomlasth mondand, megh nem boczattatyk. Mykoron kedegh vonyannak tyteket az fynagogakban, awag' yteelő mesternek eleyben, awagy hatalmafoknak eleyben, ne akaryatok zorgalmas lenny, mykeppen, awagy myt feellyetek, awagy myt zollyatok; mert az zent lelek megh tanoyt tyteket azon horaban, myt ylyek zolnotok. Monda ottan hwnegy egy az fereghból: Mester, mongad az en atyamffyanak, hogy ozya megh envelem az erekfeghót. Hw' kedegh ottan monda hwnegy: Ember! ky zerzet enghemet byrot ty rayttatok! Monda esmegh hwnegy: Laffatok, es oyatok magatokat mynden fefwenfeghtwl. Mert nem azoknak bewfegheből kyket byr, fflygh embernek hw' eeletee. Monda azert ellyen hafonlatoffagot hwnegy: Vala egy kazdag,

zanto ember, kynek hw' felde bewfeghws gymelczet hoza. Es gondollya vala ennen magaban mondwan: Myt tegyek, mert yme nynczen howa gyehê az en gymelczymet? Es monda: Azth teezem: el terem az en czeremeth, es nagyobbaa zerzem, es oda gyeyt-tek myndeneket, kyk ennekem termettenek, es mynden yawymath. Es azt mondô az en lelkemnek: En lelkem, ymaran fok yawyd vannak, nagy fok eztendôre zerezethwen; nywgogyal ymaran, egyel, ygyal, lakozyal. Monda kedeg hwnegy wr yfen: Heyth bold! ez eeyel megh keryk te thwled az te lelkôdet; kyket azert zerzettel, kyee leznek? Ezenkeppen vagyon, ky ennen maganak gyeyth kazdagfagot, es nem yfen zerent kazdagh. Monda esmegh az hw' tanoythwany-
nak: Azert mondô tynektek: Ne akaryatok zorgalmatos lenny ty lelketeken, myt eegyetek, awagy ty testeteken, mywel rw-haztaffatok. Mert az lelek meltob honnem az cetel, es az tefth honnem az rwha. Tekenczeetek megh az varyakat, mykeppen nem vethnek, fem arathnak, kyknek nynczen pynczeók, fem aztagok, es wr yfen el eltety hw'ket. Mynewel ynkaban tyteket, kyk meltobbak vattok azoknal. Ky vaçon kedegh kez-zeletek gondolwan, ky hw' magaffagara egy fenghót vethet? Ha kedeg azt, ky kyffeb, nem tehetyetek, myre vattok az fokrol zorgalmafok? Tekenczetek megh az liliomokat, mykeppen newekôdnek, nê mwkal-kodnak, fem zwnék; mondom azert tynek-

tek, mert Salamon es mynden hű dyczó-
 fegeben nem rwhaztatyk wgy, mynt
 ezeknek egyyk. Ha azert az zeenat, ky ma
 vagyon es honap, az kemenczeben vettetyk,
 yften ezenkeppen rwhazya, mynewel yn-
 kab tyteket, kyfded hythűyek! Azert ty es
 ne akaryatok kerefny myt egyetek, awagy
 myth ygyatok; es ne akaryatok ffelel magaz-
 tathny, mert mynd ezeket ez vylaghy nepek
 kerefyk; twgya kedegh az ty menyey atya-
 tok, hog ezeknel kyl zykefeghefek vattok.
 De kereffetek mynden elette ystennek orza-
 gat, es hű ygaffagat, es ezek mynd kezen
 yewnek tynektek. Ne akaryatok felny, kyf-
 ded nyay! mert akarattya az thy atyatok-
 nak az orzagot tynektek adny. Aggyatok el
 kyket byrtok, es agyatok alamyfnath. Ze-
 rezyetek tymagatoknak fakokat, kyk megh
 nem awlnak, meg maradando kenczet me-
 nyekben, howa az orw nem kőzelghet, fem
 az moly megh nem ezy. Mert vala hol az
 the kenczed vagyon, oth lezen az the zy-
 wed es. Legyenek az thy ehotok fel ewe-
 dezwen, es egghew zewethnekek ty keze-
 tekben; es ty magatok hafonlatofok hű
 wrokat waro emberekh-z, mykoron ter-
 yen megh a' menyekzeből, hogy myko-
 ron el yewend es zerghetend, ottan megh
 nyffaaak hűneky. Bodogok az oly zolgak,
 kyket, mykorô az wr el yewend, vygazwan
 talallya; byzon mondom tynektek, hogy fel
 ewedzy ennen magat, es le telepóttety azo-
 kat, es el menwen zolgal hűnekyk. Es ha

az mafod yden yewend, awagy az harmadon,
 es azonkeppen lelendy: bodogok az olyan
 zolgaak. Azt kedegh twgyatok, mert ha my-
 koron thwdnaa az czalados ember, mykoron,
 meely horaban az orw el yewnye, byzo-
 nyawal vygyazna, es nem hadnaa megh af-
 ny az hű hazaat. Ty es azert legyetek ke-
 zek, mert meely horaban nem aloytanatok,
 el yew embernek hű fya. Monda kedegh
 hűneky peter: Vram, csak my reank mon-
 dod ee ez peldat, awagy mynd kezenfeeg-
 ghel? Monda ottan wr Jefus: Kyt aloytaz hogy
 hyw es belcz faffaar vona, kyt az wr zerzet
 az hű czalagyan, hogy hűnekyk agyon ydey-
 ben meertekh gabonat? Bodog az oly zolga,
 kyt mykoron el yewend az wr, wgy talallya.
 Byzonnyal mondom tynektek, mert myn-
 deneken, kyket byr, zerzy hűtet. Hogy ha
 mondangya az zolga hű zyweben: el kee-
 feek az ³⁹ en vram yewnye, es kezdendy az
 zolgakat es zolgalo leanyokat vernye, es
 enny, ynnya es rezeghefkedny: el yew az
 zolganak hű vra oly napon, kyt hű nem
 thwd, es az horaban kyt nem remeel, es
 kettee oztya hűtet, es az hű felet a' hy-
 tetlenekkel vethy. De az ol' zolga, ky thw-
 gy hű vranak akarattyat, es ennen magat
 ffelel nem kezeytettee, es nem czelekódet az
 hű akarattya zerent, fokkeppen megh vere-
 tyk. Ky kedegh nem twgya, es vala myt
 melto zerent tetth, az keweffee veretyk meg.
 Myndennek (túl) azert, kynek fokat attanak,
 fokat varnak attwl, es kyre fokat hyttenek,

fokat kernek h'w' t'w'le. Tyzet yettem boczatany ez feldre, es myt akarok hanem hogy gywladozyon? Kereztfegghel vagy on ennek kereztelkednem, es myre kezereytetem, myglen el wegheztetyk. Gondollyatok ee, mert bekefeget yettem boczatany ez feldre? Nem, mondom tynektek, de valasztalht; mert leznek ez napfaghtwl foghwa ewten egy hazban kyiembfegghel, három kettőben, es kettő háromban oztatnak el; atya h'w' fyabà, es az ffyw h'w' attyaban; anya h'w' leanyaban, es leanya h'w' annyaban; nap h'w' ypaban, es ypa h'w' napaban. Monda annak vtanna a' nepnek: Mykoron latangyatok az felhót napkeletről nap efütre zallany, azt mongyatok: Effew yew, es vgy lezen. Es delről fwny: mongyatok: Zaraz lezen, es vgy lezen. Keppwtalok! az eghnek es ez feldnek zyneet megh thwgyatok yteelny, ez mastany ydót kedegh myre nem byzonoytyatok megh? De myre nem ytelytek tynnen magatokt'wl megh azt ky ygaz? Mykoron azért te ellenfeggheddel az feyedelem eleebé menendez, azon wton eenczelkóggyl megh zabadwlny h'w' th'w'le, hogy ne vongyon teghed az byro eleeben, es az byro aggyon az zam veevónek, es az zam veevó veffen teghed az temleczben. Mondom teened: nem yewz onnan kywe, myglen meegh mynnel kyffebb fyllereeth megh nem fyzeted.

Enzen három Cap

Nekyk azért lenek azon napon, kyk megh mondaak h'w'neky az galyleabelyeknek dolgokat, kyknek veeróket Pylatus h'w' aldozattyokkal egyeleytettee. Es felelwen, monda h'w'nekyk: Aloyttyatok hogy az galyleabelyek minden galyleabelieknel bynefbek voltanak, kyk eellyeneket zenwettenek? Nem, mondom tynektek; de ha penitenciat nem tartandotok, myndnyayan azonkeppen el veztók. Mykeppen az tyzen nyolczan, kykre reaok zakada az fyloe tornya, es mynd megh ólee h'w'ket, aloyttyatok ee hogy azok tebbel tartoztak, honnem mynd kyk Jerwfalemben lakoznak? Nem, mondom tynektek; de ha penitenciat nem tartandotok, mynd azonkeppen egyetemben el veztók. Monda ennek vtanna eellyen hafonlatoffagot: Egy embernek vala egy fyghe faya, yltethwen h'w' zelóyeben, es oda yewe kerefwen gymelczet h'w' raytta, es nem leele. Monda ottan az zeló vynczólereenek: Yme ymaran három eztendey vagy on, myw'la el yewek kerefwen gymelczet ez fyghe ffan, es nem leelek; vagyad ky h'w'tet, myre foghlal awagy czak feldet es? Az kedeg felelwen, monda h'w'neky: Vram, had el h'w'tet ez eztendóben, myglen megh afom kewrwl, es ganeeth vetók melleeye, netalantal gymelczet teremt; ha kedeg vgy fem, yewendóre ky vagom h'w'tet. Vala azért tanoythwan h'w'ket h'w' fynagogyokban ynnep napokon. Es yme egy

azzonyallat, kynek betegh lelke vala ymaran tyzen nyolcz eztendeyghlen, es le zeghetőt vala, es femykeppen fel nem neezhet vala. Mykoron ezth latta vona Jefus, hozya hyvaa es monda hűneky: Azzonyallat, megh boczattattaal az the beteghfehedból. Es kezeet nyóttaa hűneky, es legottan fel ygazodeek, es dyczery vala wr yfenth. Felelwen ottan az synagoganak feyedelme, megh bozzwlwan hogy az ynnep napon gyogyttot vona Jefus, mond vala az kőz nepnek: Hat napok vannak, kykben ylyk mwkalkodny, azokban azert yewetek, es gyogyllatok megh, es ne az ynnep napó. Felelwen ottan, monda annak wr Jefus: Keppwtalok! nynczen ee fenky kezzóletek, ky megh nem olgya hű ókreeth awagy zamaraath az ynnep napon, es az ytatora vyzy? Ez abrahamnak kedegh leanyat, kyt az pokolbely Satanas megh ketezeth yme tyzen nyolcz eztendőtvl foghwa, nè ylyk ee megh (...) ez kótelből az ynnep napon? Es hogy ezeket mondanaa, nagyon zegyenkednek vala mynd az hű ellenfeghy, es az nepek mynd ewrwlnek vala myndenekben, kyk hű myatta dyczófegheffen leznek vala. Monda azert: Kyhez hafonlatos yfennek orzaga, es kyhez hafonlom hűtet? Hafonlatos az mwflar maghoz, kyt vezen ember, es el vethy hű kertheeben, es fel newekódyk, es nagy fayaa lezen, hogy az eghy madarak megh nyghathnak hű agayn. Es megh monda: De kyhez

hafonlom yfennek orzogat? Hafonlatos az kowazhoz, kyt vezen az azzonyallat, es el enyezty három veka lyzthben, myglen tellyeffegghel megh kell. Es meegyen vala varafokon es falwkon atal, myndeneken tanoythwan, es eredee menny Jerwfaemben. Monda azert hűneky neky: Vram! ha kewefen vannak kyk ydwezwlnek? Monda ottan hűnekyk: Veteghógyetek be menny az zorof kapwn, mert mondom: hogy fokban kerefnek bel meñy, es nem tehetyk. Mykoron azert bel menend az czalados ember, es bel teyendy az aytóth, kezgyetek kywl allany, es az ayton zerghethny mondwan: Vram, nyffad meg mynekwnk. Es felelwen, mongya tynektek: Nem thwdlak tyteket, honnan legyetek? Ty es akoron kezdytek mondany: Nâ te eletted eettwnk yttwnk, es a' my varafwnknak wezayan tanoytótall. Es mongya tynektek: Nem twdlak tyteket, honnan legyetek? tawozyatok el en (túlem) thy alnokfagnak lelóy, oth lezen fyralom es fogaknak czykorgafa, mykoron latangyatok Abrahamot, Ifaakot, es Jacobot, es mynd az proffetakat yfennek orzagaban, tyteket kedegh kywe yzny. Es yewnek nap kelettől es nywgattrol, deelról es ezakrol, es le telepednek yfennek orzagaban. Es ezenkeppen az vtolfok leznek elfók, es az elfók vtolfook. Azon napon hozya yarwlanak nekyk az ffarifeofok kezzel, es mondanak hűneky: Eregy ky es meny el eennen, mert

herodes megh akar teghed ólethny. Es monda hűnekyk: Mennyetek el, mongyatok azth a' rawaznak: yme erdegheket yzek ky, es gyogyttafokat veeghezeek ma es honap, es harmad napon megh emeeztetem. De maga zygfeegh ennekem meegh ma, es honap, es az vtan valo napon yarnom, mert az proffetat el nem vezthety Jerwfalemnek kyűle. Jerwfalem! Jerwfalem! ky megh ólód az prof-fetakat, es megh kóvezed azokat kyk te hozyad boczatathnak, hanzer akartttham megh gyeyteny az te ffyaydat, mykeppen az egyh madar hű feezketh hű zarnya alaa, ||⁴⁰ es nem akaraad! Yme el hagyattatyk az ty hazatok pwztawa. Mondom kedegh ty nektek, mert nem lattok enghem mynd addyglan, mygh nem mongyatok: Aldoth, ky yewt wrnak neweben.

Ujzen neegy Cap

Es len ennek vtanna hogy be ment vona Jefus egy zerzetes fydo feyedelemnek hazahoz egy ynnep napon kynyeret enny, azok kedegh vtanna olalkodnak vala. Es yme vala egy kezwenyes ember hű elettek. Es felelwen Jefus, az tórwentwdoknak es az ffarifeofoknak môda: Ha ylyk ynnep napon gyogyttany? Azok kedegh veztegleenek. Hű kedegh yllethwen hűtet, megh gyogyttaa es el boczataa, es ottan monda azoknak: Ha mellyteknek zamara, awagy ekree az verembe efendyk, nem de ottan ky vonz'a ee az ynnep napon? Es fe-

myt nem felelhetnek vala rea hűneky. Monda az hyvatalofoknak es ellyen pelda bezedeth, nezwen mykeppen elfew helth valasztananak, mondwan hűnekyk: Mykoron hywatalos leyendez az menyekzőben, ne yll' le az elfe helyen, ne talantal tyzteletefb legyen hywatalofb te naladnal, es el yewen az ky teghed es azth hyttha, mongyateneked: Aad ennek az helth, es ottan kezgy vtolfo helth tartanod zemeremfegghel. De mykoron hyvatalos leendez, meny el, yll' az vtolfo helyen le, es mykoron el yewend az ky teghed hywot, mongyateneked: Baratom, yll' fellyeb. Es ottan lezen teened dyczőfeg mynd az kezenfeghes hywatalofoknak eletthe. Mert mynden ky ennen magat fel magasztattya, megh alasztatyk, es ky ennen magat megh alazyta, fllel magasztatyk. Monda annak vtanna annak es, ky hűtet hywtta vala: Mykoron te ebedet zerez, awagy vaczorat, ne akaryad hywnya az the baratydat, fe atyadffyayt, fe rokonfaghydat, fe zomzedydat, fe kazdagokat, ne talantal hűkes efmegh el hywyanak teghedet, es lezen te neked megh fyzetees; de mykoron vendeghfeghet teez', hyd az zeghenyeket, korokat, fantakat, vakokat, es bodogh leezy, mert nem lezen honnan megh fyzethnyók, de megh fyzettetyk te(neked) az ygazaknak fllel tamadafok koron. Ezth hogy halotta egy az vendeghek kezzől, monda hűneky: Oh mely bodogh, ky kynyeret ehetyk yftennek orzagaban. Hű kedegh ottan monda

annak: Egy ember theen nagy vaczorat, es fokakat hywa. Es el boczata hű zolgayat az vaczoranak ydeyn mondany az hyvatalofoknak, hogy el yeneenek, mert ymaran myndenek kezűl vannak. Es kezdeek kezefegghel mynd magokath menteny. Az elfe monda hűneky: Falwth vettem, es zygfeghem vagyon ky menny, es megh lathny; kerlek mencz megh enghemet. Az mafodyk monda: Ewt yga barmot vettem, es el kel mennem azokat megh byzonoytanom; keerlek teghed mencz megh enghemeth. Az harmadyk monda: Feleffeghet hoztâ, es annak okaert nem mehetek el. Es megh terwen az zolga, megh mondaa mynd ezeket hű vranak. Ottan megh haragodwan az czalados ember, môda az hű zolgayanak: Meny ky hamar az vezakra es kôzôkre, zeghenyeket es korokat, Santakat es vakokat hoz" be ede. Es monda az zolga: Vram, megh vagyon mynth paranczoltad, de meegh es yres hely vagyon. Es monda az wr hű zolgayanak: Meny ky az wtakra es efwenyekre, es kezereycz be yewnye, hogy tellyeek be az en hazam. Mondom kedeegh tyneknek: hogy fenky az emberek kezzel, kyk hywatalofok leenek, kostollaak az en vaczoramath. Mykoron azert fok nepek menneenek hű vele, reaok fordwlwan monda hű neky: Ha ky en hozyam yew, es nem gyűlôly hű attyat, annyat, es attyaffayth, hwgayth, es feleffegheeth, es ffyayth, annak vtanna meegh hű lelkeet es, nem lehet az ennekem ta-

noythwanyom. Es vala ky fel nem vezy hű kerezteeth, es en vtannam nem yew, az nem lehet ennekê tanoythwanyom. De ky vagyon thy kezzetelek ky tornyoth akarna eppeyteny? nem de elezer le ylwen megh zamlallya az kelthfeghet, ky zykfeghefek ha mywel el akarya veegheznye; mert ha az fundamentomot ffel vetendy, es nem le"end mywel el vegheznye, mynd kyk latangyak, kezgyenek hűneky czwffagot tenny mondwan: Mert ez ember el kezde eppeyteny, es nem lehetee el veghezny. Awagy melly kyral", ha hadba menend maf kyral" ellen, nem de le yl elezer, megh gôdolwan ha tyz ezerrel eleyben zalhat, ky hwz ezerrel yewt hű ellenee? Ha nem, hat meegh mykoron az tawl le"end, kôwetet boczat hű hozyaa, es bekeffeghet keer. Ezenkeppen azert mynden ty kezzetelek, ky ellenee nem mond myndennek kyket byr, nem lehet ennekem tanoythwanyom. Yo az ffo; ha kedegh az ffo el olwadand, mywel ffozattatyk? Sem az feldre, fem az ganeera nem haznalatos, de kywe vettetik. Ha kynek ffylley vannak hallafra, hallya.

Ujzen ewth Cap

Valanak ennek vtanna hű hozya kôzêghethwen az nylwâ valo bynefek, es az gonozok, hogy halhathnaak hű bezeedet. Es zwgodnak vala az ffarifeofok es yraftwdok mondwan: Mert ez bynefeket fogad be, es azokkal ezyk. Es ezth halwan, monda eellyen

pelda bezedet hŵnekyk: Ky vagyon kez-
zeletek oly ember, kynek vagyon zaz yoha,
es ha el veztend egyet hŵ kezelek, nem
de el haggya ee az kylenczwen kylenczet
az pwztaban, es az wtan meegyen kerefny
ky el vezet, myglé megh leely hŵtet? Es
mykoron megy lelendy hŵtet, hŵ vallara
vezy, ewrŵlven, es haza hozwan, egybe
hywya hŵ baratyth es zomzedyt, mond-
wan hŵnekyk: Ewrŵllyetek en velem, mert
megh leltem az yohot, kyt el veztettem vala.
Mondom tynektek: hogy azonkeppen érem
lezen menyeknek orzagaban egy penitencia-
tarto bynesen, honnem mynt az kylenczwen
kylencz ygazakon, kyk nem zykfeghefek
penitenciara. Awagy mely azzonyallathnak
vayon tyz gombalyaga, ha ez teeweztendy
egyket, nem de faklyath gyoyth, es ffele han-
nya mynd az hazat, es nagy zorgalmatof-
faggal kerefny, myglen nem lely hŵtet? Es
mykoron megh lelendy, be hywya hŵ ba-
ratyth es zomzeedyth, mondwan hŵnekyk:
Ewrŵllyetek en velem, mert megh leeltem
az gombolyagot, kyth el veztettem vala.
Azonkeppen mondó tynektek: eremek le-
zen ystennek angyalynak elettek egy bynes
embernek penitencia tartaffan. Monda ef-
megh: Egy embernek vala ket ffya, es mon-
da az yffyabbyk hŵ attyanak: Atyam, ad ky
az yozagbol az en reezemet, ky enghemet
yllet. Es el oztha hŵnekyk az yozagot. Es
nem fok ydó be telwen, az yffyabbyk ffya
egybe gyeyttee mynd az hŵ reezeeth, es

wttra meene, vendeegh orzagban, es oth el
tekozlya mynd az hŵ yozagat gyenyerrwfeg-
ghel eelwen. Es mykoron myndeneket meg
emeztet vona, leen nagy ehffeegh az⁴¹ tar-
tomanban, es hŵ es kezde ehezny. Es el
meene, fogaa hŵnen magat egy palogarhoz
az tartomanban, es kylde el hŵtet hŵ fa-
lwyaban hogy dyznot ewryzne. Es kyvan-
nya hŵ hafaath megh elegheytenye az zy-
rokbol, kyt az dyznook eeznek vala, es fen-
ky hŵneky nem aggya vala. Ennen maga-
ban terwen azert monda: Mene berefek be-
welkódnek kynyerrel az en atyam hazanal,
en kedegh eet ehel halok megh. ffele kelók
azert es el megyek az en atyamhoz, es azth
mondom hŵneky: Atyam, vethkóztam az
menyorzagh ellen, es te elótted; ymar nem
vagyok melto hywathny the ffyadnak, teegy
enghem mykeppen egyeth te berefyd kez-
zel. Es ffele kelwen, yewee hŵ attyához. My-
koron azert meegh tavoly vona, lathwan
hŵtet hŵ attya, yrgalmaffagra yndwla hŵ
raytta, es eleyben fwthwan nyakara effeek,
es megh apolaa hŵtet. Es ottan monda hŵ-
neky az hŵ ffya: Atyam, veethkeztem az
menyorzagh ellé, es the eletted; ymaran
nem vagyok melto hywatathny te fyadnak.
Móda ottan az hŵ attya hŵ zolgaynak:
Hamar hozyatok elówe az elfe rvhayat, es
ewtezteffetek ffele hŵtet, es aggyatok gy-
rŵth hŵ wyyaban, es farwth hŵ labayban,
es hozyatok kówer thwŵkót, es óllyetek
megh, egywnk ygywnk es lakozywnk; mert

ez en ffyam megh holt vala, es megh eeledet; el vezet vala, es megh leeletet; Es kezdeenek lakozny. Vala kedegh az hű nagyobffya a' mezen, es mykoron megh yewnee es haza kőzelghethne, hallaa az nagy zengheffh es tanczolafth. Es előwe hywa egyet hű zolgay kezzel, es megh kerdee, my dologh vona az? Monda hűneky ottan: Az the atyadffya haza yewt, es az the atyad kőwer thwlkot vagatot megh, hogy hűtet egheffeghben talaltha. Ottan azert azt megh bozzwlwan, nem akar vala be menny. De az hű atya ky menwen eleybe, kezdec kerny hűtet. Az kedegh felelwen monda hű atyának: Yme menea eztendóthwl foghwa zolgalok te neked, es foha az te paranczolatodat el nem mwlattâ, azert foha nem attaal ennekem egy ghedelyeth, hogy en baratymmal megh eeltem vona; de mynek vtanna ez the ffyad, ky mynden yozagath az gonozokkal megh emeztette, haza yewt, kőwer twlktóllettel megh hűneky. Az hű atya ottan monda hűneky: Fyam, te myndenkoron envelem vagy, es az enymók myndenek tyelek; yllyk vala kedeg ennekem lakoznom es ewrwlmem, mert ez the atyadffya megh holt vala, es megh eeledet; el vezet vala, es megh leeletet.

Uzen hatt Cap

Monda ennek vtanna az hű tanoythwainynak ees: Vala egy kazdagh ember, es hűneky vala egy faffara, awagy tyztartoya.

Es hű be vadoltateek hű vranal, hogy mywel el tekozlotta vona hű yozagath. Es előwe hywan hűtet, monda hűneky: Myre hallok eellyent the felóled? Agy zamot maydan te tyztartafodrol, mert ymaran nem vralkodhatol towaba a' tyzthben. Monda azert tyztarto ennen magaban: Myt teegyek, mert ymaran az en vram el vezy en thwlmem az tyzt tartafth; nem kapalhatok, es koldwlly zegylenek. Twdom myt tezek, hogy mykoron el tawoztatandom az tyzth tartafthwl, fogagyanak be enghem hű hazokban. Előwe hywan azerth myndenyket, hw vranak adofyth, monda az elfenek: Menevel tartozol te az en vramnak? Az ottan monda: zaz nehely olayal. Monda hűneky: Ved előwe the leweledeth, es ylee hamar, yr' ewthvent. Annak vtanna monda a' mafyknak: The kedeg menewel tartozol? ky felelee mondwan: zaz meertek gabonawal. Monda hűneky: Ved előwe the leweledet, es yr' hwzheyazazat. Es halwan az wr, dyczeeree az alnokfaghnak faffarat, hogy belczen czelekódet vona, mert ez vylaghnak hű ffyay naggyal belczebbek az vylagoffaghnak ffyaynal hű zyleteefekben. Azert en es azt módóm tynektek: Zerezyetek baratokat tymagatoknak ez vylaghnak alnokfagabol, hogy mykoron el fogyathkozandotok, fogagyanak tyteket az erek haylokokban. Vala(hi) hyw le'end az kewefben, hyw az fokban es, es ky az kewefben alnok le'end, az nagyobban es alnok az. Ha azert ez alnokfagos kerefme-

nyekben hywek nem voltatok, az ygazban ky hyzen ty nektek? Es ha az ydeghenben hywek nem voltatok, ky tyetek ky aggya tynektek? Egy zolga fem zolgalhat keth vrnak; awagy egyket gywlóllye, es az mafykat zereffe, awagy hogy egykhez egygyeffwl, es az mafykat megh vtallya; azert nem zolgalhattok mynd egyzer wr ystennek es ez vylaghnak. Hallyak vala kedegh mynd ezeket az ffarifeofok, kyk fesweenyek valanak, es megh mewetyk vala hwtet. Es monda hwnekyk: Ty vattok kyk megh ygazoyttyatok ty magatokat embereknek elettek, ysten kedegh nylwan yfmery az thy zyweteket; mert vala my embereknel meelffeghes, az wtalatos wr ystennel. Az tórwen es az proffetak Janofygh ystennek orzagat hyrdetyk, es minden hw raytta erót teezen. Kynnyeb kedegh menynek es feldnek el mwlny, honnem mynth az tórwenból egy bótwnnek ky esny. Mynden, vala ky el haggya hw felefeeghet es masth vezen, vethkózyk; es ky el hagyattat veyen, vethkózyk. Vala egy kazdagh Ember, ky ewtezyk vala Barfomban es Byborban, es naponked feeneffen lakozyk vala. Efmegh vala egy koldwff, kynek lazar vala newe, ky fekzyk vala az aytto elet fekelyekkel tellyes, kywanvan megh eleghódny az morfalekokbol, kyk lehwlnak vala az kazdaghnak aztalarol, es fenky hwneky nem aggya vala; de az bftyek el yewnek vala, es nyallyak vala hw fekelyt. Terteneek, hogy mykoron megh hal-

na az koldwff, es vytethneek az angyaloktwl abrahannak kebleebè. Megh hala annak vtanna az kazdag es, es temetteteek pokolban. Fel emelwen azert hw zemeyt, mykoron vona az nagy kenban, lataa Abrahamot tavol, es lazarth hw kebleeben, es nagy kyaytaffal monda: Atyam Abraham, yrgalmaz' envelem, es boczaffad el lazarth, hogy marcza hw wyanak kylfe rezeeth a' vyzben, hogy kynnyeycze megh az en nyelwemet; mert nagyon gyettretem ez langhba. Es monda hwneky abraham: Fyam, emleycz megh, mert yokat wel te eletedben, Lazar kedegh azonkeppen gonozokat; mastan kedegh ez vygaztaltatyk, te kedegh gyettretel. Es mynd ezekben my kezttwnk es ty kezttetek nagy kewz ereffwltetek megh, hogy azok, kyk akarnanak eennen oda ty hozyatok menny, ne meheffenek, Se onnan ede atal yeny. Es ottan: Kerlek azert theghedet atyam,¹² hogy kylgyed el hw-tet en atyamnak hazahoz; mert vagon ennekem ewt atyamfya, hogy tegyen byzonsagot azoknak, ne yewneenek hwk es ez kennak helyeere. Es monda hwneky Abraham: Vagon moyfemek es profetayok, halgaffaak azokat. Az es ottan monda: Nem, atyam abraham! de ha ky az hallottak kezzel menend hw hozyayok, penitenciat tarthnak. Monda ottan hwneky: Ha moyfeth es az profetakat nem halgattyak, ha ky az hallottak kezzel fl tamadand, annak fem hyznek.

Tizen hetet Cap

Es monda hű tanoythwanyanak: Lehetetlen hogy tantorodafok ne yewyenek; de yay annak, ky myat törtenyk! Haznalatofb hűneky hogy az órló kőweth kőffek hűnyakara, es az tengherben vetteffek, honnem mynth megh tantoroyczon egyet ez aprok kezzel. Ha vethkőzendyk the ellened the atyadffya, feggyed megh hűtet; es ha penitenciat tartand, boczaff megh hűneky, ha meegh heethzer vethkőzendyk egy napon te ellened, es mynd hetzer hozyad terend mondwan: Banom hogy tettem, boczaffad megh hűneky. Es mondanak az Apostolok hű vroknak: óregbeycz megh a' my hytűnket. Monda ottan hűnekyk wr Jesus: Ha le'end tynektek anny hytetek mynt az mwftar magh, es mongyatok eg' eperffanak: Zakagy ky tűedből, es ylteffel az tengherben, ottan enghed tynektek. De kytetek vagyon ty kezzetelek, egy zanto, awagy barom óryzó zolgaya, ky mykoron haza yew az mezerel, mongya hűneky: Meny towa, ylle towa, es nem mongya: Zerezd el az vaczorat, hogy vaczorallyam, es ówedezyel ffele, es zolgaly myglen ezem yzom; es annak vtanna te es egyel es ygyal? Nem de malaztya vagyon az zolgahoz, mert beltellyefeythee kyt neky paranczolt vala. Nem aloytom. Azonkeppen ty es, mykoron mynden be tellyefeytendetek, kyk paranczoltwan vannak ty nektek, mongyatok: Hazna-

lathlan zolgaak vagywnk, kyt megh kellett tennwnk, megh tettek. Es len ennek vtanna, mykoron mennee Jrhmbé, meegyen vala Samaritanak es Galyleanak atala. Es mykoron bel ywthna egy varafban, eleyben keleenek tyz poklos emberek, kyk tawl megh alwan, egyetemben ffele emeleek hű zawokat, mondanak: Paranczolo Jesus! yrgalmaz' my velűnk. Kyket mynt lata, monda: Menyetek el, mwtaffatok magatokat papoknak. Es leen mykoron menneenek, mynd megh tyztwlanak. Eggyk kedygh hű kezzelek mynt latta vona, hogy megh tyztwlit, hattra teree, nagy ffele zowal dyczerwen ystent. Es hű arczayara le effek hű labay elet, nagy halakat adwan. Ez kedegh vala Samaritanus. Felelwen azert Jesus, mōda: Nem de tyzen tyztwlanak ee megh, es az kylencze hol vannak? Nem leeteek ky megh ternee es adna dyczőfeghet ystennek, hanem csak ez ydeghen nemzet. Es ottan monda hűneky: Kel ffele, meny el, mert az te hyted teghed ydwezeytet. Megh kerdetek azert Jesus az ffarifeofoktwl: Mykoron yew el ystennek orzaga? Felelwen monda hűnekyk: Nem yew el ystennek orzaga tartaf zere; fem mongyak azth: yme eth, awagy amoth; mert yme ystennek orzaga tybenetek vagyon. Es monda hű tanoythwanyanak: Yme yewnek oly napon(k), mykoron kywanyatok embernek fflyanak csak egy napyat es lathny, es nem lattyatok. Es akoron mongyak tynektek: Yme eth vagyon, awagy

amoth vagyon. Ne akaryatok hynny, es ne kóweffetek. Mért mykeppen az vyllamas, ky az eghnek alatta vaḡon, azoknak feenlyk, kyk az menynek alatta vannak, azonkeppen lezen embernek fya az hŵ napyan. De elezer zykeegh hŵneky fokat zenwedny, es megh v^{tal}(*tal*)ny ez nemzetthŵl. Es mykeppen terttenek Noenak ydeyn, azonkeppen lezen embernek fŵyanak es ydeyn: eeznek yznak vala, es menyekzet zereznek vala mynd az napygh, mykoron be meene Noe az Barkaban; es el yw^{thwan} az vyz ezê, mynd el veztee hŵket. Es mykeppen törtenek lothnak ydeyn: eeznek yznak vala, veeznek adnak vala, zelót yltetnek vala, es hazakat eppeythnek vala: de meel' napon ky meene loth Sodomabol, yf^{ten} tyzet es kenkóweth boczata menyból, es mynd el veztee hŵketh. Azon modon lezen, meely napô embernek hŵ fŵya megh yelenyk. Az horaban, ha ky az padon le'end, es hŵ edeny az hazban, le ne zallyon kywe hoznya hŵket; es ky az mezen vaḡon, azonkeppen ne teryen hattra. Megh emlekózyetek lothnak feleffeegheról. Vala ky kerefendy hŵ lelkeet ydwezeyteny, el vezty hŵtet, es vala ky el veztendy hŵtet, megh elezty hŵtet. Azt mondom tynektek: Azon eeyel ketten leeznek egy agyban, egyk el veetetyk, az mafyk el hagyattatyk; ketten leznek órólwen egyywth, egyk el hagyattatyk, az mafyk el veetetyk; ketten leznek az mezen, egyk el veetetyk, az

mafyk el hagyattatyk. Felelwen mondnak hŵneky: Hol lezen az Vram? Ky monda hŵnekyk: Vala hol leend az tefth, oda gywlekkóznek az heyak ees, az kefelywk es.

Cyzen Nyolcz Cap

Mond vala towaba eellyen pelda bezedet hŵnekyk: Merth zykeegh myndenkoron ymathkozny, es el nem fogyathkozny; mondwan: Nemynemŵ Byro vala egy varofban, ky sem yf^{ten}t nem feely vala, Sem emberth nem atal vala. Vala kedeegh eḡ ezwegy azzon azon varofban, es gyakorta hozya yew vala mondwan: Allyad megh bozzwmath en ellenfeghemem. Es halogattya vala nagy fok ydewthŵl foghwa. De annak vtanna monda hennen magaban: Ha en yf^{ten}t nem felem, emberth sem zegyenlem: de maga myert bantafomra vaḡon ennekem ez azzonyallat, megh allom bozzwyath, hogy az vtolfo napon megh ne foyczon enghemeth. Monda azert vrwnk ihs: Halgaffatok myt az alnokfagnak byraya mond. Vr yf^{ten}t azert nem vezen ee bozzwth az hŵ hyweyról, kyk hŵ rea keaythnak eeyel es nappal, awag' bekefeghe lezen ee hŵ bennek? Byzonyawal mondom: mert hamar tezen, es bozzwth all hŵ rolok. Ha kedyglen embernek fŵya el yewend, aloytod ee hogy hyteth leel ez felden? Monda annak vtanna nekyknek, kyk ennen magokban byznak vala oly mynth ygazak, es eegyebeket megh vtalnak vala, eellyen pelda bezedeth, mond-

van: Keth emberek meennek vala ffel az templomban, egyk zerzetes fydo, es az mas nylwan valo bynes. Az zerzetes fydo megh alwan, ezth ymagya vala hŵmagaban: Isten, halat adok teeneked, mert nem vagyok mynt egyeb emberek, ragadozok, hamyffak, paraznak, es mykeppen ez nylwan valo bynes. Kettóth beytelek egy hethben, dezmath adok myndenből, kyketh byrok. ||⁴⁵ Az nylwan valo bynes kedeeagh tawol' alvan, nem akarya vala csak zemeyt es ffel emelny az menyorzagra, de very vala hŵ meellyet mondwan: Isten, legy yrgalmas ennekem bynefnek. Mondom tynektek, merth nagyob ygaffaghban zalla le ez hŵ hazahoz az mafyknal. Mert mynden ky ennenmagat ffel magasztattya, megh alaztatyk; es ky ennenmagat megh alazya, ffel magasztatyk. Sok aprokat hoznak vala hŵ hozya, hogy hŵketh yllethnee. De az tanoythwanyok az lathwan, megh rongallyak vala hŵket. Jefus kedygh egybe hyvan hŵket, monda: Haggyatok el az aprokat en hozyam yewny, es ne akaryatok meg tyltany, mert eellyenekee az yfennek orzaga. Byzon mondom tynektek: merth vala ky azonkeppen nem veyendy iftennek orzagat mynt az gyermek, oda nem mehet. Es megh kerdee hŵtet egy feyedelem mondwan: Yo mester, myt tegyek hogy az erek eleteth veheffem? Monda ottan hŵneky Jefus: Myt mondaz enghemet yonak? Senky nem yo, csak twlaydon az wr yfien. Twdod ee az paranczolatokat: Ne

óly, ne paraznalkogyal, orffagot ne teegy, hamyff tano ne legy, tyztelhyed the atyadat anyadat. Ottan monda: Mynd ezeket megh tartottam mynd en yffywfagomthwl foghwa. Azth halwan Jefus, monda hŵneky: Meegh egy zykfeghed vagyon rea: myndent vala myt byrz, el agy, es zeghenyeknek ozzyad, es keez kenczed lezen menyorzaghban; es yew' el, kóweff enghemeth. Az kedegh halwan ez ellyen bezedeket, megh zomorodeek, merth yghen kazdag vala. Lathwan azert Jefus hŵtet megh zomorodwan, monda: Mely yghen nehez azoknak, kyknek penzek vagyon, Istennek orzagara menny. Merth kynnyeb az teweenek az thew fokan atal menny, honnem az kazdagnak menyorzaghban bel feerkezny. Es mondanak, kyk hallak vala ez bezedeeht: Azerth ky mehet az ydweffeghre? Ottan monda hŵnekyk: Kyk lehetethlenek embereknel, lehetfeghfek yftennel. Monda pether: Yme my myndent elhattwnk, es teghedet kewethwnk. Hŵ ottan monda nekyk: Byzon mondom tynektek, mert fenky nynczen ky el hağangya hŵ hazath, zyleyt, es attyaffayth, Felefeegheet awagy ffyayth yfennek orzagaerth, hogy annal tebbet nem vennee erethe ezen vylagon, es az maf vylagon az erek eleteth. Egybe hywan annak vtanna Jefus hŵ tyzen ket tanoythwanyt, es monda hŵnekyk: Yme fel megywnk Jerufalemben, es bel tellyefednek myndenek, kyk yrwan vannak az proffetak myat embernek ffyarol. Mert

el arwltatyk pogan nepeknek, megh czwfoltatyk, es megh oftoroztatyk, es megh pekdefstetyk; es mykoron megh oftorozangyak, megh ólyk hwtet, es harmad napon ffl tamad. Hwkk kedeegh ebben femyth nem erteenek, mert el vala ez bezeed enyeztethween hw elettek, es nem ertyk vala kyk mdatnak vala. Len ezenkezben, hogy kezelghethneenek Jericohoz, yl vala egy vak az wth fflen koldwlván. Es mykoron halana az fereghet azon el menny, kerdy vala, my vona az? Mondanak azerth hwneky, hogy az nazarethbely Jesus mennee azon el. Es ottan nagy ffl zoval kyaytta, mondwan: Daud kyalnak ffla Jesus! yrgalmaz en velem. Es kyk elol mennek vala, megh feddyk vala hwtet, hogy vezteglenee. Hw kedeegh annawal yukab kyayth vala mondwan: Daud ffla! yrgalmaz en velem. Megh alwan azerth Jesus, hagyaa hogy hozya hoznak hwtet. Es mykoron oda kezelghetet vona, megh kerdee hwtet mondwa: Myth akarz, hogy te veled teegyek? Az kedeegh monda: Vram, hogy lassak. Jesus es ottan monda hwneky: Laff; az the hyted teghed ydwezeyteth. Es azonnal latha, es kewethy vala hwtet dyczerwen ystent. Es mynd az koz nep, mynth azth lathaa, dyczeeretet adwr ystennek.

Cyzen kylenz Cap

Es be menwen, yar vala Jerikoban. Es oth vala egy Zakeus newo ember, es ez vala

feyedelmok az nylyan valo bynefeknek, es kazdag, es kerefy vala lathathny Jefuth, ky vona; es nem tehety vala az fereghthwl. Es elowe nyomothvan, felhaga egy fyghe faara, hogy onnan megh lathathnaa hwtet, merth azon vala el menendo. Es mykoron az herre yvtoth vona, ffl tekenthwen Jesus, megh lathaa hwtet, es monda hwneky: Zakee, syeff, zall le, merth ma ah the hazadnal kel ennekem megh maradnom. Es syethwen le zalla, es nagy eremmel be fogadaa hwtet. Es mykoron ezth lattak vona, myndnyayan zwgoddnak vala, mondwan: merth az bynefnek hazához terth vona. Elowe alwan kedeegh Zakeus, monda Jefusnak: Vram, yme mynden yozagomnak feleeth zeghenyeknek adom, es ha kyth megh czalttam, neegy anneeth adok erthe. Monda ottan Jesus hwneky: Merth ez haznak ez may napon ydweffegh adatot, annak okaerth hogy hw es Abrahamnak ffla legyen; merth embernek ffla yewth azokat megh kerefyne es ydwezeytenye, kyk el veztenek vona. Azok ezeketh halgatvan, monda towabba hwnekyk ellyen pelda bezeedet, merth ymaran kozel vonanak Jerwfalemhez, es azt aloytyak vala, hogy hamar megh yelenneek ystennek orzaga. Monda azert hwnekyk: Egy nemes ember meene maf orzaghban, magának orzapot venny, es megh terny. Elowe hywan azert hw tyz zolgayth, ada hwnekyk tyz gherath, es monda hwnekyk: Kereskogygetek, myglé haza terek. Az pa-

logarok kedeegh kywe veteek hwtet az tyzthból, es kówetet boczatanak hwtan-na, mondwan: Nem akaryok hogy ez vral-kogyek my rayttwnk. Es len, hogy mykoron megh terth vona az wr az orzagit megh ve-ven, elówe hyvathaa az zolgakat, kyknek az penzt hatta vala, hogy twdnaa menyeth myndenyk kerefkódót vona. Elówe yewe azert az elfe, mondwan: Vrà, az the ghe-rad hewth gherath lelth. Es ottan monda hwnegy: Oh en yo zolgam, merth ez ke-wefben hyw voltal, ymaran hatalmad lezen en tyz varafomon. Az mafodyk efmegh eló-we alla, mondwan: Az te gherad hewt ghe-rat lelth. Annak es monda: Legy te es hewt varafnak felette. Ennek vtanna az harma-dyk megh elówe yewe, mondwan: Vram, yme hol az the penzed, ky ez ydeyglen en nam allot kezkenebe takarvan; mert fee-lek raytta, hogy el ne kólteneem. Twdam hogy kemen ember vagy, oth es veez hol femyt fem tettél, es oth es aracz, hol fe-myrt fem vetettél. Ottan monda az wr hw-neky: Tennen bezededből yteellek teghed, alnok zolga. Twdod vala hogy en⁴⁴ kemen ember vagyok, ot es vezek, es aratok hol femyt fem tettem, fem vetettem, azert myre nem attad az en penzemet az aztarra, es en haza yeween vsvrawal es ky vettem vona hwtet. Es monda az kerwl alloknak: Vegyetek el hwt thwle az gherat, es aggya-tok annak kynel thyz ghera vagyon. Es mondanak hwnegy: Vrà, annal thyz ghe-

ra vagyon. Azert mondó tynektek, mert az embernek kynek vagyon, adatyk, es be-welkódyk; attwl kedegh, kynek nynczen, meegh a my vagyon, az es el vetetyk hwt thwle. De mynd azon atal az en ellenfeghy-met hozyatok ede eleembe, kyk nem aka-rak, hogy en vralkodnam hwt rayttok, es óllyetek megh hwtet en elettem. Es ez be-zedeketh megh mondwan, elettek el erede, ffl menwen Jerwfalemben. Es len, hogy mykoron kózelghethnee Bethffagenek es Bethanyanak hataryra, ky hywattatyk oly-wetym hegyenek, boczata el kettót hwt ta-noythvany kezzel, mondwan: Mennyetek el az varafban, ky thy ellentek vagyon. Es be-menwen, talaltok egy zamar ffyat megh kóth-wen; oggyatok el hwtet, es hozyatok ede. Es ha ky kerdend tyteket: Myre oggyatok el, ygen zollyatok hwnegy: Mert vr zykfeghes zolgalattyanal kyl. El meenenek azert kyk el valanak boczathwan, es azonkeppen megh talalak mynth megh mondotta vala hwnegy, es megh oldozwan hwtet, ottan mon-danak az hwt vray hwnegy: Myre olgya-tok el az zamarath? Azok kedegh ottan fe-leleenek: Mert vrnak zykfeghe vagyon ve-le. Es Jefushoz vyveek hwtet, es fölwl reaya vethveen hew rwhayokat es, Jefush rea ylteteek. Mykoron azert ezenkeppen menne, myndenwth eleyben hannyak vala hwt rwhayokat az vthon. Hogy azert kó-zelghethne olyvetymhegynek alaya, eley-ben yarwlvan az fereghek, kyk ymaran le

zallottanak vala, nagy vygan fogadak hűtet dyczerwen vr ystenth nagy ffele zowal mynden czodakban, yozagokban, kyket latanak vala, mondwan: Aldot kyral, ky yett vrnak neweeben; bekefeegh menyben es dyczeceegh magaffagiban. Es nemel yrafthwdok es zerzetes fydok az fereghból mondanak hűneky: Mester, feggyed megh az the tanoythvanydat! Kyknek ottan monda: Mondom tynektek, mert ha ezek el vezteglendyk, az kewek es kyayttyak. Es mykoron el kezelghetet vona, lathwan az varafth, fyra hű raytta, mondvan: Mert ha megh yfmerted vona te es, es yelennen ez may te napodon, kyk the neked bekefeegh-re, mastan kedegh el eneztettenek te zemydnek elóle! Mert napok yenek te read, es kerűl veznek teghed te ellenfeghyd arokkal, kerűl veznek teghed es megh zoroythnak theghed myndenfelől, es az feldre le vernek theghed, es az the ffaydat, kyk the benned vannak; es nem hadnak the benned keweth kewen, azert hogy nem yfmereed megh the latogatafodnak ydeyt. Es be menwen az templomban, kezde ky hany vethny az arofokat, vevóket, mondwa hűnekyk: Yrvan vag'on, merth az en hazam ymaczagh hazanak hyvattatyk, ty kedegh tetteetek hűtet latroknak Barlangawa. Es naponked vala tanoythvan az templomban. Az papy feyedelmek kedegh es az yrafthwdok es mynd az kez Nepnek feyedelmy kerelyk vala hűtet halarra, hogy

megh elneek; es femy ol okot nem lelnek vala hozya, kywel arthatnanak hűneky; merth mynden nepek eremesth halgattyak vala hűneky bezeedeth.

¶ 3. Cap

Terteenek egy napy napon, hogy mykoron az nepeket tanoyttanaa az templomban, es predicallana, egybe gyűleenek az papy feyedelmek es az yrafthwdok mynd az veenekkel, mondwan hűneky: Mongyad megh mynekűnk, ky hatalmawal tezed ezth? awagy ky atta te neked ez hatalmat? Felelwen ottan Jefus, monda hűnekyk: En es kerdlek tyteketh egy bezedem, felell'etek megh en nekem: Janosnak kerezteleefe menyből vala ee, awagy emberektűl? Azok kedegh gondollyak vala ennen magokban, mondwan: Mert ha azt mondangyok, hogy menyből, ottan azt mongya: hat myre nem hyttetek hűneky? Ha kedegh azth mondangyok, hogy emberektűl, az kez nep ottan megh kówez mynketh, merth nylwan twgyak hogy Janos proffeta legyen. Es azth feleleek, hogy nem twdnaak honnan vona. Ottan Jefus es monda hűnekyk: En es nem mondom megh tynektek, kynek hatalmaban tezem ezeket. Kezde azert az nepeknek ellyen pelda bezedet mondanya: Egy nemynemű zelót palantala, es hagyta hűtet az lakos nepeknek, ennen maga kedegh zarandokfagh yarny menea fok ydeyglen. Es ydó be telwen boczataa zolgayat az my-

vefekhez, hogy az zelónék gymelczeben adnanak hűneky. Kyk megh verveen az zolgat, heyaban boczatak el hűtet. Es akaramaf zolgat es boczatany; azok kedegh azt es megh verven, es bozzwfaggal yllethwen hevon boczatak el hűtet. Harmadot es boczata, de azok azt es megh febefeythwen, ky hanyak az zelóból. Monda azert az zelónék hű vra: Myt tegyek ymaran? el kyl-dem az en zerethó ffyamat; netalantal ha hűtet latangyak, megh zeğenlyk. Kyk(t) mykora az myvefek lattak vona, gondolak ennen magokban, mondwan: Yme hol az erkes, óllyek meg hűtet, es myenk lezen az erekfeegh. Azth es ky vethwen az zelóból, megh óleek hűtet. Myt tezen azert azoknak az zelónék hű vra? El yew, es az gonoz myvefeketh el vezty, es az zelót eegyebeknek aggya. Ezth halwan, mondanak azok: Tawol legyen az. Jefuf kedegh megh tekeenthwen hűket, monda: Myczoda azert az, ky megh vağon yrvan: Az kóweth, kyt az rakok megh vtalanak, az len az zeghelethnek feye? Mynden ky az kewre efendyk, megh zakadoz, es vala kyre az kew efendyk, megh tewry hűtet. Es ezth halwan, kerefyk az papy feyedelmek es az yraftwodok hű kez wketh rea vethny azon horaban, de feelenek az kewz neptwl; merth nylyvan megh yfmereek, hogy hű rolok mondana az haffonlatoffagot. Es vtanna olalkodwan, boczatanak czalardokat hű vtanna, kyk hű magokat ygaznak tettethneek,

hogy csak megh foghatnaak hű(tet) hűbezeedeben, hog' adhathnaak hűtet az feyedelemnek hatalmaffaga es byrtoka alaya. Es megh kerdek hűtet, mondwan: Mester, twgyok hogy ygazan bezeellez es tanoytaz; es fenkynek nem nezed zemelyeth, de yftennek vtat ygaffagban predicallod. Ylyk ee my nekwnk adot⁴⁵ adwnk Czazarnak, awag' nem? Megh yfmerwen azerth hűnekyk czalardffagokat, monda hűnekyk: Myt kefertetek enghemet? Mwtaffatok meg ennekem az penzt. Kyczoda kepe es yrafa vacyon hű raytta? Azok ottan felelwen, mondanak: Czazare. Es móda hűnekyk: Aggyatok megh azert ky czazare czazarnak, es ky ystenee ystennek. Es nem mafolhatak megh hű bezeedet az nepeknek eletthe; de el czodalkodwan hű feleletyn, veztegh halgatanak. Eleyben yarwlanak nekyk az faduceofok kezzel, kyk az ffelel tamadaffh tagagyak, es megh kerdeek hűtet, mondwan: Mester, Moyfes merth yrta mynekwk: Ha kynek attyaffya megh haland, kynek felefeeghe vacyon, es maradekot nem hagyand, hogy maf attyaffya vegye el az hű felefeeghet, hogy ffelel eelezye az hű maghwat. Valanak azert heeth attyaffyak mynalwnk; es az elfe felet veven, megh hala magzatoknal kyl. Es mykora az mafodyk el vette vona, az es meghala. Azonkeppen az harmadyk es negyedyk, mynd hetedyk, es mynd megh halanak maghzatnal kyl. Veghre ky mwleek az azzon es. Azert az ffelel tama-

dafban mellyketh yllety az heet kezzel? mert mynd heten yfmerteek hwtet. Es monda hwnyeky Jefus: Ez vylaghnak ffyay felekeznek, es hazaffagra mennek; azok kedegh, kyk meltok leznek az maf vylagra es hallottaybol ffel tamadny, sem hazafkodnak, sem felet nem veznek; sem kedegh towaba megh nem halnak; mert egyenlők az zent angyalokhoz; es mynd yfennek ffyaynak hyvattathnak, myert mynd ffel tamadnak. Hogy kedegh fel tamagyanak, azth Moyfes es nylyan ky yelentette az egghó Bokornal, hol oth nevezty Abrahamnak vrat yfenneet, Ifaknak yfenneet, es Jacobnak yfenneet. Nynczen kedegh az hallotaknak yfenne, de eekeknek, mert myndenek eelnek yfennek. Felelwen azert nekyk az yraftwdok kezzel, mondanak hwnyeky: Mefter! azth yol mondad, mert vgy vagyon. Es towaba nem meryk vala hwtet vala mynd kerdenye. Monda annak vtanna hwnyeky: Mykeppen mongyak Cristuffh dauid ffyanak lenni, Dauid kedegh az zoltar kenyben vgmond hwtet rola: Monda vr en vramnak: Yl az en yogomrol, myglen vetem te ellenfeghydet te labadnak zeky alaa. Yme azert dauid hwtet vranak hywya, es mykeppen lehet hwtet ffya? Mynd az kóz nepnek azerth hallafokra monda hwtet tanoythwanyanak: Tawozyatok el az yraftwdokthwl, kyk akarnak yarny flolakban, es kózeteket zerethnek az pyacson, es elfe zeket az fynagokban, es elfe helth lakodalmakban.

Kyk megh emeeztyk az ezwegyeknek hwtet hazokath, tettethwen hozyw ymaczagokat. Es eellyenek veghre nagyob karhozattra mennek.

¶ Myndon egy Cap

El tekeenthwen ennek vtanna, lataa mykeppé az kazdagok penzt hannak vala az yfennek zekreenyeben. Lata esmegh egy zeghen eswegy azzonyallatot, vethwen ket kyfded fyllereketh. Es monda: Byzon mondom tynektek, merth ez zeghen ezwegy azzonyallat myndennel tebbet vethee. Mert mynd ezek hwtet bewfeghek zerent veteenek Vr yfennek ayandekara; ez azzon kedegh, az okaerth hogy teb nynczen, mynd hwtet tellyes eeletet oda vethee. Es nekyk emlekózeenek az templomrol, hogy yo es draga kówekból eppwlt vona; ottan monda: Ezeket kyket lattok, yme napok yennek, kykben egy kew mafon megh nem marad, ky el nem tórethneek. Megh kerdek azert hwtet, mondwan: Mefter! mykoron leznek azok, es mynemwtet czoda kezd annak elette lennye? Ottan móda: Megh ne czalattaffatok, merth fokak yenek el en newembe, mondwan: merth en vagyok, es az ydó el kózelghetóth ymaran; ne akaryatok hwtet vtannok mennye. Mykoron azert hallondotok hadakozasth es haborwfagokat, ne akaryatok megh retteny; zykfegh elezer azoknak lenny, de nem ottan veegh lezen. Monda esmegh hwnyeky: Nep nep ellen, es orzagh orzagh ellen tamad. Es

nagy ffeld yndwlafok leznek reez zeren, (es) degh halal, es ehfeeghek, es eghból nagy retteneteffeghek, es nagy czodak leznek. De mynd ezeknek elette reatok vetyk hűv kezóket, es megh yldeznek, Synagogakban, es temleczekben vonvan, kyralyoknak es feyedelmeknek eleykben hwzwan az en newemerth. Tertenyk kedegh tynektek ez byzonfagherth. Veffeetek azert ezth yol ty zywetekben, femyt raytta ne gondolkodny, mykeppen felellyetek. Mert en adok akoron tynektek zayath es belczefeeghet, kynek ellene nem alhathnak, es ellene nem mondhatnak mynd thy ellenfeghyd. El arwltatok kedegh ty atyatoctwl es atyatoctfaytwl, rokonfaghtoktwl es yo baratytoctwl, es fokakat megh ólnek ty kezeletek. Es leztek gylófezes mynden embereknél az en newemerth; de egy hay zal ty feyetekről el nem vez. Ty bekefeegh zenvedestekben tarttyatok megh ty lelketeketh. Mykoron azerth latangyatok az ellenfeghtwl Jerwfalem varafath kerwl venny zallany, akoron megh twgyatok, hogy el közelghetet hűv el poztwlafa. Akoron kyk Judeaban vannak, fwffanak az hegyekre, es kyk hűvbenne, mennyenek kyve onnan, es kyk az tartományokban, ne fwffanak hűvbelee. Mert az napok hűvneky Bozzwallasara vannak, hogy myndenek bel tellyenek kyk yrwan vannak. Yay kedegh gyermek zylóknek es daykaknak az ydókben; mert oly nagy nyomorwfagh lezen az

ydeben, es yftennek haraghya ez nemzetre, kyhez hafonlatos nem volt. Mert mynd ternek myatta hwlnak le, es foghwa vytethnek mynden nepek kezze, es Jerwfalem megh nyomottatyk pogan nepekthűv, myglen bel tellyefednek az ydeghen nemzeteknek ydey. Es leznek czodak napban, holdban, es cyllagokban, es felden nepeknek nyomorwfaghy az thengher zenghefynek es habynak haborodafanak myatta; megh zaradwan emberek az nagy feelelemnek es varaafnak myatta, kyk yewnek ez zeles vylaghra. Mert meegh az ereffeghes yozaok es megh yndwltathnak; es akoron megh lattyak embernek hűv ffyat yewen fenef kedben nagy hatalommal es yfteny meltofaggal. Mykoron kedegh ezek bel kezdennek tellyefedny, tekeenczetek el, es emellyetek ffel ty feyeteketh, merth ymaran el közelghet az thy megh valthfaghtok. Es monda hűvnekyk ellyen hafonlatoffagot: Tekenczetek megh az ffyghe ffat, es mynden fakat. Mykoron hűv magoktwl gymelczeth teremthnek, twgyatok ottan, hogy ⁴⁶ közel vagy on ah nyaar. Azonkeppen ty es, mykoron latangyatok mynd ezeketh bel telny, twgyatok, merth közel vaon yftennek orzaga. Byzon mondom ty nektek, mert el nem mwlyk ez nêzet, myglen myndenek bel nem telnek. Meny es feld el mwlnak, de az en bezedym el nem mwlnak. Vegyetek azerth yol ezetekben, hogy megh ne nehezűllyenek ty zywetek fok eetellel,

ytallal, es rezeghfeghel, es azonkezben reatok yewyén az kemen nap; mykeppen azert az el reytet thwr vgy yew myndenre, kyk lakoznak ez zeles feldnek zyneen. Vygazyatok azert, mynden ydeben ymathkozwan, hogy meltok leheffetek el tawoztathny mynd azokath, kyk yewendók, es batorfaggal alhatny embernek fyanak elette. Vala azert nappal koronked tanoythwan az templomban, eeyel kedegh ky menwen, ymathkozyk vala az hegyen, ky mondatyk olywetymnek. Es mynden ember fyeth vala közel hozya az templomban, hogy halhathnaa hw'teth.

Ἐξῆς κειτ Ἐπι

Paffio el kezdetik.

Kezel vala azert az aldozathnak ynnepe nap^a, ky mondatyk hofveethnak. Es kerfednek vala raytta az papy feyedelmek, es yraftwdok, hogyhogy Jefuth megh ólhethneek, felyk kedegh az nepeth. Bel meene azert az Sathanas Judafban, ky vezeteeek newen mondatyk vala scariothnak, egy az tyzenkettó kezzel. El meene azerth, es zola az papy feyedelmekkel es mesterekkel, my modon nekyk arwlhathnaa hw'tet. Es megh ervendeenek raytta, es penzth fogadanak hw'neky adny. Es ffe fogadaa, es keref vala alkolmaffagot, hogy feregnel kyl arwlhathnaa el hw'tet. El yewe azert az aldozathnak napya, kyben zykegh vala az hofwety barant megh ólly. Es el kylde peterth et(s) Janosth, mond-

wan: Mennyetek el, zerezyetek megh mynekwnk az hofwety baranth, hogy egywnk. Azok kedyglen mondwan: Hol akarod megh zerezny. Es monda hw'nekyk: Yme be mentek az varafban, eleetekbe yew egy ember korffo vyzet vyven; kóweffetek hw'tet az hazygh, kyben be megyen, es mongyatok az haznak vranak: Azth yzenee teeneked az mester: Hol vagyon az haylok, hol ot az hofwety barant en tanoythwanymmal megh eegyem. Es hw' mwtat tynektek egy nagy megh zerzet vaczoralo helth, es oth zerez-yetek megh. El menwen azert azok, azonkeppen talalaak mynt megh mondotta vala hw'nekyk, es megh zerzeek az hofweth. Es mykoron az hora el yewt vona, le telepedeek mynd az tyzen keth Apostolok es hw' vele. Es monda hw'nekyk: Kyvanfaggal kyvantam ez hofwetot tyveletek megh ennem, mynekelette zenvedek. Mondom azert tynektek: mert entw'lenfoghwa nem eezem hw'benne, myglen bel nem telyk az en orzagomban. Es veven ah pohart, megh aldaa, es monda: Veegyetek, es ozyatok el ty keztetek. Mert mondom tynektek: hogy nem yzom ez zelónek nemeeból, myglen az en orzagom el nem yew. Es veven az kynyeret, megh aldaa, es megh zeghee, es nekyk oztaa mondwan: Ez az en testem, ky ty erettetók adatyk. Ezt teegyetek ennekem emlekezetemre. Azonkeppen az pohart, mynek vtanna vaczoralth vona, mondvan: Ez pohar wy' testamentom az en verembe, ky

thy erettetők kywe entetyk. De maga yme hol vagyon az enghem el arwlonak hű ke-zee envelem ez aztalnal. Yollehet ember-nek ffa el megyen, mynt megh vagyon yr-wan rola; de yay az embernek, ky myat el arwltatyk. Azok kedeeglé kezdenek ker-dezkedny hű keztek, ky wona hű kezzel-ek ky azth tennee? Len azert vetekódees es hű kózték, ky lattathneek hű kezettek nagyob? Monda azert Jefus hűnekyk: Az poganoknak hű kyrallyok vralkodnak hű raytok, es kyknek hatalmok vagyon hew raytok, Tyztartoknak hywattathnak. Ty kedyglen nem azonkeppen; de ky nagyob ty kezzeketek, legyen mykent kyffeb; es ky elól yaro, mykent zolgalo. Nam ky monda-tyk nagyobnak, az ee ky veztegh yl, awag' ky zolgal? nem de az ky veztegh yl? En kedyglen ty keztekéteek va'gok, mynt ky zol-gal. Ty kedyglen vattok kyk megh maratta-tok en velem en kefertetymben: azert en es zerzek tynektek, mynkent zerset ennekem en atyam, orzagot; hogy eegyetek es ygya-tok en aztalomon en orzagomba, es yllye-tek zekeken, ytelwen yzraelnek tyzen keth nemzeteeth. Monda azert wr Jefus Symon-nak: Symon, yme az Sathan megh keerth tyteketh, hogy megh roftalna tyteketh mynt az gabonath; en kedyglen ymadek the eret-ted, hogy megh ne fogyathkozyek az the hyted; es the vala mykoron megh terwen, batoroycz megh the atyadffiyat. Ky ottan monda hűneky: Vram, the veled keez va-

gyok mynd temleczre, mynd halarra men-ny. Jefus kedyglen ottan monda: Mondom theneked pether: annak elette az kakaff nem zol, mynek elette the enghem harm-zer tagagy megh enghemet ysmerned. Es ennek vtanna monda hűnekyk: Mykoron vala hova el kyldettelek tyteket ffaaknal kyl, erzeennel kyl, es labbelynel kyl, nem de valamy zyghzettek volth ee tynektek? Azok kedyglen mondanak: Semy. Monda azert hűnekyk: Maffan es, ha kynek zakya vagyon, vegye ffele, es erzenyeth; es kynek nynczen, aggya el kentefeet, es vegyen fegy-werth velee. Merth mondó tynektek: mert meeglen, ky yrwan vagyon, be kel tellye-fedny en bennem. Mert myndennek kyk en rolam yrwan vannak, veghe vagyon. Azok kedyglen mondanak: Vram, yme eth keth fegywer vagyon. Jefus es ottan monda: Eelegg. En(s) ky menwen, meegyen vala hű zokaffa zerent olyvetymnek hegyere; kó-weteek azert hűteth hű tanoythwany es. Es mykoron ah herre ywtot vona, monda hűnekyk: Ymathkozyatok, hogy keferteth-ben ne effetek. Hű kedyglen el tawozeek hű thwlók, mynt vona egy kew hagio' taff-nee, es terdeere le efwen, ymathkozyk vala, mondwan: Atyam, ha akarod, ved en thw-lem ez poharth; de maga ne az en akara-tom, de tyed legyen. Angyal yeleneek az-ert hűneky menyből, megh byztathwan hű-tet. Es nagy zomorwfaghban efwen, ke-feygh ymathkozyk vala. Es len hű verey-

teke mynt az feldre le czepeghó wer folyaff. Es mykoron fíel kelth vona az ymazagrol, es yewt vona hű tanoythwanyhoz, el alwan talala hűket nagy banathnak myatta. Es monda hűnekyk: Myt alwztok? Kellyetek fíel, ymathkozyatok, hogy kefer-tethben ne effetek. Mykoron meegh ezeket zolanaa, azonkezbe az feregh oda ywta, es ky hywattatyk vala^{||17} Judafnak, egy az tyzen ketthe kezzel, elól vezety vala hűket, es azonnal Jefus-hoz yarwla, hogy megh apol-na^a hűtet. Jefus azert monda hűneky: Ju-da, apolaffal arwlod ee el embernek fíyat? Lathwan azert azok, kyk hű kerűle vala-nak ez leendő dolgot, mondanak: Vram, ha le vaghyok hűket fegyverrel? Es hű kez-zelek egyk megh vagaa az papy feyede-lemnek egyk zolgayat, es el methee hű yob fyleeth. Felelwen azert Jefus, monda: Hag-gyatok vgyan, ymaran elegh eddygh. Es mykoron ylette vona hű fyleet, megh vy-gaztaa hűtet. Zola azert Jefus azoknak, kyk hű hozya yettenek vala, az papy feyedel-mek es templomnak mestery, es az vee-nek: Vgy yettetek mynt latorhoz fegywe-rekkel es dorongokkal. Nam koronked na-latok voltam az templombâ, es nem ve-tőttek ty kezeteket en reâ. De ez az ty horatok, es az fetethfegnek hatalma. Megh foghwan azert hűtet, vyveek az papy fe-yedelemnek hazahoz. Peter kedyglen kewe-ty vala hűtet tawol. Tyzet gyoythwan azert az tornacz középett, es kerűl ylwen,

Peter es hű keztek yl vala. Kyt mykoron egy zolgaló lean^a megh latot vona ylwen az tyz mellet, monda: Ez ember es hű vele vala. Hű kedyglen megh ottan megh taga-daa, mondwan: Azzon ember! yngyen fem yfimeritem hűteth. Es megh egy kewes var-tathwan mafyk lathwan hűtet monda: Te es azok kezzel vgy. Peter kedeegh mon-da: Oh ember! nem vagyok. Ennek vtanna egy kewes ydó el mwlwan, mynt egy hora vona, maf neky azonth byzonoyttya vala mondwan: Byzon ez es az emberrel vala, merth azon galyleabely ez es. Es monda Peter: Ember, nem thwdom myt mondaz. Es azonnal, meegh ezth bezeelveen, ottan az kakas zolala. Es ottan hattra tekenthwen Vr Jefus, megh tekenttee peterth, es megh emlekezwen peter vrnak mondafarol, kyth megh mondot vala: merth mynek elette az kakas zolana, háromzor tagacz megh enghe-met. Es kywe menwen onnan peter, keferw fíraflth theen. Es az nepek, kyk Jefus-th fog-wa tarttyak vala, czwffollyak vala hűtet, arczwl verven. Es arczwl kóteek hűtet, es veryk vala hű orczayat, es kerdezyk vala hűtet, mondwan: Proffetyza, az az: mongy yewendót Criflus, kyczoda ky teghed ar-czwl veree? Es egyeb fok karomlath mond-nak vala hű ellene. Es mykoron nappal let vona, egybe gywlenek mynd az kez nep-nek veeney, az papyfeyedelmek, es yraf-twdok, es vyveek hűtet az gyűleközet-ben, mondwan: Ha the az Criflus, mond

megh mynekwnk. Es monda hwnkyk: Ha ty nektek megh mondandom, nem hyztek ennekem. Ha kedyglen en kerdendlek tyteket, nem feleltek ennekem, el fem bozzattok enghem. Ez napfaghtwl foghwan kedyglen lezen embernek hwn fya ylwen yfennek ereynek yoghyara. Mondanak ottan mynnyayan: The azert yfennek fya vagy ee? Ottan monda: Ty mongyatok, merth en vagyok. Azok kedyglen mondanak: Myt kyvanwnk meegh es teb byzonfagot, mert yme my maghwnk hallottok ennen zayabol.

Hwjon harom Cap

Es azonnal ffel kelwen mynd az fokafagh, vyvek hwtet pylatofhoz. Kezdeeg kedyglen hwtet ot vadolny, mondwan: Ezth talaltok el fordoythwan ez my nepwnkketh, es megh tylthwan adot adny czafarnak, ennen magat Cristus kyrálnak mondwan. Pylatus azert meg kerdee hwtet, mondwan: Te vagy ee az Sydoknak kyrallya? Hwn kedyglen monda: Te mondod. Monda azert pylatus az papy feyedelmeknek es az kez nepnek: Semy okoth nem talalok en ez emberben. Azok kedyglen nagyobban rea erefednek vala, mondwan: Megh haboroytotta az kóz Nepet tanoythwan mynd zerezere-rent iudeaban, el kezdwen galyleathwl foghwa mynd eddyglen. Pylatus azert halwan galyleat, megh kerdee, ha galyleabol valo ember volna? Es mynth megh yfmeree,

hogy herodesnek hatalma alol vona, megh kyldee hwnky hwtet, merth hwn es Jerwfa-lemben vala az ydekben. Herodes azert lathwan Jefusth, nagy eremben leen; mert nagy fok ydethwl foghwa kyvannya vala lathatny hwtet, azert hogy hallot vona hwn rola, es remeentl vala czoda teetelt hwn twle lathatny. Kerdezy vala azert hwtet fok bezedekkel; Jefus kedyglen femyt nem felel vala hwnky. Alnak azert hwn kewrwle az papy feyedelmek es az yraftwdok, zenethlen vadolwan hwtet. Megh vtaalaa azert hwtet Herodes mynd hwn fereghewel, es megh kyldee hwtet pylatofnak, megh czwffolvan hwtet feyer rwhaban etheztethwen. Es leenek baratofok egybe herodes es pylatus azon napon, merth annak elette ellenfeghefek valanak egybe. Pylatus azert egybe hywan mynd az papy feyedelmeket, mestereket es az kez nepeth; es monda hwnkyk: Hozyam hoztatok ez emberth, vgy mynt az nepet el haytotta, es yme tyelettetek megh kerdwen hwtet, femy okot nem talalok ez emberben, mynd azokbol kykben hwtet vadollyatok. De fem Herodes; mert nam hwn hozya kyldeelek tyteket, es femy halarra valo melto dologh nem adatot hwnky. Megh feddem azert, es el boczatom. Zyghfeegh vala kedyglen egyet hwnkyk az ynnep napon el boczatany. ffel kyaytta azert egyetembe mynd az fok feregh, mondwan: Vond ffel hwtet, es bozzaffd el mynekwnk Barrabast. Ky(t) nemy-nemwn haborwfaghert es gylkoffagert, kyt

az varafban teth vala, vetetteek vala be az temleczen. Ennek vtanna esmegh monda pylatus hűnekyk, akarwan Jefusht el boczatany. Azok kedyglen annawal nagyobban kyaythnak vala, mondwan: Fezeycz megh, fezeycz megh hűtet. Pylatus kedyglen harmadzer monda hűneky: De my gonozt teth ez ember? nam femy halarra valo okot nem lelek hűbenne; megh feddem azert hűtet, es el boczatom. Azok kedyglen ellenee alnak vala nagyob kyaytafokkal, mondwan es keerwen, hogy megh fezwltethneek; es yghen el hatalmaznak vala hű kyaytafok. Pylatus azert megh ytelee hű kerelmeeeket. Es el boczataa hűnekyk Borbafth, ky gylkoffagherth es haborwfagherth vala vet-tethwen ah temleczen; Jefusht kedyglen hű akarattyoknak adaa. Es mykoron ky vynneek hűtet, foganak megh egy Cyrenen-fifból valo Symont, yeween hű falwyabol, es veteek rea az kerezthffat vynny Jefus wtan. Kewetyk vala azerth hűtet fok fer-egh neep, ffrffywkw es azzonyallatok, kyk yaygattyak es fyrattyak vala hűtet. Hattra fordwlvan azert Jefus hű reayok, monda: Jerwfalemnek leany! ne akaryatok en rayt-tam fyrny, de tymagatokon, es thy ffyato-kon fyrnyatok. Mert yme napok yewnek, kykben mongyatok: Bodogok az meddwwk, es az hafak, kyk nem zyltenek, es az emlők, kyk nem emtetenek. Akoron kezdyk mon-dany az hegyeknek: Effetek my reank! es az halmoknak: Bwroyczatok el mynketh!

Mert ha az zeld ffan ezth tezyk, az azzw-nak mynt lezen? Vytethnek vala kedyglen keth alnokok es hű vele, hogy meg óleth-neenek. Es mykoron ywtottanak vona ah herre, ky hyvattatyk kalwarienek, oth fe-zeyteek megh hűtet, az tolvayokath es, egyket yob ffelől, es az mafykat bal ffelől. Jefus kedyglen mond vala: Atyam! boczaf-sad megh hűnekyk, mert nem thwgyak myt teznek. Megh ozthwan azert hű rwha-yat, forffoth veteenek hű raytta. Al vala kedyglen az fok neep varankozwan, es az papy feyedelmek mewetyk vala hűtet, mond-wan: Eegyebeket ydwezeyth vala, ennen-magat es ydwezeye, ha yzraelnek⁴⁸ kyrallya, es ha Istennek valasztot Cristoffa ez! Az vy-tezek es elówe yarwlwâ, czwffollyak vala hűtet, es eczetet adnak vala ynnya, mond-wan: Ha the vagy az Sydoknak kyrallya, zabadoycz megh te magadat. Vala kedyglen hű feye felet valo yras, ghórógh es deaky es Sydo bethűel megh yrwan: Ez az sydok-nak kyrallya. Egyk kedyglen azok kez-zel, kyk hű velle fyghnek vala, karomlya vala hűtet, mondwan: Ha the vagy ah Crif-tus, zabadoycz megh tennenmagadat, myn-keket es. Felelwen azert af mafodyk, rongal-lya vala hűtet, mondwan: The fem feled ystent, ky azon karhozathban vagy. My yol-lehet ygazan my teetemeenyenk zerent meeltan zenwedwê; ez kedyglen my go-nozt teth? Es mond vala Jefusnak: Vram, emlekezyel meg en rolam, mykoron yw-

tandaz the orzagodban. Es ottan monda hű-
neky Jefus: Byzon mondom teeneked, ma
en velem leez paradydzomba. Vala kedygh
oly mynth hatod hora, es fetethfeghek lee-
nek mynd ez zeles feldnek zyneen kylencz
horaygh. Es megh homalyofwla az nap, es
az templomnak lellaha kettthe hafada. Es
nagy ffel zowal kyaythwan Jefus monda:
Atyam, the markodban ayanlom az en lel-
kemeth. Es ezth meg mondwâ, kywe mw-
lek. Lathwan azerth Centurio ez leth dolgot,
fel magasztataa wr yftent mondwan: Byzon
ez ember ygaz vala. Es mynd az fok nep,
kyk oth yelen valanak, neezwen ez dol-
got, es lathwan kyk leznek vala, verveen
hű meellyóket, es megh ternek vala. Alnak
az hű yfmeróy es tawol, es az azzonyalla-
tok, kyk kówetteek vala hűtet galyleabol,
mynd ezeket lathwan. Es yme egy ember,
kynek Jofeff vala newe, ky vala tyzedes,
yambor, es ygaz, ez(s) nem enghedet vala az
fydoknak tanaczoknak es dolgoknak, Ary-
mathya newó varafbol iudeaban, merth hű
varya vala yftennek orzagat: ez azonnal ya-
rwla pylatufhoz, es megh keeree Jefusnak
testeeth. Es le veven, takara be hűteth
gyoczban, es helyheztetee hűtet egy wyon-
nan ky vagot koporffoban, kyben meegh
fenky nem teetetet vala. Es vala az yn-
nepnek eifhy; es az ynnep nap el kezde-
tyk vala. Az azzonyallatok kedyglen, kyk
hűtet kówetteek vala galyleabol, megh la-
togatak az koporffoth, es mykeppen le

helyheztettek vala hű testeeth. Es haza ter-
wen, zerzeenek draga keneteketh; de az yn-
nep napon veztegh leenek hű hazoknal az
terweennek paranczolatt'a zerenth.

Huylon Negy Cap

Az hethnek azert elfe napyan yo hol-
lal yewenek el az koporffohoz, el hozwan
az keneteket, kyket zerzettek vala. Es ta-
lalak az keweth el fordoythwan az ko-
porffonak zayarol. Es bel menwen, nem
talalak megh oth vrnak hű testeeth. Es
len mykoron hű elmeyekben fapolodnanak
raytta, yme azonkezbé keth yffyak megh
allanak kezel hű hozyayok fenes rwhabau.
Mykoron azerth lattak vona hűketh, megh
feelelmeenek, es le hayttaak hű orczayo-
kat az ffeldre, mondanak hűnekyk: Myth
kerefték az hallottakkal eelóth ee? Nyn-
czen eth, de ffel tamadot. Emlekezyetek
megh rola, mykeppen megh mondotta ty-
nektek, mykoron meegh galyleaban vona,
mondwan: merth zykefgh embernek el
arwl(tat)ny bynef nepeknek kezekben, es
megh fezwlny, es harmad napon ffel tamad-
ny. Es ottan megh emlekózeenek az hű be-
zeederól. Es azon horaban haza terwen az
koporfotwl, megh hyrdeteek mynd ezeket
az tyzen egy tanoythwa(unak), es mynd az
tebby(ne)k es. Valana(k) kedyglen Maria Mag-
dalena, es Johanna, es Jacab annya Maria,
es mynd az tebby, kyk hű velók valanak,
mondwan ezeket az apoftoloknak. Es lat-

tatanak ez bezedek hŵnekyk mynt ha el vezet vona; ezek azért hogy nem hynek hŵnekyk. Peter azért fŵel kelwen, fwtameek az koporffohoz, es be tekeenthwen, la(ta) csak az lepedót oth le tewen; es el teree, el amelkodwan ennenmagaban ez leth dolgot(u). Es yme ketten hŵ kezzet(k) mennek vala azon napon maf varafban, ky vala hathwan latathnee feldre Jerwfalemhez, Emaws newen, zolwan es bezelwen hŵk es mynd azokrol egymafnak, kyk mynd tertenttenek vala. Es len azonkezben hogy bezeeleneenek, es ennenmagokban kerdezkedneenek. Jefus es el kózelghethwen megyen vala hŵ velek. Hŵnekyk zemók kedyglen tartatyk vala, hogy hŵtet megh ne yfmerneek. Es monda hŵnekyk: Kyczodak ez bezedek, kyket egymafnak bezeelletek yarwan, es zomorwk vattok? Es felelwen egyk, kynek newe cleoffas, monda: Tennen magad zarandek vagy Jerwfalem-ből, meegh fem yfmertted megh, mynemŵ dolgok lenek hŵ benne ez napokban? Kyknek ottan monda: Myczodak? Es mondanak: Az nazarethbely Jefufrol, ky vala nagy profeta ember, mynden teetemeenyeben es bezedeben hatalmas, mynd yfennek, mynd embereknek elettek; es mykeppen el arwlak hŵtet az papy feyedelmek halalnak karhozattyara, es megh fezeyteek hŵtet. My kedyglen remenlyek vala, mert hŵ vona Izraelnek megh valtoya. Es mynd ezeknek harmad napya vagyon ma, hogy ezek

megh lettenek. De ennehany azzonyallatok es my kezzelŵnk megh rettenteenek mynketh, kyk nap keletnek elette voltanak az koporffonal, es oth megh nem lelwen az tefet, megh terween mondak: hogy meegh angyalokath es lattanak vona, kyk mongyak hŵtet eelnye. Es azonnal el meeneenek nekyk my kezzelŵnk az koporffohoz, es azonkeppen talalaak mynt az azzonyok mondak, ennenmagat kedyglen meg nem lelteek. Hŵ kedyglen ottan monda hŵnekyk: Oh heyth es keefedelmes zyŵk hynnye myndeneket, kyketh mondottanak az proffetak. Nem de ylyk vala zenwednye ah Cristufnak, es wgy bel menny hŵ zent dyczófegheben? Es el kezdwen Moyfesen, es mynd az proffetakon, magyaraz vala hŵ nekyk mynden yrafokbol, kyk mynd hŵrola yrwan valanak. Es el kózelgheteneek az varafhoz, howa meennek vala, es mwataa ennen maga meezzebben menny. Es kezereyteek hŵtet mondwan: Maragy my velŵnk, vram, mert be esthvelódyk, es el bayloth ymaran az nap. Es be mene hŵ velek. Es len hogy mykoron le telepódót vona hŵ velók, veve az kyneret, es megh aldwan, meg zeghee, es ozttya vala hŵnekyk. Es ottan megh nyttatanak hŵnekyk zemek, es megh yfmereek hŵtet; hŵ kedyglen el enezeek hŵ zemek elől. Es mondanak egy mafnak: Nem az my zyŵnk gheryedez vala ee, mykoron zol vala mynekŵnk az wton, es ky nythnaa my ne-

kwnk az yrafth. Es fel kelween azon horaban bel tereenek Jerwfalemben, es talalaak egybe gylekezwen az tyzen egy tanoythwanyokat, myndazokkal, kyk hŵvelók valanak, mondwâ: merth fŵel tama-dot vrwnk byzonnal, es megh yelent Symonnak. Hŵk es bezeelkyk vala mynd azokat, kyk terteentenek vona az wton, es mykeppen meg yfmerteek vona az kynyernek megh zegheefeben. Mykoron azert ezeket zolnaak, megh allapeek Jefus hŵ kezstek, es môda: Bekeffeegh hozyatok; en vagyok, ne akaryatok ffeelny. Megh habodwan azert, es megh rettenwen, mert aloythnak vala kesertetek(t) lathny. Es monda hŵnekyk: Myth haborottatok megh, es gondolatok yewnek fŵel ty zywetekból? Laffatok megh en kezeymet, es labaymath, merth thwlaydon en vagyok; ylleffetek, es laffatok, merth az tyzta leleknek fem tefthee, fem taghya nynczen, mykeppen ||⁴⁹ enghem lattok lennye. Es hogy ezth mondotsa vona, megh mwogataa hŵnekyk kezeyth es labayt. De meegh es azok nem hywen, de ynkab czwdalwan eremnek myatta, monda: Vagyon ee vala my enny valo? Azok kedyglen eleyben hozanak egy megh fylth fŵel halat es leepes meezet. Es mykoron eeth vona, hŵ elettek veven az maradekat, nekyk ozthaa. Es mon-

da hŵnekyk: Ezek az bezeedek, kyketh zoltam ty nektek mykorô meegh veletek voneek, mert zykefeegh bel tellyefedny myndeneknek, kyk yrwan vannak Moysefnek terwenyeben, es az proffetaknak mondafokban, es az zoltar kenyben en rolam. Ottan azerth megh nyttaa hŵ ezóketh, hogy erteneek az yrafth. Es monda hŵnekyk: Mert y^g vagyon megh yrwan: Es y^g ylyk vala Cristufnak zenwedny, es fŵel tamadny hallottaybol harmad napon, es predicallany hŵ neweeben penitenciat, es hyneknek boczanattyat mynden nep kezet, el kezdwen Jerwfalembel. Ty kedyglen mynd ezekben tanok vattok. Es en el boczatom en atyamnak ygyeretyt ty reatok; ty kedyglen ylyetek veztegh ez varafban, myglen ereffeg yew ty reatok menyból. El vyvee azerth hŵket kywl az varafnak Bethanyaban; es fŵel emelwen hŵ kezeyth, megh aldaa hŵket. Es len, hogy meg aldotta vona hŵket, el tawozeek hŵ thŵlók, es meegyen vala az eghen. Hŵk kedyglen ymadwan hŵtet, meg tereenek Jerwfalemben nagy eremmel. Es az napfaghtŵl foghwa koronked valanak az templomban, dyczerwen es fŵel magazthathwan vr yŵtent. Amen.

Wr yŵttenek zenth malaztyawal eth vagyon veghe zent lucacz ewangeliomanak.